

THEMANUMMER

Is de VVD klaar voor de 21ste eeuw? De VVD maakt zich op voor een nieuw millennium. Zij wil dat doen door zoveel mogelijk mensen bij de partij te betrekken, maar hoe doe je dat? Hoe werf je leden en hoe ben je als partij aantrekkelijk voor die leden, zodat de leden actief gaan deelnemen aan de besluitvorming binnen de partij? Wij vroegen dat aan Hans Wiegel, Ed Haaksman en Klaas Groenveld.

TERUG NAAR HUIS

- 8 De VVD-Tweede-Kamerfractie had wel een bijzonder feestelijke jaarwisseling. Begin januari verhuisde zij terug naar de oude percelen van Binnenhof 1a. Met een gezamenlijk Kerstdiner met de VVD-ministers, staatssecretarissen en alle fractiemedewerkers werd op de herhuisvesting een klein voorschot genomen. Broos van Erp (ceremoniemeester) doopte de fractiekamer maar gelijk om in 'Bolkesteinzaal'

JANUARI/FEBRUARI 1996

Nr. 1435

DOCUMENTATIENETNUM ISBN: 0166 - 8498
 HOOFDREDACTIE

EN VERDER....

- interview met staatssecretaris Michiel Patijn

- agenda voor de jaarlijkse algemene vergadering (de complete beschrijvingsbrief kan worden opgevraagd bij het algemeen secretariaat)
- het kerstsymposium van de Teldersstichting
- jaarcongres vrouwen in de VVD
- de cursussen van de Haya van Somerenstichting
- Landelijke vormings- en scholingsdag
- Themadag Mobiliteit op 17 februari plus aanmeldingsbon

IS DE VVD KLAAR V

Indien karakter en cultuur van politieke partijen niet veranderen dan is dat de dood in de pot. De vergrijzing slaat toe en er bestaat steeds minder neiging om lid te worden. Politieke partijen bestaan bij gratie van hun leden. Deze leden bepalen gezamenlijk de partijprogramma's. Zij stellen ook de kandidatenlijsten samen.

Direct of indirect; dat verschilt per partij.

Ondanks deze verantwoordelijkheden is het een algemeen gegeven dat steeds minder mensen lid worden van een politieke partij. Dat aantal liep terug van circa 15% in de na-oorlogse jaren tot thans ongeveer 3%.

Daardoor is het draagvlak voor onze democratie versmald.

Met alle huidige vormen van vrijetijdsbesteding, met onze mobiliteit en met het enorm grote media-aanbod zullen alle partijen er hard aan moeten werken om opnieuw zo aantrekkelijk te worden voor grote groepen van kiezers dat zij lid worden.

Ook de VVD kent thans een meerjarenbeleidsplan, werkt permanent aan de werving van nieuwe leden. Zo werkt het huidig bestuur werkt hard aan de verbreding van de inhoudelijke discussies en aan een uitgekend aanbod op het gebied van scholing en vorming.

Politieke partijen zijn een bedrijf geworden. Het amateurisme is een gepasseerd station. Partijvrijwilligers worden steeds professioneler, want de kiezers zullen steeds nieuwe prikkels moeten krijgen om ze te bewegen lid te worden. Daar wordt hard aan gewerkt. Hoe het was, is, en zou moeten worden, is ditmaal het thema.

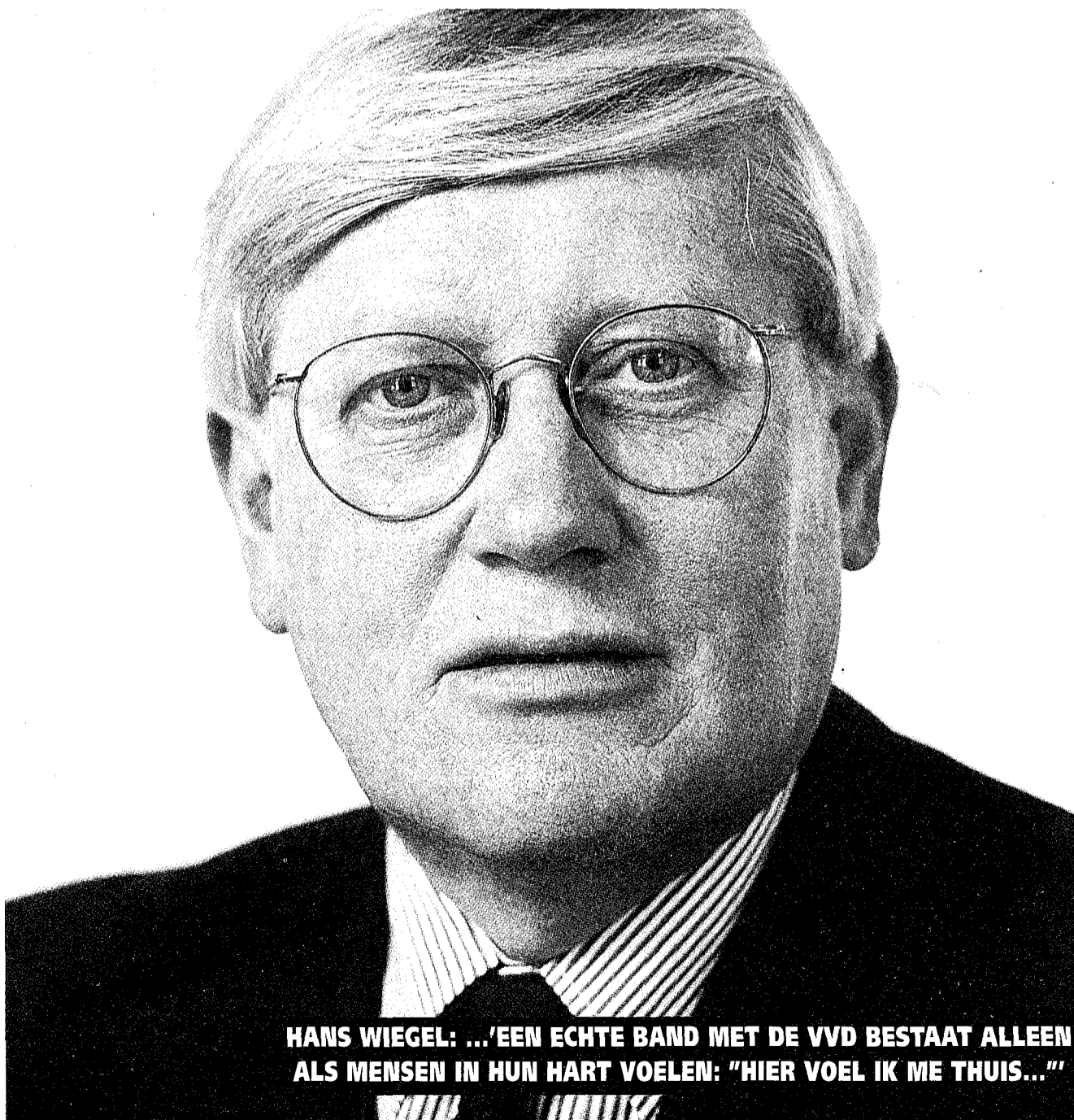
**Themaredacteur: Ernst van Splunter.
Redactie: Johan Hommes en Reny Dijkman.
Foto's: Theo Meijer**

VVD-Senator Hans Wiegel:

'DE VVD MOET MENSEN BINDEN MET HAAR FUNDAMENTEN'

Praktisch elke politieke functie heeft Hans Wiegel binnen de VVD bekleed. De nu 54-jarige senator voerde in de jaren zeventig als politiek leider de VVD naar grote hoogten. Op zijn 26ste was hij al Tweede-Kamerlid, met 30 politiek leider. Vervolgens - ook nog jong - vice-premier en minister van Binnenlandse Zaken. Daarna werd Hans Wiegel Commissaris van de Koningin in Friesland. Na tien jaar stapte hij over naar het bedrijfsleven. Hij werd voorzitter Zorgverzekeraars Nederland. Daarnaast maakte hij vorig jaar een come back in de landelijke politiek als VVD-Eerste Kamerlid. De impact van Wiegel in de VVD was en is vanzelfsprekend groot. Daarom met hem dit gesprek over verleden, heden en toekomst van de VVD.

Het verschil tussen de VVD van 1969 en die van 1996 is dat in de jaren zestig de VVD een partij was voor het hele volk. Dat is zij nog steeds, maar de VVD is ook de partij geworden van het hele volk. Begin jaren zeventig is daarmee een begin gemaakt, maar vooral tijdens de laatste verkiezingen voor de Tweede Kamer en voor de Staten is dat duidelijk gebleken. We zijn doorgebroken bij groepen die vroeger vanuit traditie er niet over piekerden om VVD te stemmen.'

HANS WIEGEL: ...'EEN ECHTE BAND MET DE VVD BESTAAT ALLEEN ALS MENSEN IN HUN HART VOELEN: "HIER VOEL IK ME THUIS..."

VOOR DE 21E EEUW?

Vroeger was de VVD de partij van 'de Baas'

'Of dat nu belijdende Christenen zijn of mensen die van oudsher op de Partij van de Arbeid stemden omdat hun grootvader en vader dat deden. Vroeger werd de VVD gezien als "de partij van de Baas". In vergelijking met 1969 is dat beeld totaal veranderd. Als je het hele spectrum na de oorlog overziet dan zie je dat de VVD eigenlijk de enige partij is - en de liberale beweging de enige politieke beweging - die, zij het met ups en downs, een steeds grotere groepering weet te bereiken.'

'Natuurlijk zijn er andere verschillen in deze periode te noemen. De zaken in het parlement zijn ingewikkelder geworden. Ook bestaat - zeker vanuit de Tweede Kamer - een veel gedetailleerder bemoeienis met het regeringsbeleid. Daarnaast zijn er de principiële verschillen tussen de partijen. Onder de kabinetten-Lubbers zijn die wat verdere. Ik was dan ook heel verheugd met de Den Uyllezing van de minister-president in Vrij Nederland van 16 december. Daarin heeft hij nog eens het liberale beginsel en het socialistisch beginsel tegenover elkaar gezet. Overigens maakte hij van de liberale maatschappijvisie - wij zouden voor de minimale staat zijn - wel een karikatuur. Het liberalisme wil, om met Oud te spreken, ruimte voor de individuele mens en ziet het als taak van de overheid de voorwaarden te scheppen voor de ontplooiing van de mens in de samenleving. Maar de opvatting van de minister-president, dat het socialisme en het liberalisme qua beginsel tegenover elkaar staan, deel ik en dat komt ook overeen met wat onze grote voorman Oud al in de vijftiger jaren helder verwoordde.'

Hoe moet het nu verder met de VVD?

Hans Wiegel: 'Het ligt niet in mijn karakter structuur om daar heel theoretische of idealistische toekomstbeschouwingen over te houden. We moeten gewoon doorgaan op de weg die we de laatste tientallen jaren zijn gegaan. We onderkennen wat er in de samenleving leeft. We onderkennen wat leeft onder de mensen in het land. Daaraan geven wij vanuit onze liberale beginselen een zo goed mogelijke vertaling; een die past bij onze principes en een die aanspreekt bij de kiezers. Een van de belangrijkste doelstellingen van een partij is: datgene te realiseren wat haar drijft. En wat daar voor nodig is? Steun bij het electoraat. Dus je moet bij het uitzetten van het beleid uitgaan van je principes. Die staan voorop. Maar dat moet je vooral zo doen dat de burgers zich daarin herkennen en dat ze onze stellingnames op prijs stellen.'

Bolkestein heeft eigenlijk de toon weer gezet: duidelijk zeggen waar het op staat, dat is verstandig

Wiegel gelooft niet in een mediocratie, waarin de media door hun berichtgeving steeds meer de sturende en dwingende kracht binnen de politiek worden. 'Politici bepalen zelf hun boodschap. Het moet nooit zo

zijn dat je als partij dingen gaat doen omdat je denkt dat die in de media goed liggen. Dat is de verkeerde ingang kiezen. De juiste ingang is: doen wat jij voor het land belangrijk vindt en dan hoort daar inderdaad veel meer dan vroeger bij, het ook zó brengen dat de mensen zich daardoor aangesproken voelen. Of men nu zegt: "We zijn het met die vent totaal niet eens, maar hij heeft tenminste een mening." Dan blijven we aangeven wat we wel of niet willen en maken we discussies los. Zo schep je duidelijkheid. Daarmee laat je zien welke tegenstellingen in de samenleving leven. Dat is veel beter dan vage, brij-achtige politiek te bedrijven. Bolkestein heeft die toon voor de liberalen nu weer gezet: duidelijk zeggen waar het op staat. Dat is verstandig.'

'Politiek speelt naar het gevoel van de mensen niet meer zo'n belangrijke rol in hun leven als vroeger. Dat kan je betreuren, maar het is wel een feit. Je ziet dat zowel in het ledental als op andere manieren. Mensen in de politiek moeten hun eigen positie niet overschatten. Politiek is maar een klein facet van het leven. Mensen kiezen nu makkelijker voor one-issue-organisaties. Daar voelen zij zich blijkbaar door aangesproken. Anno 1996 zitten mensen ook niet meer zo vastgebakken aan de zuilen waaruit zij voortkomen. De kiezer is vluchtiger geworden.'

'In 1959 toen de VVD onder Oud van 13 naar 19 zetels ging, was dat een aardverschuiving. Dat was sensationeel. Nu zijn 6, 7 zetels meer of minder ook wel sensationeel, maar het is geen aardverschuiving meer. Duidelijk blijkt dat de kiezers zich minder verbonden voelen met de politieke partijen. Meer dan in het verleden worden partijen thans bij elke verkiezing afgerekend op datgene waar ze concreet vóór of waar ze concreet tegen zijn. Ook het op voorhand vertrouwen krijgen van de kiezer bestaat veel minder dan vroeger.'

We gebruikten de perioden tussen de verkiezingen om ons ledental te versterken

Een ding is niet veranderd. Ten tijde van de drie H's (Haya, Harm en Hans) werden de perioden tussen de verkiezingen intens gebruikt voor ledenwerving en kaderopbouw. Hans: 'Het gaat erom het eigen fundament via het ledenbestand te versterken. Zeker in perioden dat er geen verkiezingen zijn, is daar ruimte voor. Ten tijde van het voorzitterschap van Haya van Someren werden televisie-uitzendingen echt pregnant ingezet voor ledenwinst. Dan hadden we dat na zo'n uitzending zich soms wel 1000 of meer nieuwe leden aanmeldde. Dat was de gouden tijd van het hoogst bijzondere trio van de 3 H's, Haya, Harm van Riel en van mij. We waren een hoogst merkwaardig span. We leken totaal niet op elkaar en we vulden elkaar geweldig aan. We hebben toen ook ontzettend veel plezier gehad. Goed, dat is even een ontboezeming tussendoor.'

Je kunt je kader alleen maar versterken als je begint met je ledental uit te breiden.'

Wiegel erkent dat de huidige VVD met drie problemen kampt: vergrijzing, roofoverval op het kader door de snelle groei van de partij en afnemende politieke belangstelling. 'We hebben de tijd tegen. De mensen

zijn echt niet meer zo aan een partij gehecht als vroeger. Laatst was ik in Groningen op bezoek bij mejuffrouw Toxopeus Pott, een van de fameuze liberalen uit het verleden, die ondanks haar hoge leeftijd nog glasheelder is en de politiek van nabij volgt. Zij vertelde mij dat toen zij nog heel jong was, men op huisbezoek ging. Men belde aan en vroeg: "Wat heeft u gestemd?" "Heeft u op de Liberale Staatspartij gestemd?" "Heeft u daar klachten over?" "Zou het wat anders moeten?" Ze vertelde ook "Je werd altijd heel aardig ontvangen, want mensen vonden het mooi dat er belangstelling voor hen was."

Maar in wezen heb je duizenden vrijwilligers nodig om dat soort dingen nu te doen. Daar hebben de mensen geen tijd voor of geen zin in. Ze hebben andere belangstellingen. Daar kan je niet zo veel aan veranderen. Het moet nu op een andere manier.'

Mensen moet je met bezieling binden aan je liberale fundamenten

Essentieel is: 'Mensen binden aan je fundamenten. In de verhalen in het land niet alleen vertellen dat de belastingen of de sociale kosten omlaag gaan, maar ook praten over de liberale fundamenten en liberale beginselen. Dat is misschien op dit moment niet "in". Maar als je mensen aan je wilt binden dan zul je ze moeten binden aan je fundamenten. De rest is vluchtig. Een half procent belastingverlaging is vluchtig, want als het even tegen valt, gaat die belasting weer omhoog. We zouden van onze Kamerleden die in het land gaan spreken, moeten vragen om in hun verhaal steeds een minuut of tien aandacht te besteden aan de liberale uitgangspunten. De Teldersstichting kan daarbij helpen. Die uitgangspunten kunnen dan weer worden vastgeknoot aan actuele onderwerpen.'

Hans Wiegel ziet niets in speciale doelgroepacties. Wat de jongeren betreft, beschouwt hij de JOVD, waarvan hij oud-voorzitter is, als een goede kweekvijver, maar verder: 'Jong zijn is geen bepaalde eigenschap, want over een paar jaar ben je vanzelf geen jongere meer. Echte eigenschappen houd je. Die hebben niets met leeftijd te maken.'

Over zijn eigen toetreden tot de VVD op jonge leeftijd. 'Ik was geënthousiasmeerd door de VVD, doordat ik een keer op een bijeenkomst was waar professor Oud optrad. Die was toen al 80. Hij had een flamboyant betoog en een inspirerend verhaal. Dat vond ik geweldig. Die man met dat hoge hoofd. Die grijze haren. Die strik..... We moeten ook nu niet denken: we zetten maar een of andere jongere op een preekgestoelte en dat is het dan. Nee, het gaat om bezieling en overtuigingskracht.'

Hans Wiegel besluit met: 'Het gaat erom van kiezers leden te maken en van leden aanhangers. Kiezers winnen is niet zo makkelijk, maar ook niet zo moeilijk. Kiezers blijvend vasthouden, is veel moeilijker. Kiezers die zijn weggegaan weer terugkrijgen, is nog moeilijker. Een echte band met de VVD creëren kan alleen als de mensen in hun hart voelen: "Ik voel me thuis in dit gezelschap, want ik denk over de belangrijke waarden en normen in het leven net zo!"'

Voorzitter Bestuurdersvereniging
Ed Haaksman:

'NIET TERUGVALLEN IN ZELFGE-NOEGZAAMHEID'

'Bij de beantwoording van de vraag of de VVD klaar is voor de volgende eeuw moet ik beginnen met te stellen dat wij met onze 2200 leden tellende VVD-bestuurdersvereniging veel talenten in huis hebben. Ik zou graag willen dat de partij daar -meer dan nu het geval is- door alle partijka- ders heen gebruik van maakt. Met name in Den Haag. Kamerleden en bewindslieden zouden de expertise, die wij als vereniging bezitten, intenser kunnen benutten.'

Tijdens onze laatste jaarvergadering in Lunteren hebben we een workshopsysteem uitgevoerd. Specialisten uit raden en staten overleggen met de deskundigen op het zelfde vakgebied uit de Kamerfracties. Zo hebben we voor verbindingen gezorgd. Op deze wijze wordt een relatie gelegd tussen bestuur op lokaal, provinciaal en landelijk niveau. Ik vind het belangrijk dat die verbinding in de partij goed functioneert. Dat kan overigens nog altijd beter.'

Ed Haaksman, burgemeester van Delfzijl en voorzitter van de Bestuurdersvereniging, toont zich tevreden over de opvang van nieuwe raadsleden.

'De Leergang Gemeenteraad heeft gezorgd voor een groot aanbod aan scholing met name voor nieuwelingen. Ik denk dat de scholingsgraad hoog is. Velen hebben cursussen gevolgd. Het bestuur van de vereniging heeft kort geleden met alle statenfracties van gedachten gewisseld over het werken in een (sterk) vergrote fractie. In 1996 zal voor nieuwe statenleden een "terugkomdag" worden georganiseerd waarop het eerste ervaringen zullen worden geëvalueerd.

Waar ik mij wel enigszins zorgen over maak is de manier waarop wordt samengewerkt tussen afdelingsbestuurders bestuurders en lokale fracties.

Een aantal nieuwe bestuurders moet nog leren hoe zij met hun fractie moeten omgaan

Het hoofdbestuur heeft in 1995 meer aanvragen dan ooit gekregen om in afdelingen problemen tussen bestuur en fractie op te lossen. Na de succesvolle verkiezingen zijn veel besturen in grote mate vernieuwd, omdat afdelingsbestuurders doorschoven naar gemeenteraad of provinciale staten. Veel nieuwelingen hebben nog moeite met hun rol als bestuurder. Zij denken hun politieke vertegenwoordigers bindende aanwijzingen te kunnen geven over hun stemgedrag. Dat inzicht in de positie van bestuur en fractie en hun onderlinge verhouding moet groeien. De Haya van Somerenstichting is bezig met de opzet van een bestuurderscursus. Daarin zal onder meer aandacht worden besteed aan dit punt: bestuurders leren hoe zij met hun fractie moeten omgaan, formeel en informeel.'

'De cultuur binnen de VVD is open en toegankelijk. Nieuwe leden moeten echter wel heel goed worden gewezen op de mogelijkheden en kansen die binnen de partij liggen. Als je je waar wilt maken binnen de par-

**VOORZITTER VAN DE VVD-BESTUURDERSVERENIGING ED HAAKSMAN:
'BINNEN TIEN JAAR STEMMEN WE VIA DE COMPUTER OF DE TELEFOON THUIS'**

tij is dat heel goed mogelijk. De recente ledenwerfcampagne heeft wel nieuwe leden opgeleverd. Per saldo is echter slechts sprake van een zeer beperkte stijging van het aantal leden. Dat wordt mede veroorzaakt door het overlijden van leden.'

Trek nieuwe leden bij het partijgebeuren; nodig ze bewust uit

'We moeten veel meer via scholen, universiteiten en hogescholen aan het werk gaan om te zorgen dat jongeren interesse krijgen in de politiek. De VVD heeft jongeren nodig om onder andere de vergrijzing in het ledenbestand tegen te gaan.

Overigens kun je in Nederland een afname constateren van de bereidheid lid te worden van een politieke partij.

Er zijn landelijk wat maatregelen getroffen om het VVD-lidmaatschap voor mensen aantrekkelijker te maken, bijvoorbeeld het welkomstpakket. Een en ander moet echter wel een vervolg krijgen op kc- en afdelingsniveau. Trek mensen erbij, nodig ze bewust uit en vang ze op, zou ik willen zeggen. Ik constateer dat naast de formele vergaderingen steeds meer informele bijeenkomsten worden georganiseerd, zoals bijvoorbeeld een koffieconcert op zondagmorgen.'

'Ik ben een groot voorstander van het meer betrekken van partijleden bij de beleidsvorming. In het verleden is dit wel gebeurd doordat bewindslieden sessies beleg-

den met sleutelfiguren uit de VVD voordat zij met hun plannen naar buiten kwamen. Op die manier konden die sleutelfiguren invloed uitoefenen op de beleidsvorming. Dit zou meer moeten gebeuren door onze bewindslieden, maar ook door Kamerleden. Die deskundigheid, die potentieel in onze partij aanwezig is, moet worden opgespoord. Hierbij kan de Bestuurdersvereniging een belangrijke rol spelen. Daarnaast wordt gewerkt aan een soort databank. Ik moet daar eerlijk bij zeggen dat we dat al eerder hebben gedaan en dat succes is uitgebleven. Het is heel moeilijk om zo'n databank goed van de grond te krijgen. Het moet toch voornamelijk komen van de netwerken die je met elkaar hebt en minder van de kaartenbak en het databestand.

Wat ik een goede ontwikkeling vind is de moeite die wordt gedaan om nazorg te geven aan voormalige bestuurders. Na de gemeenteraadsverkiezingen van 1994 is er geprobeerd om ervoor te zorgen dat die mensen niet in het grote gat zouden vallen. Een aantal hebben we kunnen helpen door middel van outplacement.'

Als op een partijraad maar vijf vragen worden gesteld baart mij dat zorgen

'Een discussie om liberale ijkpunten vast te stellen voor het jaar 2002 is echt heel hard nodig,' stelt Ed Haaksman. 'Een politieke partij moet dat stelselmatig

zo om de vijf jaar blijven doen. We moeten niet terugvallen in zelfgenoegzaamheid. Op de laatste vergadering van de partijraad werden in totaal vijf vragen gesteld. Dat vind ik verontrustend. Als op zo'n vergadering geen actie plaatsvindt, er geen spel is van hoor en wederhoor, als er slechts keurig wordt geluisterd en beleefd wordt geapplaudiseerd en er worden maar vijf vragen gesteld, dan baart mij dat verschrikkelijk veel zorgen. Dan denk ik, we rusten te veel op onze lauweren, terwijl we er juist voor moeten zorgen dat de tent in beweging is of in beweging komt. Niemand heeft de vraag gesteld welke liberale ijkpunten hebben we in 2002 en die vraag had wel gesteld moeten worden. Je kunt iedereen een succesvolle vergadering, maar het is niet goed. De angst voor verdeeldheid is onterecht. In de Kamer is ook meer sprake van dualisme, zonder dat dit direct leidt tot een crisis.'

Ed Haaksman is ervan overtuigd dat de Nederlandse politiek verder zal veramerikaniseren. 'In de zin dat de vormgeving van de boodschap belangrijker zal worden dan de inhoud. Dat vergt een zogenaamde pro-actieve manier van besturen, zorgen dat je als VVD als eerste een bepaald punt aan de orde stelt. Zo kan je de discussie leiden en maximaal beïnvloeden. Gelukkig zie ik dat die draad wordt opgepakt: het Bolkestein-effect. Vormgeving van de boodschap is niet alleen een kwestie van geld, maar ook van een andere wijze van besturen. De betrokkenheid van burgers bij de besluit-

vorming wordt groter en vindt op een veel eerder moment plaats dan vroeger. Vroeger bereidden de bestuurders een standpunt voor dat dan verdedigd werd. Nu wordt veelal een aantal modellen aan de burger voorgelegd voor inspraak, waarna de bestuurders een beslissing nemen. De burger komt op die manier steeds meer in de rol van coproducent van beleids- en besluitvorming. Ook nieuwe technieken spelen een grote rol. Binnen tien jaar hoeven de bur-

gers niet meer naar de stembokjes, maar kunnen ze hun stem uitbrengen via de computer of de telefoon thuis. De elektronische media zullen een enorme invloed uitoefenen op de vormgeving van de boodschap.'

Klaas Groenveld, directeur van de Teldersstichting:

'ALS EEN NIEUW LID EEN LEDENVERGADERING BEZOEKT, SCHRIKT HIJ ZICH DOOD!'

Klaas Groenveld. Directeur van de Teldersstichting. Met hart en ziel betrokken bij het liberalisme. Dagelijks draagt hij het liberale gedachtegoed uit. In woord en geschrift. Op verschillende plaatsen in Nederland is hij actief (geweest) in de VVD. In Groningen, als gemeenteraadslid, in Den Haag als directeur van het Wetenschappelijk Bureau

van de VVD, de Prof. Mr. B.M. Teldersstichting. Een man die vanuit zijn beroep met enige afstand naar de VVD kijkt en zich zorgen maakt: 'Als een nieuw lid voor het eerst op een afdelingsvergadering komt, schrikt hij zich dood'. Als het interview wordt afgenomen, is het drie maanden geleden dat hij samen met de wetenschappelijke bureaus van

**DR. KLAAS GROENVELD, DIRECTEUR TELDERSSTICHTING:
'LEDENWERVING, MET NAME VAN JONGE LEDEN IS VAN HET GROOTSTE BELANG OM DE
KWALITEIT VAN ONS KADER TE HANDHAVEN..'**

PvdA, CDA en D66 het congres 'Politieke Partijen in de Toekomst' organiseerde. De voornaamste conclusie van die bijeenkomst: politieke partijen moeten geen kiesverenigingen worden. We moeten er nieuw leven inblazen.

Dat het met de VVD, net als met de andere politieke partijen niet goed gaat, staat voor Klaas Groenveld buiten kijf. 'Als een nieuw lid actief wordt in de VVD en binnenloopt op een afdelingsvergadering, schrikt hij zich dood. Dat komt door de saaie onderwerpen van huishoudelijke aard die op zo'n vergadering veelal worden besproken door mensen die al jarenlang lid zijn van de VVD. Een politiek café bijvoorbeeld is een beter middel om mensen aan je te binden. Als je door de onderwerpskeuze nieuwe mensen weet vast te houden, komen ze ook wel over zo'n huishoudelijke vergadering heen. Waar het om gaat is dat een politieke partij een scala aan mogelijkheden moet bieden. Een nieuw lid moet met Vorming & Scholing bezig kunnen zijn. Maar ook in een politieke commissie zich met gemeentepolitiek kunnen bezig houden. Of een artikel in een afdelingsblad kunnen schrijven. Wil iemand graag besturen dan moet hij penningmeester of secretaris kunnen worden. In de VVD is het jaren zo geweest dat iemand eerst een tijd lid was, dan organisatorisch werk moest verzetten en zich dan pas met politiek mocht gaan bemoeien. Er is in de maatschappij van vandaag zoveel interessants te doen, dat nieuwe leden anno 1995 iets geboden moet worden wat ze boeit, anders haken ze af.'

De kwaliteit van ons kader dreigt ernstig ondermijnd te worden

'Iedereen kan zien dat het ledenbestand vergrijsd. De groep jonge leden binnen de VVD is zo klein, dat als er niet snel veel nieuwe, jonge leden bijkomen, bijna ieder lid uit die leeftijdscategorie over tien jaar in een bestuur of volksvertegenwoordigende positie zal moeten zitten, om alle functies te bezetten. Dat kun je zo uitrekenen. Dat betekent dat het draagvlak versmalt en er minder keuzemogelijkheden zijn waardoor de kwaliteit van ons kader ernstig dreigt te worden ondermijnd. Het behoeft geen betoog dat dit een zeer slechte uitstraling zal hebben op het grote publiek. We komen dan in een neerwaartse spiraal terecht. Ledenwerving, met name van jonge leden, is dus van het grootste belang.'

'Het congres over de toekomst van de politieke partijen leverde op dat we tegen de trend in moeten gaan', zegt Klaas Groenveld. 'De Amerikanisering in de politiek, die onmiskenbaar aanwezig is, brengt met zich mee dat politieke partijen meer en meer voertuigen van personen worden. Ze worden minder meningsvormende en waardevormende organisaties en steeds meer kiesverenigingen. Alle partijen die aan het congres deelnamen betrouwen dit en zoeken naar wegen om die trend te keren.'

Er is een actiegroependemocratie ontstaan

Klaas Groenveld heeft heldere ideeën op dit punt. 'De reden waarom politieke partijen aan betekenis hebben verloren komt ondermeer door de actiegroependemocratie die is ontstaan. De affaire rond de Brend Spar, het Shell-olieplatform dat niet werd afgezonken ondermeer door de acties van Greenpeace, is een goed voor-

beeld. Het kan anders. Als, ik geef een ander voorbeeld, actievoerders zich op een ministerie vervoegen om hun wensen aan de bewindspersoon kenbaar te maken dan moeten die van de betrokkene te horen krijgen: "De minister spreekt in onze democratie niet rechtstreeks met u, maar met de door u aangewezen volksvertegenwoordigers. U moet dus bij de Tweede Kamer zijn." Op die manier wint de positie van het Parlement terrein en daarmee ook de betekenis van de politieke partijen. De stem van het volk moet klinken in het Parlement.'

Een andere manier waardoor politieke partijen zichzelf een grotere rol kunnen geven is door het organiseren van het maatschappelijk debat. 'Felix Rottenberg heeft als het hierom gaat het voortouw genomen', stelt Klaas Groenveld vast. 'Politieke partijen moeten een platform worden waarop mensen kunnen vertellen wat hen werkelijk dwars zit. Dat platform moet toegankelijk zijn voor iedereen. Niet alleen voor partijleden of VVD-kiezers. Wij moeten bijeenkomsten organiseren die ook gericht zijn op mensen buiten de VVD. De doelgroep moet ruimer zijn. Daar komt bij dat de deskundige mensen die een bijdrage aan het debat kunnen leveren niet altijd lid van de VVD zijn maar van een andere partij of partijloos. Daar zullen de mensen die al jarenlang lid zijn aan moeten wennen, maar als de vensters eenmaal zijn opengezet, kan dat verfrissend werken. Frits Bolkestein doet dat al geruime tijd. Hij praat ook met andere mensen dan VVD-ers. Dat moet veel meer gebeuren. De partij moet worden opengebroken. Er moet ruimte komen voor het debat. Daardoor wint een politieke partij aan aantrekkelijkheid.'

De VVD moet een kaderschool krijgen waar systematisch wordt geschoold

Een van de manieren om het aanzien van de politieke partijen te vergroten, is het verbeteren van de opleiding van bestuurders en volksvertegenwoordigers. 'Op dit moment werken we met cursussen', stelt Groenveld vast. 'Die zijn van goede kwaliteit. De samenhang ertussen zou kunnen worden verbeterd. De VVD moet een Kaderschool krijgen waar systematisch wordt geschoold. Er moeten leergangen van meerdere weken worden gecreëerd die een aantal opeenvolgende jaren

worden gehouden. Ik denk aan een leergang "Staatsrecht", aan een leergang "Liberalisme als ideologie" of "De positie van de Gemeenteraad". Door er meerdere jaren mee te werken gaat zo'n leergang groeien. Er kan geprofiteerd worden van ervaring die met de lesstof wordt opgedaan. Zij die meerdere jaren meedraaien, kunnen vanuit de praktijk aangeven wat er aan de stof verbeterd zou kunnen worden. Ieder jaar organiseert de Teldersstichting een Zomerschool voor jonge, met het liberalisme sympathiserende academici. Omdat we nu al zo'n vijf jaar grotendeels met dezelfde stof werken kunnen we als het ware, slijpend aan stof en docenten, het programma perfectioneren. Het Steenkamp Instituut van het CDA werkt met leergangen en dat bevalt uitstekend.'

Klaas Groenveld is in beginsel van mening dat het merendeel van de gelden die een politieke partij draaiend houden uit contributies en giften van leden moet komen. 'Het is echter bedroevend', zo stelt hij vast, 'dat slechts drie a vier procent van de Nederlandse bevolking lid is van een politieke partij. Ik vind dat mensen moeten beseffen dat we in een mooi land leven waar alles, zeker in vergelijking met andere landen op de wereld, betrekkelijk goed functioneert. Dat komt ondermeer doordat de politieke partijen hun plicht vervullen. Het een kan echter niet zonder het ander. 40% van de topambtenaren is niet bij een politieke partij aangesloten. Dat vind ik eigenlijk onvoorstelbaar. Je maakt mij niet wijs dat die mensen niet stemmen. En wat kost het lidmaatschap nou helemaal?' Over bijdragen door overheid en bedrijfsleven heeft Groenveld een duidelijke mening. 'Het is duidelijk dat het bedrijfsleven er moeite mee heeft om politieke partijen openlijk te sponsoren. We zouden toe moeten naar een fonds voor de politieke partijen waarin bedrijven die iets voor het goed functioneren van onze democratie over hebben, kunnen doneren.'

'Als het niet nodig is moet de overheid niet bijdragen. Maar als de nu voor bepaalde activiteiten bestemde subsidies wegvallen ontstaat er een ernstig probleem. Activiteiten, zoals Vorming & Scholing en het wetenschappelijk werk, die niet alleen een positief effect hebben voor de politieke partijen, zijn ook van nut voor de hele maatschappij. Vorming en Scholing is van belang voor de kwaliteit van de democratie. De wetenschappelijke instituten leveren hun bijdrage aan het maatschappelijk debat over kwesties die een antwoord behoeven. Dat rechtvaardigt mijns inziens een bijdrage van de overheid.'

STAGIAIRES GEZOCHT

Voor een historisch onderzoek naar de geschiedenis van de VVD is het hoofdbestuur op zoek naar twee stagiaires. Gedacht wordt aan twee afgestudeerde personen met als achtergrond één of een combinatie van de onderstaande deskundigheden:

- politieke naoorlogs geschiedenis
- bestuurskunde
- politicologie
- overheidsfinanciën

De kandida(a)t(en) dienen aantoonbare ervaring te hebben in archiefonderzoek in overheidsarchieven, bijvoorbeeld blijkend uit onderwerpen in de afstudeerfase, en in de periode februari-juli 1996 beschikbaar te zijn. Daarnaast wordt ten minste een positieve grondhouding ten opzichte van de VVD en het liberalisme als politiek stroming verwacht.

Kandidaten kunnen tot 1 februari 1996 schriftelijk reageren met bijsluiting van een kort curriculum vitae.

Uw brief kunt u sturen aan
Algemeen secretariaat VVD
Ter attentie van Lucas H.M. Osterholt
Postbus 30836
2500 GV DEN HAAG

Voor inlichtingen kunt u tijdens kantooruren bellen 070 - 361 30 14.

Over bezetenen en gezetenen

Verslag van symposium Teldersstichting over blauw-rode geschiedenis en toekomst

door Patrick van Schie, wetenschappelijk medewerker van de prof. mr. B.M. Teldersstichting
Foto's: Theo Meijer

v.l.n.r. Hoogleraar geschiedenis te Amsterdam Piet de Rooy, PvdA-senator Joop van den Berg, middagvoorzitter en directeur Teldersstichting Klaas Groenveld en redacteur van 'Tussen polarisatie en Paars' Patrick van Schie

Kerstmis is vanouds een van de spaarzame momenten waarop mensen zich (kunnen) losmaken van de beslommingen van alledag om in besloten kring tot zichzelf en de naasten te komen. Meer nog dan op de door confessionele (en tegenwoordig ook socialistische) politici (op twaalf dagen per jaar na) geheiligde zondag, kan tijdens de kerstdagen - zo willen gelovige christenen het - de jachtige strijd om het (economische) bestaan even worden gestaakt. Zo wordt ruimte gecreëerd voor reflectie op de zin van dit leven en voor mooie voorstellingen van een betere toekomst. De decembersfeer is door de Teldersstichting aangegrepen om een paarse 'kerstbijeenkomst' te organiseren, waarop liberalen en socialisten zich konden bezinnen op hun onderlinge verhouding in het verleden, het heden en de toekomst. Het liberale wetenschappelijk bureau had deze bijeenkomst op 21 december belegd in het oude stadhuis (het tegenwoordige hotel The Grand) van het 'heidense' Amsterdam, de woonplaats van de drie politieke leiders van de partijen die het kabinet-Kok steunen.

Kemphanen

Opvallend was dat vrijwel alle sprekers op de bijeenkomst constateerden dat de twee partijen die in de Nederlandse politiek traditioneel als kemphanen tegenover elkaar staan - de liberale en de socialistische - bevolkt worden door twee verschillende typen mensen. Confessionelen hebben de VVD en de PvdA (en hun voorlopers) altijd graag

in één hoek trachten neer te zetten als partijen van materialisten zonder oog voor mensen en hun relaties. Maar nu de zakelijke verschillen tussen liberalen en socialisten zijn verkleind of in ieder geval in het paarse kabinet worden overbrugd, springt des te meer in het oog hoe groot juist de cultuurverschillen tussen beide partijen zijn. Deze maken dat een fusie van VVD en PvdA tot een 'sociaal-liberale' partij niet meer dan een aardige, maar onrealistische kerstgedachte zal blijven.

De bijeenkomst in de stijlvolle 'Princenhofzaal' van The Grand werd door ondergetekende als redacteur van *Tussen polarisatie en paars* - het boek dat de aanzet vormde tot het symposium - geopend. Uit de verschillende bijdragen aan het boek over de 100-jarige verhouding tussen liberalen en socialisten in Nederland, leidde Patrick van Schie het volgende verschil in menstype af: door hun eigen ogen bezien is het verschil tussen socialisten en liberalen er een tussen respectievelijk de bevlogen en de bezonnen mens, maar door de ogen van de ander wordt zo'n verschil er al snel een tussen de bezetene en de gezetene. Piet de Rooy, hoogleraar geschiedenis in Amsterdam, voegde hieraan toe dat dit verschil in menstype zich ook uit in een verschillende debatacultuur: liberalen vinden dat debatten aardig moeten blijven en vooral niet moeten voortzeuren, socialisten houden veel feller debatten die in hun scherpte intellectuelistischer lijken maar dat niet hoeven te zijn. Ook Frans Becker en Gerry van der List, die namens de wetenschappelijke bureaus van PvdA

en VVD zitting hadden in een forum over de (partij)politieke verhoudingen in de toekomst, wezen op de nog altijd resterende cultuurverschillen tussen PvdA en VVD. De laatstgenoemde meende dat sociaal-democraten 'nog steeds beschikken... over een soort moreel superioriteitsgevoel dat liberalen al zolang op de zenuwen werkt'.

Geen langdurig verbond

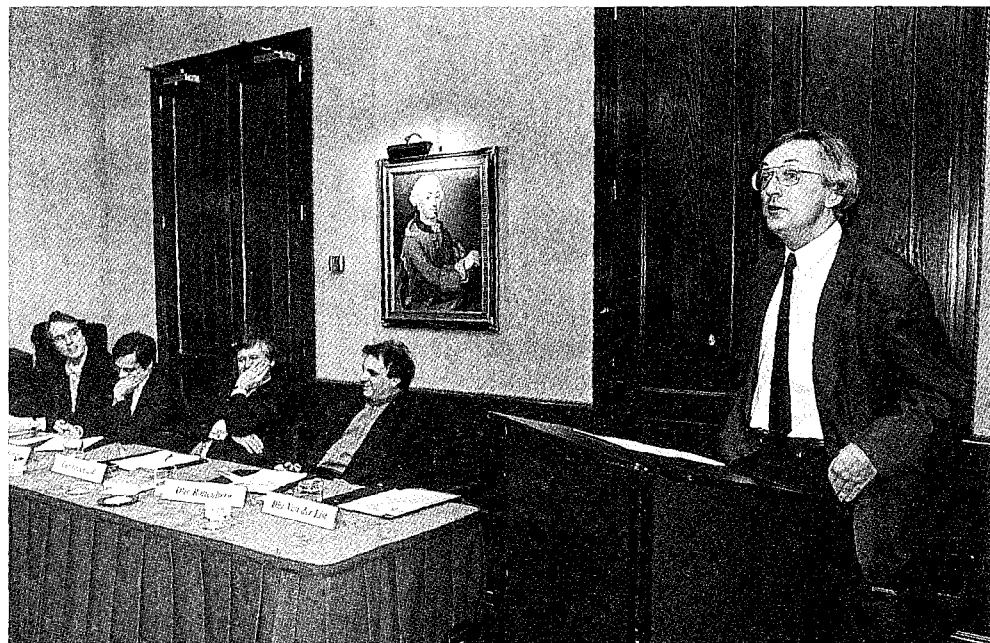
Ondanks de huidige, betrekkelijk goede samenwerking binnen het paarse kabinet, zag geen van de sprekers liberalen en socialisten in de toekomst vrolijk samengaan in één partij of zelfs maar in een langdurig verbond. Joop van den Berg, PvdA-fractievoorzitter in de Eerste Kamer, verklaarde de 'blauw-rode coalitie' als voortgekomen 'uit noodzaak'. Zijn verwachting was dan ook dat deze coalitie 'voor tijdelijk gebruik' zou zijn. PvdA-wetenschapper Frans Becker zag partijpolitieke fusies in de toekomst niet tot stand komen, omdat partijen taaiere instituties zijn die hun eigen bestaansrecht niet makkelijk ter discussie stellen. De poging van PvdA-voorman Wim Kok (in diens Den Uyllezing) om het verschil tussen liberalisme en sociaal-democratie terug te voeren tot de polen markt en staat, wees hij echter van de hand. 'Het debat markt versus staat is volkomen oninteressant, en heeft zijn beste tijd allang gehad', stelde hij. Gerry van der List vroeg zich af of de door tal van bewindslieden geroemde gezelligheid in de paarse coalitie, wel voldoende basis is voor een langdurige samenwerking. Hij voelde er meer voor als de VVD met het CDA een 'conservatief-liberaal akkoord' zou sluiten. Deze beide partijen zijn het immers verregaand met elkaar eens als het gaat om het ideaal van een verantwoordelijke samenleving en om de afkeer van 'de geest van 1968'. Zelfs de Amsterdamse wethouder Frank de Grave, vaak opgevoerd als zegsman van de linkervleugel binnen de VVD, bepleitte geen langdurig verbond tussen VVD en PvdA. Hij begreep om te beginnen al niet waaraan hij - medeauteur van het verkiezingsprogramma 1994 dat toen het verscheen door de pers als zeer rechts werd afgeschilderd - zijn reputatie 'links' te zijn te danken had. Zeker, hij bepleitte de paarse optie geruime tijd voordat zij werd gerealiseerd, maar daaraan lagen volgens hem zeer pragmatische motieven ten grondslag. Volgens Frank de Grave is het, juist omdat VVD en PvdA inhoudelijk verder van elkaar verwijderd zijn dan VVD en CDA, makke-

lijker om de achterban duidelijk te maken welke compromissen er binnen de coalitie gesloten zijn: wat heeft de VVD moeten toegeven en wat heeft ze weten binnen te halen. In een coalitie met het CDA daarentegen, eigenden de christendemocraten zich de goede inbreng van de liberalen toe zodat onduidelijk bleef waar de VVD nu eigenlijk had gescoord.

Onsamenvattend

Het meest positief over de lange-termijncansen van paars, leek aanvankelijk nog PvdA-voorzitter Felix Rottenberg. Hij zei graag nader te willen verkennen wat PvdA en VVD nu eigenlijk bindt. Maar Rottenbergs onsamenvattende betoog belandde al snel bij een waarschuwing aan de aanwezige liberalen dat in de nabije toekomst een klassenstrijd zou

worden uitgevochten. Verwarring alom, want wilde Rottenberg nu het revolutionaire socialisme weer van stal halen? Nee, bezwoer de PvdA-voorzitter, daar ging het hem niet om, maar hoe deze klassenstrijd dan wel moest worden opgevat werd niet duidelijk. Rottenbergs nogal wilde uithaal naar de VVD, die hij verweet blind te zijn voor de problemen van de onderklasse in Nederland, droeg in ieder geval niet bij aan het groeien van wederzijdse genegenheid tussen liberalen en socialisten. Zo werd deze kerstbijeenkomst afgesloten met het gevoel dat het ongemakkelijke paarse bestand voorlopig nog wel geen duurzame vrede tussen liberalen en socialisten zal inluiden.

v.l.n.r. adjunct-directeur Wiardi Beckmanstichting Frans Bekker, wethouder van Amsterdam Frank de Grave, dagvoorzitter en directeur Teldersstichting Klaas Groenveld, PvdA-voorzitter Felix Rottenberg, en achter het spreekgestoelte medewerker Teldersstichting Gerry van der List

TV & RADIO UITZENDINGEN

De komende VVD partij-uitzendingen op televisie hebben plaats op:

- woensdag 24 januari 1996 van 19.52 - 19.55 uur op Nederland 1;
- dinsdag 13 februari van 22.54 - 22.57 uur op Nederland 2;
- vrijdag 1 maart van 21.52 - 21.55 uur op Nederland 3.

De VVD radio-uitzendingen zijn elke veertien dagen te horen op de vrijdagden in de oneven weken van 17.50 - 18.00 uur op Radio 5.

TERUG NAAR HUIS

door Reny Dijkman, foto's: Theo Meijer

Nostalgie en toekomstverwachtingen typeerden de stemming bij het fractiekerstdiner. Nostalgie leefde vooral bij de ouwe 'fractierotten' die nog het oude Binnenhof hadden bevolkt en hun sfeervolle omgeving hebben gemist. Die sfeer moet in de nieuwbouw nog groeien. Maar de VVD heeft bij de verhuizing naar de nieuwbouw direct laten weten terug te willen naar de oude stekken in het eeuwenoude Binnenhof, zodra deze waren gerestaureerd.

Toekomstverwachtingen golden vooral voor de nieuwe Kamerleden die de oude locatie niet hebben gekend. Ambtelijk secretaris Artha Ament kreeg het voor elkaar dat het eindejaarsdiner plaats kon

vinden in de vroegere fractiekamer. Het werd passen en meten om een ieder, Kamerleden, medewerkers, staatssecretarissen en ministers daar aan de dis te krijgen. Annemarie Jorritsma, kon echt met genoegen het glas heffen met (links) Enrique Hessing en Otto Vos. Zij heeft destijds als Kamerlid ervoor gezorgd dat de VVD weer terug naar haar oude behuizing kon.

Het werd een heerlijke ontspannen jaarafsluiting.

Op de foto ziet u met de klok meedraaiend: Frits Bolkestein, Nannie Haan, Jan Gmelich Meijling, Hella Voûte, Joris Voorhoeve en het achterhoofd van Jos van Donselaar.

Voor zijn conditie is Michiel Patijn, VVD-staatssecretaris Buitenlandse Zaken, regelmatig op de squashbaan te vinden. Foto: Theo Meijer

geleidelijk worden weggewerkt.'

Monetaire Unie

'De Monetaire Unie (EMU) komt er geheid. De Unie is zeer in ons belang. Op basis van het verdrag van Maastricht komt de Unie er ook op het afgesproken moment. Alle landen moeten in hun economische beleid naar elkaar toe groeien. Dat geldt nu in de eerste plaats voor de landen met een sterke munt en een gedisciplineerd economisch beleid, zoals Nederland en Duitsland. Andere landen moeten daar naar toe groeien. We kunnen niet wachten tot de traagste van het peloton volledig voldoet aan alle criteria van rente, inflatie en staatsschuld. Die landen die dat wel kunnen, moeten starten met de gemeenschappelijke munt. Dan hebben we een kopgroep en een volggroep. We moeten vooral erop letten dat het peloton niet te traag blijft fietsen en de kopgroep niet meer kan inhalen. Binnen de EU past een dergelijke constructie. Dat vereist in ieder geval dat de EMU een aantrekkelijke constructie wordt waaraan alle deelnemende landen grote voordelen hebben. Het moet een wervend geheel zijn en we zullen ook zodanige afspraken moeten maken dat de landen uit het peloton de vaart erin houden om in een later stadium toch toe te treden.'

Geen zorgen

'De eigen-huisbezitter en degene die een pensioen heeft opgebouwd in harde, waardevolle Nederlandse guldens hoeven zich geen zorgen te maken dat per 1 januari 1999 hun kapitaal in één klap veel minder waard wordt. Als het zo zou zijn dat wij met stijgende rente en een wegglijdende waarde van de munt de prijs voor de EMU zouden moeten betalen, dan verzeker ik u dat Nederland dan niet zal deelnemen aan dat proces.'

Nationaal belang

'De discussie over het nationaal belang in het buitenlands beleid is belangrijk. Ik vind dat wij als het gaat om grote strategische vraagstukken, maar ook als het gaat om specifieke technische aangelegenheden waar Nederlandse economische en financiële belangen mee zijn gemoeid, moeten nagaan hoe die belangen liggen in de verhouding tot de andere lidstaten. In ons optreden in Brussel en bij onze diplomatieke contacten met andere lidstaten zullen wij steeds opnieuw moeten vaststellen hoe die belangen het beste gediend kunnen worden en hoe wij een maximaal onderhandelingsresultaat kunnen behalen. Onderhandelen is uitermate belangrijk in Brussel. Ik vind het volslagen normaal dat wij bij ieder onderwerp dat aan de orde is onze knopen van tevoren tellen en achteraf natellen hoeveel er nog aan ons vestje zitten. Echter, soms moeten er besluiten genomen worden die op korte termijn niet direct in ons belang zijn. Ik noem daarbij bijvoorbeeld de uitbreiding van de EU naar Oost-Europa. Die kan negatieve gevolgen hebben voor onze landbouwers. De eerste tien toetreders zullen ook netto ontvangers zijn uit de Europese kassen. Dat betekent druk op de uitgaven en dat is niet in ons direct belang. De netto kosten voor ons zullen moeten worden afgewogen tegen de vele

Staatssecretaris Patijn:

'Europese monetaire unie komt er geheid'

door Johan Hommes, foto: Theo Meijer

'Op de lange termijn gezien gaat het zeer goed met Europa. De afgelopen 40 jaar hebben we veel bereikt en goede resultaten geboekt. Duitsland is nu een gewaardeerde bondgenoot, Europa is na de oorlog herbouwd en welvarend en de Russische dreiging is verdampt. Nu zijn er problemen van andere aard, nieuwe uitdagingen die moeten worden opgelost.'

VVD-staatssecretaris mr. Michiel Patijn kan bogen op ruime economisch internationale ervaring. Voor hij als bewindsman in 1994 op Buitenlandse Zaken de verantwoordelijkheid kreeg voor de Nederlandse opstelling binnen de Europese Unie, was hij onder meer op Economische Zaken werkzaam als directeur Bilaterale Zaken en Directeur Europese Zaken. Voorafgaand aan zijn staatssecretariaat was hij secretaris-generaal op het ministerie van Defensie.

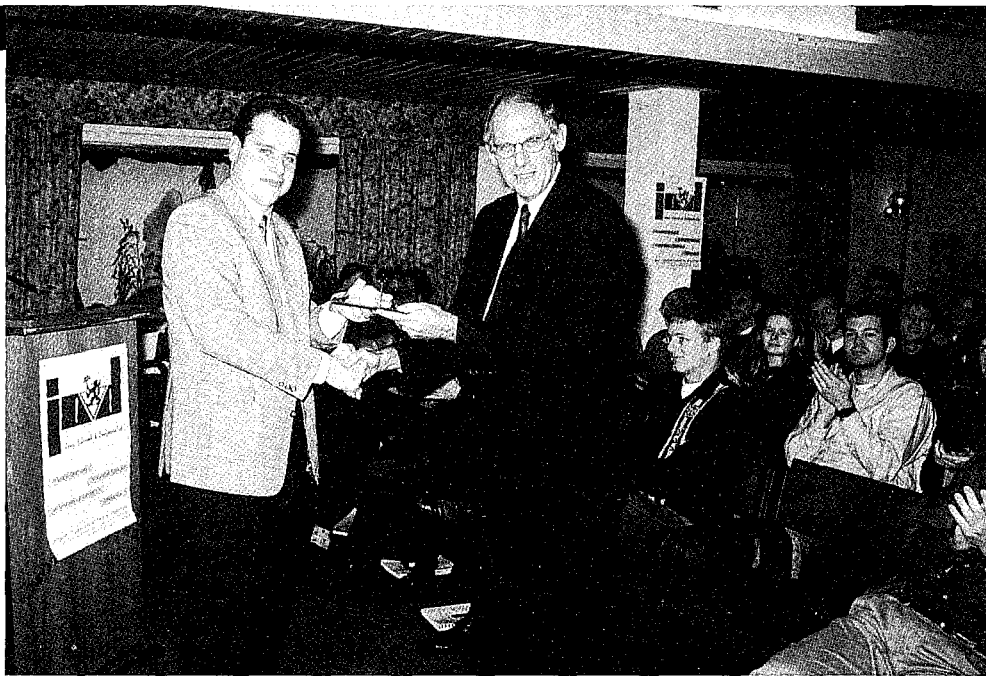
Niet alleen vrijhandel

Volgens Michiel Patijn zijn voor Nederland twee punten belangrijk. 'Allereerst moet de kunstmatige tweedeling van Oost- en West-Europa die na de oorlog is ontstaan uit de wereld wordt geholpen. Dat betekent dat alle zegeningen van de EU zich ook moeten uitstrekken naar de Oosteuropese landen. Een liberale economische orde, een democratische rechtsorde, dat zijn zaken die daar gevestigd, c.q. versterkt en uitgebouwd moeten worden.

Ten tweede moet worden voorkomen dat Europa een conglomeraat van landen wordt dat uitsluitend vrijhandel als gemeenschappelijk doel heeft. Om de economische en politieke stabiliteit te versterken zullen wij ook moeten "verdiepen", dat wil zeggen moeten samenwerken op andere terreinen en dan denk ik in de eerste plaats aan de Monetaire Unie. Instabiele valuta en een niet op elkaar afgestemde economische politiek zijn bronnen van onrust, van tegenstellingen binnen Europa en die moeten

voordelen op politiek gebied, op het gebied van handelsverruiming en op het punt van stabiliteit van landen die direct aan de EU grenzen. Het Nederlands belang kan daarom niet worden teruggebracht tot uitsluitend een financiële formule. In 1992 zijn door het kabinet-Lubbers/Kok afspraken gemaakt die voor Nederland duur uitvallen. Dit moet niet nog eens gebeuren. De afspraken uit 1992 kunnen echter niet worden teruggedraaid. Het akkoord openbreken leidt tot niets. Wel vind ik dat bij de verdere vormgeving van het Europese beleid en van de onderliggende financiële verhoudingen bestaand beleid dat overbodig en kostbaar is aan de orde gesteld moet worden en moet worden veranderd.

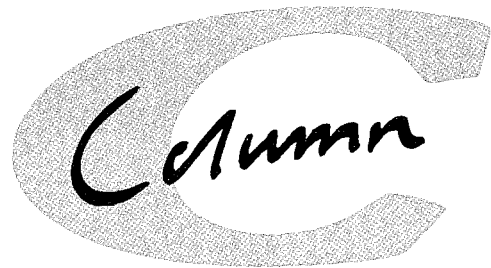
Onderdelen van het landbouwbeleid en het structuurbeleid zullen op de helling moeten, niet zozeer om geld terug te krijgen, maar om de ruimte te scheppen om de enorme problemen van Oost-Europa op te lossen. Ik verwacht niet dat na 1999 de uitgaven aan Brussel aanzienlijk zullen dalen. In ieder geval hoop ik te voorkomen dat ze nog verder stijgen. Alle lidstaten, dus ook de zuidelijke netto ontvangers, zullen moeten bijdragen aan herstructurering van het beleid. Als zij daartoe niet bereid zijn hebben we een dijk van een probleem.'

JOVD-voorzitter Arjan Toor overhandigt vice-premier Hans Dijkstal de JOVD-trofee voor 'De liberaal van het jaar 1995'.

Deze trofee zal in het vervolg jaarlijks worden uitgereikt aan degene die in zijn dagelijks leven op evenwichtige wijze invulling geeft aan de vijf belangrijkste uitgangspuntenpunten van het liberalisme: 'Vrijheid, verantwoordelijkheid, verdraagzaamheid, sociale gerechtigheid en gelijkwaardigheid.'

Hans Dijkstal ontving deze trofee van de JOVD onder meer voor de wijze waarop hij in de zomer van 1995 is omgegaan met de problemen rond de eerste bijeenkomst van het Koerdisch parlement.

Graag wil ik beginnen om u en de uwen namens het hoofdbestuur het allerbeste voor 1996 te wensen. Voor onze partij hoop ik dat 1996 een even goed jaar als 1995 zal worden.

In 1995 is door het hoofdbestuur een groot aantal activiteiten georganiseerd die erop zijn gericht de VVD te laten uitgroeien tot een voor steeds meer mensen aantrekkelijke partij. Vanzelfsprekend zullen we de lijnen die het afgelopen jaar zijn uitgezet, verder gaan uitbouwen.

Vooral de inhoudelijke discussie in de VVD zal daarbij extra aandacht krijgen. Zo zal het hoofdbestuur aan de komende jaarlijkse algemene vergadering een voorstel voorleggen om tot een betere afronding van de inhoudelijke discussie in de partij te komen. De organisatie zal erop gericht zijn de inhoudelijke discussies af te ronden door het vaststellen van een officieel partijstandpunt door de partijraad.

Mede om de 'beroeps'-politici nauwer bij het vaststellen van deze standpunten te betrekken, zal worden voorgesteld de huidige partijraad uit te breiden met o.a. delegaties van de verschillende parlementaire fracties.

Maar uiteindelijk gaat het natuurlijk vooral om de inhoud van de standpunten. Ook dit jaar zullen daarom weer over een aantal belangrijke problemen waar we in deze tijd mee te maken hebben, zoals het fileprobleem, de bekende themadagen worden georganiseerd. En als de algemene vergadering het voorstel van het hoofdbestuur overneemt, zullen de discussies op de themadagen uiteindelijk leiden tot formele partijstandpunten. Ook zal het hoofdbestuur, zoals aangekondigd op de laatste JAV, met een voorstel komen over de wijze waarop de VVD kan gaan discussiëren over de inhoud van het liberalisme op de langere termijn. Of zoals het al heet: het liberalisme in het derde millennium. Een discussie die uiteindelijk kan leiden tot een aanpassing van onze beginselverklaring. Een discussie die ook de basis vormt voor het opstellen van het verkiezingsprogramma voor de volgende Tweede-Kamerkiezingen. Kortom een zeer belangrijke discussie. De VVD zal u in 1996 volop de mogelijkheden bieden om mee te discussiëren over allerlei onderwerpen. Het woord is aan u.

Lucas H.M. Osterholt

VAN DE VOORZITTER

VVD-themadag Mobiliteit op 17 februari 1996

RUIMTELIJKE ORDENING EN MOBILITEIT

Wie staat er nooit in de file? Wie heeft niet te maken met overvolle treinen en bussen? Zeer velen van ons ervaren dagelijks de zorgelijke ontwikkeling van de mobiliteit. Dat is niet alleen vervelend

voor ons zelf, maar het schaadt ook onze economie. Wegen dreigen dicht te slibben. Steeds meer en steeds langere files ondermijnen de bereikbaarheid van de economische centra. Is er een oplossing te bedenken om deze problematiek aan te pakken?

Op zaterdag 17 februari 1996 wordt over het mobiliteitsvraagstuk door het hoofdbestuur een themadag georganiseerd in het Aviodome op Schiphol. Op deze dag, die begint om 10.00 uur en eindigt rond 16.00 uur, gaat de VVD over dit onderwerp discussiëren. Ter voorbereiding van deze discussie heeft het hoofdbestuur van de VVD een prae-advies laten opstellen, dat u na inschrijving wordt toegezonden. Gelijkzeitig ontvangt u dan ook het definitieve programma voor deze dag.

De kosten voor deelname bedragen f 50,-

Deelname aan deze dag is mogelijk door inzending van onderstaande bon.

Inzenden van deze bon is mogelijk t/m 10 februari 1996 aan:

Algemeen secretariaat van de VVD,
T.a.v. drs. Lucas H.M. Osterholt,
Postbus 30836,
2500 GV 's-GRAVENHAGE

Faxen is ook mogelijk (faxnummer: 070-360 82 76)

JAARCONGRES VROUWEN IN DE VVD

Op vrijdag 15 en zaterdag 16 maart zal in de Blijde Werelt in Lunteren het jaarlijkse congres worden gehouden van de Organisatie Vrouwen in de VVD. Het congres thema is: 'De ondernemende vrouw'. De organisatie heeft weer veel prominenten bereid gevonden hun medewerking te verlenen.

Op vrijdagavond spreken o.a. Hans Dijkstal, vice-premier en Neelie Peper-Kroes (oud-VVD minister van Verkeer en Waterstaat).

Op de zaterdagochtend worden vier rondetafelgesprekken georganiseerd. Per onderwerp zullen steeds twee sprekers uit het veld een korte inleiding houden. Vervolgens is er ruimte voor discussie. Mevrouw S. Dekker, directeur van het Nederlands Verbond van Ondernemers, treedt op als dagvoorzitter. Vanuit de partij neemt het VVD-Tweede Kamerlid Nelly Verbugt deel aan de gesprekken.

De vier thema's die tijdens het congres belicht zullen worden zijn: 'Midden- en Kleinbedrijf', 'Technologische ontwikkelingen', 'Vrouwen in de dienstverlening' en 'Starters en doorstarters'.

Het congres is bedoeld voor **alle geïnteresseerden**: leden en niet-leden, mannen en vrouwen! Voor meer informatie en aanmelding kunt u terecht bij Angèle de Wit (tel: 0313 - 61 94 49) of bij de Organisatie Vrouwen in de VVD, tel. 070 - 361 30 40 tijdens de ochtendkantooruren.

In verband met overnachting en catering is aanmelding vooraf noodzakelijk.

BON

Ik doe graag mee met de discussie en geef mij hierbij op voor de themadag op

Zaterdag, 17 februari 1996
10.00 - 16.30 uur
Aviodome
Westelijke Randweg 201
Luchthaven Schiphol

Naam:.....

Adres:.....

Postcode:.....

Plaats:.....

Functie:.....

Ik heb heden f 50,- overgemaakt op girorekening 401 82 32 t.n.v. VVD informatierekening te 's-Gravenhage onder vermelding van "Themadag Mobiliteit op 17 februari 1996". Ik krijg na ontvangst van storting het programma en het prae-advies franco thuisgestuurd.

Handtekening:

CURSUSSEN HAYA VAN SOMEREN- STICHTING 1996

Hieronder treft u een overzicht aan van de cursussen die bij de Haya van Somerenstichting zijn aangevraagd. Voor opgave en/of meer informatie kunt u contact opnemen met de genoemde contactpersoon. Indien u vragen heeft of meer informatie wenst over Vorming & Scholing kunt u contact opnemen met de Haya van Somerenstichting, tel.nr. 070-361 30 10. U wordt dan te woord gestaan door Petra Ginjaar, Susanne Meijers of Bonnie Bessem.

KC Gelderland
Mw mr E.M. Hovenkamp
Rhienderinklaan 3
7231 DA Warnsveld
0575-51191

Liberalisme II
16 & 17 februari

Presentatietechniek I
29 & 30 maart

Discussietechniek I
19 & 20 januari

Europa
11 mei

Presentatietechniek I
26 & 27 januari

KC Dordrecht
M. Groosman
Haven 22
3143 PC Maassluis
010-5917568

Discussietechniek I
15 & 16 maart

Mediatraining
23 maart

Presentatietechniek I
19 & 20 april

Liberalisme II
19 & 20 april

Discussietechniek II
7 & 8 juni

Presentatietechniek II
27 en 28 september

Presentatietechniek I (jonge-
ren)
22 & 23 maart

PR-cursus
26 & 30 maart

Introductiecursus
15 april

Presentatietechniek I
14 & 18 juni

KC Friesland
Mw M. Montanus-Jongstra
Elzewal 1
9203 LR Drachten
0512-511750

Presentatietechniek I
26 & 27 januari

Discussietechniek II
16 & 17 februari

Public Relations
15 & 16 maart

Discussietechniek II
15 & 16 maart

Europa
21 & 28 februari

Presentatietechniek II
22 & 23 maart

KC Haarlem
Mw A.W.J. Luyben
Trompenbergerweg 6/13
1217 BE Hilversum

Introductiecursus
13 februari (oc 't Gooi)
14 februari (oc Amstelveen)
15 februari (oc Haarlem)

KC Leiden
Mw M. de Vos van Steenwijk
Wittenburgerweg 124
2244 CG Wassenaar
070-5178929

Liberalisme I
26 januari

Liberalisme I
12 maart (oc 't Gooi)
13 maart (oc Haarlem)
14 maart (oc Amstelveen)

Presentatietechniek I
26 & 27 januari

KC Utrecht
Mw C. Veenendaal-
Gloudemans
Couwenhoven 5210
3703 ER Zeist
030-6957371

Mediatraining
13 januari
27 januari

Liberalisme I
23 januari

FRITS BOLKESTEIN

*In het verleden is door sommige partijle-
den wel gesuggereerd dat de invloed van
nationale politieke partijen door de
groeijende invloed van de Europese Unie
tanende is. Ik ben overtuigd van het
tegendeel.*

*Juist die nationale politieke partijen krij-
gen een steeds belangrijker rol. Zij zullen
namelijk moeten waken voor Unie-over-
name van Nederlandse zaken die wij bin-
nen onze eigen grenzen goed kunnen
regelen. Ook zullen de partijen de stij-
gende Europese uitgaven en de sterk
groeijende Euro-bureaucratie kritisch
moeten volgen.*

*De hoeveelheid wetgeving zal nationaal
verminderen maar de bewakersfunctie
van het Nederlands parlement ten
opzichte van de Europese Unie zal met
het jaar toenemen. Bewaking van de
Nederlandse identiteit en cultuur.*

Bewaking ook van onze economische positie.

*Ik sta kritisch tegenover de neiging de macht van
de Europese Commissie verder uit te breiden dan
noodzakelijk is voor een veilige en economisch
sterke Unie. Vóór wij ons in het avontuur van
Maastricht II storten, zal een aantal zaken duidel-
ijk moeten worden vastgesteld. Zo zal de asiel-
opvang binnen de Europese Unie beter moeten
worden verdeeld. Ons land neemt relatief veel
meer asielzoekers op dan de andere landen van
de Europese Unie. Ook staat voor mij vast dat
onze financiële bijdrage aan de Unie niet meer in
verhouding staat tot de zegeningen die ons uit
Brussel worden toebedeeld. Niet alleen onze ELD-
fractie maar ook de VVD in Nederland zullen
moeten blijven hameren op een betere controle
van de Europese uitgaven. Een zaak waar ook de
Europese Rekenkamer regelmatig op aandringt.*

*Onze nationale en Europese toekomst biedt dan
ook meer dan voldoende politieke bestaansrech-
ten voor de VVD in de komende decennia. Wij
zullen misschien wat meer op de rem moeten
gaan staan en wat minder voorop lopen.
Nederland zal in plaats van verkennerland de
oude functie van een gezond koopmansland
moeten vervullen.*

Daar is niets mis mee. Integendeel!

Frits Bolkestein

ANP-foto

IN MEMORIAM MEVROUW DRS. J.F. SCHOUWENAAR-FRANSSSEN

Op 24 december 1994 is in haar woonplaats Bilthoven de VVD-oudminister J.F. (Jo) Schouwenaar-Franssen overleden. Zij werd 86 jaar.

Jo Schouwenaar-Franssen behoorde tot de VVD-leden van het eerste uur. Na haar studie klassieke talen in Leiden gaf zij les aan het Gymnasium Haganium. Na de oorlog werd zij lid van de Rotterdamse gemeenteraad.

Mevrouw Schouwenaar-Franssen was vele jaren lid van de VVD-fractie in de Eerste Kamer. Zij combineerde de senaat in de jaren vijftig met de opvoeding van haar drie kinderen, haar man was toen Tweede-Kamerlid voor de PvdA. Zij werd de eerste vrouwelijke VVD-minister, toen zij in 1963 minister Klompé opvolgde op het ministerie van Maatschappelijk Werk in het kabinet-Marijnen, dat in 1995 over de Omroepwet viel.

Daarna keerde zij tot 1971 terug in de Eerste Kamerfractie. Daar had zij de portefeuilles Onderwijs, Maatschappelijk Werk en Culturele Zaken (media).

Vóór haar ministerschap was zij ook drie jaar lid van het Europees Parlement, een functie die in die jaren nog werd gecombineerd met het Eerste en Tweede-Kamerlidmaatschap.

Jo Schouwenaar-Franssen maakte van 1965 tot 1971 deel uit van het VVD-hoofdbestuur.

Zij was laureata in de etruscologie aan de Universiteit van Perugia (Italië) en Grootofficier in de Orde van Oranje Nassau.

Onze deelneming gaat uit naar haar kinderen, familie en vriendenkring.

Hoofdbestuur VVD

KORTE AGENDA VAN DE 49STE JAARLIJKSE ALGEMENE VERGADERING:

Locatie: De Leeuwenhorst, Noordwijkerhout
 Vrijdag 19 april 1996, vanaf 11 uur
 Avondvergadering vanaf 19.30 uur
 Zaterdag 20 april 1996, vanaf 10.30 uur

Vrijdagprogramma:

1. Opening door voorzitter drs. W.K. Hoekzema
2. Algemene huishoudelijke agendapunten (rekening, verantwoording en jaarverslag van de penningmeester plus het gevoerde beleid door het hoofdbestuur. Verslag van de kascommissie en (her)benoeming van de kascommissieleden plus periodieke benoeming leden en plv. leden van de Commissie van Beroep. Huishoudelijke voorstellen van centrales en afdelingen)
3. Huishoudelijke voorstellen van het hoofdbestuur (w.o. wijziging functie partijraad; wijziging hoogte instapcontributie; vaststelling procedure m.b.t. de inhoudelijke discussie en voorstelling tot wijziging kandidaatstellingsreglementen voor verkiezing leden van GR, PS, TK, EK en EP; rondvraag)
4. Speech voorzitter JOVD.

Avondprogramma vanaf 19.30 uur:

- Herdenking vooraanstaande VVD-leden
- Redevoering door VVD-voorzitter Willem Hoekzema
- Redevoering door vice-premier Hans Dijkstal
- Vaststelling (van het aantal) en verkiezing van (een aantal) hoofdbestuurleden
- afscheid van hoofdbestuurleden die zijn afgetreden
- Discussie over een actueel onderwerp

Zaterdagochtendprogramma vanaf 10.30 uur:

- Speech door Frits Korthals Altes, VVD-fractievoorzitter Eerste Kamer
- Speech door Gijs de Vries, voorzitter ELD-fractie
- Bespreking beleid TK- en EK-fractie en het beleid van de VVD-leden in het Europees Parlement (zowel plenair als in deelsessies)
- Redevoering van Frits Bolkestein, VVD-fractievoorzitter Tweede Kamer

LEERGANG BESTUREN

De VVD geeft de komende periode prioriteit aan de verdere uitbouw en professionalisering van de partijorganisatie. Kern van die organisatie zijn de bestuurders die voor de uitdaging staan op alle fronten kwaliteit te bieden, de liberale visie te vertalen, leden, bestuurders en volksvertegenwoordigers te werven. Ter ondersteuning van deze doelstelling ontwikkelt de Haya van Somerenstichting voor alle bestuurders thans een specifiek programma: de Leergang Besturen.

Het doel van de Leergang Besturen is het gerichter opleiden en het aangeven van nieuwe middelen voor besturen zodat u als bestuurder beter bent voorbereid en toegerust op een meer aan de tijd aangepaste wijze van besturen.

Het programma van de Leergang Besturen zal bestaan uit een traject

bestaande uit één centrale bijeenkomst per kamercentrale, vervolgcursussen en een jaarlijkse terugkomdag:

- in het voorjaar van 1996 zal per KC of combinatie van KC's een centrale bijeenkomst worden georganiseerd waarvoor alle bestuurders worden uitgenodigd;

- vervolgens zal in het najaar per KC een programma worden aangeboden bestaande uit deels nog te ontwikkelen en deels aan te passen cursussen en trainingen van de Haya van Somerenstichting;
- gestreefd wordt naar een jaarlijkse centrale terugkomdag om de kennis op peil te houden, de samenwerking te bevorderen en de doelstellingen te realiseren.

De centrale bijeenkomst zal in uw eigen kamercentrale op een zaterdag plaatsvinden. Naast een inhoudelijk gedeelte betreffende de VVD-visie op besturen zal tijdens het praktische gedeelte de nadruk worden gelegd op de verschillende bestuurstaken.

U kunt zich met uw gehele bestuur aanmelden voor de centrale bijeenkomst bij de Vormings & Scholingsfunctionaris van uw eigen kamercentrale. Uiteraard kunt u voor meer informatie bellen naar de Haya van Somerenstichting, tel nr: 070-361 30 10/361 30 01.

Landelijke Vormings- & Scholingsdag 1996:

START VAN DE LEERGANG BESTUREN

Op 9 maart 1996 zal de jaarlijkse Vormings- & Scholingsdag plaatsvinden. Deze dag wordt georganiseerd door de Haya van Somerenstichting, het vormings- & scholingsinstituut van de VVD.

Deze Landelijke dag Vorming & Scholing is bij uitstek de gelegenheid waarbij organisatoren, V&S-functionarissen, trainers, inleiders, bestuurders en geïnteresseerden elkaar kunnen treffen. Naast het leggen van contacten staan centraal: de uitwisseling van informatie betreffende opleiding, didactiek en het aanbod en werkwijze van de Haya van Somerenstichting.

In 1996 zal deze bijeenkomst in het teken staan van de Leergang Besturen. Naast een plenair gedeelte zal er wederom gelegenheid zijn tot een actieve deelname aan workshops over de verschillende onderdelen van de Leergang Besturen.

Tijdens de lunch bestaat de mogelijkheid om bij de verschillende cursus- en trainingskramen nader kennis te maken.

Voor opgave en informatie over deze dag kunt u bellen met de: Haya van Somerenstichting
 Postbus 30836
 2500 GV Den Haag
 tel. 070 - 361 30 10 / 361 30 01 (u wordt dan te woord gestaan door Bonnie Bessem of Susanne Meijers)

Op 16 januari werd de heer **mr. C.G.J. Rutten** geïnstalleerd als burgemeester van Breda. Chis Rutten was voorheen burgemeester van Nuth en van Middelburg.

Mevrouw Liesbeth Tuijnman is met ingang van 16 januari burgemeester van Papendrecht geworden. Zij was burgemeester van Norg en voordien vice-voorzitter van het hoofdbestuur van de VVD en voorzitter van de Organisatie Vrouwen in de VVD.

De heer **K. W. Th. van Soest** werd benoemd tot burgemeester van Heel. Tot zijn installatie op 16 januari te Heel was hij wethouder en loco-burgemeester van de gemeente Waddinxveen.

Hoofdredacteur:
 Remy Dijkman

Redactie:
 Alexander Beels
 Hans de Bie
 Marcel Gerritsen
 Johan Hommes
 Michiel Krom
 Lody Pieters
 Ernst van Splunter

Correspondentie-adres:
 (alléén betr. dit blad)
 Remy Dijkman,
 Postbus 622,
 2280 AP Rijswijk.

Redactiesecretariaat:
 Elisabeth Gans,
 tel. 070 - 361 30 61.

Ledenadministratie:
 VVD, Postbus 30836,
 2500 GV 's-Gravenhage.
 tel: 070 - 361 30 61

Druk:
 Ten Brink, Meppel b.v.

Vormgeving:
 Concept: Stempels & Oster
 Lay-out: Siem Willems

Redactieraad:
 p/a VVD, Postbus 30836,
 2500 GV 's-Gravenhage,
 t.a.v. Mevr. W.J.M. Bregman-Kaaks, vz.

INTRODUCTIE-BIJEENKOMSTEN VOOR NIEUWE LEDEN

Graag wil de Haya van Somerenstichting u wijzen op de mogelijkheid een introductiebijeenkomst voor nieuwe leden te organiseren. Deze bijeenkomsten kunnen plaatsvinden in afdelings- of ondercentraleverband. De organisatie is in handen van de vormings- en scholingsfunctionaris.

Het doel van deze bijeenkomsten is kennis vergroten omtrent de VVD en het Liberalisme alsmede inzicht verkrijgen in de beginselverklaring en de organisatie van de VVD.

Als cursusmateriaal is een nieuwe brochure verschenen: "Samen in vrijheid". In deze gemakkelijk leesbare brochure maakt men kennis met de partij en wordt antwoord gegeven op vragen als: Wat is Liberalisme? Wat zijn de uitgangspunten? Hoe zit de partij in elkaar?

Voor nadere informatie over het organiseren van een introductiebijeenkomst kunt u contact opnemen met de Haya van Somerenstichting: 070-361 30 10.

SPECIALITEITEN RESTAURANT

„Het Kasteel van Rhooon” b.v.

Tevens zalen voor recepties, diners en vergaderingen.

S.G. Abel Dorpsdijk 63, 3161 KD Rhooon, 010-5018896 / 5018884 / 5018488

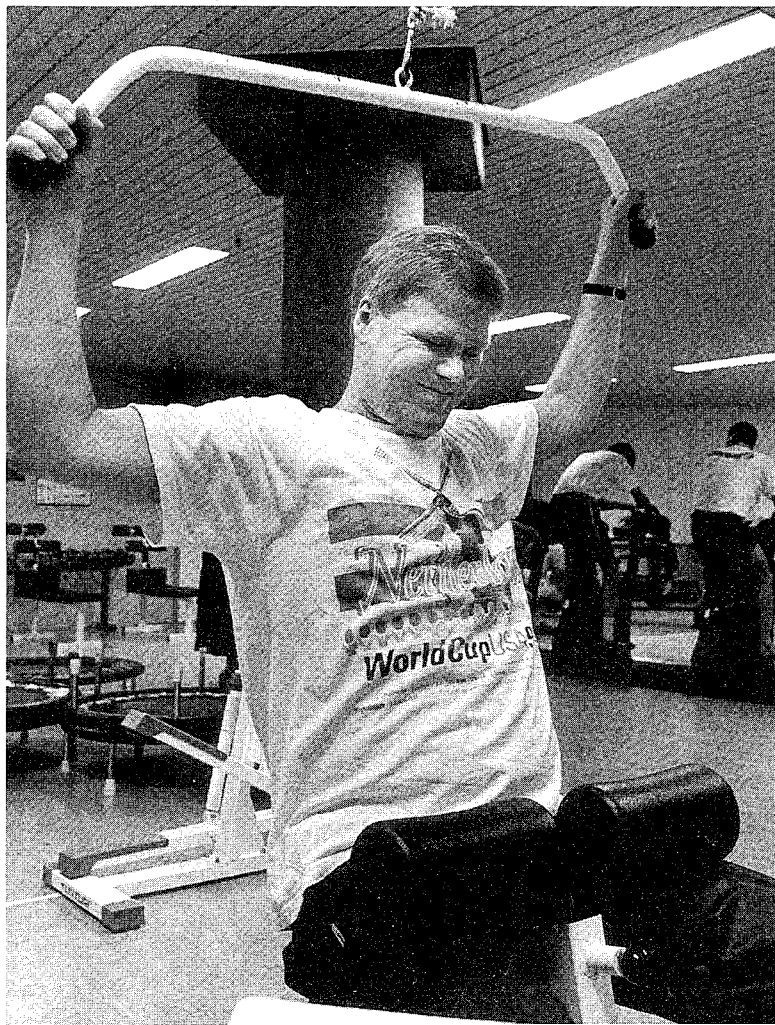

8 Oud-voorzitter van de Europese Rekenkamer, de heer Middelhoek, en de voorzitter van het curatorium van de Teldersstichting, de heer Langman, in gesprek in Eerbeek. De Europese en Nederlandse VVD-top vergaderden daar twee dagen over de komende Intergouvernementele Conferentie die deze maand in Turijn begint. Deze conferentie, die op een aantal punten de bijstelling van 'Maastricht' betekent, zal vermoedelijk vergaande gevolgen hebben voor de Europese Unie en haar lidstaten.

LINSCHOTEN OVER LASTENVERLICHTING

10 Staatssecretaris Robin Linschoten moet gedurende deze kabinetsperiode 9 miljard lastenverlichting mogelijk maken. Daar trekt hij hard aan.

Veel is al gerealiseerd. De afschaffing van de Ziektewet betekende taai onderhandelen in de Eerste Kamer. Robin deed toezeggingen aan de senaat. 'Als ik een toezegging doe dan zal ik deze ook verdedigen.' ... 'Er is geen sprake van minder sociale zekerheid, maar zij wordt alleen op een andere, efficiëntere en goedkopere wijze georganiseerd.'

COÖPERATIE CENTRUM
NEDERLANDSE VVD

MAART 1996

Nr. 1436

ISBN: 0166 - 8498

EN VERDER...

- de aanvulling op de beschrijvingsbrief voor de jaarlijkse algemene vergadering kan vanaf 20 maart worden opgevraagd bij het algemeen secretariaat 070 - 361 30 61 (intekenbon voor maaltijden in dit blad!)
- Daan Zwart is benoemd tot directeur van het algemeen secretariaat
- de 'leergang besturen' stond centraal op de landelijke dag voor Vorming en Scholing
- voorafgaand aan de debatten over het parlementaire enquête-rapport van de Commissie van Traa frist Arno Visser uw geheugen op. Want, wat was de aanleiding in 1993 en waar draaien de zaken nu eigenlijk om? Een analyse van drie jaar politieke, justitionele en politieke narigheid
- Ruim 230 VVD-boeren en -tuinders kwamen op 28 februari in Bunnik bijeen om met landbouw-minister Jozias van Aartsen en de Kamerleden Piet Blauw en Marius Varkamp van gedachten te wisselen over de problemen in de tuinbouw, de agrarische en de veeteeltsector. Een uitvoerige reportage komt in de volgende Vrijheid & Democratie

Moedwil en misverstand

(Analyse door Arno Visser)

De thematiek en het plot kunnen zo ontleend zijn aan een roman van de vorig jaar overleden auteur W.F. Hermans. De wereld van recherche, politie, justitie en politiek lijkt te worden gedreven door moedwil en misverstand. Het geheel vormt een ingewikkelde en spannende intrige. De vertelling begint in de nadagen van het derde kabinet-Lubbers. Pas enkele weken geleden werden de laatste stukjes van de legpuzzel in elkaar geschoven en tegelijk bleken andere stukjes lange tijd niet op hun plaats te hebben gelegen. De parlementaire enquête-commissie onder leiding van Maarten van Traa publiceerde haar eindrapport: Inzake Opsporing, de catharsis van het verhaal.

Van begin af aan spelen twee elementen door elkaar: (1) de principiële discussie over de toepassing van en de controle op rechtechnieken; (2) het verhaal rond de opheffing eind '93 van een bepaald recherche-team (IRT) in Amsterdam. Vandaar dat wat de IRT-affaire is gaan heten vaak wordt verward met het onderzoeksdoel van de parlementaire enquête-commissie. Voortdurend speelde bij die IRT-affaire (die in de kern een bestuurlijk thema als gezag, controle en verantwoording had) de vraag: was de methode van het IRT nu oorzaak of aanleiding tot het plotseling opheffen van het team? Omdat over die aanpak in het bijzonder en de opsporingsmethoden in het algemeen onduidelijkheid bleef bestaan in het parlement werd middels een motie een apart traject ingezet (het parlementair onderzoek dat uiteindelijk leidde tot de Enquête).

We zetten de zaken chronologisch op een rij.

In 1992 publiceert de toenmalige minister van Justitie, de CDA-er Hirsch Ballin, de Nota 'Georganiseerde misdaad in Nederland'. Onderdeel van het beleid is het oprichten van 5 interregionale recherche-teams (IRT's). Maar van het begin af aan verschijnen in de media verhalen over competentie-kwesties, over lekken en erger, over problemen in de rechtszaal als gevolg van de aanpak van de IRT's.

Vooraf in het IRT van Utrecht en Noord-Holland bestaan problemen. De samenwerking verloopt verre van vlekkeloos. Amsterdam is het grootste korps, daar concentreert zich de misdaad, maar daar zit het team niet. Als de spanning oploopt halverwege 1993, wordt het team overgeheveld naar de hoofdstad, en komt daarmee onder toezicht van de hoofdofficier, de korpschef en de burgemeester aldaar. Een speciaal gebouw wordt ingericht, zo goed beveiligd en geheim dat de rode alarmlichtjes zelfs gaan branden wanneer commissarissen van de Amsterdamse politie een bezoek brengen.

De overdracht tussen Utrecht en Amsterdam vindt nooit goed plaats. Intussen werkt het team verder aan het oprollen van de erven-Bruinsma, de bendes die voortkomen uit het misdaad-imperium van de vermoorde machtige onderwereld-figuur. Dat gebeurt in het zogenaamde Delta-onderzoek. Maar in november '93 komt het Openbaar Ministerie in Amsterdam erachter hoe dat gaat: met behulp van infiltranten worden grote partijen drugs Nederland binnengelaten. Er zijn zelfs plannen voor de invoer en doorlating van hard-drugs.

Dan gaat alles snel: hoofdcommissaris, procureur-generaal en de burgemeester worden ingelicht, en men gaat gezamenlijk naar de Minister van Justitie met de vraag of dit wel deugt. Dat blijkt achteraf een cruciale bijeenkomst. Op 1 december in Den Haag met hoofdcommissaris Nordholt, procureur-generaal Van Randwijck, burgemeester Van Thijn en de ministers Hirsch Ballin en Dales. Resultaat is in ieder geval dat het IRT wordt ontbonden en Amsterdam een persbericht verzendt om dat uit te leggen. Het slaat in als een bom. Niemand begrijpt precies waarom een heel team moet worden opgeheven als de top niet tevreden is over de methode van werken.

Dat is in de kern de IRT-affaire.

Het wordt verwarrender. Minister van Binnenlandse Zaken, mevrouw Dales, overlijdt en wordt opgevolgd door de burgemeester van Amsterdam, Van Thijn. Begin '94 verschijnen vervolgens berichten in de media, dat de werkelijke reden van opheffing corruptie is. Bron: de politie van Utrecht. Reden voor de Kamer om opheldering te vragen. Antwoord krijgen ze van de bewindslieden van Justitie en Binnenlandse Zaken. De laatste schrijft in zijn dagboek rechter in eigen zaak te zijn geworden. 'Vastgeketend aan een minister van Justitie die zelf afstand nam van wat ooit een gemeenschappelijke lijn leek te zijn,' volgens de inleiding van "Retour Den Haag".

Van Thijn vraagt aan Hirsch Ballin of die inmiddels weet wat er bij het IRT speelde. 'Nee', antwoordt hij, 'ik weet er nog steeds het fijne niet van'. Van Thijn licht zijn collega in, en die kijkt alsof hij het in Keulen hoort donderen.

Op 26 januari is de gemeenschappelijke lijn volgens hun brief aan de Kamer nog, dat de aanleiding van het opheffen het 'uit de hand lopen van een op zichzelf geoorloofde opsporingsmethode' is. Oorzaak: spanning als gevolg van lekken en gebrek aan vertrouwen. Over de IRT-methode (het vergaand gebruik van de informant) wordt binnen het Openbaar Ministerie verschillend gedacht, volgens de brief. Naar de corruptiebeschuldigingen wordt een Rijksrecherche onderzoek ingesteld. En een onafhankelijke commissie zal alle problemen binnen het IRT nog eens op een rij zetten (commissie Wierenga).

Nu, twee jaar later, weten we dat commissaris Nordholt woedend was op procureur-generaal Van Randwijck over het instellen van dat Rijksrecherche-onderzoek naar de waarheid achter de corruptie-verhalen. 'Ik bel de minister en trek je integraal door,' had Nordholt volgens de PG gezegd. 'Alle stront komt boven,' was de versie van de commissaris zelf. De PG was immers op 1 december betrokken geweest bij de opheffing van het team.

In een debat in januari 1994 uit de VVD flinke kritiek op Hirsch Ballin, omdat die ondanks alle vragen nooit inzage heeft gegeven in alle problemen. Uit de brief blijkt pas de lange achtergrondgeschiedenis. Alle problemen bij gezag en beheer lopen rechtstreeks naar de minister die eindverantwoordelijk is. Kamerlid Dijkstal verwijt Hirsch Ballin dat hij iedere vraag ontduikt die gaat over bevoegdheid en verantwoordelijkheid. De minister heeft al die tijd niet ingegrepen, de zaak aangekeken en de Kamer niet geïnformeerd.

De commissie Wierenga begint te werken en moet de klus in 6 weken afronden. De Kamer staat niet toe dat de regering de afronding van de affaire over de verkiezingen heen tilt. De campagnes zijn in volle gang. In februari blijkt dat het onderzoek van de Rijksrecherche naar corruptie niets heeft opgeleverd. Een dag voor het uitkomen van het rapport vraagt het NOS-journaal Dijkstal voor de camera. Hij herhaalt zijn kritiek op Hirsch Ballin en zijn mening dat het rapport niet nodig is om de verantwoordelijkheid van Hirsch Ballin duidelijk te maken. Op de televisie hoort echter heel

Nederland dat de VVD haar conclusies heeft getrokken en de minister weg wil sturen voordat ze het rapport heeft gelezen. Hirsch Ballin ligt op dat moment met een hernia op bed. Daarom reageren premier Lubbers en Van Thijn tegenover de pers op het rapport. Wierenga stelt in zijn rapport dat de methode niet een probleem vormt. Men wilde in Amsterdam het team opheffen en zocht naar een aanleiding. Lubbers reageert door te stellen dat 'er fouten zijn gemaakt, maar dat de personen niet fout waren'. Wat die fouten precies waren komt niemand precies te weten, want dat staat in een geheim deel van het Wierenga-rapport. Van Thijn weet het wel en is bang dat door het geheimhouden van de methode, de indruk blijft bestaan dat Amsterdam (en dus zichzelf) verkeerd handelde. Hij kan dat niet in het openbaar zeggen. Hij is nu immers minister maar baseert zijn standpunt op zijn ervaring en betrokkenheid als burgemeester. Volgens hem was het team dus terecht opgeheven. 'Ik kon het wel uitschreeuwen,' bekennt hij de enquête-commissie later. Maar de betrokkenen in het kabinet kijken hem slechts 'glazig' aan. In een brief aan de Kamer schrijven de ministers dat het geheime deel alleen onder ogen komt van vier fractievoorzitters die in een speciale veiligheidscommissie zitten.

Het is een wonderlijke periode. De verkiezingskaravaan draait op volle toeren. De regeringspartijen staan in de polls op enorme verliezen. De voormalige woordvoerder van de Rijksvoorlichtingsdienst vertelde onlangs dat Lubbers 'de kluts kwijt was'. In boeken die de periode reconstrueren, valt te lezen over een dynamiet-concept: het opblazen van het kabinet. Ook Van Thijn schrijft in zijn dagboek dat de premier bekend dat 'het kabinet onder zijn handen afbrokkelt'. Tegen vice-premier Kok bekennt hij te denken aan aftreden. Maar zover komt het niet. Lubbers vergezelt de twee betrokkenen in april bij een nieuw Kamerdebat over de IRT-affaire. Vlak daarvoor stuurt Wierenga nog gauw een extra brief naar de Kamer. Daarin staat nogmaals dat via de pers geen nieuwe feiten bekend zijn geworden en dat geen harddrugs het land zijn ingevoerd. Wel is ooit gesproken over de mogelijkheid daarvan. In het debat richt de kritiek zich op Hirsch Ballin als hoofdverantwoordelijke. Alleen het CDA benadrukt steeds een gezamenlijke verantwoordelijkheid van de twee ministers. De VVD stelt dat dit debat een vervolg is op het januari-debat. Over de opsporingsmethode stelt de VVD dat het kwalijk wordt wanneer bewijs stuk gaat voor de rechter, maar dat het te vroeg is om er over te oordelen.

Hirsch Ballin is direct en als enige hoofdverantwoordelijk voor het feit dat alles pas naar boven kwam, nadat de bom was gebarsten. Hij deed niets, te weinig of te laat en zo kon er misverstand over methodes ontstaan, misverstand over de (moedwillige) opheffing van het IRT en over de uitgebroken ruzie bij OM en politie. Probleem voor Van Thijn is zijn geloofwaardigheid door de dubbelrol.

Hirsch Ballin mept om zich heen en stelt dat een zaak van levensbelang 'door verzichte verhoudingen in Amsterdam is onderuitgehaald. Ten onrechte hebben leidende figuren in de Amsterdamse politie zich laten meeslepen door eigen oordelen en vooroordelen'. Hij twijfelt ernstig aan de loyaliteit in de hoofdstad en vertelt nooit een opheffing te hebben gewild: 'Je gooit geen oude schoenen weg voordat je nieuwe hebt'. Naast hem zit een minister van Binnenlandse Zaken die het daar niet mee eens is, gebaseerd op ervaringen uit een vorige functie. Van Thijn begint aan een merkwaardige reddingspoging: een ambtsbericht van de burgemeester van Amsterdam, opgesteld door de ambtenaren aldaar. Hij krijgt dus een verhaal van zichzelf en moet dat becommentariëren. Dat vergroot zijn geloofwaardigheid niet. Lubbers probeert het met een citaat uit Wierenga's laatste brief, de passage over het feit dat er geen harddrugs zijn ingevoerd. Bolkestein vraagt of het rapport en de brief strijdig zijn. Lubbers vindt van niet. Van Thijn intervenueert snel: het is niet gebeurd omdat het is afgeblazen. Maar dat was meer de oud-burgemeester die sprak.

Twee moties worden ingediend: één die het tekort geschoten beleid van Hirsch Ballin afkeurt en één die om parlementair onderzoek naar opsporingsmethoden vraagt, met het oog op normering. Die laatste krijgt een meerderheid, de eerste niet.

Later geeft de PvdA-woordvoerder voor de enquête-commissie toe dat politieke motieven van doorslaggevende betekenis waren. Het kabinet moest blijven zitten. Aftreden van Hirsch Ballin kon niet zonder gevolgen blijven voor Van Thijn.

Het kabinet gaat functioneringsgesprekken voeren met degenen die in het Wierenga-rapport worden bekritiseerd. Het duurt lang voordat de Kamer de resultaten hoort. Er worden verkiezingen gehouden, de coalitie-partijen zien beiden een historisch verlies aan zetels. En de beide minister zijn niet meer on speaking terms. Pas op 19 mei krijgt de Kamer bericht. Daaruit blijkt dat niemand consequenties hoeft te trekken voor de gemaakte fouten. En bovendien krijgt Nordholt directe bemoeienis met de recherche. Verbazing alom en even later komt een nieuwe brief, nu alleen van de minister van Justitie. Dat is voor het eerst. Daarin staat dat er twee kernteams worden gevormd, in Noord-Holland en Utrecht, die onder leiding komen te staan van procureur-generaal Gonsalves. Die is PG in Den Bosch en portefeuillehouder zware criminaliteit. Daarmee wordt de PG in Amsterdam op een zijspoor gezet. Is hij dan de schuldige?

Voorts staat er in de brief een achteraf betekenisvol zinnetje waaruit blijkt dat een afgeslankt IRT in Kennemerland het onderzoek voortzet. (Pas veel later, via de commissie Van Traa, wordt duidelijk hoe de rechercheurs in Haarlem op eigen houtje te werk gaan: invoer van grote partijen drugs, infiltratie, doorvoer, infiltranten mogen hun geld houden, politie financiert materieel met crimineel geld, etc. En niemand die het weet!)

De twee ministers, inmiddels demissionair, worden weer naar de kamer gehaald. Daar valt het doek. Beiden krijgen flinke kritiek over hun handelen sinds april. Dijkstal spreekt van een 'klucht' en een 'belachelijke vertoning'. (Het excuus voor het uitblijven van een bericht aan de Kamer vormen ATV-dagen op het ministerie.) De VVD geeft voorts aan inmiddels genoeg redenen te hebben om aan te nemen dat ook de methode niet deugde. Een motie wordt ingediend. Daarin staat dat de beide ministers zich niet meer mogen bezig houden met deze en aanverwante zaken. Hoofdelijke stemming wordt aangevraagd. CDA en PvdA beschikken niet meer over hun riante meerderheid. Wat gebeurt? Door afwezigheid van een aantal PvdA-leden wordt de motie aangenomen. De volgende dag maakt eerst Hirsch Ballin en later Van Thijn het aftreden bekend. Een unicum, dit aftreden van al demissionaire bewindslieden.

En nog is het verhaal niet helemaal afgelopen.

Het parlementair onderzoek wordt gestart. En daarna willen verschillende partijen een verdergaand onderzoek: een enquête. De VVD vindt dat niet nodig. Er is immers genoeg informatie om te debatteren over de normen van opsporing en te komen tot voorstellen om die vast te leggen in de wet. De meerderheid wil toch een enquête. In 1995 wordt steeds meer duidelijk hoe de misdaad er uit ziet en hoe de politie daar tegen te werk gaat. Tijdens de openbare verhoren treedt plotseling de procureur-generaal in Amsterdam af. Later blijkt hij een flinke gouden handdruk van de nieuwe minister van Justitie, Sorgdrager, te hebben gekregen. Die wordt ter verantwoording geroepen. In een emotioneel debat vraagt ze de fracties of die nog vertrouwen in haar hebben.

Voor de laatste dagen van de enquête-verhoren zijn politiek spannend, met de verhoren van de politieke kopstukken Hirsch Ballin, Van Thijn, Sorgdrager en Dijkstal, Bijna iedereen heeft inmiddels een dubbelrol: Sorgdrager als oud PG medeverantwoordelijk voor recherche-methoden, Dijkstal als indiener van de motie die leidde tot de enquête en als opvolger van Van Thijn. Staatssecretaris Schmitz als oud-burgemeester van Haarlem. Het lijkt dan alsof de enquête-commissie steeds meer bezig is de IRT-affaire opnieuw te onderzoeken in plaats van voorstellen te doen voor normering van opsporingsmethoden. Maar boeiende verhalen levert het wel op. Zeker op het moment dat de officier van Justitie Blok een ander verhaal vertelt dan oud-PG

Sorgdrager over medeweten van doorvoer van harddrugs in het ressort Den Haag.

Op 1 februari 1996 biedt de enquête-commissie haar rapport aan: duizenden pagina's feitenmateriaal. De conclusies en aanbevelingen alleen al tellen zo'n 500 bladzijden. De commissie geeft toe dat de IRT-methode (of beter Delta-methode, naar de zaak waaraan men werkte) een belangrijk onderdeel van het werk vormde. De commissie wijst die aanpak (of eigenlijk een combinatie van diverse methodes) af. De commissie wijst ook het doorleveren (invoeren + op de markt brengen) van drugs af. De commissie wijst het gebruik van criminele infiltranten af. Belangrijke richtlijn is, dat de aanpak controleerbaar en beheersbaar moet zijn, een basis in de wet moet hebben en dat, hoe ingrijpender de methode, des te hoger niveau moet beslissen over het gebruik ervan. De commissie waarschuwt voor het feit dat door gebrek aan (duidelijke) richtlijnen en normen een 'rechtstaat' is ontstaan.

Sinds het uitkomen van het rapport staan de kranten nog altijd bol van de berichtgeving, aangevuld met artikelen van juristen over het in de wet vastleggen van opsporingsmethoden. Ook de politiek reageert. Oud-PvdA-fractievoorzitter Wöltgens meent dat Van Thijn gerehabiliteerd kan worden. Wierenga verwijt Wöltgens een kort geheugen te hebben: Van Thijn trad af na de behandeling van de functioneringsgesprekken en niet bij het debat over de IRT-affaire.

Bovendien kun je daar aan toevoegen, Van Thijn was als minister van Binnenlandse Zaken niet de hoofdverantwoordelijke, tegen hem was geen motie gericht. Rehabilitatie waarvan? En overigens, Wöltgens kende als fractievoorzitter toch het geheime deel van het Wierenga-rapport. Waarom heeft hij twee jaar geleden zijn mond niet opgedaan?

De hamvraag is nu: hoe wordt de opsporing voortaan in de wet en in procedures geregeld, opdat misverstanden niet kunnen ontstaan en moedwil niet kan leiden tot een politiek ongewenste situatie. Daarover vergadert de Tweede Kamer binnenkort, eerst intern en daarna met het kabinet. Maar een vraag die daar aan voorafgaat is: was het nu werkelijk nodig twee jaar te wachten met de discussie over wat wel en niet mag? Had de enquête-commissie beschreven dat alles koek en ei was binnen OM en politie, was dan de conclusie: geen normering? Nee, de principiële vraag over vastleggen van methodes in de wet en het regelen van procedures voor de toestemming van vergaande recherche-technieken, dient te zijn gebaseerd op wat verkeerd **kan gaan** en wat (on)wenselijk is. En niet op basis wat wel en niet verkeerd **is gegaan**. Want dan is het al te laat.

FRITS BOLKESTEIN

De komende weken zullen in de Tweede Kamer twee debatten over de rapportage van de enquête-commissie Van Traa plaatshebben. Het eerste wordt met de commissie gevoerd ter beoordeling van de inhoud van het rapport 'Inzake opsporing'. Het tweede debat voert de Tweede Kamer met het kabinet. Dat zal gaan over verantwoordelijkheden en bijstelling van ons opsporingsbeleid. Van ontsparing tot opsporing.

Het enquête-rapport biedt een ontluisterend beeld van de aantasting van ons rechtsbestel.

Nederland zal zo snel mogelijk weer een echte rechtsstaat moeten worden, waarbinnen voor iedere burger dezelfde rechten en plichten gelden. Dat vereist een onkreukbare politiemacht en duidelijke en controleerbare verantwoordelijkheden voor het Openbaar Ministerie. Nu is de term 'openbaar' een lachertje, vooral voor zware criminelen.

Niet voor niets heeft de VVD al sinds begin jaren zeventig gepleit voor uitbreiding van het blauw op straat. Schoorvoetend volgden andere partijen. De veiligheid op straat begint voor de huisdeur; de kruimelcriminaliteit ook. De VVD wil bestrijding van de misdaad aan de basis. Op kleine ontsparingen moet meteen worden gereageerd. Daardoor krijgen daders ook een kans zich nog te beteren. De VVD houdt daarom vast aan de door haar gevraagde 10.000 extra agenten. Helaas gaat deze uitbreiding langzamer dan ik wil. Bij het aantreden van dit kabinet lag er een negatieve financiële erfenis, die eerst moet worden weggewerkt.

Het komende debat moet leiden tot snelle en doeltreffende maatregelen. Er moet een eind komen aan oncontroleerbare justitiële of politieke koninkrijkes. En vooral zal zo snel mogelijk het tekort aan medewerkers bij de politie moeten worden weggewerkt. Onkreukbare politie en controle daarop door het Openbaar Ministerie vormen de beste basis voor onze rechtsstaat.

Frits Bolkestein

Mobiliteitsvraagstuk vraagt om ketenaanpak

door Ernst van Splunter, foto's: Capital foto's

Minister Annemarie Jorritsma... 'die file dat zijn wij zelf'...

Onder de rook van onze luchthaven hield de VVD een themadag over mobiliteit. Een toepasselijker locatie bestaat vermoedelijk niet.

Het ontbrak daar dan ook niet aan betrokkenheid. Ruim honderd deelnemers discussieerden een dag lang intensief - en soms geëmotioneerd - over elementen van het mobiliteitsvraagstuk. Toen de kruitdampen waren opgetrokken, waren conclusies moeilijk te trekken. Men was het echter wel eens over het uitgangspunt dat minister Jorritsma aan het begin van de dag verwoordde: het mobiliteitsvraagstuk vraagt om een ketenaanpak.

Verantwoordelijkheid van de samenleving

ANWB-voorzitter Paul Nouwen omarmde in zijn inleiding de eerste stelling van de mobiliteitsnota: "Het bevorderen van de bereikbaarheid vergt maatregelen die zich niet beperken tot het beleidsterrein van Verkeer & Waterstaat".

'Mobiliteit heeft te maken met zo'n beetje alle activiteiten die mensen ontplooiën.

Mobiliteit overstijgt de verantwoordelijkheid van alleen Verkeer en Waterstaat... het is een zaak van vrijwel alle departementen, van overheden op alle niveaus maar ook van het bedrijfsleven, maatschappelijke organisaties als de ANWB en de burger. Kortom... de hele samenleving', aldus de heer Nouwen.

De file zijn wij zelf

Minister Jorritsma van Verkeer & Waterstaat benadrukte tijdens haar betoog het belang van het liberale beginsel verantwoordelijkheid. 'Het mobiliteitsprobleem is een maatschappelijk probleem, waarvoor ik, u, en iedere andere automobilist, even veel verantwoordelijkheid dragen. Want hoe je de zaak ook wendt of keert: die file waar wij in staan, die file waar wij over klagen, die file... dat zijn wij zelf.'

Oplossingen voor het mobiliteitsvraagstuk ziet de minister om die reden dan ook in een gezamenlijke aanpak door zowel burgers als door bedrijven en de overheid. Zij prees de organisatie van Paul Nouwen, de ANWB, om haar klantgerichte initiatieven zoals de 'auto op afroep', waardoor het autogebruik veel doelgerichter wordt.

De minister deed een oproep alle creativiteit te benutten die in de samenleving aanwezig is om het mobiliteitsprobleem te lijf te gaan: 'Laat u dus ook horen, we leven in de tijd van de toekomst waar ieder individu zijn verantwoordelijkheid heeft en moet nemen.'

En-én-beleid

Op basis van zeven stellingen discussieerden de deelnemers gedurende de middag

in werkgroepen. Nadat de rapporteurs de discussie in hun werkgroep hadden weergegeven, vatte voorzitter Zevenbergen van de partijcommissie Verkeer & Waterstaat de gedachtenwisseling samen. Mobiliteit hangt samen met werkgelegenheid, emancipatie, planologie en milieubeleid. Doelstellingen van het beleid moeten dan ook verder worden uitgebouwd. Variatie van de kosten hoort daarbij alsmede de constatering dat het om én-én-beleid gaat, de ketenbeleidsgedachte. Telematica verdient nadere aandacht: dit kan immers gezien worden als instrument om thuiswerk te bevorderen. Een verfijning van het Openbaar Vervoer is nodig. De woon-werk-taxi is hiervan een goed voorbeeld. De stelling van het lid Ronteltap, over verandering van het volkshuisvestingsbeleid (slopen of omzetten van terreinen en gebouwen voor het bouwen van comfortabele woningen voor mensen die zich nu buiten de grote steden vestigen) dient aan de partijcommissies die zich met de mobiliteitsproblematiek bezig houden, te worden voorgelegd. De discussie over de actualisering van het nationaal ruimtelijk beleid - waarbij veel onderwerpen die op de mobiliteitsdag aan de orde kwamen eveneens worden besproken - zal worden gevoerd op een apart flitscongres op 16 maart aanstaande.

v.l.n.r. Paul Nouwen, voorzitter ANWB; Bas Eenhoorn, vrz. partijcommissie VROM; K.J. Noordzij, alg. directeur Transport en Logistiek Nederland

THORBECKEPRIJS VOOR JAN VAN ZANEN

door Arthur Kocken

De Thorbeckeprijs voor politieke welsprekendheid is dit jaar toegekend aan het Utrechts VVD-raadslid Jan van Zanen. Deze wisselprijs, die om de twee jaar wordt uitgereikt, werd zes jaar geleden ingesteld door de Vereniging Thorbecke en werd nu voor de derde keer toegekend. Was het in 1992 Hans van Mierlo die de eer te beurt viel, in 1994 ging de prijs naar Frits Bolkestein. De laatste had het genoeg het Thorbeckebeeld in januari aan Jan van Zanen te overhandigen.

Ditmaal was de toekenning gekoppeld aan het winnen van een wedstrijd voor politieke welsprekendheid, waaraan gemeenteraadsleden en leden van provinciale staten konden deelnemen. Het 34-jarige VVD-raadslid mr. J.H.C. van Zanen was door Utrechts burgemeester mr. Ivo Opstelten benaderd met de vraag of hij aan deze debatterdag wilde deelnemen. Jan van Zanen laat doorschemeren dat hij zichzelf waarschijnlijk niet zou hebben opgegeven. Maar hij bewijst zijn retorische vaardigheden door zich onder meer te typeren als 'raadslid van het tweede garnituur.' De Thorbeckeprijs heeft Jan dus niet veranderd. Om

'het' te vieren is hij met zijn dochtertje patat gaan halen.

Levendig debat

Het debat ging niet over concrete belangen. Er was ook geen binding aan een college of aan gevoeligheden van coalitiegenoten waarmee bij het pareren door de 'oppositie' rekening zou moeten worden gehouden. Daarom konden de deelnemers aan het debat zich uitleven. Dat leverde een levendiger debat op dan men doorgaans in raads- en statenzalen zal kunnen beluisteren. Niet snel zal men daar bijvoorbeeld horen zeggen dat sprekers 'broek te strak zit om af te zakken.'

Welsprekendheid

Bij de overhandiging van de prijs brak Bolkestein een lans voor welsprekendheid in de politiek. Van Zanen is het hier mee eens, maar voor hem is het zeker niet de essentie van het raadswork. 'Je zit in de raad om de stad te besturen en niet voor een leuk debatje.' Raadsleden die in de Utrechtse raad het college van B&W ondersteunen, merken echter vaak genoeg dat 'oppositielid' Van Zanen zijn retorische vaardigheden graag inzet om bestuurlijk bij te sturen. In dat opzicht

heeft hij zich sinds zijn intreden in de raad in 1990 doen gelden. Eén van zijn wapenfeiten is een notitie die hij samen met een PvdA-collega heeft geschreven over welzijnswerk. De gemeente moet sturen op hoofdlijnen, met vrijheid aan de basis voor de organisaties om binnen die lijnen naar bevind van zaken te handelen. Dat was een unicum voor de Utrechtse politiek. Inmiddels is het 'staand beleid'. Sinds april 1994 kruist Van Zanen regelmatig de degens met GroenLinks-verkeerswethouder Van der Steenhoven over

de bereikbaarheid van Utrecht. GroenLinks lijkt nog steeds niet het inzicht te kunnen delen dat niet alle autogebruikers op de bakfiets zullen overstappen.

Biografie

Jan van Zanen is niet alleen goed gebekt, hij beschikt daarnaast ook over een goede pen. De VVD heeft aan hem een uitstekende biografie te danken van Haya van Someren.

VVD-ROTTERDAM OPENT WEBSITE OP INTERNET

door Gijs Dröge, foto: De Jong & Van Es

Rotterdam - Ella ter Kuile, VVD-fractievoorzitter van de gemeenteraad in Rotterdam, heeft op woensdag 10 januari de Internet-website van de VVD-Rotterdam officieel geopend. De website, die al sinds december toegankelijk was, is de eerste van de partij. Ella ter Kuile verving bij de opening Minister Annemarie Jorritsma, die op het laatste moment wegens ziekte niet aanwezig kon zijn.

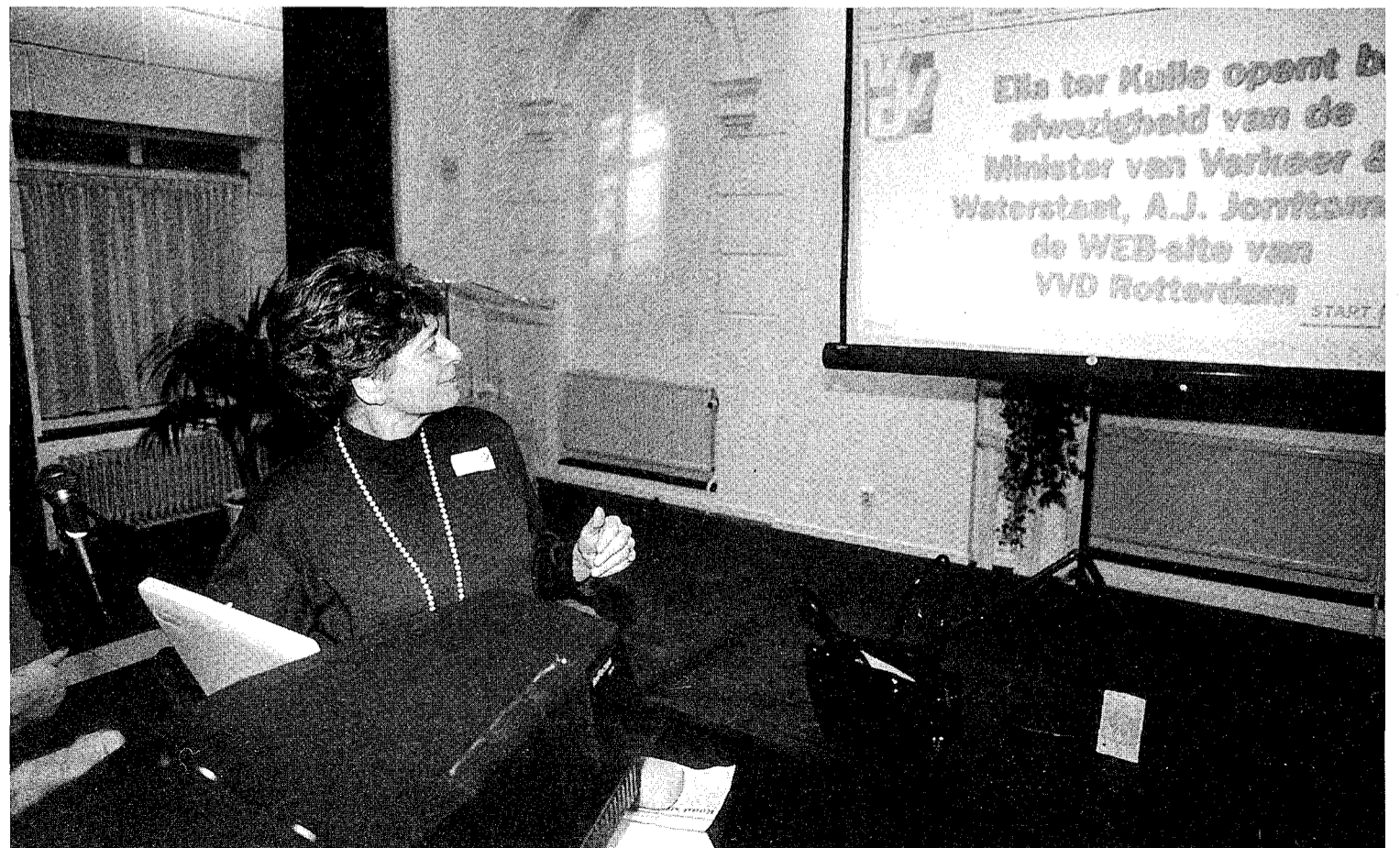
De website van de VVD Rotterdam is te vinden onder <http://www.mediaport.org/~vvd> en ook te traceren via Mediaport Rotterdam, de 'digitale stad' van Rotterdam. Mediaport is niet alleen bereikbaar via Internet, maar ook via Stadstext Interactief, de interactieve variant van de regionale teletekstdienst. Deze dienst is in Rotterdam en omstreken te ontvangen. Ella ter Kuile benadrukte bij de opening het belang van communicatie tussen politiek, bestuur en burgers. In haar ogen kan Internet daaraan een belangrijke bijdrage leveren. De gemeenteraad studeert op dit ogenblik op mogelijkheden naar het gebruik van Internet.

De website van de VVD in Rotterdam biedt een overzicht van alle actieve VVD'ers in en rond de Maasstad, zoals leden van de gemeenteraad en deelgemeenteraden, leden van Provinciale Sta-

ten, Eerste en Tweede Kamer plus besturen en commissies van de partij. Elke maand bevat de site het laatste nieuws

uit 'De Vrije Rotterdammer'. Ook geeft de site verwijzingen naar sites van andere VVD-afdelingen (tot nu toe alleen Delft), als ook de Tweede en Eerste Kamer. De site is voortdurend aan verandering onderhevig. De VVD overweegt dit jaar bijvoorbeeld een discussieplatform te openen, waarop belangstellenden vragen en antwoorden kunnen geven en waaraan politici actief bijdragen.

Noot van de redactie van Vrijheid & Democratie: VVD-afdelingen die zich op de digitale snelweg begeven, kunnen hiervan uiteraard mededeling doen in het partijblad, p.a. postbus 622, 2280 AP Rijswijk.

Daan Zwart directeur algemeen secretariaat

VVD-directeur Daan Zwart

door Reny Dijkman, foto: Theo Meijer

Met de benoeming door het hoofdbestuur van mr. Daan Zwart (36) tot directeur van het algemeen secretariaat is 'De Gracht' in stabiel vaarwater gekomen.

De algemene vergadering van 1995 koos voor een nieuwe structuur met een benoemde directeur die verantwoordelijk is voor de dagelijkse leiding en coördinatie en daarop aanspreekbaar is voor het hoofdbestuur. Daarnaast wordt een hoofdbestuurslid gekozen in de functie van algemeen secretaris. Deze draagt de bestuurlijke verantwoordelijkheid voor het algemeen secretariaat en onderhoudt de externe relaties. Voor deze laatste functie staat Ir. Jan Korff genomineerd en ligt het laatste woord bij de algemene vergadering die in april wordt gehouden. Thans functioneert de heer Korff al als waarnemend algemeen secretaris.

Daan Zwart komt 'van binnen uit'. Sinds november 1994 was hij waarnemend directeur en vanaf november 1987 adjunct-secretaris. Vanwege zijn rechtenstudie was het destijds niet verwonderlijk dat de toenmalige algemeen secretaris, Wim van den Berg, hem primair aantrok voor de partijstatuten en -reglementen. Later kreeg hij de ledenadministratie en de financiën in zijn pakket.

'Wim van den Berg heeft mij ook de kans geboden om in de automatisering te duiken. Ik had daar destijds helemaal geen

zin in, maar dat ben ik bijzonder leuk gaan vinden,' vertelt Daan met enige dierbaarheid.

De oud-algemeen secretaris heeft hij hoog in het vaandel. Hij heeft het dan ook buitengewoon gewaardeerd dat Wim van den Berg op zijn huwelijk met Karin vorig jaar hen in het gemeentehuis heeft toegesproken.

Servicebureau

Zijn huidige taak omschrijft Daan Zwart als volgt: 'Ik zie het als een spilfunctie waarbinnen enerzijds het bestuur op maximale ondersteuning van de medewerkers van het algemeen secretariaat kan rekenen en anderzijds heb ik binnen dit pand de verantwoordelijkheid voor de motivatie en het welzijn van het personeel. Heel belangrijk vind ik ook dat het algemeen secretariaat van de VVD kan worden beschouwd als hét landelijk centrale punt waar de leden met hun vragen terecht kunnen. Een partijsecretariaat is immers een permanente factor in een dynamische partij-organisatie. In feite leveren wij de faciliteiten voor een partijbrede ondersteuning. Al blijven er door de krappe bezetting natuurlijk beperkingen aan onze mogelijkheden. Maar op het algemeen secretariaat werkt een sterk gemotiveerd stel mensen, dat in teamverband een fantastische hoeveelheid arbeid verzet. Dat heeft bijgedragen aan mijn besluit om deze functie te accepteren. Een goed teamverband is de beste basis.'

Daan Zwart benadrukt dat het algemeen secretariaat geen politiek bureau is. 'Maar op partij-bestuurlijk gebied en vooral ten aanzien van inhoudelijke discussies neemt het hoofdbestuur - in samenwerking met andere gremia in de partij - het voortouw en het wordt daarin door ons van het essentiële platform voorzien.

Daarnaast zie ik het als een van mijn taken om alle administratieve processen zo doorzichtig mogelijk te maken, zodat voor iedereen duidelijk is hoe die processen lopen. "De Gracht" moet synoniem zijn voor kwaliteit, betrouwbaarheid en efficiëntie. Wij zijn tenslotte het visitekaartje van de partij-organisatie en daar hecht ik veel waarde aan.'

E-mail

Binnen de VVD is Daan geen onbekende. In stilte heeft hij de laatste jaren, meestal op de achtergrond, vele functies en hiaten opgevuld, die na het vertrek van Wim van den Berg en Tineke Tangel vielen.

Het was een aantal banen tegelijk. Daardoor heeft Daan Zwart een veelzijdigheid binnen de partij opgebouwd, die hem nu goed van pas komt.

'Een van de eerste zaken die ik ga aanpakken is de automatisering op een hoger plan brengen. Wij zijn nu uitgebreid met E-mail. 'alg.sec@vvd.nl' wordt ons adres.

Leden die ook over E-mail beschikken, kunnen via dit adres het algemeen secretariaat informatie vragen of zenden. Men verstuurt dan geen papieren brief maar een elektronische. Op het algemeen secretariaat wordt E-mail dagelijks tijdens de kantooruren bekeken en vervolgens verwerkt.

Ter geruststelling: we zijn op het algemeen secretariaat ons er terdege van bewust dat wij service verlenen aan een brede volkspartij die bestaat uit mensen met verschillende achtergronden en van verschillende leeftijden. Het papier zal echt niet verdwijnen zo lang daar bij de leden vraag naar is. Nu werkt nog slechts een heel klein percentage met E-mail en heel veel leden zullen daar niet (meer) aan toe komen. De automatisering gaat echter zo snel dat wij als VVD-servicebureau niet achter kunnen blijven met nieuwe en efficiëntere ontwikkelingen. Je mag in dat proces echter niet uit het oog verliezen dat computers een schitterende uitvinding zijn, maar dat zij door mensen worden bediend. Dit vereist opleiding en voldoende tijd om ervaring te kunnen opdoen. Wij moeten deze broek dus pijp voor pijp aantrekken.'

Tot slot: Daan Zwart is een VVD-er in hart en nieren. Niet alleen is zijn vader al ruim 20 jaar lokaal VVD-bestuurder, maar Daan sloot ook het enige VVD-huwelijk waarvan de basis in het Thorbeckehuis werd gelegd met zijn Karin. 'Mijn functie vraagt lange en onregelmatige werktijden. Karin heeft daar begrip voor en steunt me, hoewel veel van ons privé-leven daardoor op haar schouders belandt. Een goed thuisfront is het allerbelangrijkste.'

LANDELIJKE DAG SCHOLING & VORMING STELT LEERGANG BESTUREN CENTRAAL

door Reny Dijkman, foto: Theo Meijer

Op de Landelijke dag Scholing en Vorming, die op 9 maart door ruim 180 mensen werd bezocht, is een zwaar accent gelegd op de 'Leergang Besturen' van de Haya van Somerenstichting.

Een interview hierover met Hans van den Broek, lid van de stuurgroep van de Haya van Somerenstichting en oud-staffunctionaris van de VVD.

Na zijn vertrek naar het NIBÉ in Amsterdam heeft Hans van den Broek de VVD niet losgelaten. Zijn grote ervaring met topkadercursussen, ontwikkeling van nieuwe cursussen en permanente bijstelling van cursussen en trainers gebruikt hij nu als lid van de stuurgroep van de Haya van Somerenstichting.

De 'Leergang Besturen' ziet hij als een heel noodzakelijke aanvulling op het bestaande pakket cursussen. 'Als een VVD-lid actief wil worden dan gebeurt dat meestal eerst in het afdelingsbestuur. De VVD wil die inzet ondersteunen en zorgen voor een goede basis. Veel VVD-bestuursleden zijn na de laatste raads- en provinciale verkiezingen als vreemdelingen in Jeruzalem binnengekomen. Dat gebeurde vaak doordat zittende bestuurders doorschoven richting politiek. Het aantal nieuwelingen dat daardoor in bestuurdersfuncties terechtkwam, is door de verkiezingsuccessen buitengewoon groot. Nu gaat het erom dat zij van hun nieuwe vrijwilligersfunctie ook een succes kunnen maken. Daarbij wil de VVD hen helpen.'

Essentiële schakel

Hans van den Broek benadrukt de belangrijke taak van de afdelingen. 'De leden en kiezers van een politieke partij zijn steeds kritischer geworden. De kiezers zijn niet langer honkvast. Zij maken vaak per verkiezing een afwegingsronde met welke partij hij of zij zich het best kan identificeren. De afdeling is de eerste en meest hechte schakel met de leden. Afdelingsbestuurders zullen vaak een andere benadering moeten kiezen om leden te werven, te activeren en te behouden.'

Leergang

De 'Leergang Besturen' begint met een centrale bijeenkomst per kamercentrale. 'Daarvoor worden alle bestuursleden uitgenodigd, zowel de reeds lang zittende als nieuwe. Tijdens deze sessies wordt de VVD-visie op besturen uiteengezet. Als onderwerpen noemt Hans van den Broek: 'het in contact treden met de samenleving om de VVD over het voetlicht te brengen; het planmatig werken in teamverband en het werven en begeleiden van het toekomstige kader. Ook worden per portefeuille workshops georganiseerd, waaraan actieve deelname wordt verwacht. Voor de cursisten is een handzame syllabus ontwikkeld en de bijeenkomsten worden geleid door ervaren bestuursleden die vanuit hun praktijkervaring praktische tips kunnen geven.'

hs

Specialisme

Na de plenaire bijeenkomst in elke kamercentrale kunnen bestuursleden kiezen voor nieuwe en bestaande cursussen op het gebied van Liberalisme, Discussie- en Vergadertechniek, Actief besturen en Relatie fractie/bestuur. 'We beseffen heel goed dat de bestuursleden het druk hebben', zegt Hans. 'Daarom hebben we bij de vervolgvactiteiten gekozen voor een zo gecompriemd mogelijk aanbod. We willen niet dat mensen wegens tijdgebrek moeten afhaken.'

Fractie/bestuur

Bij de landelijke VVD zijn in het jongste verleden vooral signalen binnengekomen

dat behoefte bestaat aan workshops betreffende de relatie fractie en bestuur. Beide hebben hun eigen specifieke verantwoordelijkheid, maar zij delen ook gezamenlijke verantwoordelijkheden. Van den Broek: 'De kern van het theoretische deel ligt op de taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden van een afdelingsbestuur in relatie tot zijn gemeenteraadsfractie. In het praktijkdeel wordt geoefend in het voeren van gesprekken met en door bestuurs- en fractieleden.'

'Het is beslist niet de bedoeling dat de Leergang Besturen eenmalig wordt gehouden', zegt Hans. 'Jaarlijks zullen alle kamercentralebesturen een zaterdag met al hun bestuursleden bijeenkomen. Dan wordt gezamenlijk geëvalueerd en kan elk bestuurslid bekijken of en welk vervoltraject hij/zij wil kiezen. De VVD is een levende en gelukkig een zeer levendige en mondige partij. Wij moeten daarop inspelen door het cursuspakket steeds te actualiseren, uit te breiden en door te zorgen dat een uitstekend produkt kan worden aangeboden. Stilstand is de dood in de pot.'

Op 16 maart wordt de eerste centrale bijeenkomst van de leergang besturen in Drenthe gehouden.

TV & RADIO
UITZENDINGEN

De komende VVD partij-uitzendingen op televisie hebben plaats op:

- donderdag 21 maart op Nederland 2 van 17.21 - 17.24 uur;
- woensdag 10 april op Nederland 1 van 19.52 - 19.57 uur;
- dinsdag 30 april op Nederland 2 van 22.54 - 22.57 uur

De VVD radio-uitzendingen zijn elke veertien dagen te horen op de vrijdagen in de oneven weken van 17.50 - 18.00 uur op Radio 5.

Lid van de Stuurgroep: Hans van den Broek

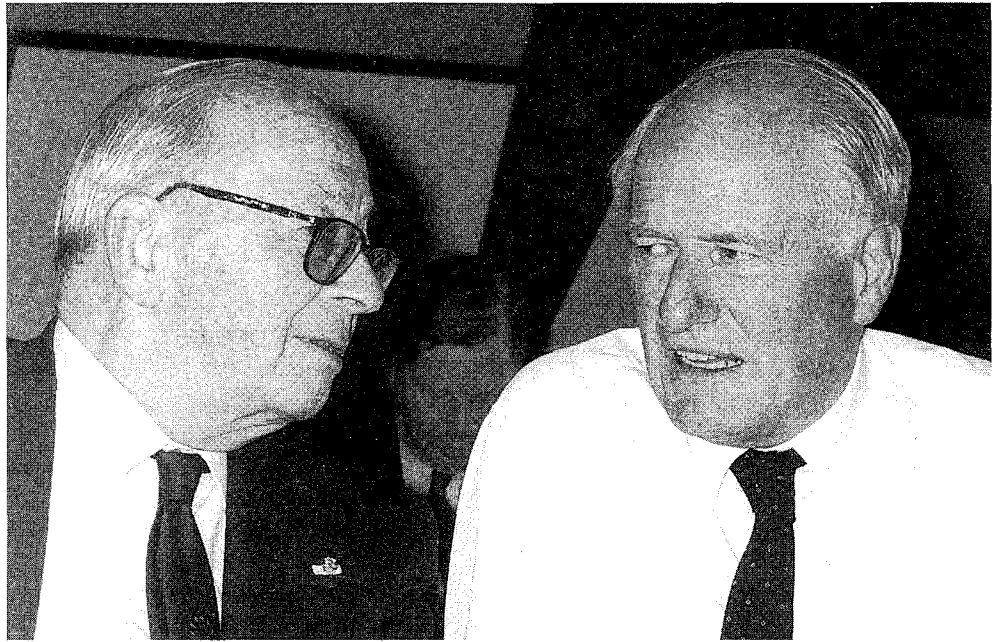

VVD-Top bereidt zich voor op intergouvernementele conferentie

door Reny Dijkman, foto's: Arne Geensen

Voorafgaand aan de Intergouvernementele Conferentie (IGC), die op 29 maart aanvangt in Turijn, organiseerde de Teldersstichting in samenwerking met het Internationaal Secretariaat van de VVD een besloten Euro-bijeenkomst in Eerbeek.

De partijtop, de fractievoorzitter en enkele leden van de Europese liberale en democratische fractie, plus een groot aantal Euro-deskundigen van binnen en buiten de partij bogen zich over de toekomst van de Europese Unie.

'Mister Europe' Hans Nord in gesprek met oud-minister en oud-WEU-voorzitter Wim van Eekelen, die thans Eerste Kamerlid is

v.l.n.r. Landbouwminister Jozias van Aartsen, Frits Bolkestein en staatssecretaris van Europese Zaken Michiel Patijn

Minister Hans Dijkstal, Menno Knip en partijvoorzitter Willem Hoekzema volgden met belangstelling de inleidingen

Het gaat om ingrijpende wijzigingen die iedere Nederlander zullen raken. Niet voor niets zette drs. Patrick van Schie van de Teldersstichting boven het discussiestuk 'Kwellingen in kaart'. Dit 'huiswerk' over urgente vraagpunten en de integratie binnen de Europese Unie was een boeiende voorbereiding op de bijeenkomst.

In zijn inleiding wees Van Schie op de ingrijpende wijzigingen waar Nederland de komende jaren mee te maken krijgt.

Nieuwe lidstaten

Pas de laatste maanden hebben ook de Nederlandse media de nieuwswaarde van de Europese Unie ontdekt. Daardoor loopt de kennis van de doorsnee Nederlandse burger op dit gebied aanzienlijk achter vergeleken met die in de andere lidstaten.

Ik citeer uit de inleiding: 'Op 29 maart begint in Turijn de Intergouvernementele conferentie (IGC) die het Verdrag betreffende de Europese Unie, dat op 7 februari 1992 in Maastricht werd getekend, zal evalueren. Waarschijnlijk zal deze IGC in juni 1997 onder Nederlands voorzitterschap worden afgerond, en dan tot de nodige verdragswijzigingen leiden. Een aantal van deze wijzigingen dient de Europese Unie klaar te maken voor de toetreding van een reeks nieuwe lidstaten. Een half jaar na de afronding van de IGC zullen immers de onderhandelingen met kandidaat-leden beginnen. Tegelijkertijd, en nauw samenhangend met het uitbreidingsvraagstuk, moet een regeling worden getroffen met betrekking tot de financiën van de Europese Unie voor de periode na 1999. Begin 1998 tenslotte zal de Europese Raad bepalen welke lidstaten de derde fase van de Economische en

Communisme terug in oost-europa?

OOST-EUROPAPROGRAMMA VVD BLIJFT NODIG

door Hans van Baalen, hoofdbestuurslid VVD

Monetaire Unie (EMU) ingaan. Deze fase begint op 1 januari 1999 en zal uiterlijk drie jaar later leiden tot de introductie van een nieuwe valuta, de 'euro', die binnen een half jaar de nationale valuta moet hebben vervangen.'

De notitie bevat een aantal vraagpunten zonder conclusies. De Eerbeekse sessie was dan ook niet bedoeld om tot resoluties te komen, maar wel tot meer unanimiteit in de liberale inbreng in de publieke discussies gedurende de komende jaren.

De bijeenkomst in Eerbeek bestond uit drie vergadersessies, die steeds door twee referaten werden vooraf gegaan.

Discussie-onderwerpen waren:

- De EMU en de komst van de 'Euro';
- De financiën van de Europese Unie, mede met het oog op de toekomstige uitbreiding;
- De institutionele structuur en werking van de Europese Unie.

Standpunten

Hoewel geen der aanwezigen het nut van een gemeenschappelijke markt betwist, kwamen in de discussies verschillende standpunten naar voren.

Deze betroffen onder meer de toelatingscriteria tot de EMU; de hoogte van de Nederlandse bijdrage aan de Europese Unie, die thans op hetzelfde niveau ligt als ons budget voor Ontwikkelings-samenwerking; de toelatingseisen voor nieuwe lidstaten; de bevoegdheden die de Europese Unie naar zich trekt, zoals bijvoorbeeld het geven van regiosubsidies.

Dat Nederland door moet gaan op de ingeslagen Euro-weg staat voor alle aanwezigen vast. De Nederlandse VVD-top is echter geneigd voor de uitbreiding van Europa minder concessies te doen dan de Europarlementariërs. Hoewel beide groepen het eens zijn dat een grens moet worden gesteld aan toekomstige Euro-bemoedissen op nationaal gebied, stelde Frits Bolkestein onder meer dat in 1999 over de financiële bijdrage van Nederland nog hard zal moeten worden onderhandeld. De huidige bijdrage is volgens hem te hoog in vergelijking tot het nationaal rendement. Bovendien toonde Bolkestein zich voorstander van afschaffing van Euro-regiosubsidies. Daarnaast behoren werkgelegenheidsplannen volgens hem primair tot de nationale aangelegenheden.

Na afloop van de zeer boeiende bijeenkomst gingen stemmen op om jaarlijks een dergelijk Euro-weekend te herhalen.

In 1989 viel de Berlijnse Muur. Nog geen decennium later zijn de (post-)communisten in Midden- en Oost-Europa en in Rusland terug op het regeringspluche. In Polen, Hongarije, Bulgarije, een aantal Baltische staten, Servië, Belarus (het voormalig Wit-Rusland), de Oekraïne en in Rusland zijn zij onder de naam 'socialisten' de grootste (coalitie)partij in het parlement, soms met een absolute meerderheid. In Slovenië en Roemenië hebben de oud-communisten een meer nationalistisch gewaad aangetrokken. Zijn de politici van vervlogen tijden echte sociaaldemocraten geworden? Of hebben zij hun praktijken, netwerken en machtsposities alleen een andere kleur gegeven? Alleen Slovenië en Tsjechië zijn gunstige uitzonderingen. In beide landen hebben de (post-)communisten nauwelijks een voet aan de grond gekregen.

Hoe het ook zij, steun aan de opbouw van stabiele democratische markteconomieën blijft noodzakelijk. Zeker gezien de mogelijkheid dat we op korte termijn met een aantal van deze landen in de Europese Unie moeten samenwerken. Bij het eerste lustrum van de subsidieregeling voor partij-politieke samenwerking met Midden- en Oost-Europa (PSO-programma via het ministerie van Binnenlandse Zaken) is het goed nog eens even de resultaten de revue te laten passeren.

Resultaten

In 1990 - 1991 koos de VVD voor Roemenië als land om mee samen te werken. Dit bleek geen gelukkige keuze. Roemenië bleek een land waar de communisten aan de macht waren gebleven. Zij hadden zich alleen ontdaan van hun leider Nicolae Ceausescu. De liberalen waren zwak. Hun partij, de PNL, was eigenlijk niet meer dan een groepje individuen uit de emigratie. De VVD stuurde kantoorapparatuur en stelde financiële middelen voor conferenties, onder meer met de Hongaren, ter beschikking. Tijdens de mijnwerkersopstand werden de VVD-spullen vernield. Spoedig hierna bleek dat de PNL niet levensvatbaar was en dat de toenmalige Roemeense politieke cultuur te ver af stond van de VVD om tot structurele samenwerking te kunnen komen.

In 1993 ging het roer bij de VVD om. Na een grondige evaluatie werden Polen, Tsjechië, Hongarije in eerste instantie en Slovenië en Slowakije in tweede instantie uitgekozen voor nadere samenwerking. Deze landen zouden op termijn tot de Europese Unie toetreden. Er waren relatief goed georganiseerde liberale, danwel democratisch liberaal georiënteerde partijen voorhanden die met de VVD verder wilden. Partijen ook, die politieke invloed hadden en in het parlement zaten. De cultuur van deze landen sloot ook beter bij Nederland aan. Kortom, er was een basis om in het kader van een wederzijds belang samen te werken.

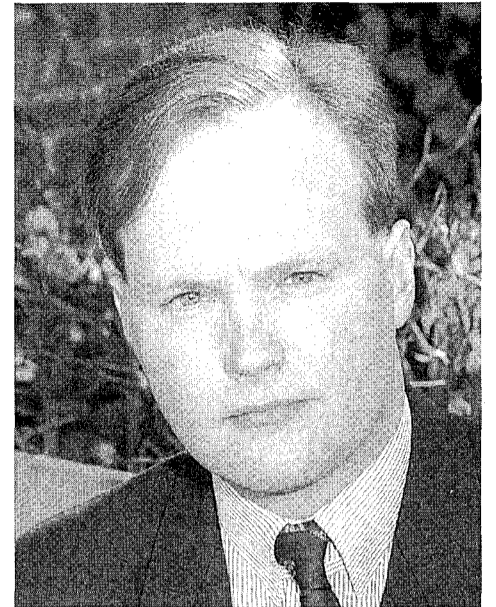
Voor elk van deze landen werd een 'referent' benoemd. Een VVD-er die de taal spreekt, de situatie kent en bereid is veelvuldig bij deze landen op bezoek te gaan en in Nederland missies te ontvangen en seminars te organiseren. Voorts kwam er vanuit de top van de VVD het commitment om activiteiten in deze landen te

ontplooiën. Frits Bolkestein en Willem Hoekzema zijn nadrukkelijk bij het programma betrokken.

Europese integratie

De basis voor de samenwerking berust op variatie en maatwerk-projecten met politici en partijvrijwilligers die in Nederland of in Oost-Europa iets in de melk te brokelen hebben. Op lokaal, provinciaal, landelijk of Europees gebied. Netwerken en het overdragen van vaardigheden zijn belangrijke onderdelen. Zo werden met het Hongaarse Fidesz in 1994 tijdens de gemeenteraadscampagnes in Nederland campagne-managers en media-deskundigen uitgewisseld en werden talentmanagement workshops in Budapest georganiseerd. Klaas Groenveld, directeur van de Teldersstichting, gaf in Praag bij ODS aan hoe wetenschappelijke bureaus kunnen worden opgezet. Frits Bolkestein ging daar in discussie over de Europese integratie.

- In Polen werden, samen met de Universiteit van Poznan, seminars over politiek liberalisme en de vrije markt georganiseerd.
- Baltische partijen kregen in Nederland informatie over onderlinge samenwerking (Benelux-model).
- VVD-burgemeesters spraken met hun Sloveense collega's over het opzetten van een VNG (Vereniging van Nederlandse Gemeenten).
- Beschouwingen van Bolkestein en andere liberale denkers worden ten

Hans van Baalen, internationaal secretaris VVD

behoefte van Hongarije in het Hongaars vertaald.

- In alle VVD-prioriteitslanden zijn en worden veiligheids- en Europa-seminars gehouden. Leden van de drie VVD-fracties (Eerste en Tweede Kamer en EP), partijcommissies, LIGN, Teldersstichting, Bestuurdersvereniging, Vrouwen in de VVD, hoofdbestuurleden en VVD-ers in den lande doen hier aan mee. De meest behandelde onderwerpen zijn: oppositie voeren, media-training, milieu en emancipatie. Vaak wordt daarbij nauw met de FDP en de Duitse Friedrich-Naumann-Stiftung samengewerkt.

Liberal International

Het LI-congres in Noordwijk wordt, mede door het VVD Oost-Europaprogramma, een ontmoetingsplaats voor de deelnemers aan al die Oost-Europa-activiteiten. Het programma werkt.

Zeker nu het liberalisme in de genoemde landen regelmatig in het defensief wordt gedwongen, zijn steun en samenwerking meer dan ooit nodig. Daarom bepleit ik bij onze minister van Binnenlandse Zaken, Hans Dijkstal, voortzetting van de subsidieregeling voor Oost-Europa. Daar worden we allen wijzer van.

LA CLOCHE

RESTAURANT

Kloksteeg 3 Leiden Telefoon 071 5123053

SPECIALITEITEN RESTAURANT

„Het Kasteel van Rhooon” b.v.

Tevens zalen voor recepties, diners en vergaderingen.

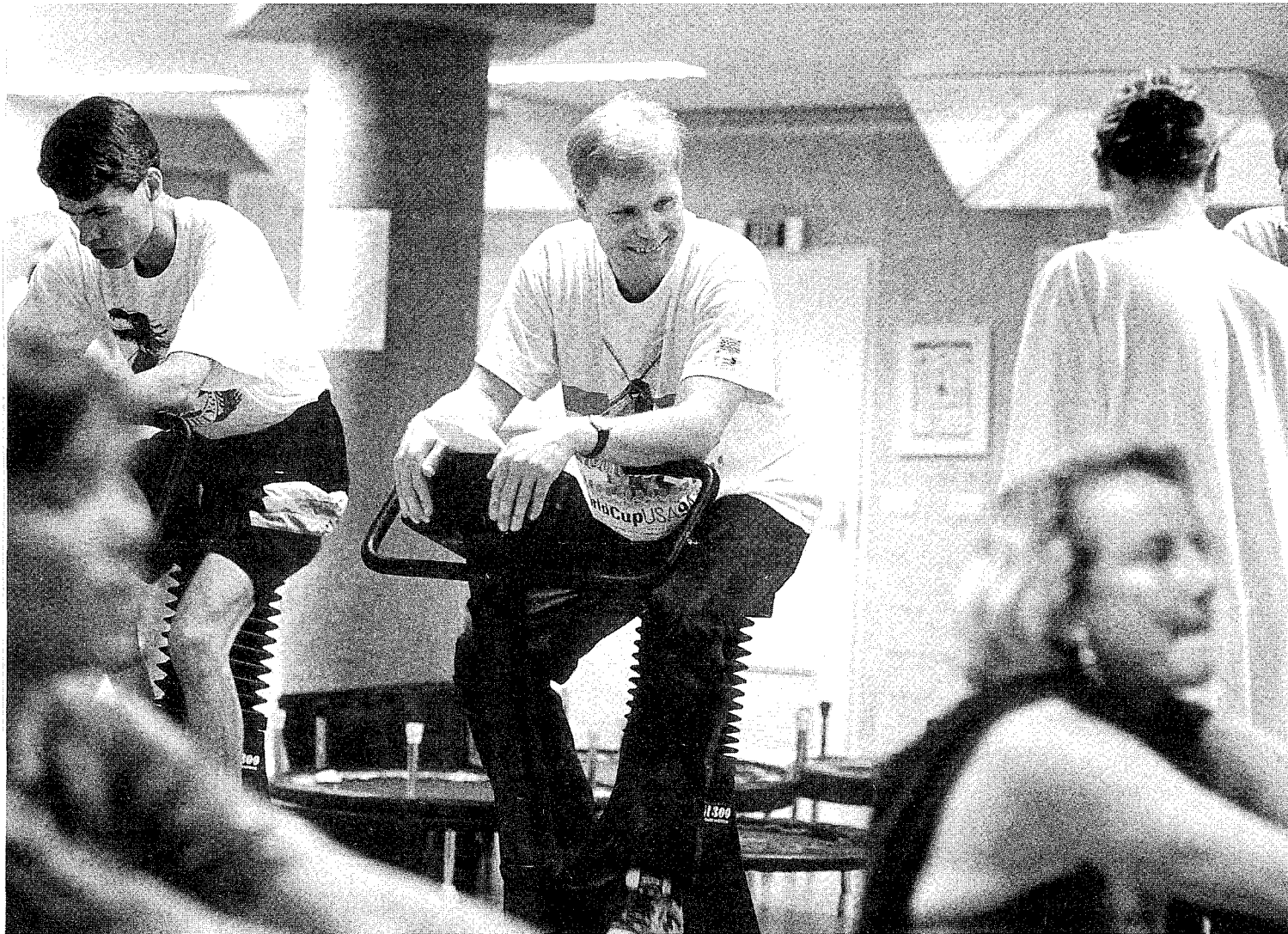
S.G. Abel Dorpsdijk 63, 3161 KD Rhooon, 010-5018896 / 5018884 / 5018488

Staatssecretaris Robin Linschoten:

Lastenverlichting is uitdrukkelijke voorwaarde voor dit kabinet

door Marcel Gerritsen, foto Theo Meijer

Staatssecretaris Robin Linschoten van Sociale Zaken en Werkgelegenheid heeft nog maar weinig tijd voor conditietraining

De 'day after the night before' toont staatssecretaris Robin Linschoten zich allerm minst ongelukkig met de wijze waarop het voorstel tot de afschaffing van de Ziektewet in de Eerste Kamer is afgehandeld.

Hoewel de plenaire behandeling van het wetsvoorstel tot diep in de nacht heeft geduurd, is ook dit voorstel van het kabinet met succes door de staatssecretaris van Sociale Zaken verdedigd.

De komst van premier Kok naar de Eerste Kamer om met name de senatoren van de PvdA onder druk te zetten om dit voorstel aangenomen te krijgen, bleek overbodig. De toezegging van de staatssecretaris om middels het in het vooruitzicht stellen van een verlaging van de WAO-premie, werkgevers te stimuleren om meer chronisch zieken in dienst te nemen, bleek voor een meerderheid in de Senaat voldoende.

Hoewel de staatssecretaris goed heeft geluisterd naar de kritiek die de afschaffing van de Ziektewet te verduren kreeg, zijn volgens hem niet alle bezwaren terecht.

'Vrijwel alle aandacht is gevestigd geweest op de afschaffing van de Ziekte-

wet als zodanig, terwijl dit voorstel in een veel bredere context moet worden gezien. In de discussie is echter hoegenaamd geen aandacht geschonken aan het zo belangrijke flankerend beleid.'

Volgens staatssecretaris Linschoten zijn tal van maatregelen getroffen om eventuele negatieve effecten van de nieuwe Ziektewet tegen te gaan. Zo komen mensen die arbeidsongeschikt zijn geweest en weer gaan werken, maar die later opnieuw last krijgen van de klacht waarvoor zij aanvankelijk in de WAO waren beland, onmiddellijk in aanmerking voor een uitkering. In die situatie wordt de werkgever niet met een doorbetalingsverplichting geconfronteerd.

Met behulp van dit aanvullend beleid kan worden voorkomen dat werkgevers hun werknemers op gezondheid gaan selecteren.

Midden- en Kleinbedrijf

De bezorgdheid over de afschaffing van de Ziektewet bij het MKB ondervangt de staatssecretaris door voor hen een lastenbesparing in het vooruitzicht te stellen.

'Gemakshalve wordt vergeten dat de premie voor de Ziektewet altijd hoog is geweest. Voor de nieuwe verzekeringen die moeten worden afgesloten kan de premie aanzienlijk lager liggen.'

Dit wordt bewezen door de telefoontjes die hij krijgt van individuele ondernemingen en brancheorganisaties die mantelovereenkomsten met verzekeraars hebben gesloten tegen aanzienlijk lagere premies.

Overigens is die lastenverlichting een uitdrukkelijke voorwaarde voor dit kabinet geweest. 'Als deze voorstellen tot hogere lasten zouden hebben geleid met alle gevolgen van dien voor de werkgelegenheid, dan had het kabinet deze voorstellen nooit ingediend. Ik verwacht dat over drie jaar iedereen enthousiast is over deze wet.'

De stelling van het MKB dat het eigen risico van 2 naar 52 weken gaat, is een merkwaardige karikatuur. Iedere onderneming kan nu juist zelf haar eigen risico bepalen. De ondernemer kan dat bij die twee weken laten en de rest herverzekeren, maar hij kan ook een groter of kleiner eigen risico nemen.'

Robin Linschoten heeft begrip voor de opstelling van de PvdA-senatoren bij de behandeling van dit wetsontwerp. Hij heeft bij de behandeling van dit voorstel terdege rekening gehouden met de positie van coalitiegenoot PvdA en het doet de staatssecretaris dan ook goed dat ook deze fractie uiteindelijk haar instemming aan het voorstel heeft gegeven.

Over de haalbaarheid in de Tweede Kamer van de toezeggingen die hij aan de Eerste kamer deed, laat Robin Linschoten geen enkele onduidelijkheid bestaan. 'Als ik een toezegging doe dan zal ik deze ook verdedigen en er zo nodig frontaal voor gaan liggen.'

Premiedifferentiatie

Overigens blijven de wetswijzigingen in de sociale zekerheid niet beperkt tot de afschaffing van de Ziektewet. Ook de WAO zal veranderen. Wat de wetgeving betreft hadden de voorstellen voor onder meer de premiedifferentiatie zelfs al dit jaar kunnen worden ingevoerd, maar er was meer tijd nodig voor het voorbereiden van de uitvoering.

'Het was bestuurlijk onverantwoord om de wijzigingen dit jaar al te laten ingaan. We hebben daarom bewust gekozen voor een jaar uitstel.' Het is de bedoeling dat nog in de maand maart de wetsvoorstellen bij de Tweede Kamer worden ingediend.

Centraal in deze voorstellen zal de introductie van de premiedifferentiatie staan. Daarbij zal de mate waarin werknemers uit een bedrijf de WAO instromen, bepalend zijn voor de hoogte van de WAO-premie.

Al deze voorstellen met betrekking tot de sociale zekerheid passen volgens Robin Linschoten ook goed bij het sociale gezicht van dit kabinet. 'Er is geen sprake van minder sociale zekerheid, maar zij wordt alleen op een andere efficiëntere en uiteindelijk ook goedkopere wijze georganiseerd.'

Deregulering in Arbo-wetgeving

Ook op het gebied van de Arbo-wetgeving staan vergaande wijzigingen op stapel. Zo meldt de VVD-staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid dat het nieuwe Arbo-besluit bijna klaar is voor verzending naar de Raad van State: 'Hier is sprake van een forse deregulering. Zo worden de 39 Arbo-besluiten die we nu nog kennen, teruggebracht tot één Arbo-besluit en wordt het aantal artikelen van 1200 teruggebracht tot 400, waarvan het overgrote deel dwingend Europees recht is.' Eerder had de staatssecretaris deze operatie bestempeld als "het weggappen van dor hout".

Tevens wordt op het Ministerie gewerkt aan een heroriëntatie op de Arbowedet, waarbij meer bevoegdheden en verantwoordelijkheden bij werkgevers en werknemers worden gelegd. Het is de bedoeling dat voorstellen tot wijziging van deze Arbowedet binnen niet al te lange tijd voor advies naar de SER gaan.

Door de deregulering die op het gebied van de Arbowedet wordt gerealiseerd zal de effectiviteit kunnen worden vergroot. Arbo-beleid zal in tegenstelling tot wat voorheen het geval was, voor de werkgever financieel voordeel kunnen gaan opleveren.

In dat kader beschouwt Linschoten ook de nieuwe ontwikkelingen waarbij samenwerkingsverbanden van verzekeraars, Arbo-diensten en ondernemingen grip trachten te krijgen op de arbeidsomstandigheden binnen bedrijven. 'Het wordt nu echt interessant om te investeren in arbeidsomstandigheden. Als men niet aan dergelijke initiatieven begint dan zal op den duur blijken dat men veel te veel geld kwijt is aan ziekteverzuim, arbeidsomstandigheden en WAO.'

Successen

Zonder enige twijfel kan worden gesteld dat het ministerie van Sociale Zaken veel belangrijke wetsvoorstellen heeft afgehandeld en niet zonder enige trots stelt Robin Linschoten vast dat de bewindslieden van Sociale Zaken hiermee een groot aantal van de punten uit het Regeerakkoord hebben gerealiseerd.

Robin Linschoten begrijpt dan ook niet de wel eens gehoorde opmerking dat men eigenlijk zo weinig van hem hoort. 'We zijn op het Ministerie heel hard aan het werk geweest aan al deze voorstellen. Dan heb je tijd noch behoefte om iedere avond voor de camera te verschijnen. Ik moet voor 9 miljard lastenverlichting mogelijk maken. Mijn eerste doel is dat te realiseren.'

In reactie op de stelling dat de portefeuille sociale zekerheid, doordat deze zo fel

bevochten is bij de onderhandelingen over het Regeerakkoord, het meest zwakke onderdeel is van het kabinetsbeleid wijst hij naar het rijtje successen.

'Deze kritiek wordt op geen enkele wijze gestaafd. Binnen deze coalitie zijn vergaande afspraken gemaakt over de sociale zekerheid. En vooralsnog is alles binnen anderhalf jaar tijd gerealiseerd.' Afspraken die volgens Robin met het CDA overigens nooit mogelijk zouden zijn geweest.

Het sociale gezicht van de VVD

Tijdens de behandeling van de Nabestaandenwet in de Eerste Kamer werd de staatssecretaris hardheid en ongevoeligheid verweten. Enigszins zijn stem verheffend geeft Robin aan dat het hier weer de gebruikelijke karikatuur betreft.

'De VVD zou geen sociale partij zijn. Het vervelende is dat het herhaaldelijk hanteren van deze karikatuur de personen die deze uitlatingen doen, ontslaan van de plicht om echt inhoudelijk op de onderwerpen in te gaan.' Dat het sociale gehalte van in dit geval de Nabestaandenwet wel degelijk sterk is werd, zo constateert de staatssecretaris, ook door het Tweede Kamerlid van de PvdA mevrouw Kalsbeek vastgesteld. Volgens deze socialistische parlementariër is de Nabestaandenwet een zeer fatsoenlijke wet.

Toekomst van de VVD

Medio jaren '80 werd door journalist A.F. van Zweeden al een plaats voor Robin Linschoten in een kabinet "Kok" voor-

speld. Aan voorspellingen voor zichzelf waagt de staatssecretaris zich niet.

'Ik voel me prettig op mijn huidige plek en in 1998, aan het eind van deze kabinetsperiode, zal ik de balans opmaken.' Wel wil hij zijn visie geven op de toekomst van de VVD.

'De VVD staat in het centrum van de Nederlandse politiek. De VVD is een partij die bereid is om met alle partijen samen te werken en een partij die ook de wens heeft om met anderen samen te werken.'

Hij benadrukt dan ook dat de VVD absoluut geen oppositiepartij is.

Dat het ledental van de VVD in geen verhouding staat tot het grote aantal kiezers van de VVD, betreurt hij maar vindt hij niet een zaak waar al te zwaar aan moet worden getild.

'Ook bij andere partijen zie je dat de organisatiegraad erg laag is. Natuurlijk zou het mooi zijn indien meer VVD-kiezers zich binnen de partij zouden organiseren, maar voor de VVD blijft prioriteit nummer één het voeren van een liberale politiek.

Indien de VVD heldere standpunten blijft innemen, dan zal zij zich ook in de toekomst verzekerd weten van een groot aantal kiezers.'

INTERNATIONAAL JAARVERSLAG

Het internationale jaarverslag van de VVD 1994/1995 is verschenen. Leden van de VVD kunnen het bestellen door overmaking van f 15,- op postrekening 130.30.11. t.a.v. de Haya van Somerenstichting Oost-Europa (MOE) te Den Haag o.v.v. JvSL 94/95. Het verslag wordt dan thuisgestuurd.

Aandacht wordt besteed aan de activiteiten van het internationaal secretariaat op internationaal, Europees en bilateraal terrein met speciale aandacht voor het

Oost-Europa-programma. Verder komen de internationale activiteiten van de Eerste en Tweede Kamer, de VVD-Europarlementariërs en de Organisatie Vrouwen in de VVD aan de orde. Het jaarverslag is geheel in het Engels geschreven en dient mede als visitekaartje van de VVD voor het 47e LI-congres in Noordwijk van 5 tot 8 juni aanstaande en als PR-instrument bij de buitenlandse VVD-activiteiten.

BIJEENKOMST LIGN EN KC-AMSTERDAM

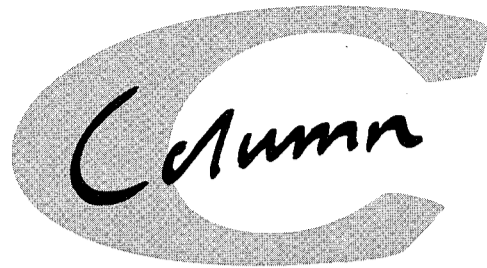
Op donderdag 28 maart vindt een gezamenlijke bijeenkomst plaats van de Liberale Internationale Groep Nederland (LIGN) en de kc-Amsterdam in de Industriële Groote Club, Dam 27 te Amsterdam, aanvang 20.30 uur.

De heer H.M. Groen, oud-directeur van de Nederlandse Crediet Maatschappij (NCM), en de Amsterdamse wethouder van Economische Zaken en internationale contacten, drs. E.F.L. Peer zullen inleidingen houden over het belang van handelsmissies.

De LIGN houdt voorafgaand aan deze bijeenkomst van 19.30 tot 20.15 uur haar algemene jaarvergadering 1996 (alleen toegankelijk voor LIGN-leden).

Voor informatie kunt u contact opnemen met:

- Arne Geensen, secretaris LIGN tel/fax: 071 - 512 35 31 of
- Reimond Went, secretaris kc-Amsterdam tel: 020 - 552 26 36

In het afgelopen jaar werd met man en macht gewerkt aan een grote ledenwerfcampagne.

Ruim 4500 Nederlanders zijn daardoor lid geworden van de VVD. Dat betekent een krachtige nieuwe instroom. Daarvoor ben ik allen die hard aan de ledenwerfcampagne hebben gewerkt, door de bezorging van onze huis-aan-huiskrant of die mensen persoonlijk door hun eigen argumentatie over de streep hebben getrokken, zeer dankbaar.

Hoewel per 1 januari 1996 de stand van ons ledental gelijk is gebleven aan die van 1 januari 1995, beschouw ik de actie zeker als geslaagd. Als enige van de grote politieke partijen wist de VVD haar ledenbestand op peil te houden. Daarnaast is het grootste deel van de ledenwinst duidelijk geboekt tijdens die ledenwerfactie. De grote aanwas van jonge leden heeft ons ledenbestand aanzienlijk verjongd. Daardoor is de leeftijdscategorie tot 30 jaar bij de VVD nu verreweg de grootste van alle vier de grote politieke partijen.

Onze ledenwerfcampagne moet een blijvende campagne zijn. Daarom zullen we ook in 1996 doorgaan met activiteiten gericht op ledenwerving en -behoud. De steun van de afdelingen is hierbij van het grootste belang.

Het afvallen van VVD-leden werd grotendeels veroorzaakt door het ontvallen van leden. Evenals andere grote partijen heeft ook de VVD te kampen met vergrijzing. Politieke partijen moeten heden ten dage de leden het nodige bieden.

Het is buitengewoon belangrijk dat jongeren binnen onze afdelingen volop kansen tot ontplooiing krijgen. Dat zij met open armen worden ontvangen en dat zij - indien zij dat wensen - gelijk actief kunnen worden. Zij vormen het kader van morgen.

■ **Rectificatie**

In ons vorige blad is helaas een storende fout in het 'In Memoriam' van mevrouw Schouwenaar-Franssen geslopen. De oud VVD-minister overleed op 24 december 1995.

In aanvulling op haar overlijdensbericht vermelden wij nog dat mevrouw Schouwenaar-Franssen gedurende vele jaren les in klassieke talen heeft gegeven aan het Rotterdams gymnasium Erasmianum. Het huidige VVD Eerste-Kamerlid Henk Heijne Makkreel en wijlen VVD vice-premier Gijs van Aardenne hebben tot haar leerlingen behoord.

De redactie

■ **Afscheid van Juffrouw Toxopeus Pott**

Een fameuze liberale vrouw is ons op 14 februari jl op 89-jarige leeftijd ontvallen: Mevrouw Jenny Lucie Margot Toxopeus Pott.

Voor de meesten van ons: Juffrouw Toxopeus Pott. Dat zij uit piëteit en om het behoud van de familietraditie in 1926 haar naam Pott koninklijk liet veranderen in Toxopeus Pott werd niet door iedereen erkend. Harm van Riel bleef haar op congressen steevast aanspreken met 'Dag, juffrouw Pott'.

Geboren en getogen in Den Haag werd ze al tijdens haar rechtenstudie in Leiden lid van de Jonge Liberalen en lid van de Liberale Staatspartij. Zij hield veel

spreekbeurten, was liberaal in hart en nieren en zette met bezieling de liberale beginselen uiteen in welk rokerig café dan ook. Kortstondig was zij advocaat en procureur in Den Haag. Door de oorlogssituatie gedwongen moest zij daar vertrekken en het beheer overnemen van de familieboerderij in Delfzijl.

Als de liberale voorman Oud, die zij bewonderde, kwam spreken in Groningen zorgde zij, immer attent, voor een bloemengroet op zijn hotelkamer.

Naast het bestieren van het boerenbedrijf was politiek haar enige hobby. Ze kwam in de gemeenteraad van Delfzijl en bleef ruim 33 jaar raadslid tot begin januari 1973.

Ze was welbespraakt, altijd buitengewoon helder in haar liberale oordeel over een politieke zaak, zeer breed georiënteerd op vele terreinen en ze dwong bij andere partijen respect af met haar geslende argumenten. Ook in tweede en soms in derde instantie wist zij haar politieke tegenstanders stevig partij te geven. Ze heeft nooit van papier gesproken, 'dan spreek je dood', zei ze. De Algemene Beschouwingen deed ze uit haar hoofd. Ze had een prachtige woordkeus, was humoristisch, spitsvondig en streed met de floret.

Naast een meester in de politiek, was ze bovendien sociaal voelend en belangstellend voor haar medemens. Velen kwamen om raad bij haar en vonden een willig oor. Ze wilde wat doen voor de mensen. Ze was zorgvuldig in contacten, zeer attent naar anderen en sober voor zichzelf.

Maar ook buiten de gemeenteraad had zij een perfect ontwikkeld politiek inzicht.

Enkele decennia terug kwam in ons land

de Nederlandse Middenstandspartij op. Er was een oprichtingsvergadering belegd in Hotel Dik in Delfzijl. Onder haar leiding bezocht een aantal VVD-ers die bijeenkomst.

Na anderhalf uur druk debatteren over de noodzaak van de oprichting van een afdeling ging juffrouw Toxopeus Pott naar het spreekgestoelte en zei tegen de menigte: 'Wilt u nu ook eens aan de kastelen denken?' Onnodig te zeggen, lijkt me, dat de afdelingsoprichting niet doorging.

Van 1954 tot en met 1963 was ze lid van de partijraad en van het hoofdbestuur van de VVD. Voor haar bestuurlijke werk maakte ze vele reizen naar Den Haag en sinds de koets in onbruik was geraakt, maakte ze uitsluitend gebruik van het openbaar vervoer. Ze was kind aan huis in hotel De Doelen aan de Grote Markt in Groningen, en als de taxi kwam voorgereden dan verscheen er een charmante persoonlijkheid met hoed, grote valiezen torsend, die innemend met iedereen sprak. Tot op hoge leeftijd was ze enthousiast aanwezig op verkiezingsavonden.

Janneke Snijder, VVD-statenlid in Groningen, en ik bezochten juffrouw Toxopeus Pott vorig jaar op 7 juni in het verpleeghuis Dilgtoord in Haren.

Het was niet het bezoek aan een bedlegerig, bijna blind iemand, maar het was een ontvangst door een bijzondere en markante dame, die buitengewoon verguld was met haar bezoek. Haar sprankelende en lenige geest bleek uit het feit, dat zij zich in 1995 nog met plezier uitliet over haar eerste politieke bijdrage in 1949 in de gemeenteraad in Delfzijl.

Wie de afgelopen jaren veel naar de radio heeft geluisterd - zij had zelf een kleine transistorradio - heeft haar ongetwijfeld vaak gehoord als telefonisch om een politieke mening werd gevraagd. Ze gaf heel veel morele steun aan de VVD, want de VVD was háár partij. Ze werd terecht onderscheiden met de Thorbeckepenning.

Namens het hoofdbestuur van de VVD, namens de kamercentrale Groningen, waren velen aanwezig bij haar crematie op 19 februari jongstleden.

We namen afscheid met haar eigen woorden: 'Dus veeg ik thans het stof van mijn schoenen en ga een andere weg.'

Dat zij ruste in vrede.

Drs. E. Haaksman,
Burgemeester van Delfzijl.

■ Met ingang van 16 maart is de heer J. Broekhuis tot burgemeester van Spijkenisse benoemd. Voordien was hij achtereenvolgens wethouder te Ede en burgervader in Hendrik-Ido-Ambacht.

■ De heer mr. Ivo W. Opstelten, burgemeester van Utrecht, is benoemd tot lid van de Raad voor de Volksgezondheid en Zorggerelateerde Dienstverlening. Dit

adviesorgaan van het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport vervangt 33 adviesorganen van datzelfde departement.

■ Het Eerste-Kamerlid Jan van Heukelum heeft bij zijn afscheid als Kamercentralevoorzitter Drenthe op 1 februari uit handen van partij-voorzitter Willem Hoekzema de Thorbeckepenning ontvangen. Jan van Heukelum, die sinds 1987 kc-voorzitter is geweest, was ook op andere fronten in de partij actief. Zo was hij onder meer lid van de Commissie-Nord.

■ Mevrouw drs. I. Günther, thans waarnemend burgemeester te Opdam, wordt binnenkort benoemd tot wnd. burgemeester van Bergen (N.H.). Irma Günther was voorheen 16 jaar gedeputeerde van Zuid-Holland. Zij is erelid van de VVD-Bestuurdersvereniging

**OPVRAGEN AANVULLENDE
BESCHRIJVINGSBRIEF
JAARLIJKSE ALGEMENE
VERGADERING**

Degenen die geïnteresseerd zijn in de aanvullende beschrijvingsbrief voor de komende algemene vergadering kunnen deze na 20 maart telefonisch opvragen bij het algemeen secretariaat. Telefoon: 070 - 361 30 61

Intekenbon voor degenen die zich willen aanmelden voor het diner op 19 april en/of de lunch op 20 april. (De betaling is aan de zaal. Indien korter dan 2 dagen voor de JAV wordt geannuleerd, is betaling van de volledige kosten verplicht)

- Diner op 19 april f 35,- p.p., aantal personen.....
- Lunch op 20 april f 25,- p.p., aantal personen.....

Naam:.....
Adres:.....
Postcode:..... Woonplaats:.....
Telefoonnummer:.....

Handtekening:.....

Gelieve te reageren vóór 2 april 1996.
VVD-algemeen secretariaat, t.a.v. Elisabeth Gans, Postbus 30836, 2500 GV Den Haag.
Of per fax: 070 - 360 82 76

INTERNET, ULTIEME DEMOCRATIE OF ONTAAARDE ANARCHIE?

Dit thema geeft een stand van zaken over de ongebreidelde telecommunicatie-mogelijkheden die Internet biedt. Brengt Internet een wereld van ware democratie of van complete anarchie? De snelheid in de ontwikkeling van nieuwe media is indrukwekkend. Jongeren zijn enthousiast over de mogelijkheden, ouderen hebben soms meer psychologische drempels te nemen. Dat zal minder worden naarmate de toepassingen eenvoudiger worden.

Ook de VVD-fractie startte op Internet.

LANDBOUWVOORLICHTING

- 6 'We zullen moeten investeren voor een gezonde toekomst', zei minister Jozias van Aartsen, tijdens de VVD-landbouwavond in Bunnik. Onze boerensector kampt met veel problemen. Van Aartsen, plus de landbouwspecialisten Piet Blauw en Marius Varekamp spraken op een voorlichtingsbijeenkomst voor VVD-boeren en -bestuurders uit het hele land.
- Zij gingen uitvoerig in op de vele vragen van de aanwezigen. Het landbouwbeleid is een moeilijk beleid, maar het is gericht op een gezonde overleving van Nederlands nationale trots: het boerenbedrijf

APRIL 1996

Nr. 1437

DOCUMENTATIECENTRUM
NEDERLANDSE POLITIEKE
PARTIJEN

ISBN: 0166 - 8498

EN VERDER...

- CdK Mevrouw Leemhuis-Stout over de functie van de onbekende waterschappen
- De heer H.C.G.L.Polak wil een goed correctief referendum
- VVD-Europarlementariër Jessica Larive strijdt tegen Eurodiktaat over quotum van Europese t.v.-uitzendingen
- Op 11 mei wordt de themadag gehouden over 'Individualisme en Liberalisme' (intekenbon)
- Op 31 mei wordt een media-bijeenkomst gehouden in Amsterdam
- De jaarlijkse algemene vergadering begint op vrijdag 19 april om 13.00 uur. Het algemeen secretariaat is die dag gesloten.

INTERNET, ULTIEME OF ONTAAARDE ANA

Themaredactie: Lody Pieters, redactie: Marcel Gerritsen, Michiel Krom en Lody Pieters

Begin februari van dit jaar is in de Verenigde Staten een nieuwe wet aangenomen (Communications Decency Act) op de telecommunicatie die het verspreiden van 'onfatsoenlijk materiaal' via Internet verbiedt. Een overtreder kan een boete krijgen van 250.000 dollar en twee jaar gevangenisstraf. Aanleiding tot deze wet is de verspreiding van 'expli-ciet seksueel materiaal' via media die ook voor minderjarigen toegan-ke-lijk zijn, zoals Internet.

Prompt heeft de Amerikaanse Unie voor de Burgerrechten een procedu-re aangespannen om de wet ongedaan te maken wegens beperking van de vrijheid van meningsuiting.

Deze gebeurtenis is kenmerkend voor de heftige discussie die overal ter wereld wordt gevoerd tussen voor- en tegenstanders van ongebreidelde communicatie via Internet. Voorstanders betogen dat de 'cyberspace', de virtuele wereld die ontstaat door het via telefoonlijnen aan elkaar koppelen van computers, echte vrijheid genereert. Een wereld van ware democratie, waar geen stem het zwaarst weegt, waar niets aan regels gebonden is, waar geen centraal bestuur is, waar niemand een blad voor de mond hoeft te nemen. Kortom: een wereld van complete anarchie. Internet bestaat volgens hen bij de gratie van informatie-uitwisseling. Het is een ruimte voor communicatie, sociale contacten en het opdoen van ervaringen. De consument die over de elektronische snelweg raast, bepaalt zelf wanneer hij welke informatie opvraagt: het toppunt van individualisering. De ontvanger is niet langer volledig afhankelijk van de invalshoek die de zender kiest, zoals bij het medium televisie. Regels, bij voorbeeld ter bescherming van auteursrecht of zedelijkheid, kunnen daarom niet aan Internet worden opgelegd.

Excessen

Toch breken wetgevers in steeds meer landen zich het hoofd over de toekomst van Internet, daartoe aangestuurd door de discussie over de relatie tussen technologische veranderingen en sociaal beleid. Die discussie kenmerkt zich vooral door vragen van ethisch-juridische aard en wordt in hoge mate bepaald door excessen op het net: (kinder)porno, neo-nazistische propaganda enzovoort. De roep om meer duidelijkheid - met name bij tegenstanders - over wat wel/niet mag/kan op Internet klinkt steeds luider. Enerzijds wordt betoogd dat vrijheid op Internet geen automatisme is, maar langs politieke weg bevochten moet worden. Anderzijds zeggen Internet freaks dat elke vorm van censuur uit den boze is en bovendien technisch vrij simpel te omzeilen. Internet-aanbieders zijn in die visie slechts een elektronisch doorgeefluik, een aanbieder van faciliteiten die niet verantwoordelijk is voor wat abonnees ermee doen.

In veel landen echter worden toch pogingen gedaan om de communicatie via Internet ten minste te controleren, zo niet te reguleren. In de VS en Canada hebben Internet-aanbieders (providers) onder druk van de overheid bepaalde gebruikers de toegang tot Internet ontzegd.

In Groot-Brittannië hebben particuliere beveiligingsdiensten zich aangesloten bij het GreenNet om milieu-activisten in de gaten te kunnen houden.

China

De Chinese overheid heeft onlangs een (tijdelijk) verbod uitgevaardigd op de uitgifte van nieuwe Internet-aansluitingen. Ze vreest namelijk voor de schadelijke gevolgen die 'kwelijke verontreinigende gegevens', verspreid via Internet, kunnen hebben op de 'spirituele reinheid' van het Chinese volk. Het feit dat met name docenten en studenten op Chinese universiteiten gretig gebruik maken van de mogelijkheid om via Internet toegang te krijgen tot buitenlandse bibliotheken en collega's, boezemt de Chinese regering angst in. De kans dat daardoor staatsondermijnende ideeën breed worden verspreid is echter nog gering. Van de 12 miljoen inwoners van Peking zijn slechts 3500 aangesloten op Internet. Landelijk zijn er nog geen 20.000 aansluitingen in China. De verwachting is dat het verbod niet van lange duur zal zijn; technisch is het namelijk nog niet mogelijk om het aanbod van Internet door te lichten op kwelijke informatie.

Internationale regels

Een Zwitserse Internet-aanbieder heeft de toegang afgesneden tot de informatiepagina's van een organisatie die sympathiseert met de Baskische militante afscheidingsbeweging ETA, nadat Spaanse Internet-gebruikers een lawine van elektronische protestbrieven hadden gestuurd. De Spaanse politie vreest dat ETA-cellen via het Internet gecodeerde berichten uitwisselen.

Ook in Duitsland zijn maatregelen in voorbereiding tegen onwelgevallige uitingen op het net. Die maatregelen kunnen zelfs per deelstaat verschillen. In Beieren zijn abonnees van Internet-leverancier CompuServe tijdelijk afgesneden van nieuws over seksualiteit om verspreiding van kinderporno tegen te gaan. Hetzelfde geldt in Mannheim voor teksten met neo-nazistische propaganda.

In Frankrijk is de discussie over de 'juridische leegte' waarin Internet zich bevindt in alle hevigheid opge-laaid naar aanleiding van het boek van dokter Gubler, lijfarts van Francois Mitterand, dat door de eigenaar van een 'cybercafé' in Besançon op Internet is gezet. *Le Grand Secret* wordt nu dagelijks door 100.000 Internet-

abonnees gelezen. Dat is meer dan tweemaal zoveel als de gehele oplage van de eerste druk die al was uitverkocht, voordat de familie van Mitterand de publicatie via de rechter kon laten stopzetten. De Franse minister van Informatietechnologie heeft inmiddels gepleit voor internationale regels, vergelijkbaar met het zeerecht.

Ongrijpbaarheid

De Digitale Stad is enige tijd geleden aangeklaagd door Nederland Bekent Kleur. Het netwerk zou een platform bieden voor racistische uitlatingen. De zaak die de Scientology-kerk in Nederland heeft aangespannen tegen Internet-aanbieders en de publiciste Karin Spaink, heeft de afgelopen maanden voor veel media-aandacht gezorgd. Scientology claimde auteursrecht op de tekst van cursusmateriaal dat door afvallige leden op Internet was gezet. De rechter stelde Scientology in het ongelijk: er was geen sprake van inbreuk op het auteursrecht. Deze jurisprudentie kan grote gevolgen hebben voor de toekomst van Internet. Inmiddels heeft een projectgroep met vertegenwoordigers van bedrijven als Philips, Ahold, KPN, NOB, VNU en Endemol een plan van aanpak voor de Elektronische Snelweg opgesteld. Daarin wordt de bescherming van intellectueel eigendom een essentiële voorwaarde genoemd voor verdere ontwikkeling van het net.

Intellectuelen

Een overweging die politiek gezien van belang kan zijn, is het vermeende democratische karakter van Internet. Naar schatting kan slechts de helft van de mensheid gebruik maken van een telefoon, een onmisbaar attribuut om te kunnen Internet-ten. Een zeer klein deel ervan - tussen 300.000 en drie miljoen mensen - is Internet-gebruiker. Daarvan is 90% man, 80% blank en 70% Noordamerikaan, 50% brengt 40 uur per week achter de computer door en 30% heeft een academische opleiding (bron: Georgia Institute of Technology 1994).

Op basis van deze gegevens lijkt Internet een vrijplaats te zijn voor blanke, mannelijke intellectuelen en computerfreaks. Maar daar lijkt verandering in te komen. Wal-Mart, het grootste detailhandelconcern ter wereld, introduceert binnenkort een systeem voor elektronisch winkelen via Internet. Consumenten kunnen hun weg zoeken door het produktassortiment en meteen hun orders plaatsen. Maar ook Europese detailhandelsconcerns zoals Ahold investeren fors in hun plannen voor elektronisch winkelen. De omzet van deze elektronische winkels is nog relatief gering (in de VS circa 300 miljoen dollar in 1995). De verwachting is dat de groei sterk zal toenemen.

Door deze en vele andere applicaties die op stapel staan of reeds in exploitatie zijn, komt de cyberspace steeds dichterbij de 'gewone burger'. De vraag is dan of de overheid hem tegen het voorbij razende elektronische verkeer moet beschermen met nationale of internationale verkeersregels. Of is het de verantwoordelijkheid van de individuele Internet-gebruiker? Die kiest er immers zelf voor om zich op de digitale snelweg te begeven, een 'cybercafé' binnen te gaan en daar iets te consumeren, een digitale stad aan te doen voor vermaak of om kennis te vergaren. Maar is elke Internet-gebruiker in staat om die verantwoordelijk-

DEMOCRATIE RICHIE?

heid te dragen? Hoe zit het met jeugdige Internet-gebruikers? En met ziekelijke geesten? Waar ligt de grens?

Het probleem voor landelijke overheden vormt de (technische) ongrijpbaarheid van Internet. Wordt het ene kanaal afgesloten voor bepaalde informatie, dan kan toegang verkregen worden via andere kanalen. De nationale wetgever dreigt zo altijd achter het (Inter)net te vissen.

SNELHEID ONTWIKKELING NIEUWE MEDIA INDRUKWEKKEND

De ontwikkelingen in telecommunicatie gaan enorm snel. Technisch kan al heel veel. De volgende stappen zijn het zorgen voor gebruiksvriendelijke toepassingen en het optimaliseren van de infrastructuur.

Cap Volmac is een van de grootste informatietechnologiebedrijven in Nederland. Het bedrijf is intensief bezig met het scheppen van voorwaarden en toepassingen van nieuwe vormen van communicatie en actief in een interessant project: 'electronic highway platform Nederland.' Directeur Corporate Development, de heer Wim M. Bleeker, schetst met enthousiasme de mogelijkheden in de maatschappij van morgen.

De heer Bleeker: 'De snelheid waarmee alle ontwikkelingen elkaar opvolgen zijn indrukwekkend. Zelfs ons eigen vakgebied is nog in de beginfase. Wij staan nog maar aan het begin. Ik kan bijvoorbeeld nauwelijks concreet aangeven hoe gebruik en toepassingen van nieuwe media er over enkele jaren uit zien. Zodra de toepassingen nog eenvoudiger zijn en grote groepen huishoudens interactief kunnen communiceren is het gebruik van nieuwe media net als radio of televisie een dagelijks feit. Mijn advies is: Pak de nieuwe kansen op en bekijk daarbij je eigen mogelijkheden.'

Mensen kunnen zelf selecteren wanneer ze bepaalde informatie ontvangen

Denk bij het vereenvoudigen van nieuwe media vooral aan een combinatie van televisie en een uitgebreide (multimedia) computer: met mogelijkheden als CD-ROM (dat is een interactieve beeldplaatenspeler met beeld en geluid) en aansluiting op een onbeperkt aantal andere computers.

Het gaat dan om een 'televisie-computer', zeer eenvoudig te bedienen, en met een vrijwel onbeperkt aanbod. Je kunt teksten, beelden, films, (tv)programma's,

WIM BLEEKER: 'WETTELIJKE SPELREGELS ZIJN DE TAAK VAN DE OVERHEID...'

muziek, foto's, boeken, tijdschriften... enzovoort, met dit ene apparaat opvragen. Het grote verschil tussen oude en nieuwe media zit vooral in het feit dat mensen zelf kunnen selecteren wanneer ze bepaalde (zelf gekozen) informatie willen ontvangen. Je kunt bijvoorbeeld om twaalf uur 's nachts een eigen selectie van het nieuws gaan bekijken en dan ook nog eens vooraf aangeven welke onderwerpen je wel of niet wilt zien. Bovendien kan je met nieuwe media heel snel informatie uitwisselen. Je bent niet alleen (passieve) ontvanger van een boodschap, maar kan ook (actief) zenden en bijvoorbeeld direct reageren of verder selecteren.

Bleeker: 'Vier typen toepassingen staan centraal. Het gaat om entertainment, communicatie, informeren en het doen van transacties. Korte tijd geleden nog dachten vele voortrekkers van nieuwe media dat entertainment (denk aan interactieve televisie) de belangrijkste toepassing zou zijn. In de commerciële markt is veel meer behoefte gekomen aan de andere toepassingen. Denk eens aan het vanuit je huis bestellen van boodschappen, het doen van bankzaken of het snel verzamelen van bepaalde informatie die je nodig hebt.'

Cap Volmac participeert in de stichting Electronic Highway Platform Nederland (EPN). Hierin zijn nu al zo'n veertig deelnemende partijen vertegenwoordigd. Om een indruk te geven van het belang dat bedrijven

en instellingen hechten aan de ontwikkelingen op het gebied van nieuwe media een greep uit de deelnemers: PTT-Telecom, kabelexploitant Casema, Siemens, Universiteit en Hogeschool Utrecht, gemeente en provincie Utrecht, VNO/NCW en uiteraard Cap Volmac. EPN werkt weer samen met andere initiatiefgroepen, waarvan in de regio Eindhoven o.m. Philips, TU Eindhoven en Rabobank actief zijn.

EPN heeft tot doel om een evenwichtige en snelle introductie van de 'electronic highway' in Nederland te bevorderen. EPN gaat in de proefregio Utrecht testen hoe nieuwe media in de samenleving kunnen worden toegepast. Deze initiatieven hebben een hoog VVD-gehalte. Zo is het VVD-Tweede-Kamerlid Hella Voûte-Droste actief in de stichting EPN. Voorzitter is de burgemeester van Utrecht, en oud- hoofdbestuurder, Ivo Opstelten.

Nieuwe media bieden ouderen enorme mogelijkheden

Bleeker: 'Toepassingen die momenteel binnen EPN verband van de grond moeten gaan komen, gaan veel verder dan menig Nederlander zou denken. Er loopt een medisch project waarbij patiënt, huisarts en specialist op afstand met elkaar kunnen communiceren.' (En ook op afstand operaties kunnen uitvoeren, redactie.)

'Verder gaat in Utrecht een ouderenproject van start. Juist voor ouderen bieden de nieuwe media enorme mogelijkheden. Denk aan beveiligingstoepassingen of aan elektronisch winkelen. Aan ouderen wordt vreemd

genoeg niet snel gedacht als je het hebt over nieuwe media. Veel toepassingen zijn zeer gebruiksvriendelijk. Je hoeft niet meer allerlei technisch computerhandelingen te verrichten om hiermee om te gaan. Los daarvan duurt het niet lang meer of je kunt opdrachten geven door te praten tegen je terminal' (computer, redactie).

'Ook tele-leren is een nieuwe toepassing in EPN verband. Het leren per computer zal een enorme vlucht nemen. Kennis is snel verouderd. In het reguliere onderwijs moet je in de toekomst veel meer oefenen in het toepassen van kennis en het oplossen van problemen. Dat betekent trainen hoe om te gaan met in databases (computerbestanden) geordende kennis en hoe dat te gebruiken. Wat je vandaag op een universiteit leert is over een aantal jaren verouderd. Je zult je hele leven moeten blijven leren. Denk ook aan volwasseneducatie in het algemeen. In Engeland loopt momenteel een experiment om langdurig werklozen met behulp van tele-leren weer aan de slag te krijgen. Alle benodigde informatie haal je uit aan elkaar gekoppelde kennisbanken. Gegevens, waar dan ook in een computerbestand opgeslagen, kun je opvragen en inkijken. Denk aan bestanden van bibliotheken, van universiteiten, particuliere opleidingsinstituten van overheden of bedrijven. En dat over de hele wereld.'

'Cap Volmac brengt leren via de computer voor de eigen personeelsleden al in de praktijk. Medewerkers hoeven niet meer regelmatig naar het hoofdkantoor in Utrecht te komen, maar volgen delen van cursussen gewoon d.m.v. een computeraansluiting. Ze doen dat zelfs met een "cameramogelijkheid", zodat docent en leerling elkaar kunnen zien. Je kiest zelf een moment om te studeren en hoeft minder te reizen. Het betekent wel dat de verantwoordelijkheid meer bij het individu komt te liggen. Het bedrijf verstrekt faciliteiten. Je moet je kansen zelf grijpen. De medewerkers kunnen ook gebruik maken van een eigen communicatienetwerk om informatie snel op te vragen. Een soort interne bibliotheek waar vooral zondagavond na Studio Sport veel gebruik van wordt gemaakt.'

Consument doet achter zijn terminal zijn bestellingen

Een greep uit de overige EPN-projecten: telewerken (werken vanuit huis), studentenprojecten (o.m. snel overzicht van vrij te komen woningen), elektronisch overheidsloket (waar je voor alle diensten op een punt terecht kunt), reizen (vakantieadres bekijken en boeken) en trafic control (waar je permanent inzicht kunt krijgen in fileverwachtingen en files).

De grote vraag bij al deze veranderingen luidt: waar houdt het op? Bleeker: 'Bij de beperking van de geest. Eerlijk gezegd zou ik het echt niet weten. Ik geef een aantal voorbeelden over de nabije toekomst. Je kan nu al varend vanaf een boot op het IJsselmeer aan een leverancier opdracht geven om thuis de boodschappen af te leveren. De leveranciers zijn hier alleen nog niet op ingesteld. Dat duurt niet lang meer. Een ander voorbeeld. Advertiser en verkopen vanuit de detailhandel gaat 180 graden om. Vandaag de dag ligt het initiatief nog bij de leverancier. Hij adverteert en de klant kan naar de winkel komen. Straks kan de consument achter zijn terminal gaan zitten om bestellingen te doen. De leverancier kan dan veel gericht (en persoonlijker) bepaalde aanbiedingen doen. De consument kan ook door middel van het geven van kenmerken via zijn computer aangeven waarin hij is geïnteresseerd. Hij geeft bijvoorbeeld aan: Ik wil informatie over een mountain-bike. Deze fiets moet voldoen aan de volgende kenmerken en moet liggen in de volgende prijsklasse. Je krijgt dan razend snel een overzicht van het aanbod, weet waar je het produkt kunt proberen of

je kunt de fiets direct bestellen. Een ander voorbeeld is het bestellen van een auto op basis van door de consument aangegeven kenmerken. Een dergelijke auto wordt dan als maatwerk voor de betreffende consument gemaakt en afgeleverd. Enkele laatste voorbeelden. Je kunt heel snel een rapport opvragen en lezen op basis van een krantebericht of op de elektronische snelweg medestanders zoeken voor een bepaald (politiek!) onderwerp en erover discussiëren.'

Er zijn geen spelregels

Wim Bleeker: 'Via de electronic highway is door de aanbieders (providers) straks te regelen wat wel en niet

via het net wordt uitgezonden en/of kan worden ontvangen. Spreken wij over het Internet (een soort telefoonnet voor computers, redactie) dan is dit niet mogelijk. Iedereen met een computer en telefoonaansluiting kan informatie uitzenden en opvragen. Er zijn daarbij geen spelregels. Het is anarchie. Je kunt dus ook internationaal zonder controle zaken doen. Door software op te vragen uit een buitenlandse computer en dit rechtstreeks te betalen, mist de overheid BTW. Op de toekomstige electronic highway denken wij aan een soort "tolwegen-systeem" met heel duidelijke spelregels wat wel en niet kan en waar je wel en niet voor moet betalen. Hier zijn wettelijke spelregels mogelijk en heeft de overheid een taak.'

INGRIJPEN IN COMMUNICATIE-ONTWIKKELINGEN ONGEWENST

'Binnen een tijdsbestek van een klein aantal jaren weet iedereen wat interactieve informatie is.' Aan het woord is Sari van Heemskerck-Pillis Duvekot, woordvoester voor onder meer mediabeleid bij de VVD-fractie.

Aan haar de vraag of Nederland al rijp is voor ontwikkelingen als Internet, waarbij interactief met informatie wordt omgegaan.

'Natuurlijk is het zo dat de oudere generatie wat langer tijd nodig heeft om te wennen aan deze nieuwe ontwikkelingen dan de jongste generaties, maar ook ouderen zullen steeds meer thuis raken in deze nieuwe technische foefjes.'

Desalniettemin voorspelt Sari van Heemskerck dat de sterke groei in het aantal Internet-gebruikers op een gegeven moment wel tijdelijk zal stagneren: 'Er zijn best mensen die nooit achter een computer zullen plaats nemen en ook niet open zullen staan voor de mogelijkheden van Internet.'

De mensen die wel gebruik zullen maken van communicatiemethodes als Internet, zullen snel de zee aan mogelijkheden erkennen die het gebruik ervan biedt. Zelf wijst Sari van Heemskerck op de snelheid waarmee met behulp van Internet kan worden gecommuniceerd en op het huishoudelijke gebruik dat er nu al van wordt gemaakt.

'Onlangs ontving ik via Internet een berichtje van een kennis uit Canada die vroeg wanneer het 'ronde worteltjeszaad' (alleen in Nederland verkrijgbaar) van meneer Blauw (Piet Blauw, VVD-landbouwdeskundige) nu eindelijk beschikbaar was. Een snellere manier van communicatie is er niet.'

Volgens het VVD-fractielid zijn dit soort ontwikkelingen ook niet tegen te houden: 'Het is een absolute misvatting te denken dat de overheid deze ontwikkelingen zou kunnen afremmen. We moeten ons realiseren dat deze technologische ontwikkelingen onvermijdelijk zijn.'

Communicatiemethodes moeten betaalbaar blijven

Net als de VVD, die als eerste fractie op Internet aanwezig is, zal de overheid ook moeten participeren en de technologische verbeteringen juist moeten stimuleren: 'Technologische ontwikkeling staat niet voor niets hoog in het vaandel van dit kabinet.' Van bescherming van de consument tegen nieuwe vor-

Sari van Heemskerck, VVD-mediaspecialist

men van communicatie wil Sari van Heemskerck niets weten. Wel zal de overheid in de gaten dienen te houden dat de nieuwe communicatiemethodes voor de consument betaalbaar blijven en dat de privacy van de burgers niet wordt aangetast. Van preventieve toetsing of censuur kan wat haar betreft echter geen sprake zijn. Zelfs in het geval van ongewenste informatie, zoals pornografie en ultra rechts-propaganda, vindt de liberale woordvoester dat de overheid in principe preventieve toetsing achterweg moet laten. 'Bepaalde vormen van pornografie zijn in strijd met de wet en die behoren dan ook achteraf te worden aangepakt. Hetzelfde geldt voor propaganda voor ultra-rechts. Pas wanneer in strijd met de wet wordt gehandeld, dient de overheid op te treden.'

Volgens Sari van Heemskerck moeten we veel meer vertrouwen hebben in de kennis van de burger: 'De consument kan zelf heel goed en heel verstandig bepalen wat hij wel of niet tot zich wenst te nemen. Gelukkig zijn er nog altijd meer mensen geabonneerd op een kwaliteitsdagblad, dan op een pornografisch tijdschrift.'

Sari van Heemskerck vindt dat goed onderwijs er juist voor zorg draagt dat mensen bewust kunnen kiezen en zelf kunnen bepalen wat zij wel en niet willen zien of horen: 'Het is nog altijd zo dat de consument zelf de keuzemogelijkheid heeft. Bevalt bepaalde informatie hem niet, dan draait hij gewoon de knop om.'

KAMERFRACTIE VVD OP INTERNET

Op 27 maart jongstleden opende de VVD-Tweede-Kamerfractie een site op Internet. Tijdens de 'open-huis-borrel' ter gelegenheid van de terugkeer naar de gerestaureerde oud-bouw op Binnenhof 1a kon de nieuwe VVD-site van de fractie bekeken worden. Na een proefperiode van enkele maanden kan nu iedereen die toegang heeft tot de elektronische snelweg, de VVD-informatie opvragen. Broos van Erp en Monique de Vries hebben namens het fractiebestuur zitting in een werkgroep die het project heeft voorbereid. Een interview met Monique de Vries.

Hoe is dit project tot stand gekomen?

'Internet is een modern medium waarmee we snel een groot publiek kunnen bereiken, vooral onze leden en de pers, maar ook natuurlijk andere geïnteresseerden. Enkele van onze fractieleden hadden zelf reeds een aansluiting op Internet. De andere grote partijen zijn er ook mee bezig. Daarom hebben we besloten dat de VVD zich ook via Internet moet presenteren. Het is een modern medium waarmee we snel een groot publiek kunnen bereiken, vooral onze leden en de pers. We zijn begonnen met een inventarisatie van wat we wilden aanbieden, de inhoudelijke kant dus. Het PDC (Parlementair Documentatie Centrum) heeft in eerste instantie het technische werk gedaan: een voorblad en een indeling maken. Dat kostte veel tijd. In de testfase heeft de werkgroep, bestaande uit medewerkers, Kamerleden en de afdeling Voorlichting wekelijks onze pagina's bekeken en commentaar gegeven op de indeling, actualiteitswaarde, keuze van de onderwerpen enzovoort. We verwachten dat we pas over een jaar helemaal uit de kinderziektes zijn. Nu we over de software beschikken, kunnen we onze teksten voor een groot deel zelf invoeren. Het PDC werkt ze zonnig alleen nog wat bij. Inmiddels is Mary Honor Kloeg belast met de actualisering van Internet.'

Waarvoor heeft een fractie een Internet-rubriek nodig?

'Er zijn veel onderwerpen die zich lenen voor Internet. Neem bij voorbeeld allerlei gegevens over de fractie en haar leden: CV's met foto, hun portefeuille, hun nevenfuncties. Maar we hebben ook een nieuwsrubriek waarin te lezen valt, wat er die dag in de Kamer behandeld wordt. Geen agenda, die zet de Kamer zelf op Internet, maar bij voorbeeld vragen die wij aan een minister stellen naar aanleiding van een krantebericht. Of onze reactie op een wetsvoorstel. In verband met technische beperkingen moet dat nu nog heel kort; twintig regels is op dit moment de maximale lengte van een bericht. Voorlopig is het nog eenrichtingsverkeer, maar de ver-

Met ingang van 27 maart jl biedt de VVD-fractie in de Tweede Kamer informatie aan op Internet (<http://www.dds.nl/~vvd/>). Het project wordt verzorgd door de afdeling Voorlichting. Medewerkster Mary-Honor Kloeg (foto) is belast met het schrijven en plaatsen van teksten op het net. De redactie van de Internetpagina's is via e-mail bereikbaar op: vvdnet@worldaccess.nl. (foto Theo Meijer)

wachting is dat na het zomerreces - als de Kamer zelf provider wordt - alle fractieleden een Internet-aansluiting en een eigen E-mail-adres hebben, aangesloten op het centrale systeem van de Kamer. Dan kunnen mensen ons een E-mail sturen. We kunnen een elektronisch spreekuur invoeren of via Internet een politiek forum houden.'

Is dat verre toekomstmuziek?

'Nee, ik denk dat het een razendsnelle ontwikkeling is. Vergelijk het met de opkomst van de telefoon en - nog recenter - de fax. Maar E-mail is slechts een aanvulling, geen vervanging van de bestaande communicatiemiddelen zoals telefoon, fax of brief. Het wezenlijke verschil is de snelheid van het medium. Met E-mail kun je een bericht in luttele seconden wereldwijd verspreiden. De consequentie is dat je verondersteld wordt ook terstond een antwoord terug te sturen.'

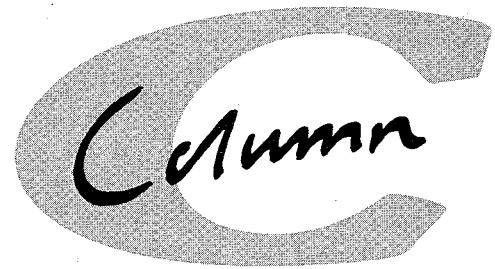
Vind je dat de politiek daarin mee moet gaan?

'Ik denk dat we er niet omheen kunnen. Het is een nieuw communicatiemiddel met ongekende mogelijkheden. Het aantal mensen dat je ermee kunt bereiken, is nu nog beperkt, maar neemt snel toe. Vooral mensen die snel informatie willen of moeten hebben, zullen er gebruik van maken. Anderen blijven gewoon de VVD Expressie lezen, schrijven een brief naar de fractie of pakken de telefoon. Misschien kunnen we die mensen die op Internet "surfen", interesseren voor ons "produkt" - mits dat kwalitatief goed is natuurlijk - en meer betrekken bij ons politieke werk.'

Dat kunnen minder democratisch-gezinde en zelfs extremistische lieden dan ook.

'Helaas kunnen we dat niet verhinderen. In feite geldt voor Internet dezelfde publikatievrijheid als voor een krant. Wij kunnen bij voorbeeld de CD niet verbieden een krantje uit te brengen of mensen verbieden dat krantje te lezen. Ook de CD kan in principe op Internet gaan. Kerkgenootschappen mogen dat, evenals sportclubs, musea. Iedereen kan op Internet. Daarvoor gelden dezelfde regels. Dat is de realiteit. Ik krijg soms zaken in mijn brievenbus, waarin ik totaal niet geïnteresseerd ben. De hamvraag is nu: wie is verantwoordelijk waarvoor? Ik ben van mening dat wij als VVD verantwoordelijk zijn voor datgene wat wij naar buiten brengen. Net zoals we verantwoordelijk zijn voor wat er in Vrijheid en Democratie en VVD Expressie staat.'

De Tweede-Kamerleden Monique de Vries en Broos van Erp hebben namens de fractie het project voorbereid. Foto's: Theo Meijer

Het gaat goed met dit kabinet. Van de 9 miljard toegezegde lastenvermindering is binnen twee jaar acht miljard verwerkelijkt.

Het gaat goed met dit kabinet. De werkgelegenheid is sterk gestegen. Onze roep om werk rond de verkiezingen van 1994 is zo duidelijk vertaald in nieuwe werkgelegenheid dat Nederland op dit gebied zelfs Duitsland achter zich heeft gelaten.

Het gaat ook goed met het nakomen van de beloften die de drie coalitiepartijen in het regeerakkoord deden. Maar onze wensenlijst van 1994 is nog niet geheel vervuld. Daarop blijven twee zaken belangrijk: een verdere vermindering van het schatkisttekort en de opzet van een goed en ook in de toekomst betaalbaar sociaal zekerheidsstelsel.

Onze zuinige landskassier, minister van Financiën Gerrit Zalm, zal de koorden van de beurs nog niet laten vieren. Eerst wenst hij vermindering van het financieringstekort tot beneden de 3% van het Bruto Binnenlands Produkt (BBP). Dat is wat alle Nederlanders met elkaar verdienen. Volgens voorspellingen van het Centraal Plan Bureau zal dat tekort in 1997 van 3,2% tot 2% zakken. Maar alleen als dit kabinet er het komend parlementaire jaar werkelijk in slaagt op het terrein van de sociale fondsen een overschot van 3,5 miljard te creëren. Lukt dat, dan voldoet Nederland wellicht aan de normen om toe te treden tot de derde fase van de Economische en Monetaire Unie (EMU).

Daarom is dit geen tijd voor uitgaven die niet in het regeerakkoord zijn geregeld. Eerst moet een goed en ook in de toekomst betaalbaar stelsel voor de sociale zekerheid zijn ingevoerd. De afschaffing van de ziekte-wet was daartoe een belangrijke stap. Meer dan PvdA en D66 heeft de VVD het kabinet ondersteund. Terzake van ziekte-wet, stadsprovincie Rotterdam, drugsbeleid en huursubsidies zijn wij voor het kabinetsbeleid opgekomen. Wij gaan daarmee door want wij willen dat deze coalitie de eindstreep van mei 1998 haalt.

Frits Bolkestein

Jozias van Aartsen, landbouwminister:

'We moeten investeren voor een gezonde toekomst'

door Reny Dijkman, sfeerfoto's: Marcel Minnée

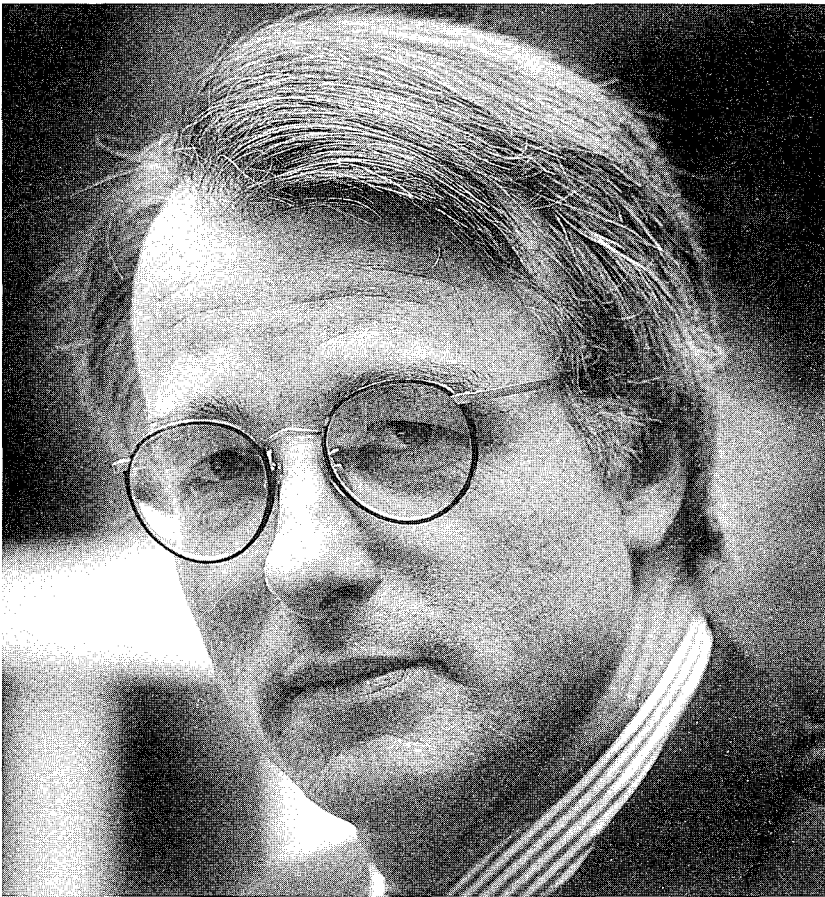

Foto: Dominique v.d. Meer Mohr

Jozias van Aartsen, minister van Landbouw,.... 'We moeten investeren in toekomstig Europees beleid...'

Bunnik- Nederland is het derde landbouwland van de wereld, maar aan onze boerentrots wordt getornd. De regelgeving van de Europese Unie, de gevolgen van de GATT, van het MacSharry-akkoord plus de LOMÉ-afspraken, maar ook de mestoverschotten, beperkingen in het uitrijden van mest en vooral de landschappelijke herverdeling van Nederland vragen om enorme aanpassingen van onze boerenstand.

De vele alarmerende berichten uit deze sector vormden voor het hoofdbestuur van de VVD samen met de partijcommissie Landbouw, Visserij en Natuurbeheer aanleiding een grote informatie-avond te organiseren voor VVD-boeren, plus lokale en regionale bestuurders.

Achter de tafel hadden de minister van Landbouw, Jozias van Aartsen, en de landbouwkamerleden Piet Blauw en Marius Varekamp zich rond VVD- en tevens avondvoorzitter Willem Hoekzema geschaard.

Het werd naar beide kanten een uiterst informatieve avond. Dat was ook de conclusie van de voorzitter, die een uitvoerig verslag in Vrijheid en Democratie beloofde, zodat niet alleen de 230 aanwezigen maar allen die met deze sector te maken hebben, kennis kunnen nemen van de

hoofdpijnen van het VVD-landbouwbeleid.

Niet laten verrassen

In zijn bevolgen inleiding toonde minister van Aartsen dat hij heel goed op de hoogte is van de opeenstapeling van problemen waarmee de diverse sectoren te kampen hebben. 'De schaduwen zijn soms heel diep. De vrijwilligers van de agrarische hulplefoon kunnen daar aangrijpende verhalen over vertellen, die je niet in de koude kleren gaan zitten. De vraag blijft mij bezig houden hoe hardwerkende, goedwillende mensen in zo'n uitzichtloze situatie terecht kunnen komen.'

De bewindsman vroeg zich hardop af of de oorzaak zou kunnen liggen in het feit dat in het verleden overheid en sector zich te vaak hebben laten overrompelen door de ontwikkelingen. 'Wil je mensen een eerlijke kans op de toekomst geven dan moeten ze weten wat hen te wachten staat. Oók als dat geen leuk verhaal is en ze je dat kwalijk nemen', aldus Jozias van Aartsen.

Discussienota

'Het zou laf zijn als ik niet zou waarschuwen voor wat er in Europa te gebeuren staat. Al te vaak is het Europees beleid gezien als iets wat je maar moest overlaten aan een paar specialisten. Al te vaak zijn de mensen dan geconfronteerd met gevolgen van beleid dat ze niet hadden kunnen voorzien. Denk aan Uruguay of aan MacSharry', hield Jozias zijn toehoorders voor. 'Daaruit blijkt overduidelijk dat wie alleen maar tegen is, van een koude kermis thuiskomt. Dát is niet de stijl van dit kabinet. Dat is niet mijn stijl. Ik wil mij niet voor het blok laten zetten. Ik wil nu al met de sector praten over wat ons te wachten staat. Hoe we daarop moeten reageren. Hoe we ons het beste kunnen voorbereiden. Kortom: hoe de Nederlandse boer zijn positie in Europa en in de wereld kan handhaven. Vandaar mijn discussienota. Het gaat over trends op de wereldmarkt, over de toetreding van Midden- en Oosteuropese landen tot de Europese Unie; over aanpassingen van het gemeenschappelijk landbouwbeleid. Deze nota schetst een aantal scenario's waardoor we op verschillende manieren op deze ontwikkelingen zouden kunnen reageren. Daarover moeten we met elkaar praten.'

Glastuinbouw

Onze glastuinbouw lijdt momenteel duidelijk onder de wet van de remmende voorsprong. Van Aartsen stelde: 'Daar zal iets moeten gebeuren. De tuinbouw is

altijd ons paradepaardje geweest. Daar heeft men nooit de hand op hoeven te houden.' Voor de tuinders en hun voorvaders toonde hij groot respect, die zijn niet meteen in Den Haag op de stoep gaan staan, maar zelf gekomen met een herstructureringsplan. Samen hebben wij ons nu gezet aan de uitwerking daarvan.' Voor specifieke lastenverlichting voor de land- en tuinbouw is 163 miljoen per jaar uitgetrokken. Daarnaast is er een agro-monetaire compensatie voor de harde gulden van meer dan 210 miljoen. Voorts vrijstelling van overdrachtsbelasting bij verplaatsing van landbouwbedrijven vanuit de Ecologische hoofdstructuur, strategische groenprojecten en VINEX-locaties. Daarnaast zijn er lastenverlichtingen voor starters en doorstarters en ook voor de intensivering van het natuur- en milieubeleid.

Mest

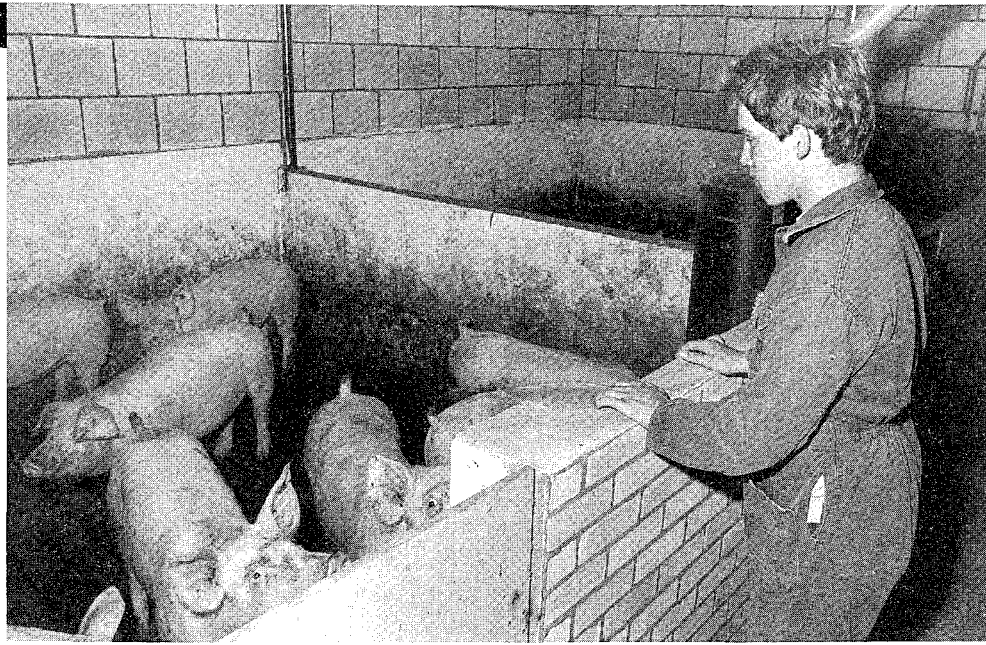
Hoewel Nederland al 25 jaar kampt met de gevolgen van overbemesting, is een definitieve oplossing daarvoor nog niet gevonden. Een terughoudend beleid; een absolute stop op de uitbreiding van de varkens- en pluimveestapel of grootschalige verwerking van mest in fabrieken, het waren ontoereikende maatregelen. In 1993 waren de zaken vastgelopen. Door de verkiezingen van 1994 kwam dit probleem in het slop. Minister van Aartsen trof bij zijn aantreden op het ministerie

Piet Blauw, VVD-Tweede-Kamerlid

van Landbouw een mestdossier aan dat was vastgelopen. Op korte termijn moest aan een oplossing worden gewerkt, waardoor voorkomen kon worden dat onze grond niet verder vervuilde. Helder drinkwater vraagt om maatregelen. Jozias: 'Het imago van de sector had onder de impasse te lijden. Brussel zou in kunnen grijpen met produktiebeperkende maatregelen als Nederland niet zelf op nationaal niveau het mestprobleem kon oplossen. Dat zou voor onze economie slecht uitpakken.' Samen met minister Margreet de Boer van VROM kwam Van Aartsen met een notitie die oplossingen moet brengen en zekerheid moet geven voor de langere termijn. Minister van Aartsen: 'Dat er grote belangen op het spel staan is gebleken uit de emotionele reacties, maar het beleid is verdedigbaar. Milieudoelstellingen worden dichterbij gebracht, zonder dat een goede landbouwaanpak op het spel wordt gezet. De milieudoelen voor 2000 zijn uitgesteld tot na 2008/2010. De sector krijgt dus meer tijd om die doelstellingen te halen dan in de beleidsvoorname van mei 1993 was vastgelegd.'

Het mestprobleem moet in 2010 zijn opgelost

Winstpunten

De minister beseft terdege dat deze operatie niet pijnloos zal verlopen. Voor de herstructurering trekt hij 475 miljoen uit. Als bijkomende winstpunten voor de agrarische sector noemt hij:

- de stofbestrijding is in bepaalde gebieden toegestaan;
- de boer hoeft niet langer bang te zijn voor opbrengstdalingen. Als hij kan aantonen dat van een opbrengstdaling sprake is, wordt reparatiebemesting toegestaan;
- het uitrijverbod is (door een motie van Piet Blauw) versoepeld van 1 tot 15 september;
- met de diversiteit in de sector wordt rekening gehouden. Zo hoeven veehouders die onder de 2 GVE/ha (grootvee-eenheden per hectare) normen vallen geen emissie-arme stallen te bouwen;
- de basis van het beleid wordt de mineralenboekhouding. De boer mag verliezen over verschillende jaren met elkaar verrekenen door invoering van een rekening-courant systeem;
- het beleid biedt ruimte voor verdere regionale invulling;
- het accent van het ammoniakbeleid ligt op emissiereductie. Daarbij wordt onderscheid gemaakt tussen concentratie- en niet-concentratiegebieden. -In het verlengde van het emissiebeleid wordt van een eerder aangekondigd dwingend achtergrond- depositobeleid

afgezien. Dit zal dan ook niet langer de oorzaak zijn van gedwongen bedrijfsverplaatsingen.

Er zal een kleinere, maar sterkere sector overblijven die in staat is aan alle maatschappelijke randvoorwaarden te voldoen en die een goede concurrentiepositie heeft.

Evaluatie in 2000

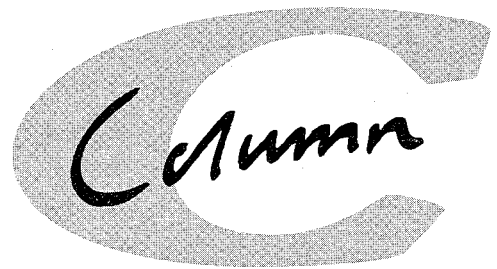
Minister van Aartsen heeft hiermee beantwoord aan het verzoek van de Kamer om tot een dialoog met de sector te komen. 'We hebben een raamwerk op tafel gelegd. We hebben opnieuw bevestigd bij de evaluatie in 2000 alle relevante inzichten te zullen betrekken. Nieuwe gegevens kunnen dan tot een ander pakket maatregelen leiden. Dus ook de gegevens van de voorbeeldbedrijven, waarvan er nog dit jaar 20 per provincie door LTO-Nederland (de federatie van de Nederlandse land- en tuinbouwbedrijven) worden aangesteld.'

Mij motiveert het belang van de boeren en tuinders. Dat mestprobleem hangt als een molensteen om de sector. Dat moet nu worden opgelost. Dat drijft me'.

50%-afroming

Het VVD-Tweede Kamerlid Piet Blauw (coördinator Leefbaarheid, LNV en VROM) wees erop dat het mestbeleid niet alleen vanuit de milieuhoeft moet worden benaderd, zoals in het verleden wel gebeurde. 'Deskundigen van buiten het mestveld was het ook duidelijk dat de eerder voorgestelde rigide maatregelen niet waren na te leven.' Hij wees erop dat enkele minpunten in de nota inmiddels zijn bijgesteld. Dat betrof onder meer de 50% afroming van de mestrechten bij overname van een bedrijf.

Daarnaast is door de fractie aandacht gevraagd voor het opheffen van de stankcirkels, het zo spoedig mogelijk introduceren van één integrale milieuvergunning, en voor een grotere betekenis van het grondmonster (hier moet op kunnen worden afgerekend vanuit het principe dat slechts de vervuiler betaalt). Ten slotte is aandacht gevraagd voor twee bekende VVD-items op dit gebied, te weten: een haalbaar en betaalbaar beleid plus de wens om noodzakelijke milieu-investeringen inpasbaar te maken in het bestaande investeringsritme. Een toekomstgerichte herstructurering is de uitdaging naar het jaar 2000.

VAN DE VOORZITTER

De afgelopen periode had ik vanuit de landbouwcommissie, de landbouwspecialisten in de Eerste en Tweede Kamer en het hele land signalen gekregen dat vertegenwoordigers van onze agrarische achterban en bestuurders in onze partij graag in discussie wilden met onze minister van Landbouw en onze landbouwspecialisten in de beide Kamers der Staten-Generaal. Graag wilde ik met het partijsecretariaat daartoe mijn medewerking verlenen mits het goed werd voorbereid tot een soort uitlegavond met discussies aanzien van het gevoerde en het te voeren beleid. Er was en is immers veel toe te lichten in deze sector die zwaar onder vuur ligt.

De VVD loopt niet weg voor haar verantwoordelijkheden. Wij hebben zelfs met genoeg een minister voor Landbouw geleverd.

Gezien de vele problemen waarmee de boerensector te kampen heeft, lagen confrontaties met onze achterban voor de hand. We hebben een dergelijke confrontatie bewust gezocht. En dat is op prijs gesteld. VVD-boeren, gedeputeerden, wethouders, afdelingsvoorzitters... ze kwamen van Limburg tot Friesland en masse naar de VVD-landbouwa-avond voor een pittige discussie met de minister en de landbouwspecialisten uit de Tweede en Eerste Kamer. Alle problemen waren bespreekbaar. Bovendien was gezorgd voor goede documentatie.

Om van onze leden deelnemers te maken moet ons kader voldoende kennis van zaken hebben om het liberaal beleid uit te dragen. Deze avond was daartoe buitengewoon geschikt.

Ik ben van plan in de nabije toekomst meer van dergelijke informatieve avonden te organiseren.

Willeen Hoekstra

De glastuinbouw is altijd ons paradepaardje geweest

(vervolg op pagina 8)

VVD-senator Marius Varekamp (voormalig voorzitter van het Landbouwschap) ging nader in op de Structuurnota Groene Ruimte. Deze structuurnota betreft viervijfde van het Nederlands grondgebied.

'Er moet tot een ecologische hoofdstructuur worden gekomen. Maar de afbakening van de gebieden moet zo flexibel mogelijk achteraf gebeuren. Naast particulier beheer gaat het hier ook om natuur- en staatsbosbeheer.'

Vragenuur

Voorzitter Hoekzema bood ruimschoots de gelegenheid tot het stellen van vragen. Daarvan werd gretig gebruik gemaakt.

Zo werd een voorschot genomen op het ammoniakbeleid op de zandgronden. Deze discussie zal met LTO-Nederland in april door de Kamer worden gevoerd. Jozias van Aartsen benadrukte nogmaals het grote belang van de voorbeeldbedrijven. Deze bedrijven zullen een complete mineralenboekhouding bij houden. Daardoor kunnen de boeren zelf vaststellen welke hoeveelheid precies nodig is. 'Ik heb daar al gehoord: "Ik word een beetje manager van mijn eigen bedrijf. Ik krijg veel meer inzicht.'

Toekomst

Maar de allerbelangrijkste boodschap van de bewindsman was: 'We moeten vooruit kijken. We moeten investeren in

Marius Varekamp, VVD Eerste Kamerlid. Foto: Theo Meijer

toekomstig Europees beleid ter voorbereiding op de nieuwe GATT-ronde. In andere landen loopt die discussie allang. De Denen hadden daar twee jaar geleden al een notitie over rond.'

Nog lang na afloop bleven de boeren, die uit alle hoeken van het land waren gekomen, met de minister, Kamerleden en elkaar npraten.

Nieuwe serie portretten:
VVD-ers van het eerste uur (1)

MINUS POLAK WIL GOED CORRECTIEF REFERENDUM

door Reny Dijkman

In 1993 hield hij een imposant pleidooi voor invoering van de mogelijkheid tot het houden van correctieve referenda. Dat gebeurde tijdens de vaststelling van het verkiezingsprogramma. De heer Polak kon weliswaar de meerderheid niet bewegen het referendum in het verkiezingsprogramma op te nemen, maar hij wist wel ruim eenderde van de stemmen achter zich te krijgen. Nu komt de invoering van dat correctief referendum echter toch in zicht. Als paradepaardje van D66 werd het in het regeerakkoord opgenomen en dit najaar zal de Tweede Kamer het wetsvoorstel behandelen. Met dit voorlopig produkt is Minus Polak echter niet tevreden en hij is niet gerust op de afloop. Hij pakt de draad van zijn betoog voor het referendum weer op.

Herminus C.G.L. Polak is een blijmoedig, maar ook een strijdbaar man. Liberaal sinds 1946. Met een respectabele staat van dienst tot aan zijn pensionering vorig jaar als lid van de Raad van State. Zo was hij VVD-wethouder van Rotterdam, lid van de Eerste Kamer en was hij lid van de VVD-commissie van Beroep. Hij noemt zichzelf 'liberaal in ruste'. Een tamelijk eufemistische uitdrukking voor een man, die onmiddellijk na zijn pensionering op 67-jarige leeftijd een voettocht van tweeënhalve maand maakte naar Santiago de Compostela en zich na terugkeer onder andere weer gretig stortte op het correctief referendum. Hij is te allen tijde bereid daarover in afdelingsbijeenkomsten het woord te voeren. Daarover kunt u hem schrijven naar de Essenlaan 8, 3062 NM te Rotterdam of bellen: 010-452 54 85. Desnoods laat hij er zijn vakantie voor schieten.

Minus Polak. Foto: Theo Meijer

de het Koninklijk Huis en de bevoegdheid tot uitvoering van verdragen uitgesloten. 'Het Koninkschap en het Koninklijk Huis zijn in Nederland geen moment in het geding. Dat is dus overbodig,' zegt de heer Polak. 'En bovendien: er zijn naast het Koninkschap nog meer fundamente van ons bestel. Waarom zijn die dan niet van referenda uitgesloten?' In zijn toespraak op de algemene vergadering in 1993 legde hij het accent op het feit dat de kiezers gezamenlijk het hoogste staatsorgaan in een democratie zijn. Alles kan worden afgeschaft, maar in een democratie nooit de kiezers. 'Hoe langer de verkiezingen in het verleden liggen des te onzekerder wordt het of datgene wat de representatieve organen beslissen, overeen komt met de wens van het hoogste staatsorgaan.' Polak gebruikte daarbij de uitdrukking "Parliament has more common sense than anybody in it". 'En waarom', zo vraagt hij zich af, 'zou dat wel kunnen gelden ten aanzien van het parlement en niet ten aanzien van de gezamenlijke kiezers die steeds mondiger worden.'

Professor Oud

De heer Polak wijst er nadrukkelijk op dat de grote VVD-voorman Oud zowel vóór als na de oorlog heeft aangedrongen op de invoering van het correctief referendum. Al kwam de liberale leider van de VVD na de oorlog met een gematigder versie. Over het voorontwerp dat nu bij de Tweede Kamer ligt, is hij niet erg gelukkig. 'Ik ben niet tevreden omdat ik bij de VVD duidelijk weezin proef. Terwijl bij het regeerakkoord duidelijk is afgesproken dat een dergelijk referendum er zal komen. Maar de VVD wilde eerste 1,2 miljoen handtekeningen. Dat werd later afgezwakt tot 600.000. Die moeten echter - volgens de toelichting bij het voorontwerp van wet - worden geplaatst op lijsten die op de gemeentehuizen liggen. Dat noem ik "ja" zeggen en "nee" bedoelen.'

Commissie Biesheuvel

Hij refereert aan het rapport van de Commissie Biesheuvel in de jaren tachtig. Daarin zaten ook de liberalen Matty de Bruijne en mr. C.F.G. de Menthon Bake. De commissie bracht unaniem advies uit over het correctief referendum. Zij namen als uitgangspunt 300.000 handtekeningen, verhoudingsgewijs vergelijkbaar met Italië en Zwitserland. Ook is Polak van mening dat er geen inhoudelijke beperkingen aan het referendum behoeven te worden opgelegd. Volgens het voorontwerp van wet zijn thans het Koninkschap, zaken betreffen-

Betere voorlichting

Men moet bij hem niet aankomen met opmerkingen dat de kiezers bepaalde zaken niet kunnen beoordelen. 'Die zijn verstandig genoeg. Zij worden wel in staat geacht om na zeer integrale beoordeling de partij van hun keuze aan te geven. Het zou de kloof tussen burgers en politiek eerder kleiner dan groter maken, want door de mogelijkheden van het correctief referendum is de overheid en zijn de partijen verplicht goede voorlichting te geven.' De referenda die door hun uitslag in Rotterdam en Amsterdam de stadsprovincies

Specifieke lastenverlichting voor land- en tuinbouw

torpedeerden, ziet hij als 'de facto correctief'. Polak ligt van dat resultaat beslist niet wakker, integendeel.

'De betrokken gemeenteraden hebben uit die referenda hun conclusies getrokken. Nu valt te hopen en zelfs al een beetje te constateren dat onze middelste bestuurslaag - de provincie - haar verantwoordelijkheden weer opneemt. Als men naar Rotterdam kijkt dan ziet men dat zonder stadsprovincie maar met een echte provincie in het verleden veel tot stand is gekomen: Europoort, het hele Botlekgebied, de Hoogvlietse wijk Zalmplaat, gebouwd door Rotterdam op gebied van Poortugaal. Dat kon omdat het provinciaal bestuur toen zeer actief was en terzake kundig. Mensen als mevrouw de Ruyter-de Zeeuw (PvdA) en Harm van Riel (VVD) hebben als gedeputeerden veel voor het Rotterdamse gedaan.'

Doorgaan

Minus Polak wil zeker tot dit najaar proberen om binnen de partij 'zoveel moge-

lijk beweging in de zaak te krijgen'. Tegen die tijd verwacht hij de parlementaire behandeling en daarna komt eventueel nog de tweede lezing. 'Ik vind dit punt zo belangrijk dat ik bereid ben veel daaraan aan te passen.'

Bescheiden: 'Ik wil niemand voor de voeten lopen met mijn afwijkend standpunt. Ik heb naar mijn mening ook door al die jaren heen niet een reputatie van querulant opgebouwd.' Dan, met glinsterende blik: 'Eigenlijk is het maar één keer eerder voorgekomen dat ik in onze liberale partij sterk afweek van de gevestigde mening. Dat was met de partijcommissie waar onder andere ook Johan Remkes en Ton Thalhammer in zaten. Wij kwamen begin jaren tachtig met een rapport over werkloosheid, waarin we toen al de 36-urige werkweek bepleitten. Die is nu volop in discussie.'

derd vrouwelijke burgemeesters, maar 81 en in de departementale commissies slechts tien procent in plaats van de bedoelde twintig. Geheel ontevreden was Dijkstal dan ook niet. 'Het sleutelwoord bij de verdeling van de functies is kwaliteit. Als we ons in Nederland denken te kunnen permitteren de helft van de bevolking (de vrouwen, dus) te negeren, dan zullen we nooit de kwaliteit krijgen, die we nodig hebben', zei de minister van Binnenlandse Zaken.

Ook van de zijde van het VVD-hoofdbestuur kwamen cijfers om de achterstand van de vrouwen te benadrukken. Onder voorzitter Rolf Haafkens zei veel te hebben opgestoken van het boekje "Cherchez la femme", dat het oud-VVD-Kamerlid Len Rempt hem eens had toegestuurd. 'Veel argumenten en adviezen die kunnen leiden tot een grotere deelname van vrouwen in leidinggevende posities.'

Hij haakte in op de teleurstelling, zoals die kort tevoren op de Internationale Vrouwendag algemeen ontstaan was. Het moment dat de twaalf landelijke topmannen in hun streven naar maatschappelijke opwaardering van de vrouw hun tekortschieten moesten onthullen. Haafkens hierover: 'Het was een gespartel met woorden om de verbloemen, dat er niet veel van die voornemens terecht was gekomen'. De ondervoorzitter vertelde dat ook binnen de VVD het aantal vrouwen kwantitatief ver op de mannelijke equivalent achter loopt. Van de 53.588 leden niet meer dan 17.473 vrouwen. Dat is ruim 32 procent. Haafkens pleitte er voor om in oproepen voor meer vrouwen in bestuurlijke functies een minder mannelijk taalgebruik te hanteren. 'De vrouwen komen zeker wel als de woordkeus wat meer de denkwereld van de vrouwen raakt'.

'In de top van het bedrijfsleven zitten vrijwel geen vrouwen', concludeert Neelie Kroes, die samen met echtgenoot Bram Peper naar het vrouwencongres was geko-

men. Zij gaf zich met haar voordracht voor een deel autobiografisch bloot. De president van de Universiteit Nijenrode benadrukte dat een breuk in de maatschappelijke ervaringswereld (door bijvoorbeeld zwangerschap) in veel gevallen de carrière van een vrouw te niet doet. 'Als je een poosje uit het werk bent, is het in deze heel snel draaiende maatschappij bijna niet meer te doen om later aansluiting te krijgen. Neelie Peper-Kroes gaf aan dat het bij een keuze over de toekomst vanzelfsprekend moet zijn, dat de man er ook bij betrokken wordt. Wat niet betekent dat die man uiteindelijk beslist. Zij gaf ook aan dat het besef van tijdelijkheid, dat zich in veel gevallen al in relaties voordoet, ook in de werksituatie goed zal werken. 'We moeten met het idee leren leven dat ook arbeidsrelaties eindig kunnen zijn. We moeten ons tijdens de relatie regelmatig afvragen of de wederzijdse investeringen wel juist zijn. Bedrijven kunnen zich in de huidige marktsituatie, zeker ook ten aanzien van vrouwen, flexibeler opstellen als hun werknemers ook flexibel zijn'. Neelie Peper-Kroes wees erop dat ook vrouwen in loondienst of vrouwelijke afgestudeerden een meer ondernemende houding moeten aannemen. Anders komen ze in korte tijd met verouderde kennis en vaardigheden aan de zijlijn te staan'.

Voorzitter Tine van der Stroom-Van Ewijk, denkt dat haar vrouwenorganisatie met het vaststellen van "De ondernemende vrouw" als congressthema een goede slag geslagen heeft. De twee hieraan voorafgaande thema-congressen gingen over "De vrouw in de gezondheidszorg" en "Gelijke beloning voor man en vrouw". Ze meent dat er voor de vrouwen nog veel mis is met de selectie voor banen en functies. Wat gekscherend voegt de burgemeester van Schermer er aan toe dat vrouwen toch echt veel meer kunnen dan een huishouding leiden. Hoewel dat ook vaak een bedrijf is.

TAAKSTELLINGEN EMANCIPATIERAAD NOG LANG NIET GEHAALD

door Hans de Bie,
foto: Luuk Gosewehr

De positie van de vrouw is nog lang niet zoals ze zijn moet. Daarover waren de vier sprekers op het congres in Lunteren van de Organisatie Vrouwen in de VVD het roerend met elkaar eens. De twee vrouwen en de twee mannen staken hun mening hierover niet onder stoelen of banken. Daarmee tegemoetkomend aan de bedoeling van het goed bezochte congres, dat als naam gekregen had "De ondernemende vrouw". Tine van der Stroom-van Ewijk, Neelie Kroes, Hans Dijkstal en Rolf Haafkens waren daarover duidelijk met hun uitlatingen.

gende organen, nu drie jaar later, voor een flink deel gehaald is. Zowel in het Europees Parlement (van de eenendertig Nederlandse Europarlementariërs zijn er tien vrouw: 32,3 %), de Tweede Kamer (vijftig vrouwen: 33,3 %) en Provinciale Staten (231 vrouwen: 30,6 %). Als gehaalde taakstellingen zag Dijkstal ook 227 vrouwen (16 %) in externe adviesorganen en de ene vrouwelijke CdK in Zuid-Holland.

Hij noemde ook tegenvallers. De doelstelling van dertig procent vrouwen in de gemeenteraden resulteerde in iets meer dan 22 procent. Niet de gestreefde hon-

Neem de teleurgestelde conclusie van VVD-vrouwenvoorzitter Van der Stroom: 'De bedoelingen van twaalf invloedrijke landelijke prominente mannen vorig jaar om het aantal vrouwen in bestuurlijke functies te vergroten, is een droevige vertoning geworden'. Of de nuchtere constatering van oud-minister Kroes: 'Er is in ons land geen werkelijke doorbraak op het punt van vrouwelijk ondernemerschap op hoog niveau'.

Ook de sprekende mannen lieten zich niet onbetuigd in hun rationele benadering van het streven naar gelijkwaardigheid tussen beide seksen. Vice-premier Hans Dijkstal had zich met cijfers goed voorbereid. Daaruit bleek de vrouwen in hun maatschappelijke posities nog heel veel hebben bij te stellen. Hij moest toegeven, dat niet alle taakstellingen zijn gehaald. Vijf wel en vijf niet.

Taakstellingen

Met de emancipatie-plannen van 1992 als uitgangspunt stelde de vice-premier dat het streven naar rond de dertig procent vrouwen in politiek-vertegenwoordi-

Vice-premier Hans Dijkstal

VIERDE BESTUURSLAAG HOUDT NEDERLAND BOVEN N.A.P.

door Michiel Krom

Mevrouw ir J.M. Leemhuis-Stout is Commissaris der Koningin in Zuid-Holland. Vóór haar huidige functie was zij Dijkgraaf van het waterschap Schieland. Naast de drie meest bekende bestuurslagen: rijk, provincie en gemeente nemen de waterschappen een heel bijzondere plaats in. Mevrouw Leemhuis praat graag over de verschillen en overeenkomsten van waterschappen en provincies. Maar kom daarbij niet aan de bestuurlijke positie van waterschappen. Leemhuis vindt dat die een onafhankelijke vierde bestuurslaag moeten blijven. Ook vanuit de optiek van de provincie, vindt zij dat waterschappen een zeer nuttige taak hebben in Nederland.

Mevrouw Leemhuis: 'Niemand staat er bij stil dat als een waterschap zijn plicht verzaakt, grote delen van Nederland binnen een week onder water staan. Vertegenwoordigers van waterschappen werken 24 uur per dag en 365 dagen per jaar. Wat Nederlanders merken zijn grootschalige projecten, zoals de Oosterscheldewerken. Dat vertegenwoordigers van waterschappen actief in de weer zijn om onze waterhuishouding beheersbaar te houden merken wij niet.'

De besturen van waterschappen worden gekozen. Bij de andere drie bestuurslagen stem je op politieke partijen. Bij waterschappen op personen. Geeft dat geen onnodige onduidelijkheid?

'Iedereen die te maken heeft met het waterschap, mag zijn stem uitbrengen op persoonlijke kandidaten. Voor deze kandidaten geldt dat de zaak voorop staat. Zij opereren zonder last of ruggespraak. Waterschappen mogen geen speelbal worden van politiek gekissebis. Dan krijg je hetzelfde als met alle discussies over de stadsprovincies. De onderwerpen bij waterschappen zijn niet politiek gevoelig. Een minder veilige dijk bestaat bijvoor-

beeld niet. Gaat de politiek zich ermee bemoeien dan wordt snel het doel uit het oog verloren.'

Geldt dat ook niet voor heel veel onderwerpen die binnen de provincie aan de orde komen?

'Het takenpakket van de provincie is van totaal andere orde. Het pakket is veel breder. Je kunt bijvoorbeeld het jeugdbeleid niet zo sturen als je een waterschap kunt besturen. Overigens onttrekken waterschappen zich niet aan de politiek. Gemeenten en provincies houden toezicht.'

Kun je een waterschap dan niet beter onderbrengen bij een provincie?

'Nee, na lange discussies hierover is de waterstaatszorg in 1992 wettelijk vastgelegd. En natuurlijk kun je alles anders regelen. Toch blijkt steeds weer dat waterschappen op een goede wijze zijn ingericht. Het gaat om een heel eigen takengebied. Het provinciale beleid richt zich veelal op zaken die, afhankelijk van iemands politieke invalshoek, meer of minder belangrijk worden gevonden. Daarvoor worden dan gelden beschikbaar gesteld. De waterstaatszorg is veel minder conjunctuurgevoelig en behoort dat ook te zijn. Ongeacht politieke kleur gaat het om veilige en schone waterstaatszorg. Ook de belastingproblematiek verschilt. Bij waterschappen betalen betrokken inwoners heel gericht voor specifieke activiteiten. Het gaat daarbij ook om een directe relatie tussen het hebben van een belang en zeggenschap. Je stemt dus op individuen en niet op partijen. Een personenstelsel geeft eigenlijk het meest liberale en democratische bestuursorgaan.'

De onbekendheid van activiteiten en bestuursopzet bij waterschappen is groot.

De heer dr J. Streng is in februari voorzitter geworden van de VVD-fractie in Provinciale Staten van Utrecht. Hij volgde mevrouw mr B. Kortenhoff-Neppérus op. Zij is thans eerste vice-voorzitter van PS-Utrecht.

Mevrouw mr E.L.V. Chevalier-Beltman is sinds 16 maart burgemeester van Bergschenhoek. Mevrouw Chevalier-Beltman was oud-wethouder van de gemeente Blaricum.

De oud-wethouder van Harderwijk en tevens lid van Provinciale Staten van Gelderland, de heer J. de Groot, is met ingang van 16 maart benoemd tot burgemeester van Ruurlo.

Mevrouw ir. J.C. Leemhuis-Stout. Foto: Bureau Thuring B.V.

Moet dat veranderen?

'Het is de vraag of dat erg is. Zeker zolang de waterhuishouding goed is geregeld. Je moet je als waterschap vooral presenteren bij het ontplooiën van concrete activiteiten. Als een dijk wordt opgehoogd, is het belangrijk omwonenden tijdig te informeren over de activiteiten. Daarbij moet je duidelijk maken wat de rol van het waterschap hierin is. Mensen moeten wel betrokken zijn bij de verkiezingen van de besturen. Daar is aandacht voor nodig. Overigens als wij het hebben over onbekendheid met bestuurders van waterschappen, dan moet ik zeggen dat dit voor vertegenwoordigers van politieke partijen bij andere bestuursorganen ook geldt. Als ik in Rotterdam naar de VVD-lijst kijk, ken ik veel partijgenoten. Maar bij een andere partij blijf ik ook steken. Laat staan een gemiddelde kiezer. Ook landelijk ken je toch lang niet iedere politicus.'

U was eerst dijkgraaf, nu Commissaris der Koningin. Wat zijn belangrijke overeenkomsten en verschillen tussen het voorzitten van een waterschap en een provincie?

'De belangrijkste overeenkomst is dat het beide gaat om een overheidsorganisatie. Een waterschap zit je meer technisch voor. Het verschil zit in het grote scala van onderwerpen bij de provincie. Je moet als Commissaris veel meer schakelen in onderwerpen. Dat is afwisselend.

In mijn oude baan zat ik nog wel eens een uur alleen op mijn kamer. Hier niet. Het besluitvormingsproces verschilt ook. Bij het waterschap kom je sneller tot de zaak zelf. De bestuurders hoeven geen stelling te nemen tegen andere politieke bewegingen. Ik belet uiteraard niemand te zeggen wat hij wil, maar af en toe bekruipt mij weleens het gevoel dat sommige discussies vooral voor de bühne plaats vinden.'

Wat is het belangrijkste verschil tussen het omgaan met gemeenten en met waterschappen?

'Ik constateer dat waterschappen vaak meer vrijheid hebben, dan wij als provincie de gemeenten soms gunnen. Ik vind dat het hebben van die zelfstandigheid bij waterschappen goed werkt. Wij zouden ook bij gemeenten meer op afstand moeten zitten. Gun je gemeenten meer vrijheid, dan is dat weer goed voor hun positie en ook voor de lokale politiek.'

De komende VVD partij-uitzendingen op televisie hebben plaats op:

- dinsdag 30 april op Nederland 2 van 22.54 - 22.57 uur;
- vrijdag 17 mei op Nederland 3 van 21.52 - 21.55 uur.

De VVD radio-uitzendingen zijn elke veertien dagen te horen op de vrijdagen in de oneven weken van 17.50 - 18.00 uur op Radio 5.

Janneke Buzeman, voorzitter van de kamercentrale Den Haag heeft bij haar afscheid als kc-voorzitter op 16 maart in het Haagse Pulchri Studio de Thorbeckepenning gekregen. VVD-ondervoorzitter Rolf Haafkens overhandigde haar de penning voor haar vele inspanningen voor de partij. Mevrouw drs J. Buzeman is vanaf 1980 ondervoorzitter van de kc-Den Haag geweest en de afgelopen vier jaar voorzitter.

LA CLOCHE RESTAURANT

Kloksteeg 3 Leiden Telefoon 071 5123053

SPECIALITEITEN RESTAURANT

„Het Kasteel van Rhoon” b.v.

Tevens zalen voor recepties, diners en vergaderingen.

S.G. Abel Dorpsdijk 63, 3161 KD Rhoon, 010-5018896 / 5018884 / 5018488

Televisie met of zonder grenzen

Jessica Larive, VVD-Europarlementariër

In tweeërlei opzicht heeft het Europees Parlement zich gebogen over 'Televisie zonder grenzen'. Enerzijds over de letterlijke Europese grenzen, anderzijds over de grenzen die bijvoorbeeld voor kinderen moeten worden gesteld aan de inhoud van programma's.

door Alexander Beels

Het leven van VVD-Europarlementariër Jessica Larive werd de laatste weken voor een groot deel beheerst door de televisie. Sinds 1989 bestaat er een richtlijn over "televisie zonder grenzen", die volgens Jessica Larive zeer belangrijk is: 'Iedereen kan zitten zappen, dus als je in een land iets verbiedt of bepaalde regels hebt, dan kan je toch via zappen "verboden vruchten" zien, dus moeten er minimumregels, bijvoorbeeld ter bescherming van minderjarigen, of ten aanzien van reclame voor de hele Europese Unie gelden'. De richtlijn uit 1989 bevat namelijk minimumregels ter bescherming van minderjarigen die ook zijn verwerkt in de reclamecode in Nederland, een goede zaak. Ook is daarin opgenomen dat de omroepkanalen moeten streven naar zoveel mogelijk Europese producties om de concurrentie uit de Verenigde Staten aan te kunnen, maar slechts "indien mogelijk". Dus dat is niet een keurslijf van wetgeving, maar houdt een streven in naar zoveel mogelijk Europese producties op publieke en commerciële kanalen.

Bij de behandeling in eerste lezing van de aanpassing van de richtlijn aan de nieuwe ontwikkelingen heeft het Parle-

ment vorige maand volgens de Europese Liberalen een aantal grove fouten gemaakt. Het Parlement heeft de Europese Commissie gevolgd die voor Europese producties een quotum van 51% van de totale productie wilde invoeren. 'Dat vinden wij principieel onjuist: de consument moet vrijheid van keuze hebben'. Uiteraard vindt Jessica Larive het stimuleren van de Europese productie van belang voor de werkgelegenheid en de nationale cultuur, maar zij acht het onjuist dat via stringente regelgeving te doen.

Lobby

Het was de Belgische liberale Europarlementariër Anne André die ervoor heeft gezorgd dat het Europese Mediaprogramma met ruim 300 miljoen ECU tot stand kwam. Dit geeft steun aan opleiding en distributie in de audio-visuele sector om Europese producties te bevorderen. Dat is heel belangrijk voor werkgelegenheid en concurrentiekracht.

Jessica: 'In Amerika zijn 10 grote distributeurs, in Europa heb je er duizenden. Het is goed dat distributiekanaalen worden versterkt, zodat ook de Nederlandse film meer kans krijgt in het buitenland. Maar het Parlement heeft met een toch vrij krappe meerderheid besloten dat de vertoning van Europese programma's in een quotum verplicht moet worden'. In Straatsburg zijn veel artiesten langs gekomen om druk uit te oefenen en er is een geweldige lobby opgezet in Europa om het Parlement zover te krijgen. Jessica Larive hoopt en verwacht dat voor dit idee in tweede lezing in het EP niet de benodigde absolute meerderheid zal zijn. Onder leiding van de Socialisten en vele Christen-Democraten heeft het EP besloten ook nieuwe diensten zoals 'betaal-tv' en 'video-op-aanvraag' in deze richtlijn op te nemen. Daar is Jessica Larive ook tegen. 'Daarmee maak je al bij voorbaat de concurrentiekracht dus de werkgelegenheid kapot. De Socialisten moeten echt voorlopig hun mond houden over de werkgelegenheid want dit smoort een gigantisch potentiële werkgelegenheid voor Europa in de kiem. Wij willen op Europees niveau alleen regelen wat absoluut noodzakelijk is'.

Geen keuring

'Ik ben voorstander van een chip die in nieuwe televisietoestellen moet worden ingebouwd, waardoor ouders zelf kunnen beslissen wat zij in hun eigen huiskamer willen laten zien'. De enige verplichting is dat de chip moet worden ingebouwd in nieuwe toestellen zodat iedereen die dat wil daar gebruik van kan maken, maar er komt geen Europese classificatie van producties, dat moet elke lidstaat zelf doen (geen keuring). In de Verenigde Staten is enkele weken geleden een wet door het Congres gekomen die in nieuwe TV-toestellen een dergelijke chip verplicht stelt. Het gebruik is uiteraard vrijwillig.

Kinderprogramma's is nationaal beleid. In Zweden is bijvoorbeeld reclame gericht op kinderen verboden. Zweden kan dat van de eigen omroepen eisen, maar niet van omroepen in landen waar televisiereclame voor kinderen wel is toegestaan. Daarom is het goed dat er Europese minimumregels zijn, want een televisieprogramma dat voldoet aan de Europese minimumregels mag je niet weren.

Geluidssignaal

Het Parlement heeft toegevoegd dat alle programma's die schade kunnen toebrengen aan de lichamelijke, geestelijke of zedelijke ontwikkeling van minderjarigen zijn verboden, tenzij de lidstaten het tijdstip van de uitzending kunnen kiezen. Dat zal in het ene land na 22.00 uur zijn en in een ander bijvoorbeeld na 20.00 uur. Het EP vindt ook dat dergelijke uitzendingen moeten worden voorafgegaan door een geluidssignaal of gepaard moeten gaan met een optisch merkteken dat permanent in beeld moet blijven. Jessica Larive: 'Dat geluidssignaal is natuurlijk waanzin. Dan zit het kind in het bad tussen de eendjes en schuim, het hoort het geluidssignaal, en springt natuurlijk nieuwsgierig eruit om te gaan kijken, want het weet dat er een gewelddadig of porno-programma aan de gang is. Zo moet het dus niet. Het moet via de chip. Dan kunnen de ouders hun eigen verantwoordelijkheid nemen en die programma's blokkeren'.

De reclamecode is in Nederland onlangs aangescherpt en dat gaat voor Jessica Larive ver genoeg. 'Wij zullen ervoor vechten dat dit soort onnodige regelgeving op Europees niveau wordt verwijderd uit de richtlijn'.

Het succes van de eindstemming ligt in handen van de Liberale fractie omdat de Christen-Democraten en Socialisten hier verdeeld zijn.

'Wij hebben net zoveel cultureel hart als ieder ander. We willen hetzelfde doel bereiken, goede Europese producties maar we willen de consument niet opzadelen met een verplicht quotum van Europese producties, ongeacht de kwaliteit.

De Europese Commissie heeft ons een Groenboek toegezegd over de nieuwe diensten. Aan de hand daarvan en ook in overleg met de sector zelf moeten we beschouwen of wetgeving nodig is. Misschien is er geen wetgeving nodig, dat sluit ik niet uit. Je kan nieuwe diensten niet op één hoop gooien met de televisie, daar voelen we niets voor.'

THEMADAG 11 MEI 1996

Het hoofdbestuur organiseert op zaterdag 11 mei 1996 een themadag over het onderwerp 'Individualisering en Liberalisme'. Deze themadag wordt gehouden in Hotel Mercure in Papendrecht.

Voor de themadag zal een kort prae-advies worden gebruikt als gespreksnotitie. Dit prae-advies is gebaseerd op de conclusies van geschrift 82 van de Prof. Mr. B.M. Teldersstichting "Tussen Vrijblijvendheid en Paternalisme".

Vanuit verschillende politieke achtergronden zullen inleiders over aspecten van dit onderwerp hun visie geven.

Programma:

10.00 uur	Inschrijven, koffie
10.30 uur	Opening door de dagvoorzitter, de heer drs. W.K. Hoekzema.
10.35 uur	Korte toelichting op het prae-advies door dr. K. Groenveld (directeur Prof. Mr. B.M. Teldersstichting)
10.45 uur	Inleiding door de heer dr. C.J. Klop (plaatsvervangend directeur van het wetenschappelijk instituut voor het CDA)
11.05 uur	Inleiding door de heer drs. Th. Wöltgens (burgemeester van Kerkrade)
11.25 uur	Inleiding door de heer prof. dr. J.A.A. van Doorn (lid van het curatorium van de Prof. Mr. B.M. Teldersstichting)

11.45 uur Gelegenheid tot het stellen van vragen aan de inleiders

12.00 uur Lunch

13.30 uur Discussie in groepen

15.00 uur Theepauze

15.15 uur Plenaire discussie

16.00 uur Afsluiting

Graag nodigt het hoofdbestuur u uit om deel te nemen aan deze inhoudelijke discussiedag, waarvan de kosten f 55,- p.p. bedragen.

Deelname aan deze dag is mogelijk door inzending van de bon, die bijgaand is opgenomen.

SPECIAL AANBOD

Voor deelnemers bestaat de mogelijkheid om tegen een speciale themadag-prijs het geschrift 82 "Tussen Vrijblijvendheid en Paternalisme" te bestellen.

Dit boek is verkrijgbaar door overmaking van f 20,- op postrekening 33 49 7 69 t.n.v. Prof. Mr. B.M. Teldersstichting te Den Haag o.v.v. 'Geschrift 82 - 11 mei 1996'.

DISCUSSIE DRUGBELEID

avondprogramma 19 april a.s.
jaarlijkse algemene vergadering

Tijdens het avondprogramma van de jaarlijkse algemene vergadering op vrijdag 19 april a.s. zal een discussie plaatsvinden onder leiding van presentator Willem Bemboom betreffende het drugbeleid.

Aan de discussie zullen deelnemen: de heer mr. A.H. Korthals, lid VVD-Tweede-Kamerfractie; de heer dr. J.J.M. van Dijk, criminoloog; de heer prof. dr. J.A. Walburg, directeur Jellinekkliniek.

DE VVD VISIE OP DE MEDIA NA DE COMMISSIE VERVERS

De discussie over de ontwikkelingen van de media is binnen onze partij op volle toeren. Een werkgroep vanuit o.a. de VVD-partijcommissie Onderwijs en Cultuurbeleid heeft zich de afgelopen jaren in een aantal bijeenkomsten over die ontwikkelingen gebogen. In mei zal de Commissie Ververs met haar rapport komen dat gaat over de toekomst van de publieke omroep in Nederland. Daarom organiseert de VVD-Tweede-Kamerfractie samen met de kamercentrale Amsterdam en de partijcommissie Onderwijs en Cultuurbeleid een bijeenkomst op

31 mei 1996
aanvang: 13.00 uur
locatie: Amsterdam

Sprekers zijn:

- de heer mr. F.H.G. de Grave, wethouder Financiën te Amsterdam
- mevrouw S. van Heemskerck Pillis-Duvekot, VVD-Tweede-Kamerlid
- de heer A. Vinju, algemeen directeur STER

Vervolgens zal een forumdiscussie plaatsvinden waaraan meewerken:

- De heer mr. B. Geersing, directeur gezamenlijke diensten NOS

- de heer mr. A. Geurtsen, voormalig commissaris Commissariaat voor de Media
- mevrouw S. van Heemskerck Pillis-Duvekot, VVD-Tweede Kamerlid
- de heer drs. L.M.L.H.A. Hermans, Commissaris van de Koningin in Friesland
- de heer drs. P.J.H.M. Luijten, VVD-Eerste-Kamerlid

Voor aanmelding en verdere informatie kunt u zich wenden tot de heer G. Went, secretariaat VVD-kamercentrale te Amsterdam, Anton Constandsestraat 44, 1097 HX Amsterdam.
Tel. & fax: 020 - 692 00 75

INTEKENBON 'INDIVIDUALISERING EN LIBERALISME'

zaterdag 11 mei 1996, 10.00 - 16.00 uur
Hotel Mercure te Papendrecht

Naam:

Straat:

Postcode: Plaats:

Functie:

Ik heb f 55,- overgemaakt op girorekening 401 82 32 t.n.v. VVD-informatierekening te 's-Gravenhage onder vermelding van 'Individualisering van het liberalisme'. Na ontvangst van het geld krijg ik het programma en prae-advies franco thuisgestuurd.

Handtekening:

Inzenden van deze bon is mogelijk t/m 5 mei 1996 aan het algemeen secretariaat van de VVD, t.a.v. drs. Lucas Osterholt, Postbus 30836, 2500 GV 's-Gravenhage.
Faxnummer: 070 - 360 82 76

DE JAARLIJKSE ALGEMENE VERGADERING ZAL OP 19 APRIL OM 13.00 UUR BEGINNEN. DE OVERIGE AANVANGSTIJDEN VAN DE ALGEMENE VERGADERING IN NOORDWIJKERHOUT BLIJVEN ONGEWIJZIGD.

2 Op 11 mei heeft VVD-voorzitter Hoekzema het startschot gegeven tot de partij-brede discussie over de toekomst van het liberalisme. Hij deed dat tijdens de themadag over 'Individualisering en Liberalisme'. De conclusies van deze themavergadering zullen tijdens de partijraad van 22 juni aanstaande worden besproken. De discussie over het liberalisme, toegespitst op de nabije toekomst, zal door de hele partij worden gehouden na de rapportage van de commissie Opstelten over 'Het liberalisme in de 21ste eeuw'

6 Tijdens de jaarlijkse algemene vergadering in Noordwijkerhout werd onder meer het beleidsplan van het VVD-bestuur besproken. Verslagen van de twee sfeervolle dagen treft u in dit blad.

MEI 1996

Nr. 1438

ISBN: 0166 - 8498

EN VERDER....

- De eerste vrouwelijke burgemeester en VVD-ster van het eerste uur mevrouw s' Jacob-des Bouvrie
- De laatste partijraad voor dit reces wordt de prelude van een partijbrede discussie over de toekomst van het liberalisme
- de kc-Amsterdam houdt op 31 mei aanstaande een media-themamiddag onder leiding van Loek Hermans
- Johan Remkes over de gemeentefondsvoorstellen
- De VVD heeft een nieuwe algemeen secretaris: Jan Korff
- ELDR-fractievoorzitter Gijs de Vries tijdens de algemene vergadering
- Mededeling: Petra Ginjaar (29) is door het hoofdbestuur benoemd tot partijvoorlichter. Petra studeerde politicologie en was reeds werkzaam als staf-functionaris Vorming & Scholing en Bestuurszaken.

In Papendrecht kwamen op 11 mei 140 VVD-leden bijeen op de themadag 'Individualisering en Liberalisme'. Uitgangspunt daarbij was om in eerste instantie de onderlinge overeenstemming binnen liberale kring te definiëren.

Voorzitter Willem Hoekzema gaf daar daarom het startsignaal tot een fundamentele discussie over een liberale visie op de toekomst (zie ook de voorzitterscolumn, red.). Het tijdpad dat hij voor deze discussie heeft uitgestippeld, beslaat een jaar. Met de afronding van de discussie op de jaarlijkse algemene vergadering van 1997 kunnen alle leden met een visie aan bod zijn gekomen. Daarna kan deze discussie kan leiden tot bijstelling van de Beginselverklaring.

Flitsende start van discussie over toekomst van het liberalisme

door Reny Dijkman, foto: Theo Meijer

Naast de discussieronde op deze themadag is inmiddels ook de Commissie Liberalisme 21ste Eeuw aan haar taak begonnen. De conclusies van de themadag zullen in definitieve stellingen worden vastgelegd gedurende de partijraad van 22 juni aanstaande. Dat resultaat zal worden aangeboden aan de commissie Liberalisme 21ste Eeuw, die het dan in haar rapportage aan het hoofdbestuur, op uiterlijk 5 december aanstaande, kan verwerken.

'Daarna zullen wij als hoofdbestuur in de periode januari tot mei 1997 het land intrekken om met kamercentrales en afdelingen in discussie-bijeenkomsten dit rapport te bespreken,' deelde voorzitter Hoekzema in zijn inleiding mee.

Karikatuur

In zijn toelichting op het prae-advies vermeldde de directeur van de Teldersstichting, Klaas Groenveld, dat ook tijdens de Liberale Internationale de discussie over de toekomst van het liberalisme zal worden gevoerd. Tijdens het junicongres in Noordwijk zal de Teldersstichting met afvaardigingen van liberaal-wetenschappelijke bureaus vanuit de gehele wereld daarover van gedachten wisselen.

Groenveld, die een belangrijk aandeel in het prae-advies heeft gehad, wees op de noodzaak tot deze discussie.

'Het liberalisme wordt onder vuur genomen door gemeenschapsdenkers in Amerika en bij ons door het CDA.' Deze denkrichting wordt communitarisme genoemd. Communitaristen verwijten de liberale samenleving door hun individualisme de oorzaak te zijn van zaken als normloosheid, een samenleving die als los zand aan elkaar hangt, en criminaliteit.

'Deze kritiek berust op een karikatuur van het liberalisme', aldus Groenveld. 'Maar wél zijn in het jonge verleden ver-

antwoordelijkheden verschoven. Daarom trachten liberalen bijvoorbeeld nu van de verzorgingsstaat een waarborgstaat te maken.'

Hij stelde dat een maatschappij slechts goed kan functioneren als over normen redelijke consensus bestaat. Daarom beleven wij thans een breuk met het verleden. Het "surfplank-liberalisme" ('Gewoon jezelf zijn') is thans niet een adequaat antwoord.

Conservatief

Ter opwarming tot de discussie hielden drie inleiders vooraf stimulerende en prikkelende betogen.

Thijs Wöltgens, oud-PvdA-fractie leider en thans burgemeester van Kerkrade, kreeg bij lezing van het prae-advies een beeld van 'een zeer Hollands gezicht: gematigd, burgerlijk, tolerant en niet afkerig van een behoorlijke scheut moralisme.'

...'De liberale kerk staat weer keurig in het midden', constateerde Wöltgens. Die de lachers vaak op zijn hand kreeg.

Volgens de sociaal-democraat ontloopt de VVD met dit prae-advies een echte keuze. 'Is dit de partij van nationale waarden (tolerantie en matigheid) tegen de boze buitenwereld; een nationaal-conservatieve partij? Of kiest de VVD voor de dynamiek van de markt met alle consequenties die daaraan vastzitten?' In de ogen van Wöltgens kiest de VVD hoe langer hoe meer de weg van een nationaal-conservatieve partij.

De plaatsvervangend directeur van het wetenschappelijk bureau van het CDA, C.J. Klop, bespeurde in de stellingen van de VVD 'een burgerlijk karakter'. Burgerlijk in de zin van 'de moraal van de bourgeois'. 'Die staat voor een levensstijl, voor waarden zoals cultivering van de privé-sfeer, prestatie, discipline en respect voor

Klaas Groenveld houdt een korte inleiding

verschil op grond van prestatie.' Het hedonisme, gelijkheidsdenken, en afkeer van regels werd deze eeuw door de liberalen afgewisseld met perioden van puritanisme in golven van circa 30 jaar. 'Thans voelt Bolkestein goed aan dat we weer in een puriteinse golf zitten. De keuze voor burgerlijkheid is dus electoraal aantrekkelijk. Een duurzame liberale moraal zou echter méér moeten behelzen dan trendgevoeligheid. Echte moraal is geen gebruiksartikel dat je kunt wegwerpen als het geen nut meer heeft...'

Te defensief

Emeritus hoogleraar en curator van de Teldersstichting J.A.A. van Doorn wees in zijn inleiding onder meer op het feit dat liberalen altijd een twee-frontenoorlog voeren. 'Met de sociaal-democraten ver-

schillen ze van mening over de sociaal-economische orde; met de christen-democraten zijn ze het oneens over de morele orde.'

Hij achtte op basis van de stellingen geen profilering mogelijk. 'Het is te defensief'. Bovendien vroeg hij zich af hoe men van abstracties tot concrete maatregelen kon komen. 'Ik zie dat niet in de praktijk'. Volgens Van Doorn kunnen liberalen bij een debat over de publieke moraal niet ontkomen aan de vraag naar de sociaal-economische factor.

'Als waar is wat Thijs Wöltgens op 27 maart in NRC-Handelsblad schreef, dat de ondernemer is gaan gelden als "de nieuwe mens" - en daar zit wat in -dan kan men moreel gezien niet terugkeren naar het goede oude "burgermansfatsoen". Er is een "nieuwe moraal" nodig,

passend bij deze "nieuwe mens."

Discussie

Tijdens de lunch kwamen de tongen al los. duidelijk bleek dat aan de door de voorzitter beoogde functionele discussie grote behoefte is.

Vervolgens werden de aanwezigen alfabetisch ingedeeld in drie discussie-groepen. Hoewel het slechts de start was van een jaar durende partij-brede discussie hebben leden, kader - en een enkel Tweede-Kamerlid, helaas - zich hier volledig ingeworpen.

Deze toetsing en bijstelling van het liberalisme aan de normen van deze tijd én voor de toekomst, was een goed idee van Hoekzema. Natuurlijk waren ook Frits Bolkestein, de trendsetter van de liberale filosofie, Frits Korthals Altes, Hans Dijkstra en Erica Terpstra aanwezig.

De discussies en rapportages waren levendig en helder. Voorzitter Hoekzema constateerde tijdens de afsluiting van de themadag dat het van het grootste belang is om begrippen verder uit te werken. Dat geldt vooral voor de huidige definities van 'kerntaken' (van de overheid) en 'waarborgstaat'.

Stellingen

Hieronder volgen de stellingen die tijdens de themadag werden besproken. Daartussen volgt per stelling de globale samenvatting van de commentaren uit de discussiegroepen door de directeur van de Teldersstichting, dr Klaas Groenveld.

STELLINGEN

1. Liberalen willen de individuele zelfstandigheid en zelfredzaamheid bevorderen. Zij spreken daarom een moreel oordeel uit over de ontwikkelingen die de groei naar die zelfstandigheid beïnvloeden. Bepaalde gedragingen worden afgekeurd, andere toegejuicht. In die zin moeten liberalen moraliseren.

kanttekeningen:

- 'moraliseren' moet worden vervangen door 'normen stellen';

- *mogen liberalen als politieke beweging moraliseren? En als dat niet mag, mag het individu dat dan wel doen?*

2. Mensen zijn van nature sociale wezens. Ze hebben elkaar nodig en gaan dan ook in vrijwilligheid verbanden met elkaar aan. Op spontane wijze ontstaat zo een maatschappelijk middenveld. Organisaties in dit middenveld winnen aan kracht indien ze op eigen benen leren staan. Overheidssteun en -bemoeienis met de organisaties van burgers is in de regel niet bevorderlijk voor hun vitaliteit.

kanttekeningen:

- *het maatschappelijk middenveld dat op eigen benen staat is op den duur krachtiger dan indien het functioneert met steun van de overheid;*
- *het maatschappelijk middenveld is van groot belang als het particulier initiatief taken van de verzorgingsstaat gaat overnemen;*
- *definiëring is nodig van het woord 'waarborgstaat'.*

3. De emancipatie van de burgers door de individualisering moet worden toegejuicht. Burgers bepalen in beginsel zelf hun levensweg. Dit neemt niet weg dat er een moraliserende omgeving en soms een moraliserende overheid nodig is om te voorkomen dat sommige individuen ontsporen. Zij die ontsporen, verliezen vaak hun daadwerkelijke vrijheid en zelfstandigheid. Liberalen moeten hier hun verantwoordelijkheid nemen. Zij kennen dan ook een taak toe aan de overheid om ontsporingen te voorkomen.

kanttekening:

waar liggen de grenzen? Wanneer moeten of mogen overheid, partijen en individuen moeten of mogen moraliseren?

4. Door (de uitbouw van) de verzorgingsstaat zijn het maatschappelijk middenveld en de individuele zelfstandigheid verzwakt. De verbanden tussen de burgers zijn vaak vervangen door anonieme relaties tussen het individu en de overheid. Door deze ontwikkeling is de individuele verantwoordelijkheid op de tocht komen te staan en vaak afgewenteld op

de collectiviteit. De zelfredzaamheid is hier niet mee gediend. Vandaar dat liberalen pleiten voor het ombouwen van de verzorgingsstaat tot een waarborgstaat. In de waarborgstaat beperkt de overheid zich tot haar kerntaken, waardoor de individuele verantwoordelijkheid beter tot haar recht komt.

kanttekeningen:

- *'waarborgstaat' en 'kerntaken' moeten worden gedefinieerd;*
- *de oorzaak van het verbreken van het evenwicht tussen rechten en plichten ligt veeleer bij de uitbouw van de verzorgingsstaat dan bij de individualisering. Dat element van de stelling werd bijna unaniem geaccepteerd.*

5. Een duurzame liberale samenleving kan alleen bestaan indien bepaalde 'burgerlijke' normen worden gerespecteerd. Hierbij wordt onder meer gedacht aan: het nakomen van afspraken, respect voor andermans eigendommen, ijver, spaarzaamheid, tolerantie, etcetera.

kanttekening:

- *werd onderschreven met de conclusie dat verder gediscussieerd kan worden over de kwestie of een pleidooi voor deze normen behoort tot de taak van de overheid of dat normhandhaving hier toch voornamelijk een aangelegenheid is voor de burgers onderling.*

6. De 'gewoon jezelf zijn'-filosofie, die weleens voor een liberale filosofie wordt versleten, is funest voor de ontwikkeling van een gezonde samenleving.

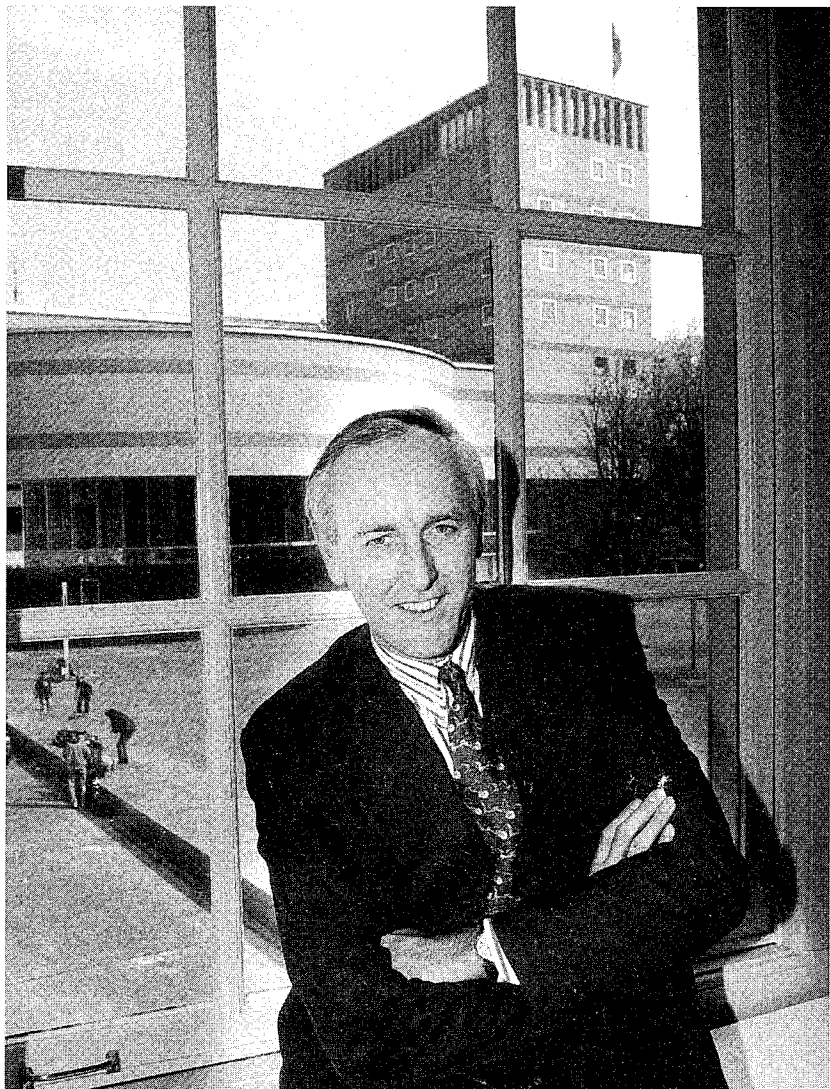
kanttekening:

- *de liberalen hebben afscheid genomen van een maatschappelijke cultuur waarin alles moet kunnen en waarin het accent ligt op individuele ontplooiing los van de maatschappelijke verantwoordelijkheid.*

(Zie ook de pagina's 5 en 14)

Johan Remkes:

Van gemeentefondsvoorstel moeten scherpe kantjes af

Johan Remkes, VVD-Tweede-Kamerlid

door Ernst van Splunter
foto Theo Meijer

Vanaf volgend jaar verandert er veel in de financiële huishouding van de gemeenten. Rijke gemeenten moeten komend jaar fors inleveren bij de nieuwe verdeling die het kabinet van de gemeentegelden voor ogen staat. Enkele voorbeelden: Laren, Bloemendaal, Blaricum en Haarlemmermeer gaan er meer dan 35% op achteruit. Wassenaar is het slechtst af: deze gemeente moet maar liefst 48% van haar uitkering uit het Gemeentefonds inleveren. Een aantal grote en middelgrote steden profiteert van het herverdelingsvoorstel. Zo krijgt de gemeente Den Haag ruim 11% extra uitgekeerd.

VVD-woordvoerder Johan Remkes geeft aan het wetsvoorstel constructief kritisch te zullen bekijken: 'De scherpe kantjes zullen van dit voorstel moeten worden afgehaald'.

Demonstrerende burgemeesters

In de wereld van de gemeenten heeft het wetsvoorstel grote beroering veroorzaakt. Er is een tweedeling ontstaan tussen "voor- en nadeelgemeenten". Voordeelgemeenten houden strak vast aan het wetsvoorstel. Nadeelgemeenten daarentegen spreken er schande van. De verontwaardiging was zo groot dat honderden burgemeesters, wethouders en raadsleden van nadeelgemeenten naar Den Haag kwamen om tegen het voorstel te demonstreren. Dat betekent dat het ook voor de Tweede-Kamerfractie een heikel onderwerp is. Ook liberale bestuurders uit de verschillende gemeenten hebben verschillende belangen.

Overgangperiode

Johan Remkes vindt het terecht dat er een herverdeling van gemeentegelden wordt voorgesteld. 'Onderzoek wijst uit dat de huidige verdeling niet rechtvaardig is. Dat betekent dat meer recht moet worden gedaan aan de sociale structuur van de gemeente. Ook moet worden gekeken naar de positie van de gemeente in de regio. Het is goed dat een gemeente die een centrumpositie inneemt en voorzieningen biedt aan inwoners uit omliggende gemeenten daarvoor wordt gehonoreerd.'

Ook vindt Remkes het goed dat in zekere mate wordt gekeken naar de belastingcapaciteit van de gemeenten. Dat gebeurt naar de mening van de woordvoerder wel té rigoureuus. 'De omvang van de herverdeling staat daarom ter discussie. Dat geldt overigens ook voor de spreiding in de tijd.'

Het kabinet wil een overgangperiode van drie jaar. De woordvoerder wil een langere termijn, net als de Vereniging voor Nederlandse Gemeenten (VNG), maar niet op basis van dezelfde argumenten. 'Het VNG wil om een langere periode mogelijk te maken 400 miljoen gulden extra ter compensatie van de voordeelgemeenten. De VVD wil ook een soepeler regeling, maar wel budgetneutraal. Inmiddels is gebleken dat voor deze benadering in de Tweede Kamer een meerderheid te vinden is. De coalitiepartners hebben een voorstel in deze richting ingediend.'

Slachtoffer eigen succes

De kritiek op het voorstel komt vooral van gemeenten die jarenlang binnen hun begroting zijn gebleven en lage belastingtarieven hebben. Voor hun gevoel hielden zij zich keurig aan de spelregels en worden ze nu gestraft. Johan Remkes is het hier ten dele mee eens. 'Dat element zit er in. Maar gemeenten zonder centrumfunctie hebben vaak ook geprofiteerd van voorzie-

ningen die zij zelf niet hoefden te bieden. Ook moet worden bedacht dat het voor gemeenten met een relatief hoge economische waarde van hun onroerend goed verhoudingsgewijs gemakkelijker is lagere tarieven te hanteren. Bij de herverdeling wordt de onroerende-zaak-belasting (OZB) betrokken. Dit is verreweg de belangrijkste belastingbron voor gemeenten. Hoe groter de waarde van het onroerend goed in een gemeente, des te groter zijn de eigen financiële mogelijkheden. De VVD-fractie vindt dat de OZB bij de kabinetsvoorstellen een te grote rol speelt. Dat moet minder worden. Door dat te verminderen geef je de gemeenten ook meer prikkels om economische ontwikkelingen te stimuleren en huizen te bouwen.'

Wat merkt de burger?

Wat gaat de burger merken van de wijziging van de systematiek van de gemeentebelasting? Johan Remkes: 'Die burger is afhankelijk van de keuze van de gemeenteraad. Zo is in Amsterdam door de wethouder Financiën, Frank de Grave, aangegeven dat de hogere uitkering uit het Gemeentefonds deels ten goede moet komen aan de Amsterdamse burger.' Profiteert de Amsterdammer dus van de nieuwe systematiek, in Den Haag, dat ook profiteert, zit dat er - gezien de zorgelijke financiële situatie van de gemeente - wat minder in.

WOZ

Sommige nadeelgemeenten zullen er niet aan ontkomen hun tarieven te verhogen, maar ook voor nadeelgemeenten is niet eenduidig aan te geven of de burger meer zal moeten betalen. Dit hangt af van de omvang van het nadeel. Bovendien spelen de effecten van de nieuwe Wet op de Onroerende Zaken (WOZ) er doorheen. Deze wet regelt een totale her-taxatie van onroerend goed. De wet moet het systeem uniform en overzichtelijk maken. Ook moet de WOZ één systeem van waardering van onroerend goed tot stand brengen. Nu is het nog zo dat voor de OZB een andere waarderingssystematiek geldt dan voor het huurwaardeforfait. 'Dat is niet te begrijpen en het is dus goed dat dit verandert. Ook kwam het voor dat gemeenten huizen laag waardeerden om bezwaarschriften te voorkomen, maar de tarieven als compensatie hoog hielden,' stelt Remkes.

Met name voor de sector woningen heeft de afgelopen jaren een forse waardestijging plaatsgevonden. De opbrengst van de belastingen zal daarom bij hertaxatie stijgen. Johan Remkes: 'De gemeenten hebben twee mogelijkheden. Ze kunnen de tarieven op hetzelfde niveau handhaven. Dan zal de opbrengst stijgen. Ze

kunnen het tarief ook verlagen zodat de opbrengst gelijk blijft. De bewindspersonen zouden het signaal in de richting van de gemeenten kunnen afgeven dat zij - in navolging van het kabinet - de operatie budgetneutraal moeten uitvoeren.

Ook zullen wij er bij het kabinet met klem op aandringen extra rijksinkomsten als gevolg van de hertaxaties in het kader van het huurwaardeforfait en de

vermogensbelasting naar de burgers terug te sluisen. Ze mogen van deze technische operatie financieel niet de dupe worden'.

KENNIS EN KWALITEIT VAN ONS ONDERWIJS

'Wat zou u vinden van een nationaal debat over 'De kwaliteit van het onderwijs?' Onderwijs moet immers van hoge kwaliteit zijn. Aan zo'n debat kun je je geen buil vallen. Iedereen kan daar immers over meepraten. Het debat zou het volgende kunnen opleveren: het basisonderwijs zou meer aandacht moeten schenken aan taal- en rekenonderwijs. Achterstanden moeten zo vroeg mogelijk worden opgespoord en weggewerkt. Door de invoering van de basisvorming in het voortgezet onderwijs komen zowel de wat zwakkere VBO-leerling als de wat sterkere VWO-leerling te kort. Dus deze knelpunten moeten snel worden opgelost. Het hoger onderwijs sluit nog steeds niet goed aan op HAVO en VWO.

En zo kun je doorgaan. Het onderwijs kan op alle niveaus, inclusief examens en lerarenopleidingen, een forse kwaliteitsimpuls gebruiken.

Maar een dergelijke discussie of nationaal debat blijft vrijblijvend als de (financiële) randvoorwaarden niet worden geformuleerd. Wat verstaan we eigenlijk onder 'kwaliteit'? Wat moeten leerlingen/studenten kennen en kunnen? Wat verwachten we van de man of de vrouw voor de klas? De kwaliteit van de leraar is toch een zeer belangrijke, zo niet de belangrijkste factor in dit debat?'

Randvoorwaarden

'Het is niet zo moeilijk om nu een parallel te trekken met het zogenaamde 'Kennisdebat'. Wat zou u vinden van een nationaal debat over 'Kennis van morgen'? Aan zo'n debat kun je je geen buil vallen. Want kennis vindt iedereen belangrijk. En iedereen kan er over meepraten?'

Dit debat zal uitmonden in vrijblijvende conclusies en aanbevelingen als er geen

(financiële) randvoorwaarden worden geformuleerd.

Het Kennisdebat raakt aan het debat over Kwaliteit. De discussie zal dienen te gaan over de vraag wat moet de onderwijsconsument leren. En wat verwachten wij van de onderwijsproducent? De zeven vragen die nu centraal staan in het Kennisdebat zijn te open geformuleerd. Ze moeten veel concreter. Het kader waarbinnen ze moeten worden beantwoord vraagt om een duidelijke begrenzing. Ook in financiële zin. Anders worden verwachtingen gewekt die niet kunnen worden waargemaakt. Teleurstelling en frustratie zijn dan het resultaat.'

Analyse

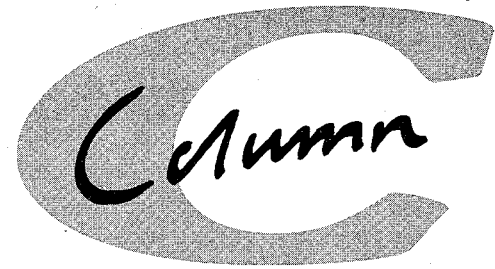
'In het regeerakkoord is een kader aangegeven voor de periode '94 - '98. In een nieuw regeerakkoord - en daaraan voorafgaand in een nieuw verkiezingsprogramma - zullen we het kader voor de periode 1998 - 2002 moeten aangeven. Bij de vaststelling van het huidige regeerakkoord is bewust gekozen voor het buiten de bezuinigingshaken plaatsen van het basisonderwijs, het voortgezet onderwijs en het beroepsonderwijs plus volwasseneneducatie. Het hoger onderwijs en de studiefinanciering konden niet buiten schot blijven in verband met de toestand van 's-Rijks financiën. De vraag die nu voor ligt is of we de gekozen lijn ook na 1998 willen doortrekken.'

'Van de huidige minister mogen we verwachten dat hij in de komende begroting een analyse maakt van de problemen en tevens oplossingsrichtingen aangeeft. Hiervoor is een visie nodig!

Dan kan in de Tweede Kamer een discussie plaatsvinden over 'Kennis en Kwaliteit'.

De minister mag zich niet verschuilen achter het te voeren Kennisdebat. Dat debat moet doorgaan.

Maar aan een regering mag worden gevraagd om te regeren. Om richting te geven aan het debat. Wat dat betreft was de Onderwijs, Cultuur en Wetenschapsbegroting voor het jaar 1996 een gemiste kans. Minister Ritzen krijgt nog een tweede kans bij de begroting voor het jaar 1997. Dat is het document waarin hij zijn opvatting over 'Kennis en Kwaliteit' dient neer te leggen. En niet weer in een vlugschrift van de PvdA. We wachten vol verwachting de onderwijsbegroting 1997 af.'

Op 11 mei heb ik het startsein gegeven tot een fundamentele discussie over een liberale visie op de toekomst. Een discussie over hoe in een liberaal geïnspireerde maatschappij de binding en de samenhang in de samenleving gewaarborgd blijft. Hoe vrijheid wordt beleefd in verantwoordelijkheid. Anders gezegd: hoe wordt bereikt en zeker gesteld dat onze beginselen vrijheid, verantwoordelijkheid, verdraagzaamheid, sociale rechtvaardigheid en de gelijkwaardigheid van alle mensen in een liberale samenleving werkelijk tot gelding komen.

Deze discussie zal moeten gaan over het bindmiddel voor ons liberalen in een samenleving waarin vanuit een individuele vrijheidsbeleving en individuele verantwoordelijkheid het geheel van die samenleving wordt gediend en de samenleving juist niet uiteen valt

in puur individualisme en kil eigenbelang.

Maar ook over welke publieke moraal voor ons geldt, welke normen en waarden. Waar deze uit voortkomen en hoe zij worden onderhouden als een duurzaam cement van het gebouw van een liberale samenleving.

Op de partijraad van 22 juni zullen de geamendeerde stellingen van deze eerste discussiedag worden besproken en vastgesteld. Ik roep u op om aan de hand van de gepubliceerde stellingen en de globale kanttekeningen zich alvast in de materie te verdiepen. Dit ter voorbereiding op de partij-brede discussie die hierover zal volgen.

Willeen Hoekstra

FOTO: THEO MEIJER

Clemens Cornielje, onderwijsdeskundige VVD-fractie Tweede Kamer. Samenvatting van zijn inleiding die hij onlangs hield in het Haags politiek café, Plein 19.

Algemeen secretaris ir. Jan Korff:

'We moeten het binnen de VVD samen doen'

door Reny Dijkman,
foto: Theo Meijer

Een interview vond hij eigenlijk onzin. 'Wat heb ik nou te melden', vroeg hij na zijn benoeming tot algemeen secretaris. Hoofdbestuurslid Jan Korff roert zich liever intern dan extern. Maar het argument dat met de benoeming van Daan Zwart tot directeur en zijn benoeming het algemeen secretariaat na jarenlang tobben eindelijk weer een duidelijke structuur heeft, trekt hem over de streep.

Tijdens een VVD-prominentenborrel in 1993 werd hij voor het VVD-penningmeesterschap gestrikt. Korff: 'Ik was Directeur Financiën Publiekrechtelijke Lichamen bij het ministerie van Financiën, maar ik was van baan aan het veranderen toen dat verzoek kwam. Twee nieuwe dingen tegelijk leek mij wat zwaar, maar ik heb ten slotte toch ja gezegd.'

Het penningmeesterschap was een baan die hem veel tijd kostte. 'Maar het was wel leuk. Je zit in de core business (het zakelijk hart) van de club. Ressenaar liet een tekort na van een kleine twee ton. Daar kon hij ook niets aan doen, want hij "erfde" bij zijn komst een tekort van bijna een miljoen, dat was veroorzaakt door geldverslindende campagnes en de destijds structureel veel te lage contributie. Ressenaar heeft het dus fantastisch goed gedaan.

Ik had wel ideeën over de aanpak. De processen binnen het hoofdbestuur moesten beter beheerst gaan worden. Daarnaast moesten de budgettaire processen binnen de partij wat meer worden gestructureerd. We hebben binnen twee jaar die financiën op orde gekregen. Met Voorjaarsnota's en kaderbrieven zijn we gekomen tot een sluitende begroting. Over 1995 hebben we zelfs de oude tekorten weggewerkt en extra kunnen reserveren voor de toekomst. De uitgangspunten zijn: een sluitende begroting, reserveren voor de toekomst en geen sponsoring van buiten. Ik ben mordicus tegen sponsoring. Dat geeft het risico van ongewenste verstrengeling. In die valkuil moet je gewoon niet willen lopen. Als partij moet je het doen met de contri-

Ir. Jan Korff, algemeen secretaris

buties van de leden en eventueel met doelgerichte subsidies van het Rijk voor bijvoorbeeld wetenschappelijk onderzoek.'

Arme partij

Jan Korff vindt dat zijn opvolger, het hoofdbestuurslid Ruud Sandberg, het voortreffelijk doet. 'Ruud heeft - officieel tot zijn benoeming in Noordwijkerhout nog als waarnemend penningmeester - de zaken voortreffelijk overgenomen,' constateert hij.

'De VVD is een arme partij. Dat klinkt vreemd, maar met onze niet-inkomensgebonden hoogste contributie van f 130,- per jaar en een gemiddelde contributie van f 90,- haal je met circa 50.000 leden ruim 4 miljoen binnen. Dat lijkt een heel bedrag maar voor een ambitieuze partij is dat niet veel. Er moet behoorlijk aan prioriteitsstelling worden gedaan en goed worden nagedacht over de efficiency van zowel de partij als geheel als het apparaat aan De Gracht. Dat betekent stroomlijnen.' Hij grapt er tussendoor: 'Ik ben van professe aero-dynamicus. Eerst stroomlijnde ik vleugels van vliegtuigen, nu processen.'

Wisselende top

Tijdens zijn penningmeesterschap zag hij het getob op De Gracht. Er was een extern onderzoek geweest, waarvan het resultaat met zeer gemengde gevoelens werd ontvangen. 'Als opvolgers van Wim van den Berg zijn er een paar directeurs geweest. Zo'n wisselend gedoe aan de top is niet bevorderlijk voor de cohesie daaronder.'

Jan Korff vond, dat nu de penningen weer op orde waren, er eigenlijk weinig te doen voor hem over bleef. Als project- en interimmanager van professe sprong hij in het gat dat open kwam te liggen. 'Tijdens de algemene vergadering in Ede was een motie van de kamercentrale Leiden aangenomen. Globaal stond daarin dat er een scheiding moest komen tussen bestuur en uitvoering. Dat betekende dat in het hoofdbestuur een gekozen algemeen secretaris moest komen, die verantwoordelijk is voor de organisatie en het functioneren van het partijsecretariaat. Maar die ook, richting leden, verantwoordelijk is voor de partij-organisatie als geheel.

Ik ben dus niet het hoofd van het alge-

meen secretariaat. Er is een echte scheiding. De directeur van het partijbureau, Daan Zwart, is de manager van het Thorbeckehuis. Hij legt verantwoording af aan de algemeen secretaris.'

Clustering

Met de voorbereiding om tot een goede en efficiënt werkende organisatie op het partijbureau te komen, is een jaar gemoeid geweest. Daaraan is door het hoofdbestuur bijzonder veel tijd besteed. Een Commissie Organisatie, bestaande uit drie hoofdbestuursleden en drie personeelsleden van De Gracht, hield regelmatig brainstormsessies daarover. Jan Korff volgde tussentijds Rolf Haafkens, de ondervoorzitter van de partij, in deze commissie op als voorzitter. Haafkens moest voor een langere periode naar het buitenland, maar de Commissie moest verder.

Korff: 'Wil je van een dergelijke exercitie een succes maken, dan moet je dat met het personeel doen. Je moet het samen doen. De besluitenlijsten circuleerden dan ook onder het personeel. Daar kon iedereen op reageren. We hebben toen een paar flinke slagen gemaakt en goed

nagedacht over de organisatie aan De Gracht. Binnen het hoofdbestuur hadden we besloten om de portefeuilles te clusteren. Dat houdt echter niet in dat binnen het ambtelijk apparaat ook moet worden geclusterd. We hebben toen besloten het hoofdbestuur te adviseren: Neem de structuur van een directeur van het partijbureau. Daaronder volgt de laag van adjunct-secretarissen of bestuursmedewerkers met vaste onderlinge vervanging. Dat is één laag. Er zijn geen cheffes. En verder heb je het overig personeel dat al die buitengewoon belangrijke zaken doet waar een partij op drijft. Niemand werkt meer met een eigen secretaresse. We wilden af van de eilandjes en komen tot een grotere onderlinge betrokkenheid en efficiency. Dat advies is door het hoofdbestuur overgenomen.'

'Daarnaast hebben we ook gesproken over de werkwijze van het algemeen secretariaat richting hoofdbestuur. Hoe doe je het met de advisering richting hoofdbestuur? Hoe doe je het met de uitvoering van besluiten van het hoofdbestuur? Ook dat is nu op de rails gezet.' Jan Korff constateert dat alles al veel beter functioneert dan het de laatste jaren heeft gedaan. 'Dat is zeker ook toe te schrijven aan Daan Zwart die in een heel moeilijke periode kans heeft gezien de zaak weer vlot te trekken. Hij heeft de goede sfeer in het Thorbeckehuis bevorderd. Dat is wel een duidelijke tegenstelling met het jongste verleden. De mensen hebben er weer veel meer zin in. Wat dat betreft ben ik voorzichtig tevreden. Je moet natuurlijk nooit helemaal tevreden zijn - daar spreekt de oude penningmeester weer - er blijft altijd wat te klagen.'

Besturen op afstand

Korff is een groot voorstander van besturen op afstand. Van duidelijke taakafbakeningen. Zijn werk voor de VVD kost hem anderhalve dag tot twee dagen per week. Iedere dinsdagmiddag bespreekt hij met Daan Zwart de lopende zaken en ideeën. 'Ik bemoei me niet met de dagelijkse bedrijfsvoering. Wel doe ik mee aan sollicitatiegesprekken als we personeel moeten werven.'

Daarnaast is Jan Korff door het hoofdbestuur als bestuurslid toegevoegd aan de Bestuurdersvereniging en zit hij in de Commissie Gemeenteprogramma 1998 - 2002.

Doelstellingen

Hij heeft voor de komende drie bestuursjaren duidelijke doelstellingen voor ogen. 'Niet alleen voor het algemeen secretariaat, maar voor de gehele partij-organisatie. Van het Thorbeckehuis verlangt hij dat het nog professioneler gaat werken. 'Het personeel moet nog sterker inspelen op het feit dat het voor een vrijwilligersbestuur werkt. Met een gekozen bestuur dat verantwoording moet afleggen aan de leden. Daarnaast moeten we blijven kijken naar efficiencyverbetering. Of we het daar met minder mensen kunnen doen, is voor mij de vraag. Er wordt nu al een enorme wissel getrokken op het gezinsleven van medewerkers. We moeten ook een goed opleidings- en scho-

lingsprogramma voor medewerkers op poten zetten, maar daar heeft Daan het voortouw bij. Ook moeten we kijken naar de salarisstructuur. Van sommige mensen verbaast het mij dat ze er nog zitten, omdat ze elders in eenzelfde functie meer kunnen verdienen.'

Bestuursfuncties

Hij is in 1970 lid geworden na kennis te hebben genomen van de Beginselverklaring van de VVD. In zijn studententijd was hij bestuurslid van de VVD-afdeling Delft. Voor Jan Korff geldt heel sterk: je doet iets of je doet het niet, maar je doet het niet half. 'Bij de selectie en werving van bestuursleden, op welk niveau dan ook, moet worden gelet op het feit of de betrokkene zijn verantwoordelijkheden durft te nemen. Je moet dan niet bang zijn je nek uit te steken. Positie kiezen, desnoods tegen de verdrukking in. En als je dan toch wordt afgeschoten is dat helemaal niet erg. Dat laatste is iets wat mensen erg vervelend vinden. Maar als je gelooft in waar de partij voor staat en zuiverheid in je handelen voorop plaatst, is er weinig aan de hand.'

Nadrukkelijk wijst hij er op dat de circa

53.000 VVD-leden van het elf-koppig hoofdbestuur niet kunnen en mogen verwachten dat het VVD-bestuur de partijkar alleen trekt. Van alle bestuurslagen wordt actie verwacht. 'We moeten er toch met ons allen de schouders onder zetten. Als we in het Periodiek Overleg Kamercentralevoorzitters, waar ik iedere keer met plezier heen ga, een aantal activiteiten aan de orde stellen, dan hoop ik dat die zaken ook via de kamercentralebesturen terechtkomen bij de ondercentrales en afdelingen. Dat we door het hele land een sfeer krijgen van: "Jongens we moeten wat zaken gaan regelen op het gebied van vorming en scholing of ledenwerving/behoud of inhoudelijke discussie. Hoe gaan wij dat aanpakken in ons gebied?"

Straks komt uit het hoofdbestuur het plan voor de oprichting van een soort kaderschool. Dan willen we respons uit alle afdelingen. Je kunt wel slapend lid zijn, maar geen slaperig bestuurslid. In dat laatste geval wordt meer van je verwacht.'

NIEUWE VOORZITTER JOVD

Tijdens de algemene vergadering van de onafhankelijke Jongeren Organisatie Vrijheid en Democratie nam Ciska Scheidel de voorzittershamer over van Arjan Toor. Arjan Toor was bijna twee jaar voorzitter van de JOVD.

Ciska Scheidel is de tweede vrouwelijke voorzitter in de JOVD-geschiedenis. Deze functie werd in de jaren tachtig door Annette Nijs bekleed.

LA CLOCHE
RESTAURANT

Kloksteeg 3 Leiden Telefoon 071 5123053

FRITS BOLKESTEIN

Tijdens de jaarlijkse algemene vergadering in Noordwijkerhout heb ik uiteengezet wat wij gedurende de eerste helft van de rit van dit PvdA-VVD-D66-kabinet hebben bereikt.

De belangrijkste punten daaruit zijn:

- sanering van de overheidsfinanciën. Het ziet er naar uit dat dit eindelijk na vijftien jaar gaat lukken dankzij het strakke beleid van VVD-minister Zalm van Financiën;
- werkgelegenheid. Voor het eerst sinds 1970 daalt het aantal mensen dat afhankelijk van een uitkering is. Werk is de beste vorm van sociale zekerheid. Mensen verkiezen de warmte van een baan boven de kilte van een uitkering;
- modernisering van het sociale stelsel. Iedere burger moet de verantwoordelijkheden krijgen die hij kan dragen. VVD-staatssecretaris Linschoten heeft al veel hervormingen door het kabinet gelooft. De VVD is voor het cappuccino-model: de koffie wordt door de overheid geleverd, de room moeten de sociale partners verzorgen en voor de chocoladepoeder kan men zich particulier verzekeren.

Veel moet echter nog gebeuren. Het ontbreekt nog te veel aan een duidelijke gezagsstructuur. Dat is dezer dagen wel uit de behandeling van het rapport van de Commissie-Van Traa gebleken. Ook zal onze staatsschuld sneller moeten verminderen. Elk gezin betaalt gemiddeld 500 gulden per maand aan rentelasten. Wij kunnen die last niet naar volgende generaties blijven doorschuiven.

Dit kabinet ligt goed op koers. Ik hoop dat zijn beleid tot aan de eindstreep in 1998 door dezelfde daadkracht wordt gekenmerkt als die het tijdens de eerste helft van de rit heeft getoond.

Frits Bolkestein

De 49ste jaarlijkse algemene vergadering

Algemene ledenvergadering in Noordwijkerhout

door Marcel Gerritsen, foto: Theo Meijer

Op de eerste echte lentedagen van dit jaar vond in het congrescentrum de Leeuwenhorst te Noordwijkerhout de 49e jaarlijkse algemene ledenvergadering plaats. Het belangrijkste agendapunt van het huishoudelijke gedeelte van de vergadering was het Beleidsplan van het hoofdbestuur voor 1996.

Een van de eerste onderwerpen in dit Beleidsplan, dat door de ledenvergadering werd besproken, betrof de inhoudelijke discussie binnen de partij. Zo waren enkele afgevaardigden van mening dat de betrokkenheid van afdelingen bij de voorbereiding en organisatie van de themadagen voor verbetering vatbaar is. Een aantal afgevaardigden stelde dat alleen al een betere planning van deze congressen zal kunnen resulteren in een grotere betrokkenheid van de afdelingen. Bij een betere planning zouden afdelingen immers meer mogelijkheden hebben om de inhoudelijke discussie voor te bereiden. Het hoofdbestuur sprak de bereidheid uit om in de komende tijd afdelingen meer tijd voor de discussies te geven.

Jongerenbeleid

Een ander onderwerp van het Beleidsplan waarop de aandacht werd gevestigd betrof het jongerenbeleid. De heer Mackay van de kamercentrale Leiden wenste dat meer nadruk zou worden gelegd op een visie en een duidelijk plan voor het jongerenbeleid. In het huidige beleidsplan constateerde hij slechts een opsomming van activiteiten in het kader van het jongerenbeleid. Het hoofdbestuur kondigde in reactie hierop het Beleidsplan-jongeren 1997 aan, waarin meer aandacht zal worden geschonken aan een echte visie op het jongerenbeleid. In het verlengde van het jongerenbeleid werd door enkele afgevaardigden vervolgens de suggestie gedaan om de Vormings- en Scholingsactiviteiten uit te breiden met een soort kaderschool. Ook op dit gebied kondigde het Hoofdbestuur initiatieven aan. Zo zal binnenkort het voorstel voor een opleidingsinstituut worden gepresenteerd en zullen tevens suggesties worden uitgewerkt voor een versterking van de rol die de Teldersstichting bij vormings- en scholingsactiviteiten moet spelen. Deze voorstellen zullen binnenkort aan het Periodiek Overleg Kamercentralevoorzitters worden voorgelegd en besproken.

Periodieken

Een ander onderdeel van het Beleidsplan

dat sterk in de belangstelling stond, betrof de verschillende periodieken. Momenteel wordt met de gedachte gespeeld om de verschillende periodieken te bundelen om zo onder meer de kosten te kunnen drukken. In dat kader werd vanuit de ledenvergadering verzocht om individuele abonnementen op deze periodieken mogelijk te maken. Aangezien dit verzoek reeds lange tijd bestaat, beloofde het hoofdbestuur nog dit jaar met een voorstel te zullen komen.

Ook het weer vermelden van onder andere spreekbeurten in Vrijheid & Democratie werd te berde gebracht. Als argument voor landelijke publikatie van de sprekerslijst werd aangevoerd dat afdelingen veelal niet in de gelegenheid zijn zelf bewindslieden als sprekers uit te nodigen. Voor hen zou het daarom interessant zijn indien zij op de hoogte worden gesteld van spreekbeurten van ministers en staatssecretarissen in hun omgeving. Hoewel het hoofdbestuur duidelijk maakte dat dit een van de aspecten van Vrijheid & Democratie is die in de Commissie Communicatie worden besproken, stelden enkele afdelingen zich op het standpunt dat bij voorkeur nog tijdens deze JAV een besluit moest worden genomen over opname van deze agenda in de V&D.

Ondanks het feit dat door het hoofdbestuur werd gewezen op de hogere kosten

die dit met zich mee zou brengen en op het probleem van de sluitingstijden van het blad, bleef een deel van de ledenvergadering bij haar standpunt.

Als compromis stelde het hoofdbestuur tenslotte voor om over te gaan tot publikatie van de belangrijkste spreekbeurten. (De eerste spreekbeurten vinden echter pas na het reces plaats, zodat u in dit blad nog geen lijst treft van de spreekbeurten van de voorzitter, fractievoorzitters, ministers en staatssecretarissen, red.)

Een volgend punt van aandacht betrof de financiële positie van de partij. Penningmeester Ruud Sandberg stelde met gepaste tevredenheid dat alle tekorten van de partij zijn opgeschoond en dat de partij met een schone lei kan beginnen. Opnieuw werd door enkele kamercentrales bepleit om over te gaan tot een nieuw systeem waarbij de begroting door de vergadering wordt aangenomen in het voorafgaand jaar. Dit tegen de achtergrond van de doelstelling van het hoofdbestuur van leden deelnemers te maken. De penningmeester wees echter op het kostenaspect van deze exercitie. Indien op deze wijze de begroting zou moeten worden besproken dan betekent dit in ieder geval een extra algemene ledenvergadering, diep in het najaar, en dus tienduizenden

gulden extra kosten. Daarnaast is het volgens het hoofdbestuur onmogelijk om, gelet op de bestaande procedures, in november al een inhoudelijk goede begroting aangenomen te krijgen. Bij realisatie van dit voorstel zal namelijk al voor mei van het lopende jaar die begroting moeten worden voorbereid en vervolgens ter bespreking naar de afdelingen worden gezonden.

Als alternatief werd voorgesteld om naast de huidige begroting met een meerjarenbegroting te gaan werken. Een voorstel waar de ALV mee kon instemmen.

Erelid Gijs van Aardenne

Tot slot besloot de ledenvergadering unaniem tot de postume benoeming van een nieuw erelid, drs. G.M.V. van Aardenne. Voorzitter Hoekzema wees op de grote verdiensten die Gijs van Aardenne heeft gehad voor de Nederlandse politiek en het bestuur. Ook roemde hij de loyaliteit van Van Aardenne ten aanzien van de VVD, zowel in voor- als tegenspoed. De voorzitter zei het te betreuren dat dit erelidmaatschap postuum aan de heer Van Aardenne moest worden toegekend.

WAAROVER SPRAKEN ZIJ?

door Reny Dijkman, foto's: Theo Meijer

Voorzitter Willem Hoekzema constateerde dat er meer dan ooit sprake is van een liberaal regeringsbeleid. 'Onze bewindslieden geven op hun eigen enthousiaste en doortastende wijze mede een liberale kleur aan dit beleid. Dankzij Frits Bolkestein, fractievoorzitter in de Tweede Kamer, is de rol van de VVD als regeringspartij duidelijk aantoonbaar. Onze Tweede-Kamerfractie neemt dikwijls het voortouw in de politieke discussie. Bolkestein weet moeilijke en gevoelige vraagstukken bespreekbaar te maken. Dat is wat de mensen in ons land willen; niet het politiek toedekken van de problemen, geen gekonkel en om de zaak heen draaien, geen rookgordijnen... Kortom, zeggen waar het op staat!'

De partijvoorzitter riep op tot waakzaamheid. Op politiek terrein omdat in de tweede helft van deze kabinetsperiode moeilijke agendapunten aan bod komen, maar ook tot waakzaamheid in de gehe-

le partij: 'De partij kent haar kracht, maar dient er voor te waken om, verblind door het ogenschijnlijk succes, weg te zakken in een moeras van zelfgenoegzaamheid. We moeten de hoogst mogelijk-

Het hoofdbestuur tijdens de algemene vergadering, v.l.n.r.: Wil de Vrey-Vringer, tevens voorzitter Commissie Evaluatie en Update Reglementen (CEUR), die tijdens de vergadering de kandidaatstellersreglementen behandelde, Roos Balje-Rijnders, Ton van Voskuilen, Hans van Baalen, Rolf Haafkens, Willem Hoekzema, Jan Korff, Ruud Sandberg, Mark Rutte Frans Breukers, Miep Bregman-Kaaks en Daan Zwart, directeur Thorbeckehuis.

ke eisen blijven stellen aan ons eigen functioneren, zowel aan het politieke als het organisatorische apparaat.'

Discussies

'De inhoudelijke discussie is uitgegroeid tot speerpunt van het partijbeleid waaraan politici, bestuurlijk kader en leden ieder een bijdrage leveren,' aldus Hoekzema.

Zo zijn onderwerpen als defensie, energie, mobiliteit en landbouw al bediscussieerd. Daarnaast werd op 11 mei een begin gemaakt met de partij-brede discussie over normen in het liberalisme (zie elders in dit blad, red.). Een 'zware' commissie, bestaande uit wetenschappers, bestuurders en oud-politici, zal onder leiding van Ivo Opstelten formuleren welke maatschappelijke rol het liberalisme kan en zal spelen in het begin van de 21ste eeuw.

'Met het scheppen van een visie voor de lange termijn leggen wij de fundamenten voor een langdurige belangstelling voor onze politieke stroming.' De partijvoorzitter riep allen op aan deze discussie deel te nemen.

Van leden naar deelnemers

Om te bereiken dat steeds meer leden aan de activiteiten van de VVD gaan deelnemen wordt thans geëxperimenteerd met ledenpanels. Willem Hoekzema: 'Een aantal Kamerleden heeft een willekeurige selectie van leden uit het

land uitgenodigd om deel te nemen aan een discussiepanel dat zijn eigen onderwerpen vaststelt. Regelmatig komen het jongerenpanel en de regionale panels van Amsterdam, Rotterdam en Overijssel bij elkaar. Een vast Kamerlid fungeert hierbij als voorzitter, contactpersoon en spreekbuis naar de Haagse politiek. Later dit jaar worden een ouderenpanel en een ondernemerspanel opgericht.'

Daarnaast zal het VVD-bestuur veel aandacht blijven besteden aan de ontwikkeling en de continuïteit van een goed kader, zowel kwantitatief als kwalitatief. Dat is des te meer noodzakelijk nu de ledenwerfactie vooral veel jonge leden heeft opgeleverd. 'Een bemoedigende tendens,' vond Hoekzema. Hij verheelde echter niet zijn zorgen over de moeizame tijden die politieke partijen doormaken. 'De groei van one-issue organisaties maakt het noodzakelijk dat de partij zich nadrukkelijk profileert als een vereniging die mensen in staat stelt hun stem te laten horen. De VVD is uiterst bezorgd over het feit dat door de verminderde belangstelling voor politieke partijen het draagvlak van onze democratie ernstig wordt versmald. Liberalen zijn van nature geen mensen met grote zendingsdrang. Toch zijn wij van mening dat wij

Die bezuinigingen zijn onder meer nodig om straks deel te nemen aan de Europese Muntunie. 'Dat wordt een van de belangrijkste beslissingen van dit kabinet. Een harde Euro vergt harde afspraken. De staatsschuldquote en het schatkisttekort dienen op overtuigende wijze te dalen.'

Bolkestein prees staatssecretaris Linschoten vanwege diens inzet voor modernisering van het sociale stelsel. 'Zelden heeft een staatssecretaris in korte tijd zoveel hervormingen door het parlement gelooft. Maar die modernisering is nog lang niet voltooid.'

Antillen en Aruba

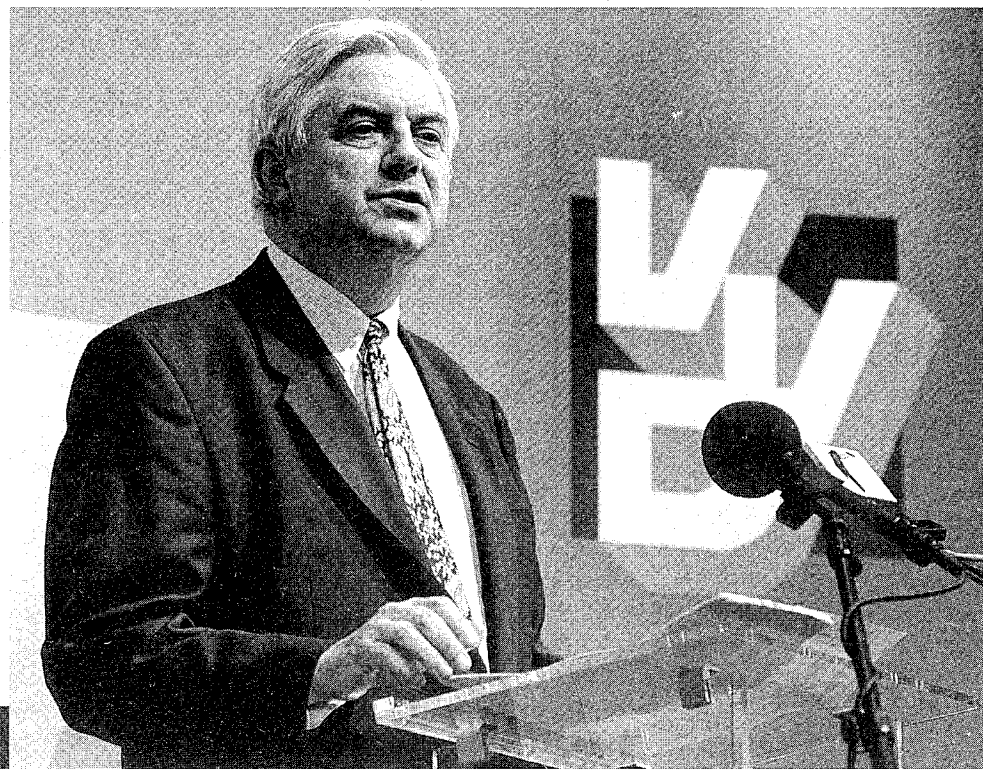
Zorgelijk noemde hij de financiële situatie op de Nederlandse Antillen en Aruba. 'Primaire overheidstaken kunnen daar niet meer goed worden uitgeoefend. Ik noem de misdaadbestrijding, goed onderwijs en de jeugdhulpverlening. Daarnaast is het van groot belang dat de Antillen op fiscaal gebied, nationaal en internationaal, orde op zaken stellen. Als de Antillen niet willen instemmen met maatregelen die met behulp van het IMF worden voorbereid, moet het kabinet niet aarzelen met een Algemene Maatregel van Rijksbestuur in te grijpen.' Een dergelijk optreden is mogelijk dankzij het Statuut van het Koninkrijk.

Europa

Bolkestein ging uitvoerig in op de punten die tijdens de Inter Gouvernementele Conferentie (IGC) worden besproken. Hij ziet niets in een Europees banenplan. 'Waar loze verdragsteksten worden gezaaid, zal euroscepsis worden geoogst.' Europese samenwerking op het gebied van justitie en politie noemde hij een belangrijke zaak, die door de VVD van harte wordt ondersteund. 'Maar ook hier moeten de verwachtingen niet te hoog worden opgeschroefd.' Frits Bolkestein ziet op dit gebied een nuttige en aanvullende rol voor de Europese Unie weggelegd: 'vooral op het gebied van migratie en internationale criminaliteit. Maar voor extra blauw op straat moeten we zelf zorgen.'

Het Europees buitenlands beleid moet slagvaardiger worden. Bolkestein wenst wel dat Nederland baas over eigen buitenlands beleid zal blijven. Hij acht het ondenkbaar dat de grote landen hun veto-recht zullen opgeven. 'In de praktijk zullen Duitsland, Engeland en Frankrijk zich nooit laten overstemmen. De enige landen die wel overstemd zullen worden zijn de kleinere landen en dat is niet in ons belang.'... 'We moeten oppassen dat de Europese Unie niet het verlengstuk wordt van de buitenlandse politiek van de grote landen.'

Frits Bolkestein benadrukte dat de VVD altijd aan de Europese eenwording gehecht is geweest en dat ook zal blijven. 'Ik wil daar geen enkel misverstand over laten bestaan. Juist daarom willen wij de Europese Unie beschermen tegen overspannen ambities. Over tien jaar zal de Unie bestaan uit 20 tot 25 lidstaten, zich uitstrekken van Kreta tot Lapland en van Polen tot Ierland. Het wordt een Unie van verscheidenheid. Zo'n Unie zal alleen

de samenleving moeten wijzen op de gevaren van te kleine maatschappelijke steun voor ons democratisch bestel.' Hoekzema kondigde aan dat hij over dit punt contact zal opnemen met zijn collega's van andere partijen.

Politiek leider Frits Bolkestein prees in zijn toespraak de zuinige instelling van de VVD-minister van Financiën, Gerrit Zalm: 'Als de VVD zich tijdens de kabinetsformatie niet sterk had gemaakt voor ombuigingen ter grootte van 18 miljard en niet had gekozen voor dit behoedzame scenario, dat uitgang van een bescheiden economische groei, zou het kabinet talloze bezuinigingsrondes hebben moeten houden. Nu zijn de begrotingsproblemen te overzien. Zelden heeft een minister van Financiën zo stevig op de schatkist gezeten als onze Gerrit Zalm.'

over een smal takenpakket kunnen beslissen. Wie werkelijk iets om Europa geeft, moet de Europese Unie tegen zichzelf beschermen.'

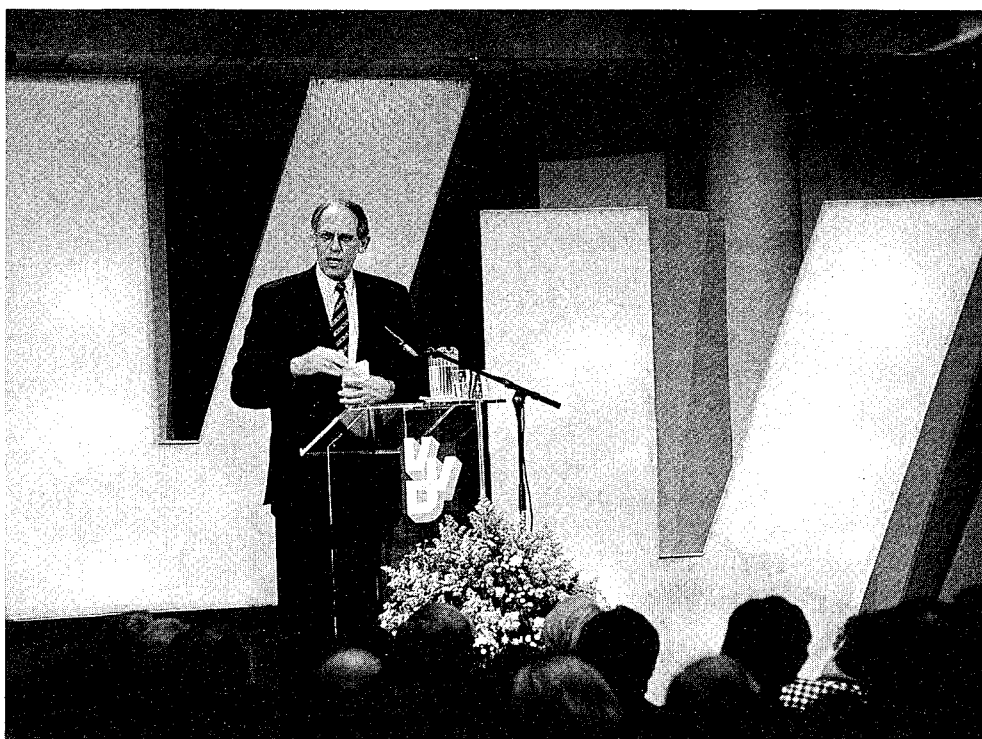
Frits Korthals Altes, fractievoorzitter van de VVD in de Eerste Kamer wees in zijn speech tot de algemene vergadering op het feit dat de Eerste Kamer een recentere afspiegeling van de kiezerswil vormt dan de Tweede Kamer. 'In die recentere afspiegeling (na de Statenverkiezingen, red.) is de VVD-fractie voor het eerst in de geschiedenis de grootste geworden. Dat hebben wij te danken aan het succes van de VVD in het kabinet en de grote inspanning van Provinciale Staten en het actieve partijkader.' De VVD-Eerste-Kamerfractie is thans groter dan PvdA en D66 samen.

Lessen

De Eerste-Kamerfractievoorzitter heeft met zijn fractie lessen getrokken uit het jonge verleden. Tijdens het vorig kabinet werden de CDA-senatoren door de minister-president als een luis in zijn pels gevoeld. 'Maar alle wetsvoorstellen die het kabinet van belang achtte bereikten toch ongeschonden het Staatsblad,' constateerde Korthals Altes nuchter. 'De VVD-fractie heeft geprobeerd daaruit lessen te trekken. Ook wij staan niet te juichen bij elk kabinetsvoorstel. Het regeerakkoord is nu eenmaal het resultaat van geven en nemen.'

Geen irritatie

Terugkijkend op de eerste negen maanden van de Eerste Kamer in haar huidige samenstelling stelde Korthals Altes vast: 'Er is geen sprake van enige irritatie aan welke zijde dan ook. Er is op onze fractie geen druk nodig geweest door al dan niet binnenskamers met een kabinetskwesie te dreigen. En bij de Ecotax en de Algemene Nabestaandenwet zijn, binnen het kader van het mogelijke, toezeggingen verkregen die de inspanningen die mijn fractiegenoten zich bij de behandeling van die wetsvoorstellen hebben getroost, ten volle rechtvaardigen.' Hij merkte op: 'Het doet aan het politieke primaat van de Tweede Kamer niets te kort wanneer de Eerste Kamer zich bewust als politiek college opstelt en zich bij haar eindoordeel niet uitsluitend door

overwegingen van rechtsgehalte en kwaliteit, maar mede door de politieke implicaties van haar eindoordeel laat leiden.'

De opstelling van de Eerste Kamerfractie ten opzichte van het kabinet wordt bepaald door de mate waarin zij liberale elementen in het beleid terug vindt. Zo kan minister Zalm op de senaatsfractie rekenen bij het terugdringen van de staatsschuld.

Bij de discussies over investeringen in de infrastructuur, zoals de hoge-snelheidslijn, moet volgens Korthals Altes tegelijk een beslissing worden genomen over het behoud van de Hollandse natuurgebieden.

Over het agrarisch beleid: 'Minister Van Aartsen heeft de steun van onze fractie moeten veroveren. Hij heeft dat op overtuigende wijze gedaan. Moeilijkheden zijn hem niet bespaard, maar hij is ze beslist te lijf gegaan.'

Criminaliteitsbestrijding

Het was voor de hand liggend dat deze oud-minister van Justitie uitvoerig in ging op de criminaliteitsbestrijding. Hoewel hij niet op de conclusies van het rapport-Van Traa vooruit kon lopen, omdat de Tweede Kamer die nog moest behandelen. Maar hij gaf de minister van Justitie het advies alle aandacht te geven aan een zodanige herstructurering van het Openbaar Ministerie dat het zijn zeer diverse taken aan kan. De minister van Binnenlandse Zaken, Hans Dijkstal, zal volgens Frits Korthals Altes er toch in moeten slagen middelen en mensen vrij te maken voor meer politie op straat en op het platteland.

Vice-premier Hans Dijkstal ging nader in op de structuur van het Paarse Kabinet. Hij noemde het in bepaalde opzichten 'een zeer bijzonder kabinet'. 'Dit is het eerste kabinet dat sinds 1982 op drie partijen steunt en te maken heeft met 13 partijen.'

Ook noemde hij dit kabinet 'bijzonder' op het gebied van de beleidsinhoudelijke kant waarin het regeerakkoord centraal blijft staan. Daaraan wordt niet getornd.

Hans Dijkstal noemde de vier hoofdpunten van dit kabinetsbeleid: de werkgelegenheid; de bestrijding van dreigende sociale uitsluiting van de grote steden waar werkloosheid en het allochtonen-

vraagstuk om extra zorg en beleid vragen; de criminaliteitsproblematiek en tot slot de overheidsfinanciën. 'De zaken zijn helder door de spelregels in het regeerakkoord,' stelde hij.

Het ziet er naar uit dat dit kabinet in 1997 350.000 extra banen heeft geschapen.

Ook de sanering van de overheidsfinanciën verloopt voorspoedig. 'Dat moet ook wel wil Nederland straks voldoen aan de EMU-criteria.'

Robin Linschoten kreeg van Hans Dijkstal een pluim voor de vele wetgeving die hij als staatssecretaris al tot stand heeft gebracht op het gebied van de reorganisatie van de sociale zekerheid.

Dijkstal stelde als credo voor dit kabinet dat de overheid duidelijk moet zijn. 'Heel duidelijk moet vaststaan: Wie doet wat? En wie is waarvoor verantwoordelijk?'

MAGERE OPKOMST AFDELINGEN

Met enige zorg heeft het hoofdbestuur in zijn analyse van de jaarlijkse algemene vergadering kennis genomen van de magere opkomst van de afdelingen. Nu het hoofdbestuur, meer dan ooit, zijn best doet om van onze leden deelnemers te maken, trof het ons dat slechts iets meer dan de helft van het aantal stemmachtigingen bij de inschrijfbalie is opgehaald. Van de 554 VVD-afdelingen waren er 196 aanwezig, waarvan nog een deel via machtigingen aan andere afdelingen.

De jaarlijkse algemene vergaderingen zien wij als het ontmoetings- en inspiratiepunt voor VVD-bestuursleden van alle afdelingen, ondercentrales en kamercentrales. Daar legt het hoofdbestuur zijn verantwoording af voor het gevoerde beleid en daar overleggen we gezamenlijk door discussies over de koers van de VVD. De jaarlijkse algemene vergadering is immers het hoogste orgaan in onze liberale partij.

Bestuurlijk gezien zijn dit jaarlijks de belangrijkste dagen voor de partij. Afgevaardigden van afdelingen die verstek laten gaan, kunnen niets aan hun afdeling terug rapporteren.

Tijdens mijn speech heb ik gewezen op het grote belang van een goed en hecht kader op alle niveaus. Dat is het skelet van de partij. We hopen dan ook van harte dat de nu opgestarte discussie over het liberalisme in de 21ste eeuw een respons zal krijgen in alle afdelingen. Dan kunnen wij volgend jaar een werkelijk partij-brede discussie voeren op de algemene vergadering.

Willem Hoekzema, voorzitter.

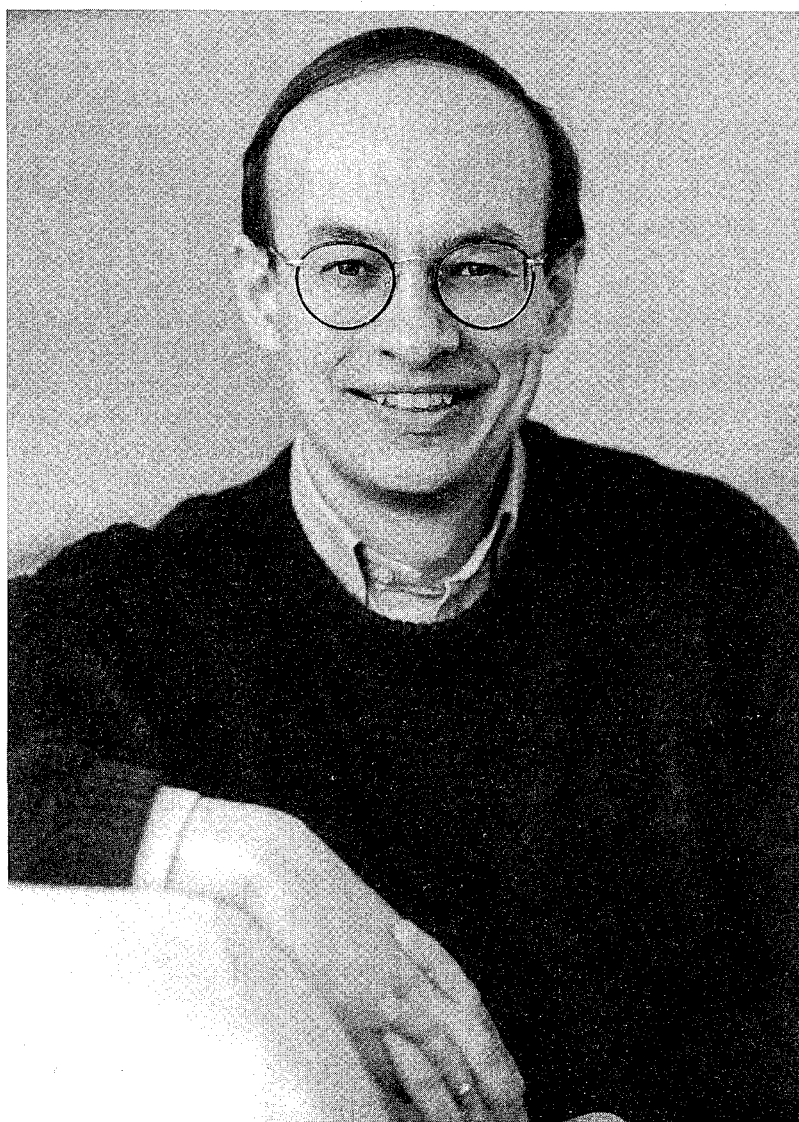

UITREIKING LEDENWERFPRIJZEN

Drie afdelingen hebben tijdens de algemene vergadering de ledenwerftrofee in ontvangst mogen nemen. De ledenaanwas was namelijk in drie categorieën verdeeld, namelijk grote, middelgrote en kleine afdelingen. De prijzen werden gewonnen door de afdelingen Amsterdam-Zuid, Wychen en Mierlo. De afdelingsbesturen ontvingen uit handen van de voorzitter een ledenwerftrofee: een prijs van f 500,- en het recht om een 'Dag-Den Haag' voor hun nieuwe leden te organiseren.

Gijs de Vries, voorzitter van de liberale fractie in het Europees Parlement:

'Geen taken voor de Europese Unie zonder de bevoegdheden'

Gijs de Vries, voorzitter liberale fractie in het Europees Parlement. Foto: Theo Meijer

Werk is, direct of indirect, het werkterrein van alle zes de VVD-leden van het Europees Parlement. Van Jessica Larive, als lid van de economische commissie, van Elly Plooijs als lid van de commissie energie en technologie, van Florus Wijsenbeek als transport- en van Jan Mulder als landbouwwoordvoerder, van Jan Kees Wiebenga waar het de groeiende vervalting van criminele en bonafide economische activiteiten betreft, en van mijzelf als fractievoorzitter.'

Tegenstellingen

Gijs de Vries schetst echter de toenemende mate van scherpe tegenstellingen binnen het EP tussen de liberale en de socialistische fracties op het gebied van werkgelegenheidsplannen. Het conflict draait in de eerste plaats om de herziening van het Verdrag van Maastricht.

'De socialistische fractie heeft voorgesteld werkgelegenheidsvoorschriften op te nemen in het EU-verdrag door het EMU-hoofdstuk open te breken. Dit is onverantwoordelijk en voor mijn fractie dus onaanvaardbaar. Morrelen aan de crite-

'Werk! Daar is het de VVD om te doen, in Den Haag en in Brussel. In de landen van de Europese Unie zijn ruim 18 miljoen werklozen. Dat is 11% van de beroepsbevolking. Europa telt evenveel mensen zonder werk als er inwoners zijn van Denemarken, Finland en Oostenrijk samen.' Zo begon drs. Gijs de Vries, leider van de liberale fractie in het Europees Parlement zijn speech voor de jaarlijkse algemene vergadering.

ria van de ene munt is morrelen aan de geloofwaardigheid van die munt. Wij zien evenmin veel in nieuwe teksten over werk elders in het Verdrag. Geen regering is bereid de Unie vergaande juridische of budgettaire bevoegdheden te geven op werkgelegenheidsgebied. Men moet de Unie geen taken geven zonder de bijbehorende bevoegdheden. Taken zonder bevoegdheden blijven woorden zonder daden,' zegt Gijs de Vries. 'Zulke woorden scheppen geen banen, zij scheppen illusies. Ik heb geen enkele behoefte aan een dergelijke dode mus in geschenkverpakking.'

Overheidsmonopolies

Een tweede punt waarover de Europese socialisten en liberalen hartgrondig verschillen betreft het Europees beleid ten aanzien van overheidsmonopolies. De socialisten willen een aantal overheidsmonopolies van internationale concurrentie afschermen. Post, telecommunicatiediensten, spoorwegen, elektriciteit, gas en water mogen van de socialisten niet worden blootgesteld aan de Europese mededingingsregels. En dat terwijl veel Europese landen een aantal van deze diensten allang hebben geliberaliseerd. Gijs de Vries noemde het uitsluiten van deze diensten 'een archaische wens. Een overwinning van ideologie op gezond verstand.'

Overheidsfinanciën

Het derde geschilpunt betreft de rol van de overheidsfinanciën. Gijs de Vries noemt het Europees sociaal model 'te duur en te star.' 'Het stimuleert niet tot meer werken. Pas als het weer wel tot werk aanzet zal de werkloosheid dalen. Dat vergt moedige maatregelen, zoals privatiseren van delen van de sociale zekerheid, variabele werktijden en CAO's, afbouw van vervroegde pensionering, vermindering van de kosten van laaggeschoolde arbeid en loonstijgingen die niet ver uitgaan boven de stijging van de arbeidsproductiviteit.' Gijs de Vries ziet in de werkloosheidsbe-

strijding primair een taak voor nationale overheden. 'De discussie over een Europees anti-werkloosheidsbeleid mag niet de aandacht afleiden van de noodzaak op nationaal niveau de sociale zekerheid te herzien. De Europese Unie heeft een aanvullende taak. De Europese Unie kan helpen zorgen voor lagere kosten en minder regels door vrijere wereldhandel, door totstandkoming van één Europese munt en door het resoluut afbreken van belemmeringen in het economisch verkeer in Europa.'

Nationale subsidies

Tot die belemmeringen behoren vooral de concurrentievervalsende nationale subsidies. De Vries vindt het noodzakelijk dat die concurrentievervalsing hard door de Europese Commissie moet worden aangepakt.

- Duitsland geeft nog veel regionale subsidies.
- Op slechts 7% van de internationale vliegverbindingen in Europa is concurrentie van meer dan twee vliegmaatschappijen. Daarom zijn vliegtickets binnen Europa twee keer zo duur als binnen de Verenigde Staten.
- Door ontbrekende concurrentie in de Franse telecommunicatiesector betalen Franse burgers en bedrijven gemiddeld 35% meer voor hun telefoondiensten dan consumenten in landen die deze markt wel hebben geliberaliseerd.
- Ook voor energie betalen ondernemingen in Europa 30 tot 70% meer dan in Amerika. Dat schaadt de concurrentiepositie van Nederlandse bedrijven als Akzo Nobel en KNP BT.

Gijs de Vries bepleit de invoering van een Europees vennootschapsstatuut. Volgens het Europees bedrijfsleven zou dat een kostenbesparing van 30 miljard Ecu per jaar opleveren. Spijtig constateert hij: 'Deze besparing kan niet worden

geboekt, omdat het Verdrag op dat punt unanimitieit voorschrijft en de lidstaten het al jaren niet eens kunnen worden.'

Regelgeving te traag

Wat betreft de Europese richtlijnen lap- pen Nederlandse gemeenten massaal Europese regels inzake overheidsaanbe- stedingen aan hun laars. Alleen al vorig jaar wonnen vier bedrijven een kort geding tegen een gemeente die het recht niet of onjuist had toegepast. 'Daarmee,' zegt De Vries, 'zijn deze gemeenten de dief van de portemonnee van hun eigen burgers. Met openbare aanbestedingen volgens de regels kun- nen miljoenen guldens worden bespaard.'

Ook uitte hij kritiek op de Nederlandse overheid 'die niet al te vlug is met het omzetten van Europese richtlijnen in nationaal recht. Met meer dan dertig richtlijnen - waarvan zes op telecomge- bied - is de overheid te laat. Sommige hadden al in 1992 of zelfs in 1991 moe- ten zijn ingevoerd.'

Unanimiteitsregel

De helft van ons nationaal inkomen komt uit de export. Daarvan gaat 80% naar andere Europese landen. Een goed

functionerende Unie is voor Nederland van levensbelang.

De Vries: 'De unanimiteitsregel ligt als een molensteen rond de nek van de EU. Waar hij geldt, komt de Unie in de regel tot niets. Een kind kan zien dat de situ- atie alleen maar moeilijker wordt naar- mate er meer landen tot de Unie toetre- den. Die toetreding - mits verstandig vormgegeven - is essentieel voor het behoud van de politieke stabiliteit op ons continent. Daarom moet de unanimi- teitsregel worden ingeperkt. Niet geschrapt, ingeperkt. Daarvan is de VVD voorstander. Het

visum- en asielbeleid, bestrijding van handel in drugs, en het grensoverschrij- dend verkeer van personen moet worden gecommunautariseerd, dat wil zeggen vormgegeven op voorstel van - mede - de Europese Commissie, bij meerderheidsbe- sluit in de Raad, onder controle van het Europees Parlement en het Europese Hof van Justitie. In het buitenlands beleid moeten de mogelijkheden een besluit te blokkeren, worden verkleind.

■ Op 4 mei jongstleden is **kamercentra- levoorzitter Ben van der Klis** onder- scheiden met de Thorbeckepenning. De penning werd hem overhandigd door hoofdbestuurslid Ruud Sandberg voor zijn vele verdiensten binnen de VVD. Ben van der Klis is sinds 1976 binnen de VVD actief geweest. Hij was lid van de partij- raad, de commissie inhoudelijke discus- sie, Eurocontact. Ben nam afscheid als kc-voorzitter van Tilburg.

■ Hoofdbestuurslid Mark Rutte reikte de Thorbeckepenning uit aan **Peter Slijpen** die al sinds 1970 aan de PR-activiteiten van de VVD heeft gewerkt. Peter begon met propaganda in Zaandam, was secre- taris van de afdeling Schiedam, daarna bestuurslid van de kamercentrale Dor- drecht en sinds 1984 lid van de LPC en al zes jaar ondervoorzitter van de kc-Til- burg. Hij heeft aan vele landelijke cam- pagnes hard meegewerkt en zelf kc-cam- pagnes en -activiteiten geleid.

De komende VVD partij-uitzendingen op televisie hebben plaats op:

- 6 juni 1996 op Nederland 2 op donder- dag van 17.21 - 17.24 uur
- 26 juni op Nederland 1 op woensdag van 19.52 - 19.55 uur

De VVD radio-uitzendingen zijn elke veertien dagen te horen op de vrijdagen in de oneven weken van 17.50 - 18.00 uur op Radio 5.

Op 3 april bracht een groep Imams een bezoek aan Frits Bolkestein. In de nieuwe fractiekamer werd onder andere van gedachten gewisseld over een Imam-opleiding in Nederland, de Milicurish (een Turks-Islamiti- sche organisatie die Nederland als het nieuwe vaderland ziet en haar achterban oproept de Nederlandse nationaliteit aan te nemen) en de Riva Moskee. Deze moskee, gelegen in de Amsterdamse buurt de Baarsjes, is de laatste maanden op negatieve wijze in het nieuws gekomen. De Riva Moskee heeft Frits Bolkestein uit- genodigd een bezoek aan het gebedshuis te brengen.

■ De burgemeester van Voorburg, **Bas Eenhoorn** (49), verruult de functie in zijn gemeente voor het bedrijfsleven. Met ingang van 1 juni wordt hij directeur van Moret Ernst & Young Management Con- sultants. De heer drs. H.B. Eenhoorn is hoofdbestuurslid van de VVD geweest en portefeuillehouder van Vrijheid & Demo- cratie. Hij is lid van de redactieraad van V&D. Bas Eenhoorn treedt tevens terug bij de VECAI waarvan hij voorzitter was.

■ Oud-kc-voorzitter van Rotterdam, **ir. Ernst Storm**, is benoemd tot voorzitter en tevens directeur van de Scheepvaart & Industrievereniging Noordzeekanaalge- bied (SIVN).

Oud-burgemeester van Leersum, mr. Tine s'Jacob-des Bouvrie:

'Burgemeesters hadden vroeger meer functies

door Lucas Osterholt en Reny Dijkman

Ze wordt nog steeds voor recepties uitgenodigd en voor het bloemen-corso in Leersum. Ze is nu 85 jaar. Buitengewoon vitaal en helder. Ze reist nog het halve land af en brengt buiten veel bezoeken ook nog de nodige tijd door met kunstschilderen. Mevrouw mr. C.M. s'Jacob-des Bouvrie. De eerste vrouwelijke VVD-burgemeester is vanaf 15 oktober 1964 elf jaar lang burgemeester van Leersum geweest. Met groot genoegen.

Zelf zegt ze over haar burgemeesters-start: 'Nee, ik was niet de eerste vrouwelijke burgemeester. Ik had een voorganger, mevrouw Smulders. Na de dood van haar man, die burgemeester was van Middelbeers, volgde zij hem in de oorlog op. Na de oorlog werd zij door de Nederlandse regering bevestigd in deze positie.'

Actief

Mevrouw Tine s'Jacob-des Bouvrie leidt een uiterst actief leven. Zij maakte samen met haar man pas een politieke keuze na hun terugkomst na de oorlog in Nederland. 'Voordien was het eigenlijk niet zo netjes voor jongelui om in politiek geïnteresseerd te zijn. Na de oorlog ontstonden weer allemaal partijen en partijtjes. Mijn man zei toen tegen me: "Als je kritiek hebt op allerlei zaken, dan moet je zelf in die politiek gaan zitten. Dan kan je veranderingen aanbrengen." Zo kozen wij beiden - ik dacht in 1949 - voor de partij van Stikker, de VVD.'

Daardoor werd zij zo ongeveer het jongste VVD-lid van de afdeling Wassenaar en kwam zij bijna direct in het afdelingsbestuur.

Haar man zat voor zijn werk veel in het buitenland. Mevrouw s'Jacob zocht echter meer bezigheden naast de opvoeding van haar drie kinderen. Ze was in Wassenaar voorzitter van de Nederlandse Vereniging van Huisvrouwen en lid van de Unie van Vrouwelijke Vrijwilligsters (UVV). 'Daardoor heb je meteen een achterban. In die tijd heb ik erg veel lezingen gegeven.'

Bij de raadsverkiezingen in 1958 won de VVD zoveel zetels in Wassenaar dat zij, voor haar gevoel op een onverkiesbare 7de plaats staande, in de gemeenteraad kwam en gelijk tot wethouder werd gekozen. Ze was één van de 22 vrouwelijke wethouders. Nog steeds komt de Vereniging van vrouwelijke burgemeesters en wethouders een keer per jaar bij elkaar. 'Nu is dat aantal natuurlijk sterk gegroeid en zitten we boven de 300. Ik

ben erlid, omdat ik de oudste en de enige ben die vanaf het eerste uur lid ben geweest. Onze bijeenkomsten houden we altijd in die gemeenten waar een vrouwelijke burgemeester of wethouder zit.'

Sollicitatie

Het echtpaar s'Jacob-des Bouvrie had in 1963 een stuk grond in Leersum gekocht om een tweede huis te laten zetten. 'Toen ik begin 1964 in Leersum was, hoorde ik dat daar de burgemeester was overleden. Toen kwam de gedachte bij mij op naar die functie te solliciteren.

Kort daarvoor had het PvdA-Kamerlid Scheps vragen gesteld aan de toenmalige minister van Binnenlandse Zaken, mr. Edzo Toxopeus, waarom nooit vrouwen tot burgemeester werden benoemd. Toxopeus reageerde laconiek: 'Omdat zij nooit solliciteren...'

Mevrouw s'Jacob ging eens praten met de Wassenaarse burgemeester mr. (Molly) W.G. Geertsema. Hij raadde haar aan te solliciteren.

'Edzo Toxopeus reageerde positief op die sollicitatie. Hij vond alleen dat ook een vrouwelijke PvdA-burgemeester moest worden benoemd, vanwege de vragen van het Kamerlid Scheps. Hij vond dus dat hij eerst ook een PvdA-vrouw moest vinden die burgemeester wilde worden. "Dan benoem ik jullie samen", beloofde Toxopeus.'

De koffers voor de vakantie waren net uitgepakt toen mevrouw s' Jacob eind augustus een oproep kreeg om bij de minister van Binnenlandse Zaken te komen. Inmiddels was voor de PvdA Mieke van der Wal, raadslid te Haarlem, gekandideerd voor een burgemeesterspost te Geldermalsen. Beiden werden per 15 oktober 1964 benoemd. En mevrouw s'Jacob kreeg haar geliefde Leersum.

Problemen

De problemen waarmee zij te maken kreeg, hadden niets met haar vrouw zijn te maken. Zo was er in die tijd van schrijvende woningnood de Woon- en Adviescommissie. Deze commissie bepaalde in

In 1998 bestaat de VVD 50 jaar. Als aanloop naar de herdenking van een halve eeuw VVD publiceert Vrijheid & Democratie regelmatig interviews met leden van het eerste uur.

In het vorige blad was dat Mr. H.C.G.L. Polak. Vandaag is het woord aan de eerst-benoemde vrouwelijke burgemeester mevrouw mr. T. s'Jacob - des Bouvrie.

De redactie

mr. Tine s'Jacob-des Bouvrie in haar burgemeesterstijd

mr. Tine s'Jacob-des Bouvrie

die jaren wie recht had op een woning. Een van de basisvoorwaarden was dat men met de gemeente waar men wilde wonen een economische binding had. Daaraan hield zij strikt de hand en dat werd niet altijd in dank afgenomen.

Tine s' Jacob was ook lid van de Staten van Utrecht. Dat was nog in de periode dat Statenleden slechts twee keer per jaar gezamenlijk vergaderden. Zij bedankte voor de Staten toen zij zag dat de belangen van Leersum en de Provincie niet altijd parallel liepen. Ze wilde zuiverheid van bestuur. Vanuit onverwachte en ongedachte hoek kwam veel steun, namelijk van de SGP. 'De dominee van de SGP zei mij eens: "U bent het van God gestelde gezag". Dat maakte veel zaken eenvoudig.'

Met hilariteit kan zij terugkijken op haar eerste burgemeestersoptreden, een bezoek aan de B(escherming) B(evolking)bunkers. 'Opeens ging de mare: "Er zit in een van de bunkers een vrouw." De voorzitter, de burgemeester van Doorn wist daar

niet zo goed raad met me, maar toen kwam de burgemeester van Veenendaal en die was met mij wethouder geweest in Wassenaar. Wij kenden elkaar uiteraard heel goed en dat brak voor de anderen de spanning.'

Portefeuilles

De burgemeestersfunctie was destijds veel zwaarder. Mevrouw s'Jacob had bijvoorbeeld naast de gebruikelijke taken als Openbare Orde, Brandweer en Politie ook de onderwijs- en sportportefeuille. Deze portefeuilles had zij ook in Wassenaar als wethouder gehad. Nieuw was echter het thema Ruimtelijke Ordening. 'Daar heb ik een aparte cursus voor gevolgd. In het algemeen kun je stellen dat men destijds aan de burgemeesters meer taken overliet dan tegenwoordig, hoewel ik daar wel weer een draai in constateer.' Als burgemeester heb je in je eigen gemeente veel kennissen, maar geen vrienden. Wel buiten de gemeente. 'Er bleef een zekere ruimte.'

Zij heeft na haar benoeming ook geen politieke spreekbeurten vervuld: 'Je bent

HOE VERKONDIGT DE LIBERAAL ZIJN MORAAAL?

er voor de hele gemeente. Ik was in Leersum dus a-politiek, want ik moest boven de partijen staan.'

Partijherinneringen

Wel was mevrouw s'Jacob lid van de Vereniging van Staten- en Raadsleden, de tegenwoordige bestuurdersvereniging. Daar heeft zij Neelie Kroes nog als zeer jonge meid zien binnenkomen. 'Stikker kende ik uit de verte. Dat vond ik zo'n enorme figuur in mijn tijd. Daar keek je tegenop. Ik ben wel eens aan hem voorgesteld, maar dat was ook alles.' Praat niet met haar over de gekozen burgemeester; zij is mordicus tegen. 'Kijk naar het resultaat in Engeland en Frankrijk. Daar blijven de burgemeesters hangen aan de partij die hen heeft gekozen. Ik ben voor aangewezen burgemeesters. Van hen kan men verwachten dat deze een grotere afstand kunnen nemen.'

Veranderingen

Voor veranderingen heeft zij altijd open gestaan. 'In mijn burgemeesterstijd was er volop werk en volop geld om dingen tot stand te brengen. Ik heb hier in Leersum scholen kunnen laten bouwen, een nieuw raadhuis. Het oude was niet alleen te klein, maar uit de raadzaal werd je letterlijk uitgerookt. Tegenwoordig heb ik het gevoel dat burgemeesters door die financiële beperkingen veel minder kansen hebben hun stempel op hun gemeentete te zetten.' Thuis sprak zij alleen met haar man over politiek. De kinderen heeft ze in één opzicht aangestoken, die vonden een werkende moeder normaal en dat geldt evenzeer voor de kleinkinderen.

Mevrouw s'Jacob heeft nog regelmatig contact met de huidige vrouwelijke burgemeester van Leersum. De tentoonstellingen die in haar burgemeesterstijd op het raadhuis werden ingesteld, zijn een gegeven geworden. Tegenwoordig exposeert zij er ook zelf.

Mevrouw mr. C.M. s'Jacob-des Bouvrie studeerde rechten in Amsterdam. Zij betreurt het dat velen uit die eerste VVD-tijd het tiende lustrum van de VVD niet meer kunnen bijwonen. Zelf heeft zij van veel activiteiten een dagboek bijgehouden. Dit zal dus vermoedelijk niet haar laatste woord zijn ten aanzien van de lustrumviering.

Aan alle kanten is het debat over de moraal losgebarsten. In zijn artikel 'Het spirituele kapitaal' voor Trouw hield Andreas Kinneging, universitair docent politieke filosofie en staatkunde aan de Rijksuniversiteit Leiden, een pleidooi voor individuele deugden als moed, gematigdheid, rechtvaardigheid en piëteit. Fractievoorzitter Frits Bolkestein reageert (eveneens in Trouw op 27 april 1996): "Men kan het eens zijn met Kinnegings morele crisis der deugden, men kan lof hebben voor zijn pleidooi voor 'morele opvoeding', maar het ontbreekt vooralsnog aan oplossingen. Het uitdenken van een kader waarbinnen de deugden de nadruk kunnen krijgen die zij verdienen, is een grote uitdaging voor het hedendaagse liberalisme."

Het liberalisme is een politieke theorie die stelt dat de staat slechts de formele randvoorwaarden voor "het goede leven" schept. De staat heeft dus een faciliterende taak. Hij zorgt voor zaken als veiligheid en openbare orde en garandeert een minimaal bestaansniveau. Het liberalisme geeft verder geen inhoudelijke invulling aan "het goede". Het behoort tot de soevereiniteit van het individu dat zelf te doen. Het enige morele gebod is dat men daarbij geen schade aan de ander mag toebrengen.

Probleem van deze staatsopvatting is dat zij slechts lijkt te gedijen in een maatschappelijk klimaat waarin een aantal waarden of, zo men wil, deugden min of meer vanzelfsprekend is. Juist omdat "het goede" niet een zaak van de staat maar van het individu is, heeft de laatste in dit opzicht een speciale verantwoordelijkheid. Het individu dient zich te bezinnen op de aard van algemeen aanvaarde beginselen. Maar zonder de hulp van een richtinggevende opvoeding of een algemeen aanvaarde moraal kan dat proces van bezinning ontaarden in desoriëntatie en nihilisme. De achttiende-eeuwse grondslagen van het liberalisme werden geformuleerd in een tijd dat een dergelijk algemeen aanvaard maatschappelijk klimaat nog aanwezig was. De gemeenschapsdenkers hebben in zoverre gelijk dat morele vanzelfsprekendheid in de hedendaagse maatschappij onder druk komt te staan. Daarom heb ik enige jaren geleden in een interview met NRC-Handelsblad ook gezegd dat wij behoefte hebben aan een bezielend verband.

Het verdwijnen van traditionele morele kaders stelt het liberalisme dus voor een dilemma. Enerzijds veronderstelt het de vanzelfsprekendheid van een bepaalde moraal. Anderzijds voorziet het liberalisme, als politieke theorie met een moreel agnostische uitgangspunt, niet in een begrippenkader dat die moraal expliciteren en funderen kan. Waar het CDA een beroep kan doen op het christelijke erf-

goed rest de liberaal hooguit een verwijzing naar de instrumentele waarde van deze religie. En andere, want men dient immers ten aanzien van de verschillende godsdiensten neutraal te blijven.

Kinneging betoogt dat de gemeenschapsdenkers uit sociaal- en christen-democratische kring zich blind staren op de "sociale deugden" solidariteit en gemeenschapszin. Solidariteit en gemeenschapszin worden tot "... het alfa en omega van de sociaal-politieke moraal verheven". Natuurlijk zijn deze deugden van groot belang, maar dat belang moet ook weer niet worden overschat. Naast "sociale deugden" zijn er ook "individuele deugden" en slechts in combinatie met elkaar vormen zij de voorwaarde voor een "goede samenleving".

Solidair en behulpzaam zijn, veronderstelt immers dat je iets bezit dat je kunt delen. "Als er geen geld is", zo stelt Kinneging, "dan kan het ook niet gegeven worden". Om dat geld te verdienen zijn in de eerste plaats individuele deugden nodig zoals: moed, ijver, inventiviteit, doorzettingsvermogen, discipline en spaarzaamheid. Sociaal kapitaal veronderstelt dus een zekere mate van spiritueel kapitaal. Het individu kanc niet zonder gemeenschap, maar de gemeenschap kan ook niet zonder de zelfredzaamheid van het individu. In een samenleving waarin iedereen slachtoffer is en hulp van de gemeenschap behoeft, lost solidariteit niets op.

De gemeenschapsdenkers slaan de plank mis omdat de morele leegte niet wordt veroorzaakt door een tekort aan sociaal kapitaal (dat is slechts een symptoom), maar valt te wijten aan een gebrek aan spiritueel kapitaal. Aldus nog steeds Kinneging. Vooral de generatie van de jaren zeventig is opgegroeid in een tijdperk waarin niet mocht worden gemoraliseerd. Elke opvatting van het goede leven werd met een romantisch beroep op de "zelfverwezenlijking" of de "ontplooiing" van het individu gerechtvaardigd. Ieder menselijk wezen zou, in zijn speurtocht naar "heelwording", zijn eigen unieke bestemming moeten zoeken. Moraal was slechts een beperking van "ontplooiingsmogelijkheden".

Tegenover het belang van de gemeenschap stelt de liberaal Kinneging het belang van het deugzame individu dat waarachtig autonoom is. Daarmee vormt zijn bijdrage een opmerkelijke verrijking voor het debat over liberalisme en gemeenschapsdenken. Het uitgangspunt van Kinnegings betoog is individualistisch en dat verdient vanuit liberaal oogpunt alle lof. Maar kunnen wij het bovengeformuleerde dilemma van de liberaal als opgelost beschouwen?

Over de voorkeuren van individuen doet de liberale politiek in beginsel geen uitspraken. Voorkeuren zijn nu eenmaal gegeven. Preferentievorming, ofwel opvoeding, vormt een berucht probleem binnen het liberalisme. Waar het in de liberale politieke theorie in de kern om gaat, is het funderen van de rechtsorde en de staat in de rationele keuze van vrije

en gelijke individuen, gegeven hun verschillende voorkeuren.

In de geschiedenis van het liberalisme zien we een verschuiving van het in het klassieke denken centrale begrip deugd naar de moderne gedragspremissen van het eigenbelang. Denkers als Montesquieu, Kant en Adam Smith meenden dat het klassieke ascetische idee van deugdzzaamheid, aantrekkelijk als het is voor sommigen, voor velen te hoog gegrepen is. De mens is niet deugdzzaam. Het liberalisme stelt dat dit ontvullende feit evenwel niet in de weg van een goede samenleving behoort te staan. Een dergelijk uitgangspunt vormt immers de grondslag voor de markt en de parlementaire democratie met haar "checks and balances". Juist anti-liberale denkers als Rousseau hielden vast aan de deugdzzaamheid van de burgers.

Maar het is één ding te betogen dat er een tekort is aan spiritueel kapitaal, een ander punt is wat men kan doen om een einde aan dat tekort te maken. Hoe leer je toekomstige generaties een klassiek deugdenbesef aan?

Terecht stelt Kinneging dat het uit de jaren zestig stammende taboe op "morele opvoeding" dient te worden verworpen. Het liefst ziet Kinneging dat deze "morele opvoeding" geschiedt in de traditie van de "kardinale deugden" (moed, gematigdheid, rechtvaardigheid en piëteit). Ik twijfel er niet aan dat Kinneging zijn eigen kinderen in deze traditie zal opvoeden. Maar hoe moet een liberaal anderen zover krijgen? Hoe verkondigt de liberaal zijn moraal? Het liberalisme verwijst slechts naar de staat en kan hooguit een beroep doen op het openbaar onderwijs. Maar het is een klassiek liberaal leerstuk dat de staat neutraal dient te zijn. In de praktijk is die neutraliteit weliswaar moeilijk te handhaven maar de staat is in dit opzicht niet het meest geschikte middel.

Men kan het eens zijn met Kinnegings morele crisis der deugden, men kan lof hebben voor zijn pleidooi voor "morele opvoeding", maar het ontbreekt vooralsnog aan oplossingen. Het liberalisme is geformuleerd in een tijdperk waarin moraal in zekere zin het monopolie van de kerk was. De liberaal had niet zozeer de behoefte daar een eigen moraal tegenover te stellen alswel staat en kerk te scheiden. Moraal was immers vanzelfsprekend. Het uitdenken van een kader waarbinnen de deugden de nadruk kunnen krijgen die zij verdienen, is een grote uitdaging voor het hedendaagse liberalisme.

(Met dank aan de redactie van de VVD-Expreste)

SPECIALITEITEN RESTAURANT

„Het Kasteel van Rhooon” b.v.

Tevens zalen voor recepties, diners en vergaderingen.

S.G. Abel Dorpsdijk 63, 3161 KD Rhooon, 010-5018896 / 5018884 / 5018488

POLITIEK CAFÉ LIBERTIJD

Amsterdams liberalisme met een schuimkraag

door een onzer verslaggevers

'Politiek Café Libertijd is uniek. Niet alleen binnen de VVD, maar voor alle politieke partijen in Nederland. Nergens elders wordt **wekelijks** een politiek café georganiseerd. Daarnaast is het uniek dat sprekers van zoveel verschillende partijen gast zijn en dat het vrij toegankelijk is voor wie maar wil komen.'

Frits Huffnagel, de huidige coördinator en presentator, nam vorig jaar de scepter over van Robert van Lawick en zette de liberale Mokumse traditie voort. Dit seizoen is Libertijd ondergebracht in café De Sluivswacht in de Jodenbreestraat.

Voorloper van Paars

Café Libertijd is in 1978 gestart door de Stikker Stichting, die tot doel heeft 'het verbreiden van het liberalisme in de breedste zin van het woord.'

De toenmalige penningmeester Paul Luijten en secretaris Ferry Houterman gaven de aanzet tot het politiek café, met als godfathers Henk Vonhoff en Huub Jacobse. 'Het was een tijd dat je in Amsterdam geen affiche van de VVD voor je raam hing,' zegt Houterman nu. 'We hadden een eigen bar in het Stikkerhuis en nodigden elke maandagavond een spreker uit. Het doel van Libertijd was velerlei. Allereerst was het een middel om in contact te komen met liberalen in Amsterdam en de bekende vooroordelen over de VVD weg te nemen. Relatief hebben er altijd veel PvdA-ers gesproken in Libertijd. Het was eigenlijk de voorloper van de paarse coalitie.

Rottenberg was vaste klant, maar ook mensen als Wim Meijer en Han Lambers. Ik denk dat 18 jaar politiek café een zeer wezenlijke rol heeft gespeeld in het slaan van een brug tussen PvdA en VVD. In de jaren tachtig zat de VVD niet in het college van Amsterdam. Dus ook op lokaal niveau was een betere samenwerking met de PvdA nodig. Daarnaast lukte het om via Libertijd wat journalisten naar de VVD te trekken. Zo hadden we jaarlijks een journalistenpanel.'

Naast deze voordelen biedt Libertijd, volgens de huidige fractievoorzitter van de VVD in Amsterdam, ook mogelijkheden voor management en development. Houterman: 'Libertijd biedt VVD-ers de mogelijkheid veel van de eigen kopstukken te spreken. Veel gemeenteraadsleden gebruiken het als 'spreekuur'. Daarnaast scholen we door de discussies de leden automatisch in debat. En door steeds jonge mensen voorzitter te maken stellen wij die in staat hun netwerken binnen de partij op te bouwen.'

Gevoelige onderwerpen

VVD-Tweede-Kamerlid Anne Lize van der Stoel organiseerde in de jaren tachtig Libertijd. Zij was toen respectievelijk fractielid en -voorzitter van de Amsterdamse fractie. 'Wat onze voorzitter Hoekzema nu zegt over de noodzakelijkheid om van leden deelnemers te maken, dat onderstrepen wij in Amsterdam volledig. Met

Libertijd zijn wij daar al jaren mee bezig. Liberalen horen ook naar andere stromingen te luisteren en soms opvattingen en meningen bij te stellen. Libertijd werkt daar prachtig in. Je ziet elke week mensen van diverse pluimage in een huiskamerachtige sfeer zeer levendig discussiëren. Libertijd heeft ook vaak in een vroeg stadium gevoelige onderwerpen op de agenda gezet: burgemeester Polak die over drugs kwam praten of Hellen Dupuis van de euthanasievereniging. In 1984 hebben we als eerste iemand uitgenodigd om te komen spreken over Aidsbeleid.' Daarnaast is één van de meest kenmerkende aspecten van Libertijd volgens Van der Stoel, dat de bezoekers met elkaar in discussie gaan. 'De wijze van reageren is zeer Amsterdams liberaal. Iedereen heeft een eigen mening en iedereen komt ook aan het woord, dus niet alleen de spreker en ook niet alleen de grote bekken.'

Jan Marijnissen

Ook dit seizoen is nog niet de helft van de sprekers lid van de VVD. Huffnagel: 'De leukste avonden zijn vaak die over échte Amsterdamse onderwerpen zoals het GVB, het terrassenbeleid en natuurlijk het drugsbeleid. Of wanneer er vertegenwoordigers spreken van partijen die een eindje van de VVD vandaan staan. Eén van de leukste avonden dit seizoen was met Jan Marijnissen van de SP. Hij

had een verhaal waaruit duidelijk werd dat hij van het liberalisme niet veel verwacht, met name op sociaal terrein. Je kan wel nagaan dat dat een stevige discussie uitlokt.'

Verder was dit seizoen een gemêleerd gezelschap te gast: Ed Nijpels, die vertelde dat hij burgemeester van Amsterdam wil worden, staatssecretaris Jacob Kohnstamm over het Grote Stedenbeleid, Klaas Groenveld van de Teldersstichting over normen en waarden, Greenpeace over onjuiste informatie ten aanzien van de Brent Spar, Jet Nijpels van Senioren 2000, en in samenwerking met het VU-corps een debat tussen minister Ritzen en werkgeversvoorzitter Rinnooy Kan. Het seizoen is nog niet afgelopen, maar Huffnagel is al bezig met het volgend jaar. 'Op 30 september komt Wiegel en op 7 oktober Dijkstal.' Het CDA komt in Libertijd niet zo vaak aan bod. Dit jaar was alleen Hans Hillen te gast.

'Nee hoor, ik geloof niet dat we iets tegen CDA-ers hebben. Alleen zijn interessante sprekers vaak van andere partijen. Volgend seizoen zal ik kijken of er plek is voor twee CDA-ers,' zegt Huffnagel. 'Heerma is per slot van rekening oud-wethouder van Amsterdam.'

Programma

Op Tweede Pinksterdag is er geen Libertijd, op 3 juni spreekt Jan Franssen, burgemeester van Zwolle in café de Sluivswacht. Op 10 juni sluit minister Annemarie Jorritsma het Libertijdseizoen af. Dat zal gebeuren in Parkrestaurant Rosarium, Amstelpark 1 in Amsterdam.

PARTIJRAADS-VERGADERING

Op zaterdag 22 juni zal in 't Spant in Bussum de partijraadsvergadering worden gehouden. Aanvang: 10.30 uur.

Tijdens deze openbare vergadering zullen de uitkomsten van de themadag 'Individualisme en Liberalisme' van 11 mei jongstleden worden besproken. Ieder lid is van harte welkom. Deze partijraad vormt de tweede schakel in de discussie over het liberalisme in de 21ste eeuw. De conclusies van de partijraad zullen worden aangeboden aan de Commissie Opstellen, die eind dit jaar met een notitie zal komen over de toekomst van het liberalisme. Daarna volgen daarover afdelings- en kc-discussies. De partij-brede afronding is in beginsel gepland op de jaarlijkse algemene vergadering van 1997.

De partijraadsstukken kunnen kosteloos worden opgevraagd bij het Thorbeckehuis, tijdens kantooruren: 070 - 361 30 61

VVD E-MAIL-ADRESSEN EN WWW-SITES

Het algemeen secretariaat van de VVD zal voorlopig passief het groeiend bestand bijhouden van VVD-leden die zich met Internet bezig houden. Het contact met het Thorbeckehuis loopt via 'alg.sec@vvd.nl'. Via Internet kan worden opgevraagd welke VVD-ers E-mail hebben. VVD-Internetadressen kunnen tijdens kantooruren worden gemeld bij het algemeen secretariaat, Mathieu Borsboom, 070 - 361 30 61.

VVD-EUROPASTANDPUNT

Geïnteresseerden in het Europastandpunt van de VVD inzake de Intergouvernementele Conferentie (IGC) kunnen dit opvragen bij het Internationaal Secretariaat in het Thorbeckehuis door overmaking van f 10,- op girorekening 13.03.011 t.n.v. Haya van Someren MOE,

onder vermelding van 'Europa-lijn VVD'. De stukken worden u dan zo spoedig mogelijk toegezonden.

VVD-THEMAMIDDAG MEDIABELEID 31 MEI 1996

'HET PUBLIEK BESTEL NA VERVERS'

Binnenkort zal de Commissie Ververs de regering adviseren over de toekomst van het publieke bestel na het jaar 2000. Na het verschijnen van het advies zullen de politieke partijen hun standpunt moeten bepalen, zo ook de VVD.

De VVD-partijcommissie Onderwijs & Cultuurbeleid organiseert daartoe in samenwerking met de VVD-kamercentrale Amsterdam op vrijdag 31 mei een discussiemiddag met als thema: 'Het publieke bestel na Ververs'

Programma:
13.30 uur: Ontvangst deelnemers

14.00 uur: Welkom door kc-voorzitter, de heer E. Asscher

14.05 uur: 'Het advies van de Commissie Ververs' door F.H.G. de Grave, lid van de Commissie Ververs, loco-burgemeester van Amsterdam

14.20 uur: 'De toekomst van het publieke bestel' door mevrouw S. van Heemskerck Pillis-Duvekot, VVD-Tweede Kamerlid
14.35 uur: 'Wie zal dat betalen' door de heer A.A. Vinju, algemeen directeur van de STER

14.50 uur: Pauze

15.15 uur: Forumdiscussie met mevrouw Van Heemskerck Pillis-Duvekot, de heren De Grave, Vinju en Geersing, directeur NOS, o.l.v. Commissaris der Koningin in Friesland en voormalig mediaspecialist

voor de VVD in de Tweede Kamer, de heer L.M.L.H.A. Hermans
16.30 uur: Aperitief

De bijeenkomst zal plaatsvinden in de Grote Zaal van De Rode Hoed, Keizersgracht 102, 1015 CV Amsterdam.

Aanmelding kan schriftelijk via: VVD Amsterdam, Postbus 70268, 1007 KG Amsterdam of per fax: 020 - 55 222 55 onder vermelding van uw naam, adres, postcode, plaats en functie plus 'VVD-themamiddag Mediabeleid 1996'.

De kosten voor deelname bedragen f 25,- p.p. Dit bedrag kan bij aanvang van de themamiddag worden voldaan in de Grote Zaal van De Rode Hoed in Amsterdam.

Media-congres Liberale Internationale in Noordwijk:

FRITS BOLKESTEIN WORDT PRESIDENT

Van 5 - 8 juni aanstaande wordt in Huis ter Duin te Noordwijk het 47e congres van de Liberale Internationale (LI) gehouden. Frits Bolkestein zal worden geïnstalleerd als voorzitter van deze wereldfederatie van liberale en democratische partijen. Meer dan 70 delegaties uit 48 landen zullen de weg naar Noordwijk weten te vinden.

Regeringsleiders, ministers, parlementariërs, journalisten, wetenschappers, bestuurders, studenten, etc. zullen die dagen discussiëren over het hoofdthema 'Media en Democratie.' Aan de hand van

een themarapport is een themaresolutie opgesteld, die door het congres zal worden besproken. Niet alleen de politici komen aan het woord. Tijdens een ronde-tafelconferentie met bekende internationale journalisten, waaronder Peter Arnett van CNN, wordt ook vanuit de journalistieke invalshoek op de materie ingegaan. Naast het hoofdthema worden ook andere onderwerpen en resoluties behandeld.

AANKONDIGING TOPKADER-TRAINING 1996

In het najaar 1996 organiseert de Haya van Somerenstichting wederom de topkadertraining onder het voorzitterschap van de heer drs. L.M.L.H.A. Hermans. Het doel van deze training is enerzijds aandacht te besteden aan politieke thema's, anderzijds aan het versterken van de liberale achtergrond bij het VVD-kader. Tijdens de training wordt het thema van de topkadertraining 1996, het liberalisme, op een geïntegreerde en intensieve wijze behandeld en getoetst aan de dagelijkse politiek. Daarnaast worden de cursisten getraind op presentatie-, discussie- en forumtechnieken.

Studiebelasting en data:

De cursus vindt plaats tijdens een drietal weekeinden in het najaar: 4 & 5 oktober, 8 & 9 november en 13, 14 & 15 december. Naast het bijwonen van deze bijeenkomsten zal enige tijd beschikbaar moeten zijn voor de voorbereiding op deze trainingsweekeinden.

Doelgroep

Doelgroep is de leden die belangrijke bestuurlijke en/of politieke functies bekleden of leden waarvan mag worden verwacht dat zij in de nabije toekomst belangrijke bestuurlijke en/of politieke functies kunnen gaan bekleden.

Profiel en criteria

Het profiel van een topkadercursist begint met het tonen van een brede maatschappelijke belangstelling. Daarnaast wordt een vermogen tot abstraheren en een hoge mate van inventiviteit verwacht. De bereidheid tot kennisname van andere dan reeds verworven inzichten en het vermogen te discussiëren moeten aanwezig zijn.

De selectiecriteria die met betrekking tot topkadercursisten worden gehanteerd zijn onder andere dat hij/zij:

- actief is (geweest) binnen de VVD;
- vaardigheden bezit op het gebied van

discussie- en presentatietechnieken;

- gemotiveerd is voor deelname;
- bereid is om ingezet te worden voor/namens/binnen de VVD.

Aanmeldingen en informatie

Leden kunnen zich rechtstreeks aanmelden bij de Haya van Somerenstichting door middel van een brief en cv met de motivatie, het doel van deelname en de leerverwachtingen. Aanmeldingen moeten voor 26 juli 1996 binnen zijn.

Aanmelden en verdere informatie:

Haya van Somerenstichting
 drs. Bonnie Bessem
 Postbus 30836
 2500 GV Den Haag
 tel. nr. 070 - 361 30 10

PARTICIPATIE VVD-LEDEN

Op het congres vormen de VVD en haar Groep Nederland van de LI een gezamenlijke delegatie. Daarnaast kunnen geïnteresseerde VVD'ers als gast bij het congres aanwezig zijn. Aanmelding kan plaatsvinden op het congres zelf. De kosten voor entree bedragen f 125,- per dag. Vooraanmelding is niet mogelijk.

NB Op vrijdag 7 juni zal de officiële opening van het congres plaatsvinden (de gasten dienen zich voor 09.15 uur bij de balie van Huis ter Duin te Noordwijk in te schrijven).

PRIZE OF FREEDOM VOOR MARTIN LEE

Jaarlijks reikt de LI haar Prize of Freedom uit aan een bekende mensenrechtenactivist. Op zaterdag 8 juni zal te Noordwijk de prijs worden uitgereikt aan Martin Lee, lid van het parlement van Hong Kong. Hij zet zich in voor een verdere democratisering van Hong Kong, ook na de overdracht door de Britse regering op 1 juli 1997 aan China. De Chinese autoriteiten hebben reeds laten weten dat Martin Lee zal worden geboycot. De LI wil de internationale gemeenschap tonen dat de democratisering in Hong Kong steun verdient.

BOLKESTEIN VOORZITTER LI

Het Nederlandse voorzitterschap van de LI brengt een aantal verantwoordelijkheden met zich mee. Als een van de grootste liberale partijen vervult de VVD een voortrekkersrol binnen de internationale gemeenschap. De LI is vertegenwoordigd in NGO's (non-gouvernementele organisaties) zoals de VN en de met haar geassocieerde organisaties, zoals de Wereldbank. Een van de doelen die Frits Bolkestein zich heeft gesteld is het vergroten van de invloed van de LI in de internationale gremia.

DE BENEDICTUS DE SPINOZA STICHTING

Jaarlijks organiseert de Prof. Mr. B.M. Teldersstichting een zomercursus Politieke Filosofieën voor in het liberalisme geïnteresseerde jongeren. Bij veel oud-deelnemers bleek de behoefte te bestaan om vaker in dit verband bijeen te komen. Een aantal van hen heeft onlangs de Benedictus de Spinoza Stichting opgericht. Het doel van deze nieuwe stichting is om oud-deelnemers van de Zomerschool te verenigen en hen een discussieplatform inzake politieke theorieën aan te bieden.

De eerste, druk bezochte bijeenkomst vond plaats op 30 maart jl. Onderwerp van discussie was de (on)wenselijkheid

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Maandblad voor de Volkspartij voor Vrijheid & Democratie

MEI 1996 nr. 1438
 ISBN: 0166 - 8498

Hoofdredacteur:
 Reny Dijkman

Redactie:
 Alexander Beels
 Hans de Bie
 Marcel Gerritsen
 Johan Hommes
 Michiel Krom
 Lody Pieters
 Ernst van Splunter

Correspondentie-adres:
 (alléén betr. dit blad)
 Reny Dijkman,
 Postbus 622,
 2280 AP Rijswijk.

Redactiesecretariaat:
 Elisabeth Gans,
 tel. 070 - 361 30 61.

Ledenadministratie:
 VVD, Postbus 30836,
 2500 GV 's-Gravenhage.
 tel. 070 - 361 30 61

Druk:
 Ten Brink, Meppel b.v.

Vormgeving:
 Concept: Stempels & Oster
 Lay-out: Siem Willems

Redactieraad:
 p/a VVD, Postbus 30836,
 2500 GV 's-Gravenhage,
 t.a.v. Mevr. W.J.M. Bregman-Kaaks, vz.

van een conservatief liberalisme in Nederland. Na de inleiding van mr. drs. F. Bolkestein, gingen prof. dr. H.B. Entzinger en prof. mr. P.B. Cliteur in debat, gevolgd door een discussie met de zaal.

Er zullen ongeveer drie bijeenkomsten per jaar gaan plaatsvinden, die verschillend van opzet zijn. In september 1996 staat een grote, voor iedereen toegankelijke bijeenkomst op de agenda. Ben je geïnteresseerd bel dan voor meer informatie met M.H. Geesteranus 070 - 383 40 80.

THEMA EUROPESE UNIE EN IGC

Na alle inspanningen van onze Europarlementariërs, staatssecretaris Michiel Patijn en de VVD-Euro-contactgroep begint de interesse in de Europese Unie eindelijk te groeien. De Intergouvernementele Conferentie (IGC) geeft daar alle aanleiding toe.

In dit themanummer van onze Eurofractie zijn ELDR-fractie leider, Gijs de Vries; adjunct secretaris-generaal van de Europese Commissie, Carlo Trojan; en de voorzitter van de Nederlandse sectie van de Raad der Europese Gemeenten en Regio's (REGR), Pieter Roscam Abbing, aan het woord

VRIJHEIDSPRIJS VOOR MARTIN LEE

6 Tijdens het congres van de Liberale Internationale te Noordwijk reikte Frits Bolkestein in zijn functie als LI-voorzitter de Vrijheidsprijs uit aan Martin Lee uit Hong Kong. Het congres in woord en beeld

JUNI 1996

Nr. 1439

ISBN: 0166 - 8498

EN VERDER...

- de partijraadsvergadering van 22 juni jl. over Liberalisme en Individualisering
- Commissie Kandidaatstelling Tweede Kamer ingesteld
- de fiscale behandeling van de eigen woning
- workshop gemeentelijke herindeling
- aanmeldingsmogelijkheid topkadertraining
- de JOVD/VVD-topkadercursus 1996
- cursussen Haya van Somerenstichting

MEDEDELINGEN

- de partijraadsvergadering na Prinsjesdag wordt gehouden op vrijdagavond 20 september de lokatie wordt nog bekend gemaakt
- de volgende Vrijheid & Democratie verschijnt op 10 september 1996

Onder auspiciën van de Liberale en Democratische fractie in het Europees Parlement

DE OPMARS VAN DE

Het komend jaar zal een aantal ingrijpende besluiten worden genomen over de toekomst van Europa, dus onze toekomst.

Dat gebeurt tijdens de Intergouvernementele Conferentie (IGC), waarvan de afronding in Amsterdam plaats zal vinden gedurende de eerste helft van 1997.

Het belangrijkste concrete resultaat van het Verdrag van Maastricht in 1991 was het tot stand komen van de monetaire unie. Verder liggen er vele afspraken, die toen werden gemaakt, nu ter bijstelling of afronding op tafel.

Nederland dat als grootste van de kleinere landen binnen de Europese Unie een vooraanstaande rol speelt, heeft merkwaardigerwijs een slecht voorgelichte bevolking op het gebied van onze Europagang. De

media houden zich pas de laatste tijd intensiever met de Europese Unie bezig. Met onze toekomst in het Europa van morgen.

Het is niet verwonderlijk dat deze IGC is gespreid over een periode van meer dan een jaar. Vijftien lidstaten houden een stevige vinger in de pap en hebben alle hun eigen wensen. Binnen die landen hebben ook de politieke partijen weer hun eigen visie. Om te komen tot nationale en Europese overeenstemming vergt dus veel tijd.

'Maastricht 1991' leverde de monetaire unie op. De streefdatum van de invoering is 1 januari 1999.

Komt die EMU niet tot stand dan haalt men het hart uit de Europese Unie. De Unie bestaat uit drie pijlers. De eerste is de communautaire pijler, waarin onder andere de interne markt zit. De tweede pijler betreft

ELDR-fractievoorzitter in het Europees Parlement drs. Gijs de Vries:

'IGC zal Europese slagvaardigheid moeten vergroten'

door Reny Dijkman

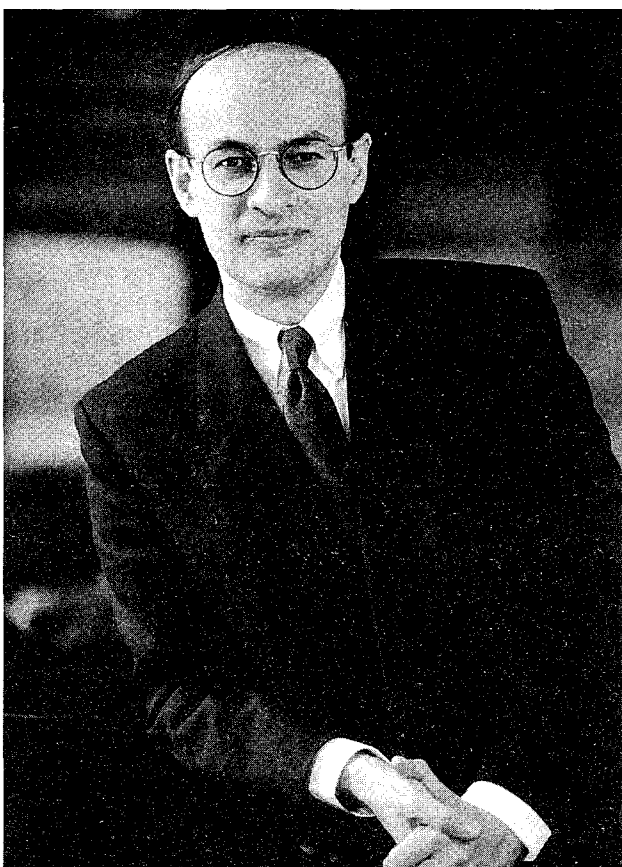
'De twintigste eeuw heeft drie grote historische trends te zien gegeven. De eerste was de opkomst en ondergang van het communisme. Dat heeft honderden miljoenen mensen geraakt.

De tweede lijn was de dekolonisatie. Tientallen landen zijn onafhankelijk geworden. Dat heeft de wereldkaart veranderd.

De derde grote historische lijn is de Europese integratie. In West-Europa is het zwaard vervangen door het wetboek. Nationale politici zouden er trots op moeten zijn om in dit laatste proces een bijdrage te kunnen leveren. Ik vind dat de toon in onze partij, maar ook in de landen rondom ons, wanneer wij over de Europese Unie praten, altijd van dit besef moet zijn doordrongen. Daar gaat het om.'

An het woord is Gijs de Vries. De VVD-er behoort internationaal tot de toonaangevende liberalen. Niet alleen leidt hij de 52-koppige liberale fractie in het Europees Parlement, maar vanuit zijn functie bevordert hij ook de intensivering van liberale contacten op Europees niveau.

The Financial Times - hier citeer ik HP/De Tijd - rekent Gijs de Vries (39) tot de tien opinieleiders van Europa. De Vries bezit de gave om buitengewoon gecompliceerde zaken glashelder uiteen te zetten. Hij staat duidelijk boven de materie. De Frankfurter Allgemeine Zeitung meldde op 17 februari jongstleden dat De Vries in Straatsburg tot de weinige 'briljante redenaars' behoort, die graag ook eens over de randen van de Europese grenzen kijken.'

ELDR-fractievoorzitter drs. Gijs de Vries: 'We moeten geen dingen beloven die we niet waar kunnen maken...'

Zijn grote bekendheid en aanzien in het buitenland contrasteren sterk met de relatieve onbekendheid in Nederland zelf. Het land waarvoor hij al sinds 1984 als VVD-er in het Europees Parlement zit. Sinds 1994 is hij

de fractieleider van de vierde politieke fractie in het Europees Parlement: de Europese Liberalen en Democraten.

De Nederlandse media hebben tot voor het Verdrag van Maastricht in 1991 - een enkele uitzondering als het Algemeen Dagblad daargelaten - weinig of geen aandacht aan het Europees Parlement en de Unie geschonken.

Nu hard wordt gewerkt aan de bijstelling en verfijning van dat Verdrag via de Intergouvernementele Conferentie (IGC) neemt eindelijk ook de publicitaire interesse toe.

Begrip tussen mensen

Gijs de Vries is een ras-optimist, maar bepaald geen zweverig type. Nuchter constateert hij dat al die discussies over instellingen en bevoegdheden vaak het zicht belemmeren op de essentie van de Europese Unie. 'Het gaat om het tot stand brengen van begrip tussen mensen met verschillende culturen. Om het afbreken van vooroordelen, van kleingeestigheid, van het idee dat bij ons alles normaal is en in het buitenland niet.'

'Die hele Europese Unie', vervolgt hij, 'is een constant gevecht om stereotypen en vooroordelen, om oude haat te laten slijten. Om mensen te laten beseffen dat zij als mensen meer met elkaar gemeen hebben dan dat ze als Fransman, Duitser of Nederlander verschillen. Dat soort besef kweek je alleen maar als je landen en volken laat samenwerken. Verdraagzaamheid wordt in begrip. Er is geen betere manier om begrip te kweken dan het werken met een ander. In die samenwerking kom je jezelf tegen. Je leert je zelf beter te zien met je goede en slechte aspecten. En dat is fantastisch. Dat is iets waarmee dit continent een cultuurvoorsprong heeft geboekt op zijn eigen verleden. Het is de aard van het Westeuropes model na de Tweede Wereldoorlog: conflictbeheersing door samenwerking.'

Uniek proces

De matheid en de eurosceptis schrijft hij grotendeels toe aan het feit dat we zo dicht met de neus er bovenop zitten dat we helemaal niet zien hoe belangrijk, uniek en benijdenswaard dit proces voor anderen is. 'Waarom,' zo stelt hij retorisch, 'willen zoveel landen bij de Europese Unie (EU)? Wij halen daar vaak zo gemakkelijk onze schouders over op: weer één erbij! Voor die landen is het een existentiële beslissing: lid te zijn van de vereniging van democratische landen op dit continent van landen die het zwaard hebben vervangen door het wetboek.

Ik zie dat in de Andes-regio in Latijns-Amerika vier of

UROPA

de samenwerking op buitenlands gebied en defensie en de derde pijler betreft de samenwerking op binnenlands en justitieel gebied.

De VVD is altijd een groot voorstander geweest van een verenigd Europa. Voorafgaand aan de IGC heeft de nationale en Europese VVD-top een weekend lang over de drie pijlers gebrainstormd. Over 95% bestaat consensus. Een paar geschilpunten ligt op het gebied van de verdeling van de zeggenschap.

Het adagium van de gehele VVD-top is dat Nederland moet doen wat het zelf kan. In Europees verband moeten slechts die zaken worden aangepakt, waartoe het eigen land niet in staat is.

In dit themanummer verwoordt Gijs de Vries, leider van de Europese

Liberaal en Democratische fractie in het Europees Parlement, hoe uniek en noodzakelijk de groei naar dat verenigd Europa is.

Carlo Trojan, de hoogste Nederlandse ambtenaar bij de Europese Commissie, beklemtoont de noodzaak van de monetaire unie voordat verdere uitbreiding met nieuwe lidstaten plaats vindt.

Pieter Roscam Abbing, burgemeester van Rijswijk en voorzitter van de Nederlandse sectie van de Raad van Europese Gemeenten en Regio's (REGR), beschrijft de verbindingslijn die floreert tussen enerzijds gemeenten en regio's en anderzijds Brussel.

Themaredacteur: Reny Dijkman; redactie Alexander Beels, Marcel Gerritsen en Reny Dijkman

vijf landen bezig zijn een soort Gemeenschap op te richten naar ons Europees model. Dat is toch iets om een heel klein vlaggetje bij uit te steken, want het betekent dat dit unieke model door anderen op waarde wordt geschat. Daar mogen we best eens blij over zijn naast al ons gemier over instellingen en alle discussies over ruzies tussen landen, die er natuurlijk blijven. De Europese Unie betekent niet dat conflicten verdwijnen. De Europese Unie is alleen een manier om met die conflicten wijs en verstandig om te gaan.'

EP betrokken bij IGC

Het heeft er even naar uit gezien dat het Europees Parlement door de opstelling van Frankrijk geen enkele bemoeienis zou krijgen met de Intergouvernementele Conferentie. 'Maar op dat punt is een oplossing bereikt,' zegt De Vries tevreden. 'Het EP is bij alle werkvergaderingen ter voorbereiding van de IGC betrokken door de aanwezigheid van twee parlementariër-woordvoerders: Elmar Brok, Duitse christen-democraat, en door Elisabeth Guigou, Franse socialiste. Ook bij ministeriële vergaderingen is het EP present. Bij de vergaderingen van de Europese Raad is EP-voorzitter Klaus Hänsch altijd aanwezig.

Formeel heeft het parlement geen status, maar materieel draait het volledig mee in een adviserende rol. En natuurlijk drink je wel eens een glaasje water met elkaar. Er bestaan dus goede mogelijkheden tot informele beïnvloeding van het resultaat.'

Daarnaast draait ook het hele diplomatieke circuit. 'De meeste diplomaten,' zegt Gijs, 'hebben geen enkele ervaring met het Europees Parlement. Ze praten er wel over, maar ze hebben nog nooit in de wetgevingsmachine meegedraaid en komen zelden een parlementslid tegen. Het is dus heel nuttig om daar te ontdekken dat parlementariërs geen horens en bokkepoten hebben, maar mensen zijn die ook goede ideeën kunnen hebben.'

Oprichtingspartij

De VVD is een van de oprichtingspartijen van de ELDR. Het VVD-erelid Hans Nord was voor hij Europarlementariër werd 19 jaar secretaris-generaal van het Europees Parlement. Ook heeft de VVD drie keer de voorzitter geleverd van de redactiecommissie van het ELDR-verkiezingsprogramma.

Volgens De Vries kent de VVD sinds decennia een consistente pro-Europese koers. 'Die is geworteld in het Nederlands belang. Dat Nederlands belang vergt:

1. Ex- en importmogelijkheden in Europa, omdat de Europese economie de kurk is waar Nederland op drijft;

2. Politieke stabiliteit in de landen rondom ons. Instabiliteit werkt in ons kleine land onevenredig zwaar door. Wij lijken wel veilig achter de brede Duitse rug te liggen, maar Duitse problemen raken Nederland indirect onmiddellijk. Na de val van de Berlijnse muur is de politieke situatie fundamenteel veranderd. Vroeger werkten de NAVO en het Warschaupact als bevestigingsmechanismen op conflicten. Die twee organisaties hebben die rol niet meer. Het Warschaupact is zelfs helemaal opgeheven. We hebben nu een continent dat politiek veel onvoorspelbaarder is geworden, waar de veiligheidsrisico's eerder zijn toe- dan afgenomen;

3. Voor Nederland is een efficiënte criminaliteitsbestrijding essentieel. De media berichten steeds vaker over vervlechtingen van de Nederlandse met de internationale criminaliteit. Onze grenzen zijn poreus.'

Als laatste kernpunt haalt Gijs de Vries de bestrijding van grensoverschrijdende milieuvervuiling aan. Een van Nederlands grootste problemen.

Verlammend

Evenals de Eerste-Kamerfractie, de LI-groep Nederland en zijn eigen Eurofractie wil Gijs de Vries tijdens de IGC de unanimiteitsregel op de terreinen van de buitenlandse politiek en politie/justitie inperken. De huidige regeling, nog gebaseerd op het Verdrag van Maastricht, houdt in dat één tegenstemmende lidstaat elke besluitvorming op deze terreinen kan blokkeren. 'Ons probleem is dat de Europese Unie door de unanimiteitsregel te dikwijls is verlamd,' is Gijs' conclusie.

'Waarom bemiddelden de Amerikanen bij de ruzie tussen Griekenland (EU-land) en Turkije ("buitenlid" EU) en niet de Europese Unie?

Omdat de Grieken dat blokkeerden.

Waarom maken we niets klaar op Cyprus?

Daar geldt dezelfde oorzaak.

En waarom is het mogelijk dat de Fransen solo Iran op het matje riepen over diens steun aan de Hezbollah of alleen op bemiddelingsmissie naar het Midden-Oosten vertrekken, zonder dat ook maar een voorstel tot beleid was gedaan in de Europese Raad van Ministers?

Ook dat is terug te voeren op die bestaande unanimiteitsregel.'

Criminaliteit

De ELDR-fractievoorzitter ziet dezelfde verlammingverschijnselen op het gebied van de internationale politie- en justitiesamenwerking.

'Drugs zijn het schoolvoorbeeld van wat er mis is met het Verdrag van Maastricht. In de ruzie tussen Frankrijk en Nederland hebben beide partijen gedeeltelijk

gelijk. Nederland kan aantonen dat de volksgezondheidsdimensie van ons drugsbeleid veel beter uitpakt dan de Franse ervaring. Wij hebben veel minder drugsdoden en aidspatiënten verslaafd aan de drugs dan Frankrijk. Bovendien wordt de leeftijd van de verslaafden in Nederland nog steeds hoger. Volksgezondheidstechnisch is dat een goed teken. De Fransen hebben echter gelijk wat betreft de strafrechtelijke kant. Het kan niet zo zijn dat het Nederlands beleid in de ons omringende landen schade aanricht. Wat wij binnen onze grenzen doen, is onze zaak, maar niet als het onze burens schaadt. Nederland is in Europa de grootste exporteur van XTC-pillen. Samen met Polen is Nederland de top-exporteur van amfetaminen en andere chemische rotzooi. Nederland is exporteur geworden van Nederwiet. Dat is voor mij ver over de schreef.

Het probleem is dat de EU niet over structuren en spelregels beschikt om Frankrijk en Nederland te helpen hun conflict zonder onnodig gezichtsverlies voor één van beide bij te leggen. Over drugs wordt in de EU alleen intergouvernementeel gesproken. De Europese Commissie kan dus niet de bemiddelende rol vervullen die op andere terreinen zo succesvol is gebleken. En in de Ministerraad houdt iedereen star vast aan zijn veto-recht. Dus blijven Frankrijk en Nederland elk in hun loopgraaf.'

Barrières

Gijs de Vries acht een cultuuromslag noodzakelijk. 'Door die unanimiteitsregel ontbreekt op justitieel gebied de cultuur om Europees samen te werken. Men weet immers dat zodra men afspraken zou willen maken, men dan toch op die barrière stuit. Daar ligt de essentie. Wie besluiten wil moet een cultuur tot stand brengen zoals die bestaat op economisch gebied sinds 1957 en op andere terreinen binnen de Europese Unie. Een cultuur van naar elkaar luisteren. Een cultuur van argumenten wegen. Als je er dan uiteindelijk niet uitkomt, kan je altijd nog een keer stemmen. In de praktijk gebeurt dat heel zelden, omdat je er meestal door argumenten al uit bent. Maar het is nodig als stok achter de deur. Mis je die stok dan komen mensen überhaupt niet tot praten. Dat is het probleem.'

Nu komt er te weinig tot stand en bovendien constateert hij dat de burger het beu is. 'De burger hoort mooie woorden, maar ziet weinig daden. De burger ziet beloften zonder uitvoering. Hij ziet ministers die heilig verklaren: "Wij gaan nu de internationale misdaad aanpakken en de illegale immigratie." En vervol-

gens gebeurt vijf jaar geen bliksem. Dan zegt die burger toch: "Die organisatie is moreel verrot, want men belooft dingen die men niet waar maakt." Er is niets dodelijkers voor de politiek en niets ondermijnder van de geloofwaardigheid van de politiek dan beloften die je niet waarmaakt.'

Overeenstemming

Overigens, vindt ook De Vries, dat Europa zich moet beperken tot die zaken die niet nationaal geregeld kunnen worden.

Met Bolkestein is hij van mening dat een Europese aanpak van de werkloosheid weinig kans van slagen heeft. Dat is een nationale zaak en die kost op dat niveau al hoofdbreken genoeg. Waar de EU wel een centrale taak heeft, is het tot stand brengen van één munt. Die kan een belangrijke impuls geven aan de Europese economie.

Ook hij wil geen Europese interventie in het Nederlands strafrecht. 'België heeft niets te maken met de strafmaat die wij aan iemand toekennen die zijn

grootmoeder vermoordt. Dat is geen grensoverschrijdend probleem. Daar moet de EU afblijven.'

Ook Gijs wil aan de unanimiteitsregel vasthouden wanneer het gaat over veiligheid. 'Daar zijn Frits en ik het over eens. Veiligheid en defensie houdt je unaniem. Anders werkt het niet. Geen land is bereid om troepen in een gevecht te sturen als dat land het daar zelf niet mee eens is. Het is natuurlijk ondenkbaar dat Nederland of Duitsland troepen zouden sturen omdat we overstemd zijn door Cyprus, Malta of Luxemburg.'

Filosofisch sluit hij af met: 'Ik denk dat het goed zou zijn als het accent door alle betrokkenen wat meer zou worden gelegd op die terreinen waarop de VVD een eensluidend standpunt heeft. Dat zijn de meeste terreinen. De laatste tijd gaat de aandacht te veel uit naar de terreinen van het accentverschil. Dat schijnt onvermijdelijk. Ik lig er niet wakker van, maar het is niet het meest produktieve onderdeel van mijn werk.'

den en selectiever te werk te gaan met structuurprogramma's in de rijkere landen.

Wat wordt de belangrijkste volgende stap?

'De totstandkoming van de EMU, met de invoering van de EURO per 1 januari 1999, is voor mij de belangrijkste kwestie. Dat is veel belangrijker dan de discussies over het gemeenschappelijk buitenlands- en veiligheidsbeleid. Dit laatste zal nog heel wat voeten in de aarde hebben. De Muntunie is echter een absoluut noodzakelijk sluitstuk van de interne markt. De invoering ervan moet op het afgesproken tijdstip plaatsvinden. Want uitstel zou afstel betekenen. Die Muntunie moet er komen en, naar mijn persoonlijke overtuiging, zal dit ook per 1 januari 1999 gebeuren. Dat is ook een Nederlands belang. Niet voor niets staan het bedrijfsleven en de bankwereld er voor honderd procent achter. De discussies over de toelatingscriteria hebben hun nut voor zover dat zij de lidstaten aanmoedigen de goede kant uit te gaan. Vóór Maastricht had niemand verwacht dat er zo'n grote mate van nominale convergentie tot stand zou komen in het macro-economisch beleid van de lidstaten. Nu is het tijd voor de eindsprint.

Persoonlijk verwacht ik dat een behoorlijk aantal landen uiteindelijk deel zal gaan uitmaken van de Muntunie vanaf 1999. Ook België. Lidstaten die er in eerste instantie niet bij horen zullen zo snel mogelijk aansluiting zoeken. Voor lidstaten die een "opting out" mogelijkheid hebben - het Verenigd Koninkrijk en Denemarken - zal de druk vanuit de beurs- en bankwereld en het bedrijfsleven om toe te treden zeer groot zijn. Wat de UK betreft zal de geschiedenis zich herhalen. De Britten zullen alles doen om de trein tegen te houden, maar als deze eenmaal rijdt zullen zij genoodzaakt zijn er op te springen. Dit geldt nog in veel sterkere mate voor een land als Denemarken dat - evenals Nederland - economisch zeer op Duitsland is aangewezen'.

Wat betekent de IGC voor de burger?

'In de IGC is onder andere de vraag aan de orde hoe je de Europese overheid dichter bij de burger kan brengen. Daarbij speelt de interne veiligheid, de zogenaamde derde pijler, een belangrijke rol. Dit is een zaak die de burger zeer ter harte gaat. De huidige - intergouvernementele - besluitvorming schiet volledig tekort.

Ik verwacht dan ook dat op belangrijke terreinen, zoals het asiel- en immigratiebeleid en de buitengrenzen, zal worden gekozen voor de communautaire aanpak. Zonder een gemeenschappelijk beleid concentreren de immigratiestromen zich op die landen waar het asielbeleid het soepelst is of de sociale voorzieningen het beste zijn. Nederland heeft er alle belang bij deze communautaire weg in te slaan.

Tot op zekere hoogte geldt dat ook voor de drugsbestrijding. Een meer gemeenschappelijke aanpak zou er toe bijdragen dat wij niet voortdurend in Europa het buitenbeentje zijn.'

Wat kan het Europees Parlement verwachten van de IGC?

'In het perspectief van de uitbreiding bestaat genoeg aanleiding om de wetgevingsprocedures te vereenvoudigen, een gekwalificeerde meerderheid tot regel te verheffen en de medewetgeving van Raad en Parlement tot het normale wetgevingsinstrument te maken. Op die wijze combineer je de slagvaardigheid en de verdere democratisering van de besluitvorming.

Gaat de IGC nieuwe taken toevoegen?

Deze IGC gaat niet over het uitbreiden van taken van de Unie. Het wel of niet toevoegen van bijvoorbeeld een werkgelegenheidsartikel of hoofdstuk is in feite voornamelijk een cosmetische kwestie, omdat de instrumenten voor het werkgelegenheidsbeleid nationale instrumenten zijn en blijven.'

Zal de IGC in staat blijven een institutionele bewerktuiging te geven aan een Unie van 25 en meer landen?

'Dat geloof ik niet. De wijzigingen zullen hier tekort schieten. Dat neemt niet weg dat er iets uit kan komen

Carlo Trojan: niet voor niets staan bedrijfsleven en bankwereld voor 100% achter de Muntunie.

Carlo Trojan:

EERST MONETAIRE UNIE, DAN PAS UITBREIDING

Carlo Trojan is als adjunct secretaris-generaal de belangrijkste Nederlandse ambtenaar van de Europese Commissie. Hij heeft een uniek zicht op de activiteiten van de Europese Unie. Trojan vertegenwoordigt de Europese Commissie in het Comité van Permanente Vertegenwoordigers waarin de EU Ambassadeurs raadsbesluiten voorbereiden. Bij de Ministerraden van Buitenlandse Zaken en Economie en Financiën is hij altijd aanwezig. Binnen de Europese Commissie neemt hij deel aan de vergaderingen van Kabinetshoofden van de Europese Commissarissen die de wekelijkse bijeenkomst van de Europese Commissie voorbereiden, waar hij eveneens bij zit. Daarnaast coördineert hij de werkzaamheden ten behoeve van de Voorzitter van de Commissie zoals indertijd de Duitse éénwording en de verschillende financieringspakketten. Thans houdt hij zich onder meer bezig met de toekomstige financiering van de Europese Unie in het perspectief van de uitbreiding. Er is dus alle reden om met deze VVD-er over de Europese actualiteit te praten.

Hoe zal de financiering van de EU in de toekomst worden geregeld?

'Er is veel voor te zeggen om zelfs bij uitbreiding geen verhoging van het bestaande eigen middelen plafond te overwegen. Deze uitbreiding zal plaatsvinden in de eerste jaren van de Europese Muntunie. Dan hebben we dus een heel andere situatie dan bij eerdere finan-

cieringsdiscussies.

Nu staat de noodzaak voorop om de begrotingstekorten te beperken.

Om deel uit te maken van de Muntunie moeten lidstaten hun tekort weten te beperken tot maximaal 3% van het BNP. Na de inwerkingtreding van de Muntunie - op 1 januari 1999 - is er zelfs sprake van de begrotingstekorten de facto nog verder terug te dringen. In zo'n context past mijns inziens geen verhoging van uitgaven op het niveau van de Europese Unie.

Met andere woorden, men zal moeten passen en meten om een verdere uitbreiding van de Unie op te kunnen vangen binnen het bestaande eigen middelen plafond van 1.27% BNP. Dit moet mogelijk zijn, temeer omdat de uitbreiding op zijn vroegst in 2002 zal plaatsvinden en in eerste instantie zeker niet alle toetredingskandidaten zal omvatten.

De belangrijkste uitgavenposten van de Unie zijn cohesie- en structuurbeleid (ca 30%) en landbouwbeleid (ca 50%).

Het moet mogelijk zijn na 1999 de cohesie- en structuurpolitieke uitgaven te consolideren inclusief het opvangen van een eerste uitbreidingsgolf. Gedurende een overgangperiode zal de opnamecapaciteit van de toetredende landen beperkt zijn. Wat de huidige 15 lidstaten betreft is er bovendien alle aanleiding structuuruitgaven nog meer te concentreren op de armste lan-

dat net voldoende is om een eerste uitbreidingsgolf het hoofd te bieden.

Maar de voorwaarde vooraf blijft de totstandkoming van de Muntunie per 1 januari 1999. Die is onmisbaar voor de consolidatie van de bestaande integratie en voor welke verdere dynamiek dan ook. Zonder Muntunie acht ik uitbreiding geen begaanbare weg.'

Hoe brengt men de Europese Unie dicht bij de burger?

'Er bestaat een collectieve verantwoordelijkheid voor de uitleg aan de burger. Dat is zelfs niet alleen een kwestie van de centrale overheid, maar ook de zaak van de regionale en lokale overheid, en ook van politieke partijen.

Veel Europese wetgeving wordt uitgevoerd door provincies en gemeenten, die moeten de burgers goed informeren. Eigenlijk zou in alle grote gemeenten een loket moeten zijn waar burgers kunnen informeren naar zaken die van gemeenschapsaard zijn. En dat zijn er veel: vrij verkeer van werknemers, wat moet ik met mijn pensioen doen als ik in Spanje ga wonen, mijn rijbewijs inwisselen als ik naar België ga, al dit soort dingen. De Europese Commissie heeft een parttime medewerker op het voorlichtingsbureau in Den Haag die niets anders doet dan dit soort vragen beantwoorden. Het zou niet gek zijn als mensen die vragen ook aan een loket in de gemeente Utrecht of Amsterdam zouden kunnen stellen of aan het partijbureau op de Koninginnegracht. Dus op dat gebied valt nog veel te doen.'

GEZONDE TOEKOMST GEMEENTEN EN PROVINCIES

Ruim acht jaar is Pieter Roscam Abbing, in het dagelijks leven burgemeester van de gemeente Rijswijk, voorzitter van de Nederlandse sectie van de Raad der Europese Gemeenten en Regio's (REGR).

'Per jaar wordt de REGR zo'n drieduizend keer geconsulteerd, voornamelijk door ambtenaren van gemeenten en provincies. De mensen die het aangaat weten de Raad dus wel degelijk te vinden.'

Volgens de voorzitter van de Nederlandse sectie vervult de REGR een soort van "ANWB-functie": 'In Brussel trachten wij gemeenten en provincies wegwijs te maken. Dan gaat het overigens niet alleen om hen te wijzen op subsidiemogelijkheden maar ook op andere programma's die voor de lokale en regionale overheden van belang zijn.'

Overigens zijn niet alle Nederlandse gemeenten en provincies lid van de REGR. Besluiten tot toetreding tot deze Raad moeten door de gemeenteraden respectievelijk de Provinciale Staten worden genomen. Op dit moment is ruim twee derde van de gemeenten bij de REGR aangesloten en behoort het merendeel van de provincies tot het ledenbestand.

'Hieruit blijkt dat gemeenten en provincies het belang van Europa goed inschatten.' Dit wordt volgens Pieter Roscam Abbing nog eens extra onderschreven indien men ziet dat provincies als Zuid- en Noord-Holland alsmede Utrecht gezamenlijk een ambtenaar in Brussel hebben gestationeerd. 'Dat doe je alleen als je de belangen van Brussel onderkent'.

Onbekendheid met Europa

In zijn algemeenheid constateert de burgemeester van Rijswijk wel een redelijke onbekendheid en een gebrek aan interesse in Nederland als het over Europa gaat. Om dit te illustreren wijst hij naar de buitenlandse dagbladen, waarin volgens Pieter Roscam Abbing vrijwel altijd informatie uit Brussel is opgenomen. 'In Nederland moet je in de dagbladen echt zoeken naar nieuws uit Brussel. Als je dan al Europees nieuws

aantreft, dan staat dat ergens op pagina zeven.'

In een commentaar van Heldring onlangs in de NRC werd gesteld dat in Nederland geen sprake is van een groot Europadebat. Ook indien je kijkt naar de komende IGC dan blijkt een echt debat daarover feitelijk te ontbreken.

Pieter Roscam Abbing beaamt deze stelling en hij was dan ook blij verrast te vernemen dat Frits Bolkestein met het initiatief kwam nog voor het zomerreces een debat over Europa te voeren met de fractievoorzitters in de Tweede Kamer.

'We moeten in Nederland veel nauwlettender de ontwikkelingen in Europa volgen en daar waar mogelijk activiteiten in Brussel vanuit Nederland ondersteunen dan wel bijsturen.'

Volgens Roscam Abbing is het daarbij van het grootste belang dat het aantal Nederlandse ambtenaren in Brussel toeneemt. Nederland is toe aan een enorme inhaalslag. 'Tot nu toe hebben wij in Nederland daarvoor veel te weinig aandacht gehad. Een gerichte opleiding zoals bijvoorbeeld in Frankrijk en het Verenigd Koninkrijk voor ambtenaren die een carrière bij de Europese instellingen ambiëren, kennen wij helaas niet. In de praktijk blijkt dan ook bij sollicitatieprocedures, met name bij het Concours - het vergelijkend toelatingsexamen - dat Nederlandse ambtenaren (als deze al solliciteren) vaak een onoverbrugbare achterstand hebben.'

Schrijvend noemt hij de cijfers uit een onderzoek van professor Rosenthal waaruit blijkt dat 65% van de Haagse topambtenaren nul tot éénmaal per jaar een bezoek aflegt aan "Brussel" of aan een andere Europese lidstaat. 'Op die wijze wordt de interesse voor "Europa" ook niet echt gestimuleerd.'

Comité van de Regio's

Al sedert jaren werd door de REGR een advies comité bij de Europese Commissie bepleit onder het motto: "waar wij als lokale en regionale overheden mee hebben te maken, daarbij moeten wij worden betrokken." 'Deze lobby van de Raad heeft uiteindelijk geresulteerd in de oprichting van het Comité van de Regio's.' Dit Comité, waarvan Pieter Roscam Abbing lid is, heeft een aantal beleidscommissies dat zich met afzonderlijke vakgebieden bezig houdt. Net zoals bij het Europees Parlement, worden in deze commissies adviezen inzake concept-Richtlijnen en Witboeken van de Europese Commissie voorbereid en wordt daarvan rapport opgemaakt. Dit rapport wordt later voorgelegd aan de plenaire vergadering van het Comité waar de uiteindelijke besluitvorming plaatsvindt.

Ook moet het Comité van de Regio's over een aantal onderwerpen verplicht door de Europese Commissie worden gehoord of door de Europese Ministerraad. Maar daarnaast bestaat ruimte voor ongevraagd advies. Volgens Pieter Roscam Abbing resulteert ook dit ongevraagd advies veelal in goede voorstellen.

'Sinds de oprichting van het Comité heeft het adviescollege al 75 adviezen afgegeven, adviezen die van een opmerkelijk hoog niveau zijn.'

Dicht bij de burger

Het belangrijkste uitgangspunt van het Comité van de Regio's is er voor te zorgen dat besluitvorming zo dicht mogelijk bij de burger plaats vindt.

De vraag die daar logischerwijs op volgt is in hoeverre het Comité bij het behartigen van deze belangen de Europese Commissie en het Europees Parlement op zijn weg vindt. De toename van Europese besluitvorming lijkt zich toch moeilijk te verstaan met dit uitgangspunt van het Comité.

Pieter Roscam Abbing geeft echter aan dat in de praktijk het Comité van de Regio's eerder wordt beschouwd als een partner van de Europese Commissie dan als opponent. 'Veelal vinden het Comité en de Europese Commissie elkaar op één lijn en worden overeenkomstige standpunten ingenomen.'

Een belangrijk voordeel is tevens dat de verstandhouding tussen het Comité en de Europese Commissie erg goed is: 'Nadat het Comité een advies heeft uitgevaardigd, wordt door de Europese Commissie nauwkeurig aangegeven wat er met het desbetreffende advies is gebeurd en waar dit heeft geresulteerd in concrete aanpassing van het voorstel van de Europese Commissie.'

FOTO THEO MEIJER

Politieke stromingen in het Comité van de Regio's

In het Comité zijn op dit moment vier politieke stromingen te onderscheiden: de Socialisten, de Christen-Democraten, de Groenen en de Liberalen. Van de liberale vertegenwoordigers in het Comité is Pieter Roscam Abbing sinds kort fractievoorzitter. Steeds meer blijkt ook bij dit adviescollege het politieke karakter. 'Voorafgaande aan vergaderingen worden in het seniorenconvent de politieke standpunten van de verscheidene fracties besproken. Het politieke karakter van het Comité wordt hierdoor steeds verder benadrukt.' Dat de politieke uitstraling van het Comité alsmaar groter wordt, blijkt ook uit de toename in het aantal individuele contacten tussen leden van het Comité en Europarlementariërs. 'De werkzaamheden van het Comité zijn sterk aanvullend op wat het Europees Parlement doet. Wij hebben een adviserende taak.'

Volgens Pieter Roscam Abbing is de enige taak van het Comité om de belangen van lokale en regionale overheden goed te behartigen en voorstellen voor regelgeving daar waar mogelijk in de gewenste richting om te buigen. 'Het Comité maakt daarom voortdurend duidelijk zelf geen enkele behoefte te hebben aan wetgevende bevoegdheden.'

Stadsprovincies een vergissing

Ten slotte aan het bestuurslid van de REGR en lid van het Comité van de Regio's de vraag wat zijn gedachten zijn over de regiovorming in Nederland en de uitgangspunten van de REGR en het Comité van de Regio's. Ten aanzien van deze regiovorming heeft Pieter Roscam Abbing een uitgesproken standpunt: 'Stadsprovincies zijn een vergissing. Het is een ontwikkeling met de rug naar de overige ontwikkelingen in Europa toe. Neem een regio als Nordrhein Westfalen dan zie je dat daar achttien miljoen mensen wonen. Dat staat toch in geen verhouding ten opzichte van een regio als Haaglanden!'

Roscam Abbing voelt veel meer voor grote sterke provincies en sterke gemeenten. Voor de gemeenten in de huidige stijl is volgens hem wel degelijk een toekomst weggelegd. 'Gemeenten hebben de Middeleeuwen doorstaan, de Franse revolutie, de Eerste en de Tweede Wereldoorlog en hebben inmiddels de (afgeblazen) stadsregionale ontwikkelingen doorstaan. Gemeenten vormen een thuishaven, waar iedere burger behoefte aan heeft.'

(foto-bijlschrift) Pieter Roscam Abbing bepleit Europese opleiding voor geïnteresseerde ambtenaren. Nu komen de Nederlandse ambtenaren praktisch niet meer in Brussel aan de bak.

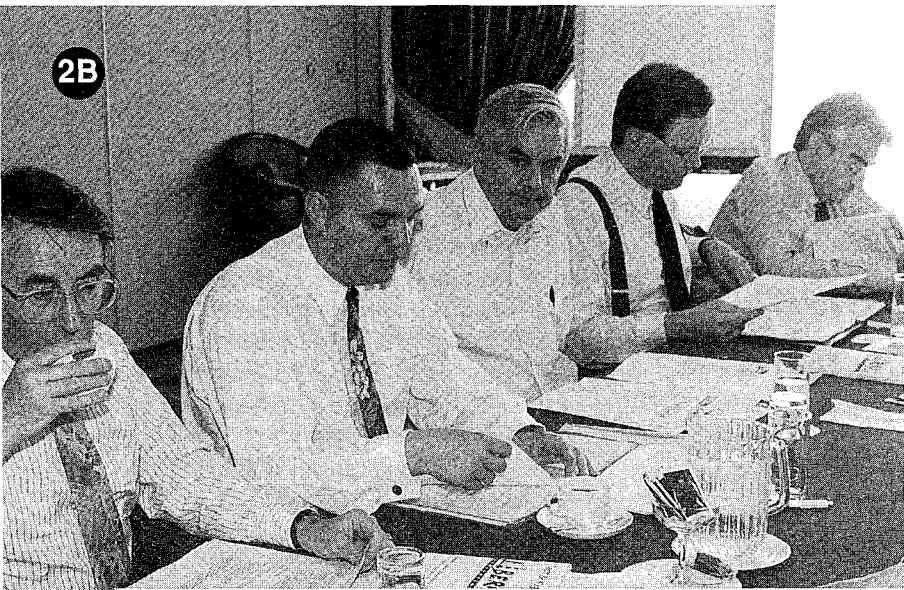

Liberales Internationale

Hoogtepunten van de Liberale Internationale in woord en

door Reny Dijkman, foto's Theo Meijer

Het mondiaal congres van de liberalen telde twee hoogtepunten. In volgorde waren dat de installatie van Frits Bolkestein tot president van de Liberale Internationale en de uitreiking van de Vrijheidsprijs aan Martin Lee.

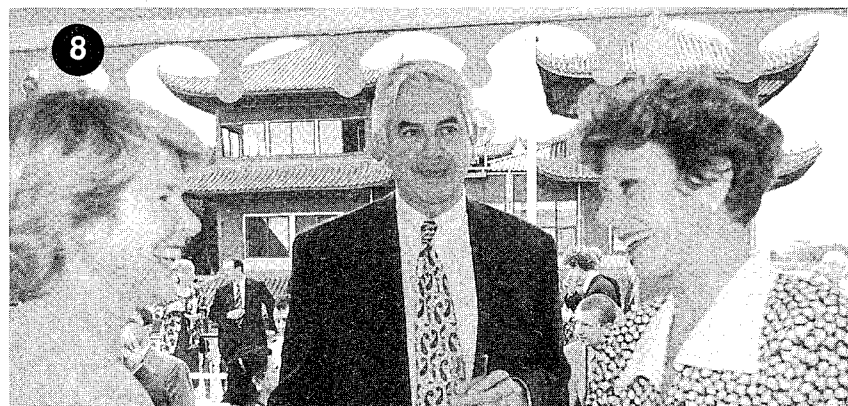
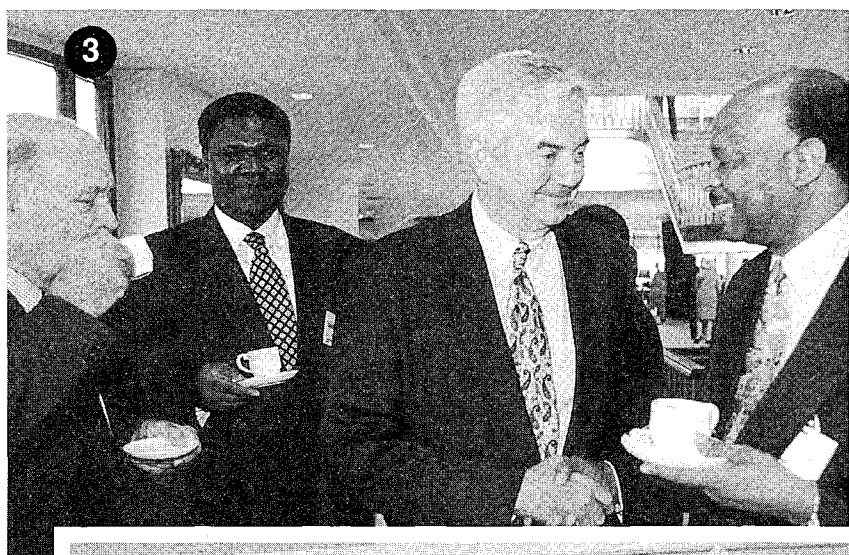
(foto 1) Bij zijn installatie tot president van de Liberale Internationale (LI) dankte Frits Bolkestein zijn voorganger Sir David Steel voor het vele werk dat hij heeft verricht, vooral in Zuid-Afrika, Malawi en Kenya. Bolkestein kondigde aan de komende anderhalf jaar vooral te willen werken aan een nieuw Liberaal Manifest. Het eerste Manifest van de Liberale Internationale (LI) dat in 1947 tot stand is gekomen, zal moeten worden bijgesteld om aan de eisen van de 21ste eeuw te voldoen. In zijn speech schetste Frits Bolkestein hoe het liberalisme gedurende de laatste tien jaar wereldwijd aan invloed heeft gewonnen. Als belangrijkste taken voor de LI tijdens zijn voorzitterschap ziet hij de wereldwijde misdadbestrijding, de bevordering van de vrijhandel en de naleving van de Rechten van de Mens.

om de democratie in Hongkong in stand te houden. Lee dankte voor de Prize for Freedom in sobere, maar ook sombere bewoordingen. Het beeld dat hij van het huidige Hongkong gaf was er een van een verwoeste stad. Een miljoen van de vijf miljoen inwoners heeft daar onlangs deelgenomen aan een stille demonstratie door de nauwe straten van Hongkong. 'Er is geen steen gegooid, geen verkeerd woord gevallen.' De mensen voelen de wurggreep naderen waarin China de welvarende metropool zal nemen. Nu al blijkt duidelijk dat de Chinezen hun eigen wetten aan deze enclave willen opleggen. Tegen alle afspraken in. Dat betekent dat men straks maling aan de mensenrechten heeft en het uit zal zijn met de vrijheid van meningsuiting. Kortom, de ondergang van de democratie. 'Op uw volgend congres, dat volgend jaar november in Oxford wordt gehouden, zal ik niet aanwezig kunnen zijn, want dan kom ik bij terugkeer vermoedelijk Hongkong niet meer in,' verklaarde hij voor de doodstille zaal.

Vrijheidsprijs

(foto 2a) Martin Lee is de leider van de Democratische Partij in Hong Kong. De frêle Chinees staat voor moeilijke jaren. Op 1 juli 1997 gaat zijn stad van Engelse in Chinese handen over. LI-president Frits Bolkestein schetste de wijze waarop Martin Lee zich tot het uiterste en onder zeer moeilijke omstandigheden inspannt

De receptie werd hem aangeboden door de Provincie Zuid-Holland. Mevrouw Leemhuis-Stout, de Zuidhollandse Commissaris der Koningin, was met een delegatie Gedeputeerden en Statenleden naar Noordwijk

(foto 5) VVD-voorzitter Willem Hoekzema overhandigt Sir David Steel de Thorbeckepenning voor zijn vele verdiensten als LI-president. In zijn openingsspeech wees hij op de snelle groei van het libera-

(foto 8) Gastvrij Rotterdam ontving de circa 300 deelnemers aan boord van de Mississippi Queen voor een rondvaart door de havens. Een warm welkom van Neelie (en Bram Peper, hier niet op de foto) voor Femke en Frits Bolkestein

(foto 9) Sprekerspanel tijdens de bijeenkomst van het International Network of Liberal Women (INLW): v.l.n.r. Elisabeth Sidney (GB), Barbro Westerholm (Zweden) en Tine van der Stroom (Nederland)

aan Zee gekomen. Zij was de gastvrouw tijdens deze imponerende afsluiting van het LI-congres te Noordwijk.

(foto 2b) Tijdens een werkbespreking werden de ingediende amendementen op de resoluties besproken. Hier was men bezig met het onderwerp Media en Democratie. v.l.n.r. Sir David Steel, past president; Jules Maaten, secretaris-generaal van de LI; Frits Bolkestein, president LI; Hans van Baalen, internationaal secretaris VVD en Carles Gasoliba, LI-bestuurslid

(foto 3) Felicitaties voor de nieuwe president

(foto 4) tijdens een plenaire zitting. Op de voorgrond Janneke Buzeman, Ben van der Klis, Pieter Roscam Abbing en Klaas Groenveld

Kees Hoving:

CONGRES HEEFT IMAGO LIBERALE INTERNATIONALE VERSTERKT

Door Ernst van Splunter, foto: Theo Meijer

Kees Hoving 'General Manager' van het Liberale Internationale congres in Noordwijk, werkzaam op het partijsecretariaat van de VVD op de Koninginnegracht, blaast uit na een drukke periode. Na een intensieve voorbereidingstijd was hij vier dagen aanspreekpunt voor deelnemers van het congres, de staf van Huis ter Duin (de schitterende congreslocatie) en alle prominente gasten. Een gesprek over de voorbereiding van het congres en het presidentschap van Frits Bolkestein.

Nederlandse lobby

'Het is geen toeval dat Frits Bolkestein in zijn eigen land voorzitter van de LI wordt. Hier is bewust naar toe gewerkt', zegt Kees Hoving. 'Nederland was in 1982 voor de laatste keer gastheer van het LI-congres. Niet ieder land heeft de mogelijkheden zo'n grootschalig evenement te kunnen organiseren. Daarvoor zijn namelijk twee dingen nodig: organisatiekracht en geld. Internationaal secretaris Hans van Baalen heeft voor beide zorg gedragen en hij heeft binnen de partij voor een stevig draagvlak van het internationale werk gezorgd. Toen het duidelijk werd dat de Nederlandse lobby om Bolkestein voorzitter te maken succesvol verliep, stuurden wij er voorzichtig

op aan dat wij dit jaar het congres zouden organiseren. Dat pakte uiteindelijk goed uit.'

Steeds meer leden

Het congres van de Liberale Internationale krijgt steeds meer betekenis. Kees Hoving noemt het 'booming business'. Op dit moment zijn 70

partijen afkomstig uit 50 verschillende landen aangesloten en het einde is nog niet in zicht. Hoving: 'Op dit congres is het aantal leden flink gestegen en zijn er ook weer veel waarnemers bijgekomen. Wij juichen dat toe, maar de VVD met Frits Bolkestein voorop, wil benadrukken dat het ons toch vooral te doen is om de kwaliteit en niet om de kwantiteit. Frits Bolkestein wil in zijn periode grote, belangrijke partijen lid maken van de LI. De VVD is een bestuurderspartij en geen getuigenispartij. Veel kleine partijen vallen onder de laatste categorie. Zij kunnen van alles en nog wat roepen, zonder dat het consequenties heeft. Het zou daarom

goed zijn dat meer grote partijen, die net als de VVD regeringsverantwoordelijkheid dragen, lid worden van de LI. Op deze wijze gaat de LI meer op de ELDR, het samenwerkingsverband van de Europese liberale partijen, lijken. Die is op dit moment meer pragmatisch werkzaam, terwijl de LI meer ideologisch georiënteerd is.'

Internationale luis in de pels

Kees Hoving komt op stoom als hij praat over de ambities van de nieuwe voorzitter. 'Frits Bolkestein heeft interessante plannen met de LI. Hij wil de naamsbekendheid van de organisatie vergroten en de rol van luis in de pels van de internationale gemeenschap gaan vervullen. Het onderwerp dat op het congres is besproken, is ook door Frits Bolkestein zelf uitgekozen. De internationale gerenommeerde journalisten, zoals Peter Arnett van CNN zijn door hem benaderd. Het zal niet altijd eenvoudig zijn voor Bolkestein om zijn overvolle agenda in overeenstemming te brengen met de LI, maar ik ben er van overtuigd dat het internationale wereldje nog wel het een en ander van de LI-president zal hebben gehoord voordat hij aftreedt.'

Sponsors

Als de naam Peter Arnett valt, komt al snel de financiering van het congres ter sprake. De KLM is 'official carrier of the LI Congress' en verzorgt de overtocht van prominente gasten. Kees Hoving: 'De sponsors doen veel in natura maar er zijn ook bedrijven die geld beschikbaar hebben gesteld. De VVD steunt de Vijverberg-fundatie, de stichting die de financiering van het congres heeft verzorgd, overigens ook.' De KRO-documentaire over Frits Bolkestein besteedde aandacht aan de Vijverberg-fundatie en zette vraagtekens bij deze vorm van financiering. Het internationaal secretariaat van de VVD heeft zich daar geen moment zorgen over gemaakt. 'Er is voor gezorgd dat deze stichting volledig los van de VVD opereert. Het algemeen belang is door het ministerie van Financiën erkend. Er was geen vuiltje aan de lucht', zegt Kees Hoving.

Het internationaal secretariaat is niet over één nacht ijs gegaan om sponsors te benaderen. 'Wij zijn gaan praten met VVD-ers die ervaring hebben met het organiseren van grootschalige, internationale evenementen. Zij weten precies hoe ze sponsors bij internationale evenementen kunnen betrekken. De sponsors wisten ook dat de top van de VVD betrokken was bij het congres. Frits Bolkestein, Willem Hoekzema, Wim van Eekelen, Jaap de Hoop Scheffer (onze-Jaap, red.) en Jan Kees Wiebenga zitten in de Raad van Advies', zegt Kees Hoving.

(vervolg op pagina 8)

Stampvolle partijraad over 'Individualisering en Liberalisme'

door Reny Dijkman en Ernst van Splunter

Een ongebruikelijk gezicht voor de opening van de partijraad op 22 juni jl.. De vele vroegkomers in Bussum zaten intensief het dagblad Trouw te lezen, waarin interviews stonden met PvdA-fractie leider Wallage en dr. A.A.M. Kinneking, politiek filosoof aan de Leidse Universiteit en lid van de Commissie Liberalisme 21ste eeuw. Beide gingen over het door het dagblad gevoerde 'debat over de moraal'. CDA-fractie leider Heerma had zelf een beschouwing hierover geschreven en Bolkestein was uitvoerig geciteerd uit zijn speech van diezelfde ochtend.

Nog ongebruikelijker was de opkomst. Buiten de kleine vaste kern van partijraadsleden waren erlid Edzo Toxopeus met zijn vrouw, bewindsliden, Europarlementariërs, Tweede-Kamerleden en vele 'gewone' maar zeer geïnteresseerde leden naar 't Spant gekomen.

De zaal bleek te klein voor deze onvermoede stroom belangstellenden en de voorzitter was met die opkomst buitengewoon gelukkig.

In zijn inleiding hield Willem Hoekzema de zaal voor dat de waarden en uitgangspunten van het Liberalisme in onze westerse wereld algemeen zijn aanvaard. 'De vraag die we ons echter moeten stellen is hoe kan worden bereikt en zeker gesteld dat onze beginselen werkelijk in een liberale samenleving tot gelding komen: nu en in de 21ste eeuw.' Hij schetste de start tot deze fundamentele discussie op de themadag van 11 mei jl. In vervolg hierop werden de zes geamendeerde stellingen in de partijraad besproken. Het vervolgtraject voert daarna naar de Commissie Liberalisme 21ste eeuw en vervolgens naar de gehele partij. Na de einddiscussie in de algemene vergadering van 1997 zal worden gezien of aan de hand van de conclusies het VVD-beginselprogramma moet worden geactualiseerd. Gelukkig koos de partijraad voor het ordevoorstel van Johan Hommes, die om

(foto 7) Ze werden door de Nederlandse delegatie 'de Van Baalen-boys' genoemd. Ze vormden het team dat overal als goede gastheren aanwezig was. En al vielen de mussen van het dak op die tropische vrijdag de 7de juni, geen colbertje ging uit! Snel en efficiënt zorgden zij voor een stijlvolle, geoliede organisatie. Vierde van links, Kees Hoving en de vijfde, u raadt het al, 'Chef' van Baalen.

een globale behandeling van de stellingen vroeg zonder daarbij allerlei amenderingen door te voeren. De tijdnoed was anders nog groter geweest.

Geen gemoraliseer

De stellingen, die in de vorige Vrijheid & Democratie zijn afgedrukt, riepen veel reacties op.

Stellingen 1 en 4:

- de partijraad maakte duidelijk dat 'moraliseren' geweld doet aan het grote respect dat bij liberalen leeft ten aanzien van de individuele vrijheid en het vormgeven van de eigen levensweg. Het handhaven van normen is in eerste instantie een aangelegenheid voor burgers onderling.

Stelling 2:

- de partijraad heeft verzocht een heldere scheidslijn te formuleren tussen het particuliere en het publieke domein. Aldoende komt men tot een duidelijke afbakening van de kerntaken van de overheid. Daardoor wordt aan het begrip 'waarborgstaat' inhoud gegeven.

Stelling 3:

- de partijraad houdt niet van het begrip 'maatschappelijk middenveld', vanwege de associatie met het corporatisme. Liberalen willen een versterking van het particulier initiatief tussen staat en individu. Dit particulier initiatief moet echter niet worden 'verstatelijkt', met andere woorden een verstrengeling van particulier en publiek domein moet zoveel mogelijk worden vermeden.

Stelling 5:

- de individuele en maatschappelijke deugden in deze stelling verwoord, worden door de partijraad van groot belang geacht voor het goed laten functioneren van de vrije, liberale samenleving. Deze waarden en deugden worden in de klassiek liberale traditie.

Stelling 6:

- de oude slogan was niet: 'Gewoon jezelf zijn', maar 'Gewoon jezelf kunnen zijn'. Deze slogan is echter te beperkt. Er is meer. Iedereen heeft daarnaast de plicht om het buitengewone uit zichzelf te halen.

Zelfstandigheid

In zijn afsluitende speech wees politiek leider Frits Bolkestein erop dat door individualisering mensen minder afhankelijk worden van hun directe sociale omgeving, waardoor de mogelijkheden voor een grotere zelfstandigheid toenemen. 'Individualisering heeft ook schaduwzijden', zei Bolkestein. 'Een minder grote afhankelijkheid van familieverband, buurt en kerk gaat namelijk vaak gepaard met een groeiende afhankelijkheid van de overheid. Het

losser worden van maatschappelijke verbanden kan een probleem zijn omdat groepen een belangrijke socialiserende invloed op het individu uitoefenen. Zij dragen normen en waarden over die cruciaal zijn voor maatschappelijke stabiliteit en integratie. Een zekere mate van sociale controle is onontbeerlijk voor een beschaafde samenleving.

Herstel van verantwoordelijkheid in een waarborgstaat dient de kern te vormen van het liberale alternatief voor het Nederlandse étatisme. Banden die mensen vrijwillig aangaan, zijn sterker dan de anonieme solidariteitsrelaties die de staat afdwingt. De liberaal is meer overtuigd van de sociale aanleg van het individu dan de christen-democraat die, ondanks het beginsel van de soevereiniteit in eigen kring, voortdurend om staatsinterventie roept om de boel bij elkaar te houden.'

Asociale opstelling

Frits Bolkestein vindt dat liberalen stellingen moeten durven nemen tegen een asociale, onverantwoorde opstelling die anderen schade en overlast berokkent (van drugsgebruik tot milieuvuiling) zonder de principiële tolerantie ten aanzien van afwijkend, non-conformistisch gedrag prijs te geven.

Conclusies

Zijn conclusies waren:

1. De opvoeding is een zaak van de ouders. De opvatting die Hedy d'Ancona een paar jaar geleden uitte, nl. dat opvoeding een zaak van de staat was die de staat aan de ouders delegerde, is liberalen een gruwel. Ouders moeten kinderen opvoeden in het besef van de normen die overal ter wereld nodig zijn om een samenleving goed te laten functioneren.
2. De school moet de opvoedende taak van ouders ondersteunen en dus eveneens nadruk leggen op de algemeen beschaafde normen waar ik op doel. Zowel ouders als scholen moeten dus moraliseren.
3. Maar de staat moet dat niet. De staat stelt voortdurend normen, die in wetten en regels beklonken liggen. We hebben al veel wetten, te veel. De staat heeft grote moeite al die wetten en regels te handhaven. In feite moet de staat dus minder normen stellen maar die beter handhaven. Ik zie niet in hoe de staat, boven en naast de wettelijke normen die zij nu al stelt, de algemeen menselijke normen kan propageren waarover ik eerder heb gesproken. Hij zou onder die last bezwijken.

(vervolg van pagina 7)

Voorbereiding

Kees Hoving is, terugkijkend op een geslaagd congres, blij dat het evenement er op zit, maar had het voor geen goud willen missen. Ook de voorbereidingstijd niet. De contacten met Huis ter Duin, de gesprekken met de sponsors, het benaderen van de Nederlandse gasten, het samenstellen van het informatiemateriaal, het hoorde allemaal bij de aanloop die het congres had. 'Een van de interessante klussen was ook het ondersteunen van de visum-aanvragen van de gasten. Niet iedere afgevaardigde krijgt zo maar een visum voor Nederland. Van onze kant kwamen daarom officiële brieven met daarin een aanbeveling om het visum af te geven. Het betekende veel internationaal faxverkeer naar allerlei landen. Het geeft dan een enorme voldoening als die mensen slagen in het verkrijgen van een visum. Toen ze uiteindelijk in Noordwijk binnendruppelden, had ik echt zoiets van: dat was zonder onze ondersteuning nooit gelukt.'

DE FISCALE BEHANDELING VAN DE EIGEN WONING

De laatste weken is weer veel commotie geweest rond de fiscale behandeling van de eigen woning. Wat zijn de gevolgen van de Wet Waardering Onroerende Zaken (WOZ). Wat moet er met het huurwaardeforfait gebeuren en wat is de stand van zaken met betrekking tot de aftrekbaarheid van hypotheekrente? VVD-fractievoorzitter Bibi de Vries geeft u de laatste stand van zaken.

Wet Waardering Onroerende Zaken

Als gevolg van de WOZ vindt een algehele waardering plaats van onroerende goederen waaronder de eigen woning. De bedoeling van de WOZ is een uniforme waarderingsgrondslag voor diverse belastingen te creëren. Dit uitgangspunt is door de VVD gesteund. Het is echter nooit de bedoeling van de WOZ geweest meer belastingopbrengsten (inkomstenbelasting en vermogensbelasting) te genereren. Daarom heeft de VVD een motie ingediend met als strekking dat de meeropbrengsten terug moeten worden gesluisd naar de eigen-woningbezitter. Deze motie is in de Tweede Kamer aangenomen. Overigens hebben PvdA en D66 niet voor deze motie gestemd.

In het debat over de Financiële Verhoudingswet heeft de VVD samen met het CDA wederom een motie met gelijke strekking ingediend. Ook deze motie is aangenomen zonder de steun van de PvdA en D66. De PvdA heeft in dit kader aangegeven dat de extra belastingopbrengst moet worden gebruikt voor de individuele huursubsidie. De argumentatie van de PvdA was hiervoor dat eigenwoningbezitters meer door de staat worden gesubsidieerd dan huurders. Dit blijkt een onjuist uitgangspunt te zijn. Een huurder kost de staat op jaarbasis gemiddeld f 2100,- en een eigen-woningbezitter slechts f 1800,-. In werkelijkheid wordt dit verschil nog groter omdat bij de berekening van die f 1800,- geen rekening is gehouden met de effecten van de onroerend zaakbelasting, de BTW, successierechten en de vermogensbelasting.

Huurwaardeforfait

De stelling van de VVD is - zoals gezegd - dat de meeropbrengsten als gevolg van de WOZ terug moeten naar de eigen-woningbezitter. Dit kan door middel van een verlaging van het huurwaardeforfait. Los van de WOZ staat ook het huurwaardeforfait ter discussie. Het vorige kabinet heeft beloofd het huurwaardeforfait te herijken als zou blijken dat de waarde van woningen de afgelopen jaren zijn gestegen. Uit steeds meer gegevens blijkt nu dat dit de laatste vijf jaar met 30% tot 40% het geval is. Alleen al als gevolg van deze waardeverhoging zal het huurwaardeforfait moeten worden verlaagd. Het opmerkelijke is dat PvdA en D66 hier niets van willen horen, terwijl het huurwaardeforfait de afgelopen jaren al is verdubbeld. Daarnaast kan worden vastgesteld dat de huren de laatste vijf jaren minder dan 5,5% per jaar zijn gestegen. Op basis van de for-

mule die ten grondslag ligt aan de berekening van de hoogte van het huurwaardeforfait is dat ook al een reden voor verlaging.

Hypotheekrente-aftrek

Zowel PvdA als D66 hebben via de media laten weten dat zij de hypotheekrente-aftrek ter discussie willen stellen. De PvdA heeft in dit kader de meeste luchtballonnen opgelaten. Eerst stelde het PvdA-Kamerlid Van der Ploeg dat de hypotheekrente in zijn algemeenheid ter discussie moet worden gesteld voor hypotheekrenten boven een bepaald bedrag. Na deze uitlating heeft de PvdA een persbulletin verspreid waarin zij deze berichten terug nam. Daarna kwam de PvdA-fractie met de mededeling dat de hypotheekrente-aftrek voor de tweede woning moet worden aangepakt. PvdA-staatssecretaris Vermeend is het op dit punt niet eens met zijn fractie.

Ook D66-woordvoerder Giskes heeft onlangs in een debat met mij gesteld dat D66 over beperking van de hypotheekrente nadacht. Opmerkelijk is dat D66 ook in haar verkiezingsprogramma geen

Bibi de Vries, VVD-Tweede-Kamerlid

standpunt inneemt met betrekking tot de aftrekbaarheid van hypotheekrente. Een dag na de uitspraken van Giskes heeft D66 haar woordvoerder teruggefloten en gesteld dat de hypotheekrente niet ter discussie staat. Je zou dus zeggen: D66 kiest eieren voor haar geld en wij zijn vol verwachting of D66 in haar volgende verkiezingsprogramma wel duidelijkheid aan haar achterban verschaft. De VVD blijft van mening dat de aftrekbaarheid van hypotheekrente een helder systeem is waardoor het eigen-woningbezit door de overheid wordt gestimuleerd. De VVD zal zich er voor blijven inzetten dat er niet wordt getornd aan de aftrekbaarheid van hypotheekrente.

VAN DE VOORZITTER

Bij de afsluiting van dit politieke jaar kunnen we met voldoening terugkijken op een zeer actieve periode. De VVD heeft zich gemanifesteerd als een bruisende partij met veel initiatieven. Ik huldig het motto: stilstand is achteruitgang en daaraan heb ik geen enkele behoefte. Zoals ik op de algemene vergadering heb beloofd, zal ik contact opnemen met de voorzitters van andere politieke partijen om ons gezamenlijk te beraden hoe wij meer mensen kunnen activeren en inspireren lid te worden van een politieke partij. Dit gesprek zal nog voor de zomer plaatsvinden. Het is heel zorgelijk dat er thans nog geen 300.000 Nederlanders bij een politieke partij als lid staan ingeschreven. Een democratie functioneert het best bij breed gedragen besluitvormingen.

Binnen de VVD is een stevig begin gemaakt met de discussie over het liberalisme in de 21ste eeuw. Dat dit onderwerp, dat de grondslag vormt voor onze liberale partij, op veel belangstelling kon rekenen, had ik wel verwacht. De grote opkomst op de themadag van 11 mei en de vervolgdiscussie op de partijraadsvergadering van 22 juni zijn veelbelovend. Aan de debatten kunnen alle leden straks deelnemen. Eerst zal de Commissie Liberalisme 21ste eeuw op 5 december haar rapport aan het hoofdbestuur aanbieden.

Ook heb ik inmiddels de Commissie Kandidaatstelling Tweede Kamer geïnstalleerd, zodat het bestuur volgend jaar een zorgvuldig voorbereide kandidatenlijst aan u kan presenteren. U wens ik een prettige vakantie. Eind augustus gaan we weer met veel energie aan de slag.

Willelmo Hoekstra

Het algemeen secretariaat is het organisatorisch en administratief centrum van de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie. Het secretariaat dat gevestigd is in het Thorbeckehuis te Den Haag, bestaat uit ca 20 medewerkers die het hoofdbestuur dagelijks ondersteunen bij het voorbereiden en afhandelen van zijn beleid en de reglementaire, organisatorische en administratieve handelingen. Het werk kenmerkt zich door de grote verscheidenheid van taken, de onregelmatige piekbelasting (bijvoorbeeld voorafgaande aan verkiezingen) en de frequente contacten met de leden van de partij en de vele vrijwilligers die in en voor de VVD actief zijn.

In verband met interne organisatorische reorganisatie is een (nieuwe) functie vacant van:

BESTUURSASSISTENT (M/V)

Hij/zij is een pas afgestudeerd jurist of bestuurskundige en heeft een bijzondere belangstelling voor het politieke bedrijf en de partijorganisatie daarachter.

Tot het takenpakket behoort onder andere de voorlichting en bijstand van afdelingen en centrales inzake de statuten en (kandidaatstellings-) reglementen van de partij, de organisatie van themadagen, de organisatorische begeleiding van de partijcommissies en de agendering en notulering van de vergaderingen van onder meer het hoofdbestuur. Hij/zij is derhalve rechtstreeks betrokken bij de voorbereiding en afhandeling van het beleid van het hoofdbestuur.

Gezocht wordt een kandidaat die:

- beschikt over een opleiding op universitair niveau (bij voorkeur Nederlands Recht of bestuurskunde)
- te typeren is als zelfstandig, flexibel, communicatief en nauwkeurig
- in staat is onder druk te functioneren en een flexibele instelling heeft m.b.t. het regelmatig werken in de avonduren en soms op zaterdag
- over uitstekende organisatorische vaardigheden beschikt
- beschikt over een goede mondelinge en schriftelijke uitdrucksvaardigheid
- kan omgaan met moderne tekstverwerkingsapparatuur
- aantoonbare affiniteit heeft tot de beginselen van de VVD

Het salaris is in overeenstemming met de aard en het niveau van de functie.

Sollicitaties met een curriculum vitae kunnen binnen twee weken gezonden worden aan de algemeen secretaris van de VVD, de heer ir A.J. Korff, postbus 30836, 2500 GV Den Haag (op de enveloppe vermelden "VACATURE"). Inlichtingen over de functie kunnen worden ingewonnen bij de directeur van het algemeen secretariaat de heer mr D.W. Zwart, telefoon 070-3613003. Een psychologisch en/of medisch onderzoek, kan deel uitmaken van de selectieprocedure.

Commissie Kandidaatstelling Tweede Kamer is weer van start

Commissievoorzitter David Luteijn

Het hoofdbestuur van de VVD heeft dit voorjaar de Commissie Kandidaatstelling Tweede Kamer ingesteld.

De commissie wordt gevormd door David Luteijn, voorzitter (voormalig VVD-fractievoorzitter Eerste Kamer), Nell Ginjaar-Maas (oud-staatssecretaris Onderwijs en oud-VVD Tweede-Kamerlid), Loek Hermans (oud-vicefractievoorzitter van de VVD Tweede-Kamerfractie en thans Commissaris der Koningin in Friesland), Jan Kamminga (oud-voorzitter VVD) en Henk Koning (oud-staatssecretaris Binnenlandse Zaken en Financiën en oud-VVD Tweede-Kamerlid) Het secretariaat wordt gevoerd door de directeur van het Thorbeckehuis, Daan Zwart.

We willen het wiel niet opnieuw uitvinden,' zegt commissievoorzitter David Luteijn. 'Het is de tweede keer dat de VVD een dergelijke commissie instelt. Vijf jaar geleden is door de Commissie Van Aardenne zo goed werk verricht dat het ons minstens drie maanden inwerktijd scheelt.'

David Luteijn schetst de taakopdracht. 'Wij gaan als commissie een gemotiveerd oordeel aan het hoofdbestuur uitbrengen over kandidaten op de groslijst voor de Tweede Kamer. In het voetspoor van de vorige commissie zullen wij vanaf september oriënterende kennismakingsgesprekken voeren met een ieder die geïnteresseerd is in een eventuele functie in de volgende VVD-fractie in de Tweede Kamer.'

De Commissie Tweede Kamer zal daartoe ook gesprekken voeren met de VVD-bestuurdersvereniging, de Haya van Somerenstichting, jongeren en het bestuur van de Organisatie Vrouwen in de VVD. Daarnaast zal zij de voorradige gegevens raadplegen, die op het algemeen secretariaat bekend zijn.

Verkenning

'De eerste fase van onze werkzaamheden bestaat uit het verkennen van het veld,' zegt David Luteijn. 'Namen van potentiële kandidaten voor de VVD-Tweede-Kamerfractie kunnen bij Daan Zwart op het Thorbeckehuis worden aangemeld. Deze gegevens worden met privacy omgeven. Tijdens die oriënterende gesprekken praten we over de belangrijkste eigenschappen waarover Kamerkandidaten moeten beschikken. De criteria daartoe zijn door de vorige commissie in een goed systeem vastgelegd. Het gaat om kandidaat-volksvertegenwoordigers die goed kunnen luisteren naar de achterban, goed weten te vertolken wat in die achterban leeft en dat kunnen verwoorden in combinatie met een eigen mening en liberaal-politiek inzicht. Het gaat om mensen die door maatschappelijke en/of politieke ervaring die eigenschappen hebben ontwikkeld, waardoor ze in staat zijn een goed volksvertegenwoordiger te worden.'

Luteijn benadrukt dat de Tweede-Kamer-

door Reny Dijkman, foto: Theo Meijer

fractie als centrum van onze democratie geen doorgangshuis moet zijn. Kandidaten moeten zich voor vier jaar willen binden.

De commissie zal zich ook moeten buigen over de variëteit van de lijst. 'Er moet een goed evenwicht worden gezocht tussen de verschillende aandachtsgebieden en deskundigheden. Daar voeg ik meteen aan toe dat kandidaten breder inzetbaar moeten zijn dan op één portefeuille. Liever meer generalistisch dan specialistisch. Men moet denken aan clusteractiviteiten. Het moet mogelijk zijn van portefeuille te wisselen. Diverse zittende Kamerleden zijn na de laatste Kamerverkiezingen ook op een andere portefeuille overgestapt.'

Ook telt voor de commissie mee of mensen met een liberale oriëntatie bereid en in staat zijn goed in het openbaar op te treden en anders dit hiaat in hun kennis nog snel weten op te vullen door aanvullende cursussen.

Tijdpad

De kandidaten kunnen vanaf september voor het eerste oriënterende gesprek met de commissieleden terecht. Vóór 1 januari 1997 volgt de publikatie over de kandidaatstellingsprocedure. Voor juni 1997 wordt aan de zittende Kamerleden de voorlopige bereidheidsverklaring gevraagd. Daarna volgt een tweede gespreksronde waartoe de commissie het voortouw neemt en waarbij ook de zittende Kamerleden worden betrokken. De commissie brengt vervolgens advies uit aan het hoofdbestuur. 'We bemoeien ons niet met de volgorde,' zegt Luteijn. 'Wij kijken naar kwaliteit.' Hij benadrukt dat vooral de speurtocht naar verse krachten belangrijk is. 'Na

elke verkiezing hoor je er nieuwe fractieleden bij te hebben. Dat kunnen zowel jonge kandidaten zijn als mensen die hun sporen in de maatschappij hebben verdiend.'

De Commissie Tweede Kamer heeft het voordeel dat de koudwatervrees waar de commissie-Van Aardenne in de beginperiode mee te maken had, is weggeëbd. Een aantal zittende Kamerleden was destijds wat nerveus over de eigen toekomst. Van de nieuwe kandidaten waarmee de Commissie Van Aardenne destijds oriënterende gesprekken voerde aanvaardde ongeveer tweederde een plaats op de groslijst.

Herkenning

David Luteijn vindt het heel belangrijk dat de VVD-fractie wordt gevormd door mensen uit alle maatschappelijke geleidingen. 'De achterban moet zich in de fractie herkennen. Dat houdt in dat ook naar de regio's wordt gekeken. Maar de kwaliteit van de kandidaat blijft voorop staan.'

Hij benadrukt nogmaals dat aanmeldingen bij Daan Zwart door de Commissie Tweede Kamer vertrouwelijk worden behandeld.

De samenstelling van onze huidige fractie heeft bewezen dat de Commissie Van Aardenne voortreffelijke voorarbeid heeft verricht. Het was afgelopen met het te hooi en te gras wat bij elkaar lobbyen. Bovendien levert de commissie de namen van mensen aan die dan ook weten wat dat merkwaardige stiel van het Kamerlidmaatschap inhoudt.

SPECIALITEITEN RESTAURANT

„Het Kasteel van Rhooon” b.v.

Tevens zalen voor recepties, diners en vergaderingen.

S.G. Abel Dorpsdijk 63, 3161 KD Rhooon, 010-5018896 / 5018884 / 5018488

LA CLOCHE
RESTAURANT

Kloksteeg 3 Leiden Telefoon 071 5123053

IN MEMORIAM

Op 3 juni jl. is mr. Willem Hendrik Fockema Andreae op 86-jarige leeftijd overleden. De heer Fockema Andreae was van 26 april 1949 tot oktober 1950 VVD-staatssecretaris van het ministerie van Oorlog. Hij was afkomstig uit de bankwereld. Mr. W.H. Fockema Andreae was belast met 'aangelegenheden op het terrein van organisatie, materiële politiek, efficiency en coördinatie'. Hij heeft veel tijd besteed aan de afwikkeling van de Indonesische kwestie, zoals de fusie tussen het KNIL en de Koninklijke Landmacht, de repatriëring van troepen overzee en de Molukse kwestie.

In 1950 werd de defensietop gereorganiseerd waarbij de twee staatssecretariaten werden samengevoegd. Mr. Fockema Andreae gaf er toen de voorkeur aan terug te keren naar de zakenwereld. Van 1950 tot 1971 was hij directeur van de bank Mees en Hoop. Fockema Andreae was Ridder in de Orde van de Nederlandse Leeuw en Commandeur in de Orde van Oranje Nassau. Hij bekleedde vele nevenfuncties en commissariaten. Zo was hij begin jaren zeventig onder meer voorzitter van de Kamer van Koophandel te Rotterdam.

Onze deelneming gaat uit naar zijn vrouw, kinderen, familie en kennissen.

Hoofdbestuur VVD.

CURSUSSEN HAYA VAN SOMERENSTICHTING

Hieronder volgt het overzicht van de cursussen die bij de Haya van Somerenstichting zijn aangevraagd. Voor opgave en/of meer informatie kunt u contact opnemen met de genoemde contactpersoon. Indien u vragen heeft of meer informatie wenst over Vorming & Scholing kunt bellen met de Haya van Somerenstichting, tel. 070 - 361 30 10. U wordt dan te woord gestaan door Susanne Meijers of Bonnie Bessem.

KC DEN BOSCH C. Hulskes Lierbout 10 5283 AT Boxtel 0411-682822	<i>Mediatraining</i> 28 september	<i>Presentatietechniek II</i> 27 & 28 september
<i>Centrale dag Leergang Besturen</i> 21 september	<i>Presentatietechniek II</i> 11 & 12 oktober	<i>Introductiecursus</i> 8 oktober (OC 't Gooi) 9 oktober (OC Haarlem) 10 oktober (OC Amstelveen)
KC DEN HAAG M.W.C. Udo Gevers Deynootweg 1046 A 2586 BX Den Haag 070-3549917	<i>PR-cursus</i> 22 & 23 november	KC FRIESLAND Mw. M. Montanus-Jongstra Elzewal 1 9203 LR Drachten 0512-511750
KC DORDRECHT M. Groosman Haven 22 3143 PC Maassluis 010-5917568	<i>Liberalisme in de praktijk</i> 7 december	<i>Workshop Actief Besturen</i> 6 & 7 september
<i>Centrale dag Leergang Besturen</i> 28 september	OC Noord-Kennemerland: Mw. C.C.M. van den Akker-Smit Cornelis Kooijmanlaan 9 1862 GG Bergen 072-5812221	<i>Discussie- en Vergadertechnieken</i> 27 & 28 september
KC AMSTERDAM E.M. Sinke Sloterkade 52 d 1058 HG Amsterdam 020-6153961	<i>Presentatietechniek I</i> 6 & 7 september 8 & 9 november	<i>Bestuurderscursus</i> 26 oktober
<i>Presentatietechniek II</i> 30 & 31 augustus	<i>Discussietechniek I</i> 20 & 21 september	<i>Workshop 'Verhouding bestuur/fractie'</i> 16 november
<i>Liberalisme II</i> 13 & 14 september	<i>Liberalisme I</i> 3 september	<i>Liberalisme I</i> 30 november
<i>Discussietechniek II</i> 20 & 21 september	<i>Mediatraining</i> 5 oktober	KC OVERIJSEL J.P. Gebben Hemminckmate 32 8014 LJ Zwolle 038-4654790
KC DEN HELDER <i>Centrale dag Leergang Besturen</i> 14 september	<i>Discussietechniek II</i> 11 & 12 oktober	<i>Centrale dag Leergang Besturen</i> 19 oktober
OC West-Friesland: J. von Bönninghausen Klokkeweid 27 1616 SH Hoogkarspel 0228-563693	<i>Presentatietechniek II</i> 27 & 28 september 18 & 19 oktober	KC LIMBURG F.P.A. Hondmann Courtpendu 26 6245 PE Eijsden 043-4094254
	<i>PR-cursus</i> 25 & 26 oktober	<i>Centrale dag Leergang Besturen</i> 5 oktober
	KC HAARLEM Mw. A.W.J. Luyben Trompenbergerweg 6/13 1217 BE Hilversum 035-6236145	

FRITS BOLKESTEIN

Een paar weken geleden ben ik verkozen tot president van de Liberale Internationale, de wereldwijde vereniging van liberale partijen en opinieleiders.

De periode die tussen de afgelopen vergadering in Noordwijk en de bijeenkomst in Oxford van november 1997 ligt, zal de LI besteden aan een herijking van het mondiaal Liberaal Manifest. In ons eigen land speelt dit jaar de discussie over de inhoud van het liberalisme een grote rol. Voor het mondiaal liberalisme geldt hetzelfde.

Het was een voorrecht om namens de liberalen van meer dan vijftig landen de Prize for Freedom te mogen uitreiken aan Martin Lee uit Hongkong. In zijn onopgesmukt dankwoord schetste Martin Lee het beeld van de onvrijheid en de toenemende geestelijke onderdrukking die zich nu al in Hong Kong laat voelen. In sobere bewoording beschreef hij de groeiende druk van de Chinezen op deze Engelse enclave die volgend jaar juli in Chinese handen overgaat.

Op dat moment beseft ik meer dan ooit hoe belangrijk het is dat liberalen uit de gehele wereld elkaar weten te vinden. Ik ben blij dat ik in het voetspoor mag treden van mijn meest recente voorgangers Otto Lamsdorff (FDP) en David Steel (Liberal Democrats).

Martin Lee kan op mijn steun en die van de gehele Liberale Internationale rekenen. Hij kan niet naar het volgend LI-congres komen omdat hem hoogst waarschijnlijk bij terugkeer de toegang tot Hong Kong wordt geweigerd. Na juli 1997, als Hong Kong in Chinese handen is overgegaan, zal ik hem bezoeken om mij persoonlijk op de hoogte te stellen wat er in deze liberale vrijhandelsstad gebeurt.

Frits Bolkestein

PROLIFERATIE VAN MENSENRECHTEN

Het geschrift is een bundeling van artikelen die eerder in *Liberaal Reveil* verschenen. De artikelen gaan vooral over de groei van het aantal gecodificeerde mensenrechten. Men spreekt al over drie generaties, te weten: de klassieke mensenrechten, de sociale rechten en de collectieve rechten. Een van de auteurs van de bundel, prof. mr. dr. P.B. Cliteur, betreurt deze proliferatie van mensen-

rechten. Hoe meer, hoe minder waard, zei hij. Hoe meer mensenrechten als zodanig worden aangemerkt, hoe minder het respect voor deze rechten zal zijn. De proliferatie van mensenrechten devalueert deze rechten. Deze stelling die door Cliteur uitvoerig wordt toegelicht, staat in dit geschrift ter discussie. De logica en de empirische geldigheid van de argumentatie van Cliteur worden betwist.

Daarbij komen zeer fundamentele kwesties aan de orde die onze aandacht verdienen. Redacteur van *Proliferatie van Mensenrechten* is dr. K. Groenveld.

U kunt het rapport bestellen door f 25,- over te maken op giro 33.49.769 ten name van de Prof. Mr. B.M. Teldersstichting te Den Haag, onder vermelding van 'Geschrift 83'.

WORKSHOP GEMEENTELIJKE HERINDELING

Gemeentelijke herindeling. Wat komt daarbij allemaal kijken? Hoe stel je je als raadsfractie op tijdens het proces, wat is de rol van het afdelingsbestuur?

Met het oog op de komende gemeentelijke herindelingen in de provincies Noord-Brabant en Zeeland biedt de Leergang Gemeenteraad (een samenwerkingsverband van de Haya van Somerenstichting, de VVD-Bestuurdersvereniging en de Organisatie Vrouwen in de VVD) de betrokken gemeenteraadsfracties en afdelingsbesturen de mogelijkheid om in het najaar 1996 aan een workshop Gemeen-

telijke herindeling deel te nemen. Deze workshop geeft een goede oriëntatie op de bestuurlijke en politieke beslispunten waarmee een gemeentelijke herindeling gepaard gaat en waarover de lokale politiek een standpunt moet innemen. Maar ook over de weg die de VVD-afdelingen hebben te gaan. De workshop omvat 3 dagdelen: een ochtendessie van 2 uur voor het theoretische gedeelte, een middagessie voor het praktische gedeelte en een terugkomdag(deel) om de stand van zaken gedurende het herindelingstraject vast te stellen. Zonodig kan de workshop in een ver-

korte vorm gegeven worden (avondgedeelte). Tijdens de workshop zal de confrontatie tussen theorie en praktijk steeds bewust aan de orde worden gesteld, hetgeen een actieve participatie van de deelnemers vereist. Voor meer informatie en/of opgave kunt u contact opnemen met: De Haya van Somerenstichting Susanne Meijers/Bonnie Bessem Postbus 30836 2500 GV Den Haag tel. 070 - 361 30 10

VVD E-MAILADRESSEN EN WWW-SITES

Het algemeen secretariaat van de VVD zal voorlopig passief het groeiend bestand bijhouden van VVD-leden die zich met Internet bezig houden. Het contact met het Thorbeckehuis loopt via 'alg.sec@vvd.nl'. Via Internet kan worden opgevraagd welke VVD-ers over een

E-mailadres beschikken. VVD-Internet-adressen kunnen tijdens kantooruren worden gemeld bij het algemeen secretariaat, Mathieu Borsboom, 070 - 361 30 61.

AANKONDIGING TOPKADER-TRAINING 1996

In het najaar 1996 organiseert de Haya van Somerenstichting wederom de topkadertraining onder het voorzitterschap van de heer drs. L.M.L.H.A. Hermans. Het doel van deze training is enerzijds aandacht besteden aan politieke thema's, anderzijds het versterken van de liberale achtergrond bij het VVD-kader. Tijdens de training wordt het thema van de topkadertraining 1996, het Liberalisme, op een geïntegreerde en intensieve wijze behandeld en getoetst aan de dagelijkse politiek. Daarnaast worden de cursisten getraind op presentatie-, discussie- en forumtechnieken.

Studiebelasting en data

De cursus vindt plaats tijdens een drietal weekeinden in het najaar: 4 & 5 oktober, 8 & 9 november en 13, 14 & 15 december. Naast het bijwonen van deze bijeenkomsten zal enige tijd beschikbaar dienen te zijn voor de voorbereiding op de trainingsweekeinden. De kosten voor deze cursus bedragen ± f 925,- inclusief overnachtingen, materiaal en alle maaltijden.

Doelgroep

Doelgroep zijn de leden die belangrijke bestuurlijke en/of politieke functies bekleden of leden waarvan mag worden verwacht dat zij in de nabije toekomst belangrijke bestuurlijke en/of politieke functies gaan bekleden.

Profiel en criteria

De topkadercursist moet een brede maatschappelijke belangstelling bezitten. Daarnaast wordt het vermogen tot abstraheren en een hoge mate van inventiviteit verwacht. Een bereidheid tot kennisname van andere dan reeds verworven inzichten en het vermogen te discussiëren dienen aanwezig te zijn. De selectiecriteria die met betrekking tot de topkadercursist worden gehanteerd zijn onder andere dat hij/zij: -moet passen in het profiel van de topkadercursist; -actief is (geweest) binnen de VVD; -vaardigheden bezit op het gebied van discussie- en presentatietechnieken; -gemotiveerd is voor deelname; -bereid is ingezet te worden voor/namens/binnen de VVD.

Aanmeldingen en informatie

Leden kunnen zich rechtstreeks aanmelden bij de Haya van Somerenstichting door middel van een brief en cv met de motivatie, het doel van deelname en de leerverwachtingen. Aanmeldingen moeten voor 26 juli 1996 binnen zijn. Aanmelden en verdere informatie: Haya van Somerenstichting drs. Bonnie Bessem Postbus 30836 2500 GV Den Haag tel. 070 - 361 30 10

JONGEREN-WERKBEZOEK AAN SCHIPHOL

Door Eduard van der Biezen, foto: Luuk Gosewehr

gen ruim de gelegenheid om hierover met deskundigen van gedachten te wisselen. De discussie werd op gang gebracht door een enthousiast forum van liberale politici die vanuit hun portefeuille met de luchthaven Schiphol bemoeienis hebben. Ook gastheer Schiphol nam deel aan het forum. Na de discussie volgde een interessante bustour over het luchthaventerrein. Tijdens het drankje na afloop kon al geconcludeerd worden dat de formule van het werkbezoek goed werd ontvangen.

JOVD/VVD-TOPKADER-CURSUS 1996

'Liberalisme' 14 & 15 september 1996

Op 14 & 15 september organiseert de VVD in samenwerking met de JOVD weer de topkadercursus voor jongeren tot 30 jaar. De topkadercursus is een cursus die meer 'body' heeft dan een gemiddelde cursus. Als thema is dit keer 'het Liberalisme' gekozen. Aandacht wordt geschonken aan de filosofische grondslagen en de politieke praktijk van het liberalisme. Aan de hand van een aantal stellingen zal een centrale vraagstelling worden uitgewerkt. De cursus zal onder meer bestaan uit plenaire inleidingen door deskundigen, discussies in werkgroepen, presentatie- en debatingstechnieken. Van de deelnemers wordt verwacht dat zij enige kennis van het liberalisme hebben. De cursusprijs voor het weekeinde bedraagt f 100,-. Leden kunnen zich bij de Haya van Somerenstichting schriftelijk aanmelden vergezeld van curriculum vitae (max. één A4) en foto. In de brief dienen de motivatie van deelname en de leerverwachtingen van de cursus duidelijk te worden aangegeven. Aanmelden voor 1 augustus 1996 bij:

VVD Algemeen Secretariaat
Susanne Meijers
Postbus 30836
2500 GV Den Haag
tel. 070 - 361 30 10

AANKONDIGING LANDELIJKE SPREEKBEURTEN

De spreekbeurten van de voorzitter, de VVD-bewindslieden, de fractievoorzitters van de Eerste en Tweede Kamer en het Europees Parlement zullen weer in Vrijheid & Democratie worden gepubliceerd. Het bestuur geeft hiermee gevolg aan de wens van de algemene vergadering. Het sprekershoekje zal na het reces weer in elk ledenblad verschijnen. Gezien de lange termijn die tussen twee

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Maandblad voor de Volkspartij voor Vrijheid & Democratie

JUNI 1996 nr. 1439
ISBN: 0166 - 8498

Hoofdredacteur:
Reny Dijkman

Redactie:
Alexander Beels
Hans de Bie
Marcel Gerritsen
Johan Hommes
Michiel Krom
Lody Pieters
Ernst van Splunter

Correspondentie-adres:
(alléén betr. dit blad)
Reny Dijkman,
Postbus 622,
2280 AP Rijswijk.

Redactiesecretariaat:
Elisabeth Gans,
tel. 070 - 361 30 61.

Ledenadministratie:
VVD, Postbus 30836,
2500 GV 's-Gravenhage.
tel. 070 - 361 30 61

Druk:
Ten Brink, Meppel b.v.

Vormgeving:
Concept: Stempels & Oster
Lay-out: Siem Willems

Redactieraad:
p/a VVD, Postbus 30836,
2500 GV 's-Gravenhage,
t.a.v. Mevr. W.J.M. Bregman-Kaaks, vz.

uitgaven van Vrijheid & Democratie ligt, zal de inhoud van de sprekersagenda slechts onder voorbehoud kunnen worden geplaatst. Bovendien zal het telefoonnummer van de betrokken kc-contactpersoon worden vermeld, omdat onvoorziene annuleringen te laat komen en wij leden een vergeefse tocht willen besparen.

De heer drs. W.P.C. van Willigenburg is met ingang van 1 juni 1996 benoemd tot waarnemend burgemeester van Voorburg. De heer van Willigenburg is de tijdelijke opvolger van de VVD-er drs. H.B. Eenhoorn. Van Willigenburg is oudwethouder en oudvoorzitter van de gemeenteraadsfractie in Utrecht.

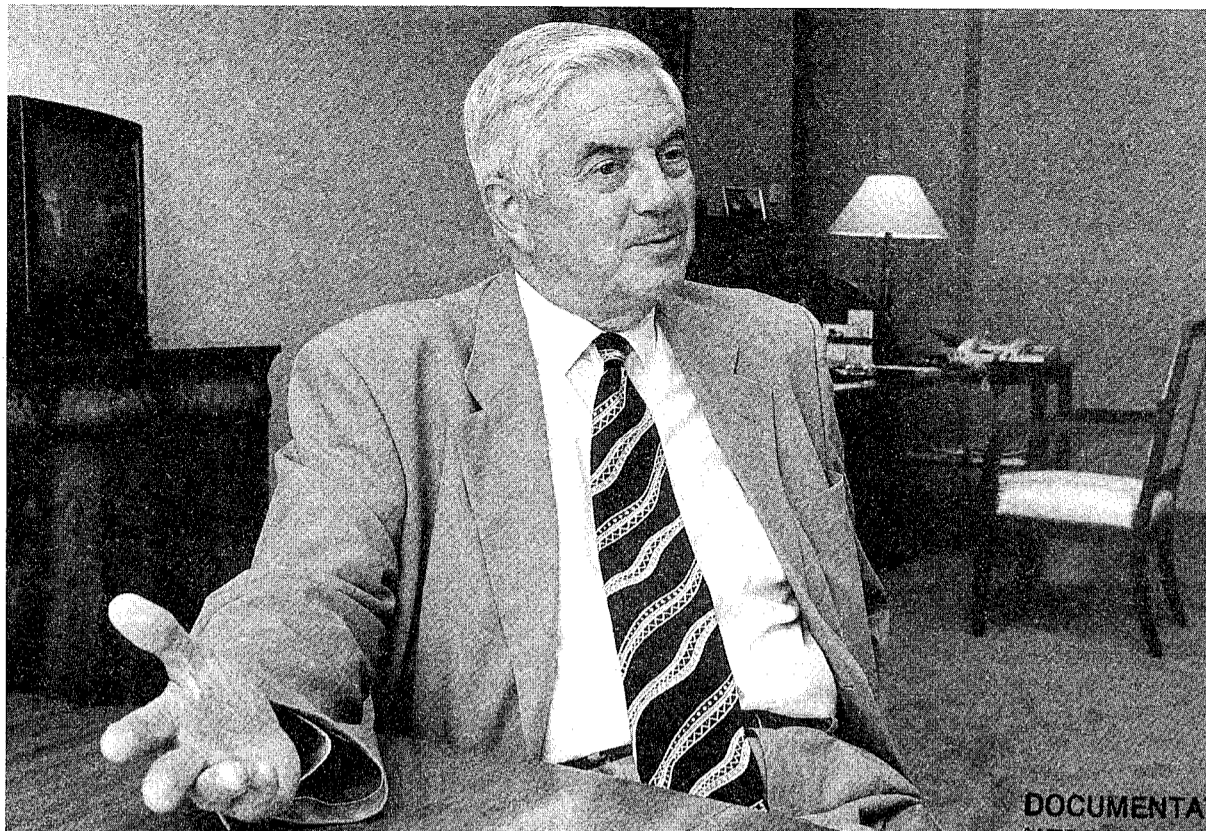
De VVD-gemeenteraadsfractie in Utrecht

zal nu worden geleid door mr. A.J. Kokshoorn. De heer Kokshoorn heeft deze functie al eerder vervuld, ook is hij in Utrecht wethouder geweest van Sociale Zaken, Woningbedrijf en Nutsbedrijven. Mr. Jan H.C. van Zanen is benoemd tot vice-fractievoorzitter.

Op 25 juni 1996 heeft Henk Vonhoff, commissaris der Koningin te Groningen, het voorzitterschap van de Maatschappij voor de aanleg van de Zuiderzeespoortlijn overgedragen aan Loek Hermans, CdK te Friesland. Vonhoff legt deze functie neer i.v.m. zijn pensionering.

Op 24 mei jongstleden vond het eerste van naar verwachting een reeks werkbezoeken plaats, georganiseerd in opdracht van de commissie Samenwerkingsprojecten JOVD-VVD. Deze commissie stelt zich ten doel om activiteiten te organiseren voor jonge liberalen uit beide organisaties. Het eerste werkbezoek vond plaats op de nationale luchthaven Schiphol. Motto van het werkbezoek was: 'Wat moet er gebeuren wanneer het maximum van de huidige capaciteit van Schiphol is bereikt?' Zo'n 25 jonge VVD-ers en JOVD-ers kre-

DOCUMENTATIECENTRUM
NEDERLANDSE POLITIEKE
PARTIJEN

- 2** Aan de vooravond van de derde Miljoenennota van dit paarse kabinet een gesprek met Frits Bolkestein. 'Het kabinet staat goed op de rails, maar toekomstplannen blijven er genoeg'

FRACTIE-RETRAITE

Aan het begin van het parlementaire jaar vergadert de VVD-fractie altijd twee dagen buiten de deur. Tijdens deze fractie-retraite wordt kort teruggekeken en veel vooruit geblikt. Dit jaar was in de namiddag een korte fietstocht ingelast om de geesten weer helder te krijgen. De fietstocht viel gelijk met het enige uur regen. Hier een paar dapperen: v.l.n.r. Henk van Hoof, Anne Lize van der Stoel, Jan Rijpstra en Otto Vos

FRANK DE GRAVE

- 4** De nieuwe staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid moest zich razendsnel inwerken. Geen vakantie voor Frank de Grave, die zijn vriend Robin Linschoten opvolgde. Een nieuwe kennismaking

SEPTEMBER 1996

Nr. 1440

ISBN: 0166 - 8498

EN VERDER...

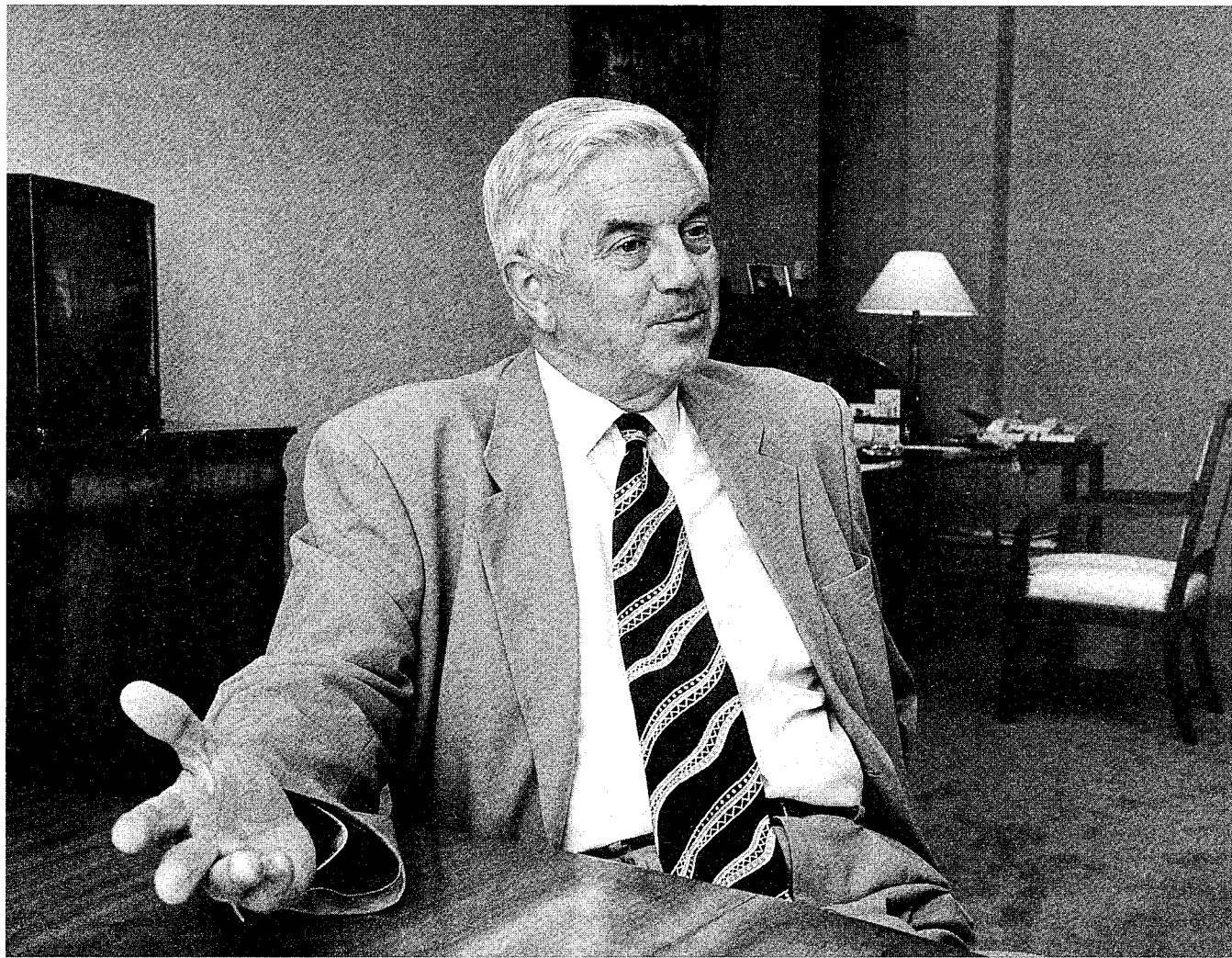

- algemeen directeur PTT Telecom Ben Verwaayen over de ontwikkelingen op communicatiegebied: 'De politiek zal op nieuwe maatschappelijke verhoudingen moeten inspelen...'
- wie doet er mee aan de VVD-Governmentgame?
- partijraadsvergadering op vrijdagavond 20 september
- de najaarscursussen van de Haya van Somerenstichting
- herdenking van het VVD-erelid Hans Nord
- vooraankondiging van de VVD-jongerendag in Zwolle

Frits Bolkestein:

'De Muntunie heeft grote voordelen, maar we moeten op ons tellen passen'

door Reny Dijkman, foto's: Theo Meijer

Bolkestein: 'Ons nieuw beleid zal zich toespitsen op de infrastructuur...'

'Als dit paarse kabinet bij zijn werkzaamheden vasthoudt aan de ingeslagen koers dan hebben wij bij de verkiezingen in 1998 drie belangrijke dingen bereikt. Wij hebben ons dan verlost van de terreur van het schatkisttekort. Voorts hebben wij de nagelaten schuld van 9,5 miljard van het vorig CDA-PvdA-kabinet weggewerkt. En, ten derde, hebben wij in deze periode wijzigingen van ons sociaal verzekeringsstelsel doorgevoerd die ons in de periode na 1998 veel financiële ruimte zullen verschaffen.'

Aan de vooravond van de derde paarse Miljoenennota constateert Frits Bolkestein dat alles goed op de rails staat. Toekomstplannen blijven er genoeg.

Maar de tijd voor 'leuke dingen voor de mensen' is nog niet aangebroken. Tijdens het komend parlementaire jaar zal het halen van de toelatingsnorm tot de Economische en Monetaire Unie een hoofddoel van de regering zijn. Het gaat dan om de 3% EMU-tekortnorm waaraan op dit moment slechts vier Europese lidstaten voldoen, namelijk Ierland, Luxemburg en Denemarken. Ook Nederland voldoet er aan maar moet zich het komende jaar nog de nodige inspanningen getroosten, omdat de totale overheidsschuld nog veel te hoog is. Frits Bolkestein deelt de mening van premier Wim Kok dat morrelen aan de toelatingscriteria tot de EMU een politieke doodzonde zou zijn. 'De heer Kok heeft gezegd: Als dat zou gebeuren dan is het misschien beter die EMU een of twee jaar uit te stellen. We moeten zuiver op de graat zijn. Ik ben dat helemaal met hem

eens. Als blijkt dat andere lidstaten niet aan de toelatingseisen voldoen en toch worden toegelaten, moeten we niet aan dat avontuur beginnen. De gulden is de hardste munt van Europa. Onze inflatie is de laagste. Dat geldt ook voor de rentestand. Iedereen die nu een huis koopt heeft daar voordeel van. Waar kan men elders in Europa een twintig jaar lopende hypotheek tegen een vaste rente van 7 à 8% afsluiten? De Nederlandsche Bank heeft net weer een paar miljard gulden binnengehaald in de vorm van een lening tegen 5,75%. In Europa is dat buitengewoon laag. Wij moeten dus oppassen dat wij de gulden niet verruilen voor iets dat minder goed is.'

Problemen

De politiek leider van de VVD voorziet komend jaar problemen voor een aantal lidstaten. 'Wij zijn nog niet goed genoeg, maar België's staatsschuld is over de horizon heen. Verder zijn daar bijzondere problemen omdat Luxemburg en België dezelfde munteenheid hebben. Luxemburg voldoet wel aan de EMU-eisen, België niet. Hoe moet dat? De Belgische minister van Financiën praat mij een beetje te luchtig over dit soort zaken. De Nederlandse monetaire en begrotingsautoriteiten mogen niet meedoen aan de neiging tot oprekking van het EMU-verdrag. Ik ga er vanuit dat onze minister van Financiën Gerrit Zalm volgende week een begroting zal presenteren waarin Nederland op overtuigende wijze aan de EMU-criteria zal voldoen.'

Werk

Halverwege de rit kijkt hij even terug op de belangrijkste doelstelling van het VVD-verkiezingsprogramma van 1994-1998. 'Dit kabinet heeft - in navolging van onze partij - als motto: werk, werk en nog eens werk. Met de werkgelegenheid gaat het goed. We hebben nu minder dan 500.000 werklozen. Dat zijn er natuurlijk nog veel te veel. De werkgelegenheid stijgt opvallend en de werkloosheid daalt. Ook de langdurige werkloosheid daalt voor het eerst sinds 1992 maar is nog steeds te hoog. Toch moeten we oppassen voor zelfgenoegzaamheid, want er valt nog genoeg te doen.' De politieke kleur van de huidige coalitie is ook het buitenland niet ontgaan. Frits Bolkestein: 'Men vraagt zich in België en

Duitsland af hoe hier een paarse coalitie mogelijk is. Die is er in de eerste plaats gekomen door een krachtige inbreng van de VVD. In de tweede plaats doordat de PvdA, wijs geworden door de oppositie van de jaren tachtig en in het kabinet Lubbers III, nu veel centraler in het politiek landschap is komen te staan dan vroeger.'

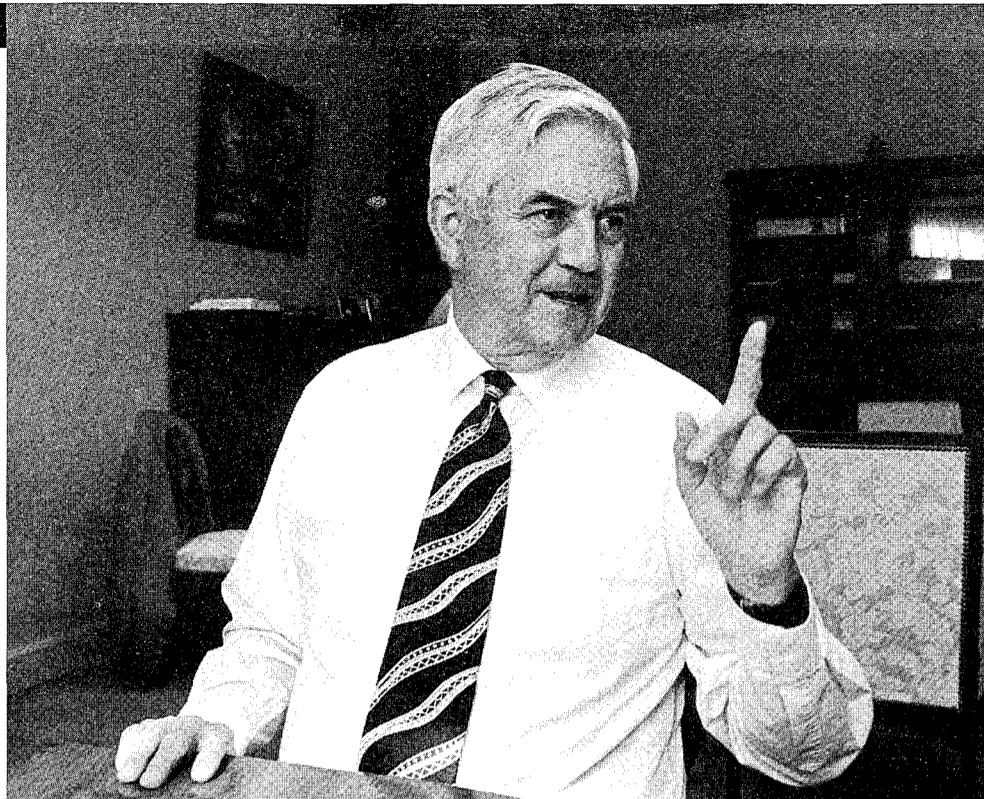
Onderwijs

Voor het komend parlementaire jaar wil de politieke leider van de VVD wel een paar voorzetjes geven. Zaken, die zijn warme belangstelling hebben. Onderwijs bijvoorbeeld.

Voor de toelating tot universiteiten wil hij beslist af van het onzalige lotingsysteem. 'Het gaat om prestatie, dus primair moet de eindexamenlijst tellen. Het klassieke argument tegen afschaffing van de loting is de zogenaamde laatbloeiers. Wat men veronachtzaamt, is de gedragsbeïnvloedende werking die uitgaat van de wetenschap dat men geselecteerd gaat worden. Iedereen die weet dat hij/zij wordt beoordeeld op basis van de eindexamencijfers gaat harder werken. Toelating op basis van eindexamencijfers belooft hard werken. Loten belooft niets. De tweede selectie kan dan de propedeuse worden. Wij moeten niet meer te maken krijgen met die belachelijke toestand van afgelopen zomer. Dat jonge meisje dat briljante cijfers haalde en uiteindelijk werd uitgeloot. Dat is natuurlijk bespottelijk.'

Verder juicht hij het toe dat staatssecretaris Netelenbos van Onderwijs een maatschappelijke discussie wil over het vak geschiedenis op de bovenbouw van HAVO/VWO. Van de vier profielen (studierichtingen) waaruit de leerlingen kunnen kiezen bevatten slechts twee het vak geschiedenis.

'Kennis van onze geschiedenis en historisch besef is voor allen noodzakelijk. Dat geldt in de eerste plaats voor de vaderlandse geschiedenis. Wie geen weet heeft van wat ons in het verleden is overkomen, kan niet op bewuste wijze deelne-

'Geschiedenis is net zo'n basisvak als Nederlands en wiskunde...'

men aan de huidige samenleving. Wij moeten rekening houden met de stijgende aantallen leerlingen die een zeer verschillende culturele achtergrond hebben. Kennis van geschiedenis is een voorwaarde voor goed burgerschap. Mij lijkt het beter het vak Mens- en Maatschappijwetenschappen te schrappen en die uren te gebruiken voor geschiedenis. Geschiedenis is net zo'n basisvak als Nederlands en wiskunde.'

WAO

Als ander blijvend aandachtspunt noemt hij de WAO. 'Wij hadden gehoopt de nieuwe WAO nu reeds ingevoerd te hebben. Dat is niet gelukt. De tweede zet was om het dan komende januari te doen. Ook dat lijkt nu niet te lukken doordat de wetgeving te gecompliceerd is. En het laatste wat ik wil is een ingewikkeld wetsontwerp waarbij zoveel mensen zijn betrokken overhaast invoeren. Dat moet heel zorgvuldig gebeuren. Die invoering wordt nu op 1 januari 1998 gesteld. Daarover zijn we nu in gesprek.'

Volksgesondheid

Ook zal de komende twee jaar naar een betere financiële structuur in de Volksgesondheid worden gezocht. Bolkestein; 'Volksgesondheid gaat iedereen aan. Wij

zijn nu aan het nadenken over wat er met het ziekenfonds moet gebeuren, met bejaarden die een vermogen hebben maar geen of een klein inkomen en met studenten. Kortom, met al die groepen die in de ruimte om dat ziekenfonds komen. Dat geeft ook een nadere invulling aan het regeerakkoord. Het regeerakkoord is een basis waarop op allerlei punten moet worden voortgebouwd.'

Nieuw beleid

Frits Bolkestein is ervan overtuigd dat als de huidige vaart erin blijft, er over twee jaar financiële ruimte voor nieuw beleid zal zijn. 'Dan zijn we na twintig jaar verlost van de terreur van het financieringstekort. Dan ben ik pas tevreden. Dan kunnen we ook overgaan op een andere wijze van begroten, namelijk met een kapitaaldienst.

Dat nieuwe beleid zal zich onder meer toespitsen op onze infrastructuur. Annemarie Jorritsma heeft al veel bereikt. Ik noem de vijfde baan van Schiphol, de hoge-snelheidslijn - al vind ik 900 miljoen erg veel voor die tunnel -, en de Betuwelijn. Dat het vliegveld Beek nog steeds niet is uitgebreid, vind ik jammer. De mensen in Limburg willen het. De statenleden staan er unaniem achter. De gedeputeerden ook. Waarom moeten de mensen in Den Haag het dan weer beter willen weten?

Verder is Annemarie bezig met de variabilisatie van de kosten van het autoverkeer. Een verhoging van de benzineaccijns moet worden teruggegeven in de vorm van vermindering van de motorrijtuigenbelasting. Daarvoor heeft Annemarie Jorritsma al sinds 1982 gepleit. De VVD stáát daar ook op. Bovendien mag de accijnsverhoging niet zo hoog zijn dat de mensen massaal over de grens gaan tanken. Maar de mensen laten zich hun mobiliteit niet meer afpakken. Het grootste deel van de gereden kilometers met personenauto's is recreatieverkeer. Dat gun ik mensen van harte, maar het betekent wel files en die files steken Annemarie als een graat in de keel.

In de Randstad hebben we ongeveer de hoogste autodichtheid van Europa. Wij ontkomen daar dan ook niet aan een modern en dicht openbaar transportsysteem.'

Het basisonderwijs en ons technologiebeleid vormen volgens Bolkestein twee

andere pijlers voor het nieuwe beleid vanaf 1998. 'Het basisonderwijs vooral voor diegenen die de school binnenkomen en weinig Nederlands spreken.' De bestrijding van de misdaad noemt hij een vierde pijler.

Voor het nieuwe verkiezingsprogramma weet hij nog veel meer punten te noemen, zoals de visie op onze toekomst waar thans de Commissie 'Liberalisme 21ste eeuw' aan werkt. 'Daar komen vragen aan de orde over de gevolgen van de individualisering en hoe het verder moet met ons onderwijs, met alle nieuwe technieken in de gezondheidszorg en met de vergrijzing. Het hoofdbestuur zal zich dit najaar buigen over de samenstelling van de Commissie Verkiezingsprogramma. Daar wil ik niet op vooruit lopen.'

Campagnes

Met t.v.-uitzendingen van de Amerikaanse Conventie rond Bob Dole nog op het netvlies vraag ik Frits Bolkestein wat voor een soort campagne hij in 1998 wil voeren. Zijn antwoord is kort. 'Ik zal onze VVD-visie uitdragen. Waar nodig door ons te markeren ten opzichte van andere partijen. In het bijzonder de PvdA en het CDA. Maar ik zal dat doen zonder animositeit en zonder overdrijving. Concurrentie zonder animositeit.'

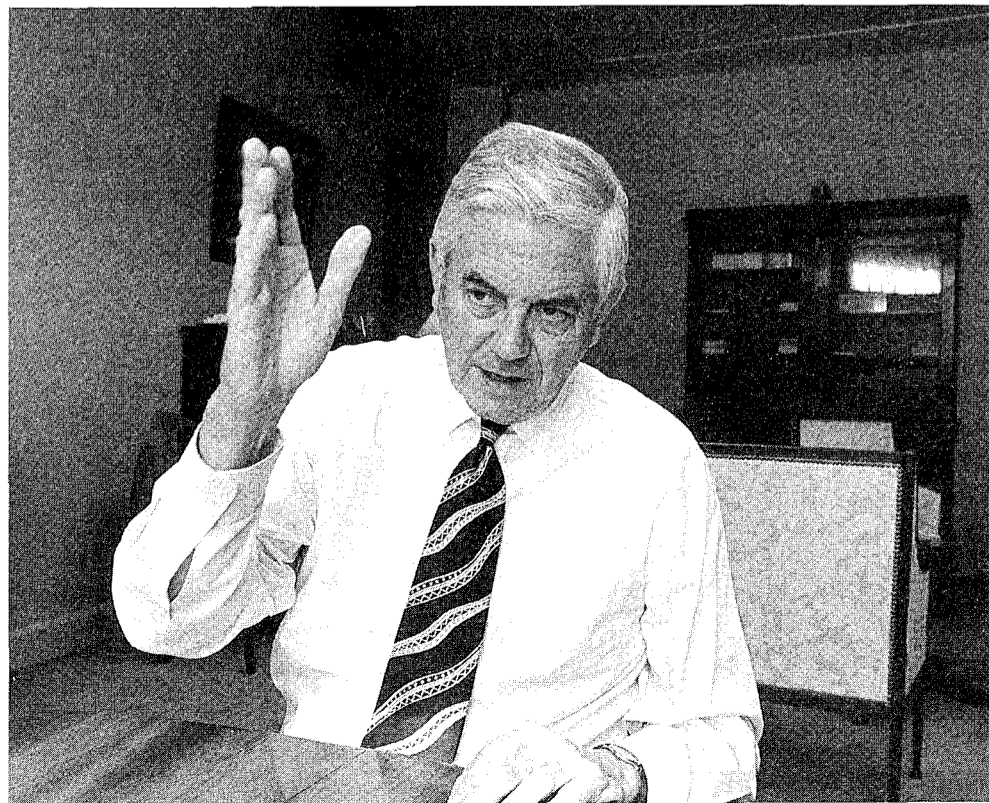
TV & RADIO UITZENDINGEN

De komende VVD partij-uitzendingen op televisie hebben plaats op:

- donderdag 12 september, Nederland 1: 11.54 - 11.57 uur
- donderdag 19 september, Nederland 2: 17.21 - 17.24 uur
- vrijdag 27 september, Nederland 3: 13.07 - 13.10 uur
- vrijdag 4 oktober, Nederland 2: 23.09 - 23.12 uur
- maandag 14 oktober, Nederland 2: 15.54 - 15.57 uur
- maandag 21 oktober, Nederland 3: 17.52 - 17.55 uur
- dinsdag 29 oktober, Nederland 1: 11.54 - 11.57 uur.

De VVD radio-uitzendingen zijn vanaf zaterdag 14 september elke veertien dagen te horen op de zaterdagen in de oneven weken van 18.12 - 18.22 uur op Radio 5.

Frank de Grave:

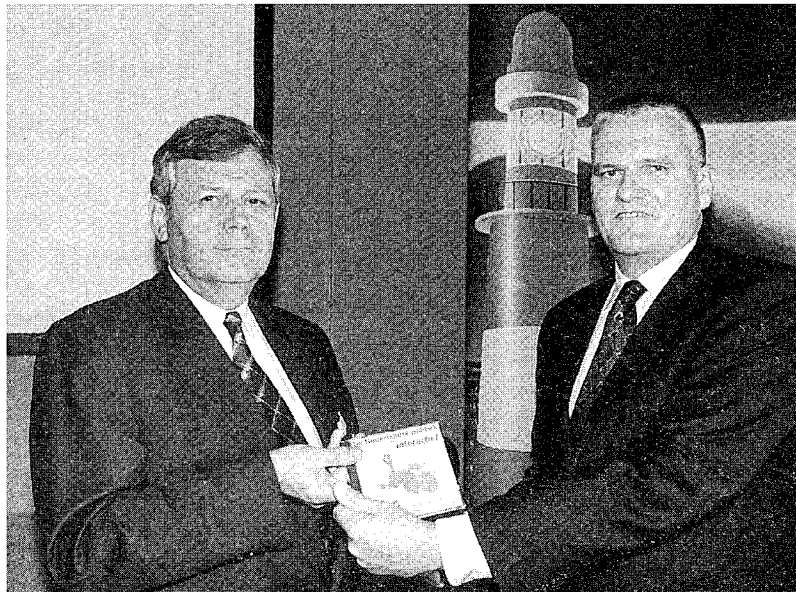
Ik moet mij snel inwerken, want de trein rijdt door

door Ernst van Splunter, foto: Max Koot

Op dinsdag 2 juli werd Frank de Grave door Koningin Beatrix beëdigd als staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid. De voormalige Amsterdamse loco-burgemeester volgde Robin Linschoten op die aftrad tijdens het CTSV-debat. Voor velen binnen de VVD was de benoeming van De Grave geen grote verrassing. Hij draait al vanaf 1982 mee in de landelijke en hoofdstedelijke politiek. Daar komt bij dat zijn staat van dienst imposant is. Als financieel woordvoerder van de VVD-Tweede Kamerfractie deed hij in de periode '86-'89 van zich spreken en in 1990 gaf hij een dynamisch vervolg aan zijn carrière door te kiezen voor de Amsterdamse politiek. Zijn wethouderschap in de hoofdstad, dat hij moest opgeven vanwege zijn benoeming op SZW, verliep zeer succesvol. Hoewel politiek Den Haag dus allerminst van zijn stoel viel door de komst van De Grave, werd hij zelf toch enigszins overvallen. Of, zoals hij het zelf zegt: 'Het telefoontje van Frits kwam onverwacht en snel'.

Voor Frank de Grave heeft het nog steeds iets bizars. Zeer betrokken, hij is immers goed bevriend met Robin Linschoten, volgde hij het CTSV-debat op de televisie. Nota bene op de dag dat hij zijn verjaardag vierde. 'Na het debat heb ik wel een goeie borrel moeten drinken om de emoties te verwerken', zegt hij. Hoewel hij in Amsterdam had aangekondigd dat dit zijn laatste periode als wethouder zou worden, kwam een nieuwe functie toch eerder dan Frank de Grave had verwacht. 'Na acht jaar moet je iets anders gaan doen, anders dreig je al snel tot het meubilair te gaan behoren. Dan heb je het beste gegeven en wordt het tijd voor verandering. In 1997 had ik daarover willen nadenken. Een terugkeer naar Den Haag was een mogelijkheid, maar een totaal nieuwe richting kon het ook worden. Door het verzoek van Frits Bolkestein werd het echter Den Haag.'

Voorzitter Willem Hoekzema ontvangt de eerste disk van de heer P. Cloo, lid van de Raad van Bestuur Strengholt b.v.

Sportliefhebber

Zijn gezin reageerde positief op de verandering. 'Ik heb mijn vrouw Doriënke in mijn JOVD-hoofdbestuurstijd leren kennen. Die weet dus waar ze mee getrouwd

Frank de Grave

is en wat het leven met een politicus inhoudt. Ze weet ook goed wat de gevolgen van deze nieuwe baan zijn. Mijn zoon reageerde aanvankelijk wat gereserveerder. Net als ik is hij een groot sportliefhebber en aangezien ik in Amsterdam naast Financiën ook Sport in portefeuille had, mocht hij nog wel eens mee naar wedstrijden. Hij vreesde dat dit op de tocht zou komen te staan. Ik heb hem uitgelegd dat ook bewindslieden nog wel eens dergelijke uitnodigingen krijgen. Toen was het goed.'

Professionele begeleiding

Frank de Grave noemt de wijze waarop hij op zijn departement werd begeleid tijdens de eerste dagen 'professioneel'.

'Op televisie kon je wel zien dat de sfeer rond Robin Linschoten erg hartelijk was vanuit het ministerie. Ik heb dat precies zo ervaren. Wat ook erg hielp bij mijn overstap was het feit dat Robin positief reageerde. Ik ben op mijn eerste werkdag met hem gaan eten.'

Op dit moment is de nieuwe staatssecretaris zich aan het inwerken. Een onafzienbare rij van vaak gecompliceerde dossiers. De samenhang van de onderwerpen is belangrijk. Het is zaak die snel onder de knie te krijgen want de trein rijdt door.'

Afscheid van Amsterdam

Als het gesprek plaatsvindt is de opening van de Amsterdam Arena net achter de rug. Frank de Grave heeft dit proces van het ontstaan en de bouw van dit stadion van begin tot eind begeleid. De opening woonde hij echter bij als lid van het kabinet en niet als wethouder. 'Tout Amsterdam, maar ik moet zeggen ook tout Nederland was er. Ik heb veel mensen gesproken die ik na mijn vertrek nog niet had terug gezien. Ik kon bijna geen pas verzetten. De reacties waren zeer vriendelijk. Ik heb ook erg veel brieven gekregen.' Op 4 september vond in Amsterdam een officiële bijeenkomst plaats voor Frank de Grave. Tijdens een bijzondere raadsvergadering nam de gemeente van hem afscheid.

DE VVD IS OOK INTERACTIEF

door Lucas Osterholt, foto: Theo Meijer

De VVD is nu ook actief aanwezig in de wereld van de computer. Op 7 juni jongstleden werd tijdens het congres van de Liberale Internationale te Noordwijk de eerste Compact Disk over een Nederlandse politieke partij aangeboden aan

partijvoorzitter Willem Hoekzema en de voorzitter van de VVD Tweede-Kamerfractie, Frits Bolkestein.

De CD-i is onderverdeeld in 2 delen. Het eerste deel handelt over enkele algemene politieke zaken en geven een inzicht in de werkwijze van de politiek.

Aan bod komt onder meer:

- politieke partijen (wat doen ze, hoe doen zij het)
- de Haagse politiek (regering en kabinet, de Tweede Kamer, de Eerste Kamer) en de andere volksvertegenwoordigers (het Europees parlement, provinciale staten en gemeenteraden).

Het tweede deel gaat onder meer in op de geschiedenis van het Liberalisme in Nederland en geeft in vogelvlucht een overzicht van haar kopstukken, de belangrijkste onderwerpen waar de VVD voor staat en informatie over de VVD van nu.

De CD-i werd samengesteld door twee onafhankelijke, parlementair ervaren

journalisten, in opdracht van uitgeverij Strengholt te Naarden en de VVD, terwijl de begeleidingscommissie bestond uit vertegenwoordigers van onder meer het Documentatiecentrum Nederlandse Politieke Partijen te Groningen, het Parlementair Documentatiecentrum in Leiden en het Centrum voor Parlementaire Geschiedenis in Nijmegen.

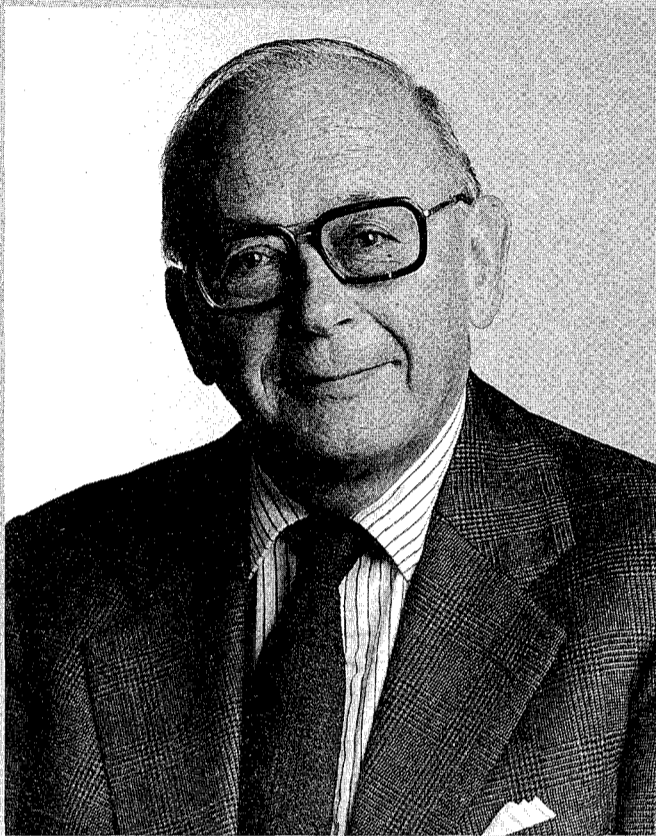
Voor leden van de VVD bestaat de mogelijkheid deze CD-i tegen een ledenprijs te kopen. Indien u f 75,- overmaakt op bankrekeningnummer 630497516 van de Generale Bank onder vermelding van 'CD-i VVD' plus uw naam en adres wordt deze bijzondere productie u toegezonden.

De winkelprijs bedraagt f 95,-

De disk kan alleen worden afgespeeld op een CD-i speler voorzien van het Compact Disk interactive symbool.

Voor eventuele inlichtingen kunt u, alleen schriftelijk, contact opnemen met het Algemeen secretariaat van de VVD, Postbus 30836, 2500 GV Den Haag.

IN MEMORIAM MR. HANS ROBERT NORD -ERELID VAN DE VVD-

Op 16 juli 1996 overleed op 76-jarige leeftijd het VVD-erelid mr. H.R. Nord. De VVD verloor met hem haar boegbeeld van de Europese eenwording, waarvoor hij zich vanaf 1946 volledig heeft ingezet.

Al bij de oprichting van de VVD in 1948 werd hem door de toenmalige partijleider Oud gevraagd een eerste bijdrage voor de partij te leveren betreffende de Europese eenwording. Zijn laatste bijdrage schreef hij in juni jl. in Liberaal Reveil onder de titel 'Een verenigd Europa als nationaal belang'. Zijn inzet voor een verenigd Europa kwam in grote mate voort uit zijn ervaringen opgedaan in de oorlog en in het verzet. Daardoor leerde hij mensen los te zien van hun nationaliteit en hen samen te brengen. Dat idee is leidend geweest in zijn gehele leven.

Hans Nord heeft binnen de VVD vele functies vervuld. Tien jaar lang was hij afgevaardigde in het Europees Parlement. Zijn eerste mandaat liep vanaf de eerste rechtstreekse verkiezingen van het Europees Parlement in 1979. In 1984 was hij VVD-lijsttrekker. Nord kende het Europees Parlement door en door. Voorafgaand aan zijn parlementaire jaren was hij van 1961 tot 1978 daarvan Secretaris-Generaal geweest. Tijdens zijn mandaat was hij respectievelijk quaestor en vice-voorzitter van het Europees Parlement. Hij heeft aan de ELDR-verkiezingsprogramma's meegewerkt van 1979 en (als voorzitter) van 1984.

Ook binnen de landelijke VVD bekleedde hij vele functies. Hij was voorzitter van de VVD-commissie 'Ongebroken Lijnen', lid van de programcommissie voor de Tweede Kamerverkiezingen van 1994. Hij was voorzitter van de VVD-partijcommissie Europese Zaken en voorzitter van de kandidaatcommissie voor de verkiezingen van het Europees Parlement in 1994.

In 1987 werd de naar hem vernoemde Mr H.R. Nordstichting in het leven geroepen met het doel de Europese voorlichtingscampagnes van de VVD te begeleiden en te coördineren. Bij de afsluiting van zijn actieve parlementaire

tijd werd hij in 1989 voor zijn vele verdiensten tot erelid van de VVD benoemd.

Hans Nord was een beminnelijk liberaal. Door zijn humor, zijn grote intelligentie, diplomatie, relativiseringsvermogen en oprechte belangstelling voor mensen, wist hij te binden. Veel liever werkte Hans Nord achter de schermen dan dat hij op de voorgrond trad. Hij publiceerde regelmatig artikelen over Europa, werkte mee aan Teldersstichtingrapporten, maar de media zocht hij alleen toen het lijsttrekkerschap in 1984 dat noodzakelijk maakte.

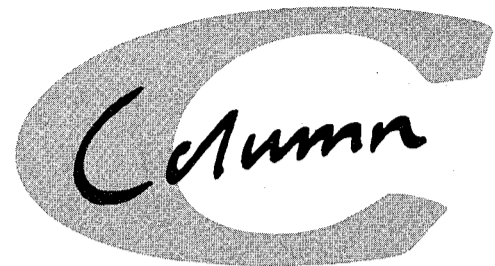
Hoezeer hij in staat was mensen bijeen te brengen blijkt ook uit het Liber Amicorum dat hem bij zijn afscheid van het Europees Parlement werd aangeboden. Mensen uit alle partijen, van communisten tot en met conservatieven, uit België, Duitsland, Frankrijk, Italië en het Verenigd Koninkrijk getuigden daarin van hun vriendschap.

Toen zijn ziekte zich anderhalf jaar geleden openbaarde was dat voor Hans Nord geen reden om zijn werkzaamheden te staken. In de periode van tussentijds herstel deed hij onder meer actief mee aan de VVD-Europatop in Eerbeek.

Hans Nord was Commandeur in de Orde van Oranje Nassau en drager van vele buitenlandse onderscheidingen.

Zijn vrouw Margaret heeft het hem mogelijk gemaakt zich zo volledig in te zetten voor zijn idealen. Naar haar en zijn zonen Roger en Mark met hun gezinnen gaat ons medeleven uit.

Willem Hoekzema,
voorzitter VVD.

VAN DE VOORZITTER

In de tweede helft van september worden de derde Algemene Beschouwingen gehouden van dit PvdA-VVD-D66-kabinet.

De VVD heeft al veel van haar programma waargemaakt! Daar mogen we trots op zijn en dat kunnen wij uitdragen.

Bijvoorbeeld gedurende de laatste drie maanden van dit jaar zal de partij-organisatie zich met name richten op ledenwerving. De start van deze ledenwerfcampagne voor onze eigen PR-mensen is op 5 oktober. Daarna zal de campagne over ons land werven, gekoppeld aan avondvullende bijeenkomsten met VVD-kopstukken, werkbezoeken, een jongerendag en telemarketingacties.

Bestuur, bewindspersonen en fracties zetten zich voor 100% in om de gelederen van de VVD te versterken. Iedereen weet dat een grote politieke partij een stevig ledenfundament nodig heeft. Onze liberale basis moet zo breed mogelijk zijn.

Vanaf het begin van mijn voorzitterschap heb ik het belang van ledenwerving en ledenbehoud onderstreept. Daartoe moeten wij ons allen inspannen. Vanaf januari praten we met de hele partij over onze liberale beginselen. Medio 1997 gaan we weer gezamenlijk over het nieuwe VVD-verkiezingsprogramma discussiëren. Ik ga van het standpunt uit: hoe meer zielen hoe meer vreugd!

Steun onze PR-mensen bij hun wervingsactiviteiten. Dan kunnen we eind dit jaar gezamenlijk terugkijken op een geslaagd 1996!

Willem Hoekzema

VERTREK HENK VONHOFF 'VAARWEL MIJN GRONINGERLAND,

VERWACHT EEN ANDERE HEER..!'

door Lucas Osterholt, foto: Jur Bosboom

Met zijn gebruinde, sonore stem is hij steeds herkenbaar. Als hij praat, zijn anderen stil en als erudiet en welbespraakt causeur zit hij zelden om een woord verlegen.

Loco-commissaris G. Beukema overhandigde namens de Provincie Vonhoff het eerste exemplaar van een herdruk van de atlas van de Provincie Groningen uit de periode 1722-1736. Vonhoff staat bekend als een verwoed verzamelaar van oude atlanten en deze speciaal voor zijn vertrek herdrukte editie was dan ook meer dan welkom. Terwijl veelvuldig op deze dag het Groninger volkslied werd aangeheven, kregen de receptiegangers bij het vertrek een speciaal voor deze gelegenheid gecomponeerde chocoladelekkernij mee, de "Vonhoff-kugel".

De provincie Groningen sluit met het vertrek van het echtpaar Vonhoff een boek. En terwijl de door Vonhoff veelvuldig gebezigde slogan 'Er gaat niets boven Groningen...' nog zachtjes na-echoot, werden de slotwoorden van 't Waeghstuk bewaarheid. Vaarwel mijn Groningerland, verwacht een andere heer.

Toch zocht Henk Vonhoff na afloop van zijn drie dagen durende afscheid als Commissaris der Koningin in de Provincie Groningen even naar woorden. In die drie dagen gaven de anders wat stille Groningers blijk van een gegroeide verknochtheid aan 'hun' Commissaris, die 16 jaar lang de belangen van Groningen in en buiten de provincie heeft verdedigd.

Donderdag 27 juni 1996 was het Vonhoff-dag in de stad Groningen. Met een Groninger variatie op Vondel's Gijsbregt van Aemstel getiteld 't Waeghstuk' werd eerst door bestuurlijk Groningen afscheid van Henk en Loes Vonhoff genomen, terwijl later in de middag anderen in een vijf uren durende receptie het echtpaar de hand konden schudden.

Henk en Loes Vonhoff waren in die 16 jaar Groninger met de Groningers geworden. Hoewel Henk Vonhoff bij zijn benoeming nog afwachtend werd bekeken, verwierf het echtpaar snel gezag en vriendschap en was het afscheid mede daardoor hartverwarmend.

FRITS BOLKESTEIN

Aan de vooravond van de derde Miljoenennota van dit PvdA-VVD-D66-kabinet wil ik voor u de voorlopige balans opmaken.

We zijn nu iets over de helft van de rit. Veel is bereikt. Ik heb tijdens de campagne beloofd dat werkgelegenheid de hoogste prioriteit zou hebben. Het aantal werklozen was eind augustus gezakt tot ver onder de 500.000. Nog altijd te veel, maar procenten minder dan de eindprestatie van het kabinet Lubbers-Kok in 1994.

Veel nieuwe banen zijn het product van nationale soberheid. Die zijn ontstaan door loonmatiging en lastenverlichting, natuurlijk ook door scholing en door begeleiding van langdurig werklozen. Velen krijgen een nieuwe kans. Dat is ook nodig want internationaal gezien is het aantal werkenden nog altijd te laag. Tot nu toe komen er elk jaar ruim 100.000 banen bij. Dat is zelfs meer dan in het regeerakkoord was voorzien. Ook de komende twee jaar zal uitbreiding van de werkgelegenheid tot onze belangrijkste doelstelling horen.

Daarnaast wordt het parlementaire jaar 1996/97 cruciaal voor het terugdringen van het schatkisttekort tot onder de grens waarop de toetreding tot de Economische en Monetaire Unie in het Verdrag van Maastricht is gesteld. De VVD zal aan dat criterium vasthouden. Niet alleen voor de toetreding van ons eigen land, maar voor elke lidstaat. Onze gulden is de hardste munteenheid binnen de Europese Unie. Nederland kent de laagste inflatie en de laagste rente. Iedere Nederlander die een huis koopt, heeft daar plezier van. De VVD is niet van plan op dit punt concessies te doen aan landen die een minder goed beleid hebben gevoerd.

Indien dit criterium door sommige landen niet kan worden gehaald, is het beter nog een of twee jaar te wachten met die EMU dan met morsige concessies van start te gaan.

Tot slot: als wij er in slagen de trein goed op de rails te houden dan zijn wij in 1998 voor het eerst sinds 20 jaar verlost van de terreur van het schatkisttekort. Dan kunnen wij zonder naargeestige financiële erfenissen al onze energie besteden aan nieuw beleid.

Frits Bolkestein

IN MEMORIAM DR. HANS RUDOLF VAN HOUTEN

De heer dr. H.R. van Houten is op 31 juli 1996 op 88-jarige leeftijd overleden. Hij was in het kabinet-De Quay VVD-staatssecretaris van Buitenlandse Zaken. In die functie beheerde hij onder minister Luns de portefeuilles NAVO, de West-Europese Unie, de Raad van Europa en de Benelux.

De heer van Houten was Commandeur in de Orde van de Nederlandse Leeuw en Ridder in de Orde van Oranje Nassau.

Onze deelneming gaat uit naar zijn vrouw en zijn familie.

Willem Hoekzema,
voorzitter VVD.

De VVD-fractie in de Tweede Kamer der Staten-Generaal zoekt voor het secretariaat een full-time

Coördinator secretariaat (m/v)

Functie-informatie:

- de dagelijkse coördinatie van de werkzaamheden op het secretariaat, waaronder:
 - * de administratieve verwerking van de aan de fractie gerichte post
 - * de behandeling van inkomende telefoongesprekken
- het bijwonen van fractievergaderingen
- het assisteren van de ambtelijk secretaris bij bijzondere projecten
- het vervangen van de ambtelijk secretaris

Functie-eisen:

- U hebt een adequate opleiding
- U hebt een voor de functie relevante ervaring
- U beschikt over een goede schriftelijke en vooral mondelinge uitdrukkingsvaardigheid
- U kunt omgaan met moderne tekstverwerkingsapparatuur
- U bent zelfstandig, flexibel, communicatief, nauwkeurig en stressbestendig
- U sympathieert met de beginselen en doelstellingen van de VVD en U bent bij voorkeur bekend met de partij-organisatie

Het salaris is afhankelijk van opleiding en ervaring.

Hebt U belangstelling voor deze functie, richt dan Uw brief met curriculum vitae vóór 24 september 1996 aan de heer N.J. Moonen, personeelscoördinator van de VVD-Tweede-Kamerfractie, Postbus 20018, 2500 EA Den Haag. Telefonisch bereikbaar op nummer 070 - 318 28 63.

VAN SCHERPENBERG-COMMUNICATIEPRIJS BEREIKT IN KC-DORDRECHT EERSTE LUSTRUM

door Reny Dijkman

Zoals de kc-Friesland De Gouden Speld toekent aan de Fries of Friezin die jaarlijks het meest verdienstelijk was voor de VVD, zo kent de kc-Dordrecht de Van Scherpenberg-communicatieprijs.

Dit jaar zal op 4 november deze prijs voor de vijfde maal worden uitgereikt. De kamercentraleprijs werd ingesteld bij het afscheid van Wiesje van Scherpenberg. Zij was toen achtereenvolgens voor-

zitter van de afdeling Rijswijk, hoofdbestuurslid/vice-voorzitter kc-Dordrecht geweest en zeven jaar kc-voorzitter. Bij haar afscheid in 1991 werd Wies niet alleen tot ere-voorzitter van de kc-Dor-

recht benoemd, maar werd ook een naar haar vernoemde communicatieprijs voor de kamercentrale Dordrecht in het leven geroepen. Ook bepaalde het kc-bestuur dat zij levenslang voorzitter van de betreffende jury is.

De huidige kc-secretaris Melte Nab zegt daarover: 'Wies heeft zeer veel voor de kamercentrale betekend. Zij weet precies hoe we mensen bij de partij kunnen betrekken. Zij kent het belang van goed communiceren. Mensen, die zich wel intens voor de partij inzetten, maar nooit voor het voetlicht treden, zette zij in het zonnetje.'

Ook dit jaar is het weer mogelijk om personen of een afdeling aan te melden voor de Van Scherpenberg-communicatieprijs. Deze wisseltrofee waarvan een kleine replica in het bezit van de jaarlijkse winna(a)r(es) blijft wordt op 4 november 1996 op de kc-vergadering in Barendrecht uitgereikt. Aanmeldingen daarvoor kunnen tot 20 september worden doorgegeven aan Ank Overdijk-Back, secretaris van de jury. Adres: Boeier 164, 2991 KH Barendrecht. De prijs is al vier keer uitgereikt: In 1992 kreeg de afdeling Heerjansdam de pri-
meur; in 1993 nam Hans van Wijk, voorzitter van de afdeling Maassluis en partij-

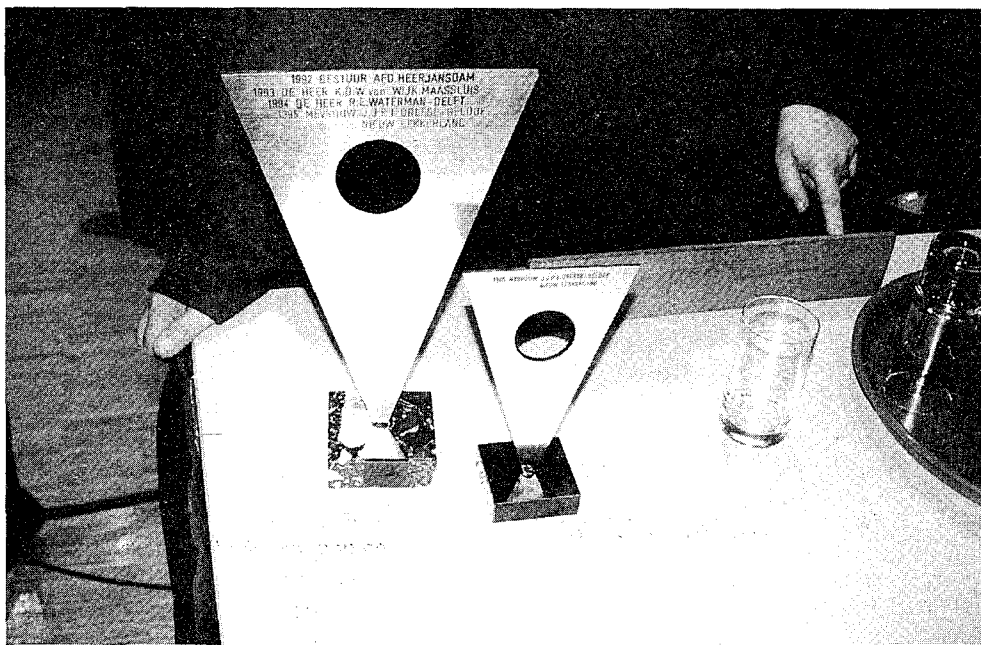
Wiesje van Scherpenberg

raadslid, hem in ontvangst. Het VVD-statenlid Ronald Waterman was in 1994 de winnaar en Joke Dreesse, VVD-wethouder te Nieuw-Lekkerland sloot tot op heden de rij in 1995.

Voor de communicatieprijs bestaat een aantal criteria waarvan de eerste natuurlijk luidt dat men goede intermenselijke contacten moet onderhouden. Ook is er in voorzien dat de VVD met haar communicatiekanalen nog lang niet aan het eind van haar mogelijkheden is, want "het vinden van nieuwe wegen in het communicatieproces" staat ook vermeld.

Vraagt men Wies wat het belangrijkste binnen communicatie is, dan komt haar antwoord direct: 'Eerlijkheid'. In één adem vult ze dat aan met 'Het gaat er natuurlijk om dat mensen betrokken raken bij en gemotiveerd worden door de VVD! Dat lukt het best via intermenselijke contacten.'

de Van Scherpenberg-communicatieprijs plus de kleinere replica

CURSUSSEN HAYA VAN SOMERENSTICHTING NAJAAR 1996

Hieronder treft u een overzicht aan van de cursussen die bij de Haya van Somerenstichting zijn aangevraagd. Voor opgave en/of meer informatie kunt u contact opnemen met de genoemde contactpersoon. Indien u vragen heeft of meer informatie wenst over Vorming & Scholing kunt u contact opnemen met de Haya van Somerenstichting, tel. 070 - 361 30 10. U wordt dan te woord gestaan door Susanne Meijers of Bonnie Bessem.

KC DEN BOSCH
C. Hulskes
Lierbout 10
5283 AT Boxtel
0411-682822

Centrale dag Leergang Besturen
21 september

KC TILBURG
G. Kocken
Palestrinastraat 13
5411 XJ Waalwijk
0416-339247

Introductiecursus GR
7 september

Centrale dag Leergang Besturen
21 september

Liberalisme I
12 oktober (OC Midden Brabant)
12 oktober (OC Baronie v. Breda)
19 oktober (OC West-Brabant)

Cursus Gemeenteraad
26 oktober & 2 november

Cursus Onderhandelen
9 november

Discussietechniek I
13 & 14 december (OC Midden Brabant)
10 & 11 januari (OC Baronie v. Breda)
10 & 11 januari (OC West Brabant)

KC GELDERLAND
Mw mr E.M. Vaandrager-Hovenkamp
Rhienderinklaan 3
7231 DA Warnsveld
0575-521191

Discussietechniek I
27 & 28 september

Presentatietechniek I
11 & 12 oktober

Discussietechniek II
25 & 26 oktober

Presentatietechniek II
15 & 16 november

KC ROTTERDAM
Mw S. Korbee-Yildiz
Wilgensingel 184
3053 CZ Rotterdam
010-4611701

Liberalisme I
24 september

Centrale dag Leergang Besturen
12 oktober

Public Relations
22 & 23 november

KC DEN HAAG
mr drs C.D.A. Ruijgrok
Zeekant 65
2586 AD Den Haag
070-3502917

Centrale dag Leergang Besturen
26 oktober

KC LEIDEN
Mw M.E.R. de Vos van Steenwijk
Wittenburgerweg 124
2244 CG Wassenaar
070-5178929

Gemeentefinanciën
6 & 7 september

Introductiecursus
12 september

Discussietechniek I
8 & 9 november

KC DORDRECHT
M. Groosman
Haven 22
3143 PC Maassluis
010-5917568

Centrale dag Leergang Besturen
28 september

KC AMSTERDAM
dr D. Pinto
van Baerlestraat 75 I
1071 AS Amsterdam
020-6751088

Presentatietechniek II
30 & 31 augustus

Liberalisme II
13 & 14 september

Liberalisme I (jongeren)
19 september

Discussietechniek II
20 & 21 september

KC DEN HELDER
J. von Bönninghausen
Klokkeweid 27
1616 SH Hoogkarspel
0228-563693

Gemeentefinanciën
31 augustus & 7 september

Centrale dag Leergang Besturen
14 september

OC West-Friesland:
J. von Bönninghausen

Mediatraining
28 september

Presentatietechniek II
11 & 12 oktober

Discussietechniek II
8 & 9 november

PR-cursus
22 & 23 november

Liberalisme in de praktijk
7 december

OC Noord-Kennemerland:
Mw C.C.M. van den Akker-Smit
Cornelis Kooijmanlaan 9
1862 GG Bergen
072-5812221

Liberalisme I
3 september

Presentatietechniek I
6 & 7 september
8 & 9 november

Discussietechniek I
20 & 21 september
22 & 23 november

Presentatietechniek II
27 & 28 september
18 & 19 oktober

Discussietechniek II
11 & 12 oktober
15 & 16 november

Mediatraining
5 oktober

PR-cursus
25 & 26 oktober

Liberalisme I
8 & 9 november

KC HAARLEM
Mw A.W.J. Luyben
Burg. Trooststraat 3
2741 TZ Waddinxveen
0182-613546

Presentatietechniek II
27 & 28 september

Introductiecursus
8 oktober (OC 't Gooi)
9 oktober (OC Haarlem)
10 oktober (OC Amstelveen)

KC FRIESLAND
Mw M. Montanus-Jongstra
Elzewal 1
9203 LR Drachten
0512-511750

Workshop Actief Besturen
oktober/november

Discussie- en Vergader-technieken
27 & 28 september

Bestuurderscursus
26 oktober

Workshop 'Verhouding bestuur/fractie'
16 november

Liberalisme I
30 november

KC OVERIJSEL
J.P. Gebben
van der Schuerenmarke
45
8016 MB Zwolle
038-4654790

Centrale dag Leergang Besturen
19 oktober

KC GRONINGEN
drs H.H. Dijkstra
Noorderstraat 96
9611 AM Sappemeer
0598-391123

Discussie- en Vergader-technieken
27 & 28 september

Bestuurderscursus
26 oktober

Workshop 'Verhouding bestuur/fractie'
16 november

Liberalisme I
30 november

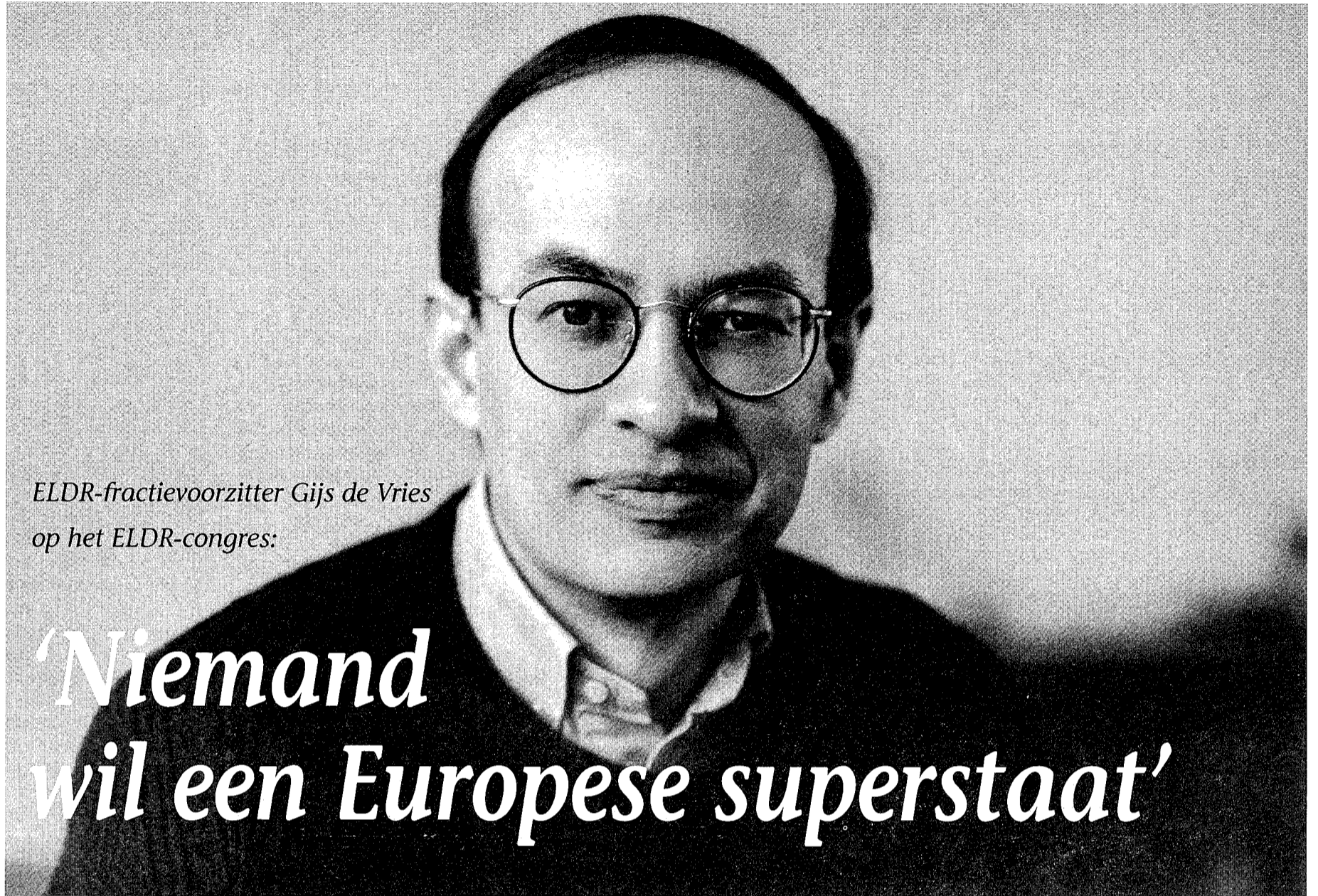
KC DRENTHE
P. Sniijders
Binnenweg 1
7751 GG Dalen

Liberalisme I
8 oktober

KC LIMBURG
F.P.A. Hondmann
Courtpendu 26
6245 PE Eijsden
043-4094254

Centrale dag Leergang Besturen
5 oktober

ELDR-fractievoorzitter Gijs de Vries op het ELDR-congres:

'Niemand wil een Europese superstaat'

(Samenvatting van de toespraak van Gijs de Vries ter gelegenheid van het Congres van de ELDR op 10 juli 1996 te Wenen)

De Europese Unie is het meest prominente economische blok. Het heeft een raamwerk geboden aan de Duitse eenwording. Meer dan 10 landen staan in de rij om te mogen toetreden. Buiten Europa worden landen geïnspireerd door het Europees experiment. In maart van dit jaar hebben Bolivia, Columbia, Ecuador, Peru en Venezuela gepleit voor het oprichten van een gemeenschap naar Europees model, compleet met een Raad, Commissie en een Parlement. Toch steekt het nationalisme de kop op

in Europa. Zij die de Europese Unie moeten leiden hebben gefaald waar het aankomt in het geven van een gedegen antwoord op anti-Europese geluiden. Het ontbreken daarvan steekt schril af bij de visie die door de initiatiefnemers van Europa werd ontwikkeld. In economisch opzicht levert uitbreiding altijd een positief saldo op. Dat geldt ook voor de Europese Unie. Hoe langer de toetreding van sommige landen wordt uitgesteld des te groter wordt het risico dat nationalistische en ontwrichtende krachten in Europa de boventoon zullen gaan voeren. De Europese Unie heeft een nieuwe missie nodig. Zij moet dood hout kappen en de spinnenwebben van het Verdrag verwijderen. Zij moet zich beperken tot essentiële taken, dat wil zeggen dat zij zich moet bezighouden met de taken die de nationale staten niet langer zelfstandig kunnen uitvoeren. De problemen die de burger het meest zorgen baren: werkloosheid, criminaliteit, milieu en internationale conflicten kunnen niet langer op regionaal of nationaal niveau worden aangepakt. Ze vereisen internationaal optreden. Natuurlijk, niemand wil een Europese superstaat, liberalen het minst van allemaal. Maar we willen ook geen lidstaten die de soevereiniteit bij de landsgrenzen zien eindigen.

Ander beslissysteem

De IGC is tot dusver hoofdzakelijk een oefening in negativisme geweest: de onderhandelaars geven er de voorkeur aan tegenover elkaar te staan in plaats

elkaar voorstellen te doen. Het is de hoogste tijd voor staatshoofden en regeringsleiders om de IGC met de neus op de feiten te drukken: het gaat om vrede en veiligheid, welvaart, het milieu en om de versterking van de rechtsstaat. De IGC moet een beslissingsmethode in het leven roepen die niet werkt als rem op de effectiviteit zoals tot op heden het geval is. Groot-Brittannië blokkeert de EU in haar veroordeling van de schending van de mensenrechten in Birma als reactie op de EU-boycot van Brits rundvlees. Wat de Europese Unie nodig heeft is een systeem dat een aantal landen in staat stelt op te treden namens de Unie. Andere landen zouden dit niet mogen blokkeren, noch zouden zij verplicht zijn er in te participeren.

Uitdagingen voor de Unie

De Europese Unie heeft twee uitdagingen: bij te dragen aan de veiligheid en stabiliteit van Europa en het verbeteren van het contact met de burger. Zij zal niet in staat zijn een nieuwe groep lidstaten te huisvesten tenzij zij accepteert dat haar speelruimte beperkt moet zijn. De Unie kan beter een aantal zaken grondig aanpakken - met minder EU-commissarissen - in plaats van het krachtig blijven proberen een nationale staat op Europees niveau te willen zijn.

LA CLOCHE

RESTAURANT

Kloksteeg 3 Leiden Telefoon 071 5123053

SPECIALITEITEN RESTAURANT

„Het Kasteel van Rhooon” b.v.

Tevens zalen voor recepties, diners en vergaderingen.

S.G. Abel Dorpsdijk 63, 3161 KD Rhooon, 010-5018896 / 5018884 / 5018488

VVD-Europarlementariër Elly Plooi:

'INFOMAATSCHAPPIJ IS GROOTSTE UITDAGING EUROPA'

door Ernst van Splunter

Wenen- Elly Plooi heeft het druk op de jaarlijkse Algemene Vergadering van de ELDR. Op de dag dat ze een toespraak houdt over het onderwerp dat centraal staat op dit congres, de informatiemaatschappij, geeft ze tussen de bedrijven door een interview aan een Iers radiostation. Haar fractiegenoot Pat Cox heeft haar dat gevraagd. Na het interview maakt de Ierse journaliste plaats voor V&D.

Ongelukkige resolutie

Elly Plooi maakt al snel duidelijk dat ze aanvankelijk ongelukkig was met de tekst van de resolutie over de informatiemaatschappij: 'Het gevolg was dat er een stortvloed aan amendementen moest worden behandeld. Gelukkig heeft Martin Bangemann, Europees Commissaris belast met dit onderwerp, er tijdens de plenaire behandeling een samenhangend geheel van weten te maken.'

Het winstpunt van de resolutie noemt zij de opname van de geliberaliseerde infrastructuur. 'Per slot van rekening vindt wetgeving daarover nu plaats. De Europese commissie moet hierop toezicht houden. In de tweede plaats is er het aspect van het stimulerend beleid dat de overheid moet voeren. De overheid moet sturen, "Leading by example" zoals dat heet. Dat gebeurt nu nog veel te weinig. De ministeries staan bijvoorbeeld nog lang niet allemaal op Internet. Economische Zaken was het eerste departement, maar Verkeer en Waterstaat heeft het veel beter gedaan. Die hebben echt een hele mooie presentatie'.

Grootste uitdaging

In haar toespraak tot het congres stelde Elly Plooi dat niet werkgelegenheid, maar een optimale ontwikkeling van de informatiemaatschappij de grootste uitdaging voor de Unie is. 'Een optimale ontwikkeling is de sleutel tot het verlagen van de werkloosheid en het versterken van het concurrentievermogen van onze industrie.'

Als bewijs voor het ontstaan van nieuwe werkgelegenheid rond de elektronische snelweg noemde Elly Plooi-van Gorsel de Verenigde Staten. Daar ontstaat 65% van de nieuwe banen rondom de informatiemaatschappij. Het Amerikaanse Congres heeft niet zo lang gelden de 'Telecom Liberation Act' aangenomen. De wet creëert de mogelijkheid voor het ontstaan van wereldwijd opererende en financieel krachtige bedrijven die hun stempel zullen drukken op de informatie-, amusements-, media- en communicatie-industrie. Daarmee is de aanval op de Europese markt geopend. Dit vraagt om daadkrachtig beleid, vanuit Europa als ook uit de lidstaten.

Om die reden vroeg Elly Plooi aandacht voor het bedrijfsleven, met name het

midden- en kleinbedrijf. De nieuwe technologie brengt veel nieuwe werkgelegenheid met zich mee. Zo komen er bijvoor-

beeld bedrijfjes van de grond die gespecialiseerd zijn in het verzorgen van pagina's op Internet voor instellingen en bedrijven.

3 dilemma's

Er zijn drie dilemma's in verband met dit onderwerp waarvoor de politiek zich geplaatst ziet: privacy van de burger ten opzichte van staatsveiligheid en misdaadbestrijding, het innen van de belastingen door de overheid en het recht van iedere burger op toegang tot de informatiemaatschappij. Elly Plooi: 'Het is voor de overheid moeilijk de verleiding te

weerstaan de voorkeur te geven aan veiligheid boven de privacy van de burger. "Big brother" is binnen bereik, als democratische tegenkrachten zich niet snel mobiliseren.

Overheden krijgen het knap lastig met het innen van belastingen. Het zal zeer moeilijk worden belasting te innen op consumptie en diensten (BTW) en ook op inkomsten.'

Het derde dilemma betreft de toegankelijkheid voor de burger. Welke diensten vallen wel en niet onder de "universal service". De angst voor uitsluiting van burgers bestaat en wordt als zeer reëel ervaren. Het betreft een nieuw onbekend medium. Daarnaast zijn er politici die inspelen op deze angst. Vooral de socialisten in het EP zijn daar goed in, zegt Elly Plooi.

Tenslotte blik zij vooruit naar de volgende zittingsperiode van het EP: 'Ik voorspel: iedereen kan over vijf jaar of eerder gebruik maken van de diensten die men nodig heeft. De informatiemaatschappij is er voor jong en oud, voor werkenden en niet-werkenden. De sleutel is echter ook hier: onderwijs, permanente educatie.'

VVD-Europarlementariër
Elly Plooi

BEZOEKEN VVD-TOP

Met ingang van heden zullen in Vrijheid & Democratie de spreekbeurten worden opgenomen van de VVD-bewindspersonen, de partijvoorzitter, de fractievoorzitters en van de fractievoorzitter van het Europees Parlement.

Wij zullen daarbij zoveel mogelijk de telefoonnummers van de contactpersonen/organisatoren opnemen, zodat u eventueel tegen de betreffende datum na kunt vragen of de spreekbeurt doorgaat. De redactie publiceert alle gegevens voor zover deze bekend zijn op de sluitingstermijn. Zij draagt geen verantwoordelijkheid voor recentere wijzigingen van de VVD-avonden.

September:

* 17 september spreekt staatssecretaris Frank de Grave (Sociale Zaken en Werkgelegenheid) tijdens de Prinsjesdagborrel in Rotterdam. Aanvang: 20.00 uur. Locatie: Gebouw de Esch in Rotterdam. Contactpersoon: de heer H. van Poeteren, tel: 010 - 477 13 78

* 30 september spreekt Frits Bolkestein, politiek leider VVD, over de Troonrede in het Internationaal Perscentrum Nieuwpoort, Lange Poten 10 te Den Haag. Aanvang: 20.00 uur. Contactpersoon: de heer H. van der Stolpe, tel: 070 - 324 60 25

Oktober:

* 7 oktober spreekt Annemarie Jorritsma, minister van Verkeer & Waterstaat, in Café De Kring, Kerkstraat 1 in Roosendaal. Aanvang: 20.00 uur. Contactpersoon: de heer H. van der Toorn, tel: 076 - 541 88 69

* 7 oktober spreekt vice-premier Hans Dijkstal in Café Libertijn in Amsterdam. Aanvang: 20.15 uur. Contactpersoon: de heer F. Huffnagel, tel: 020 - 679 53 79

* 21 oktober spreekt politiek leider Frits Bolkestein over actuele politiek in Hotel Tjaarda, Oranjewoud Heerenveen. Contactpersoon: mevrouw J.M.B.E. Jansen, tel: 0512 - 38 22 20

November:

* 4 november spreekt Erica Terpstra, staatssecretaris van Welzijn, Volksgezondheid en Sport, in de Concertzaal, Oude Haven 13 te Zierikzee. Aanvang: 20.00 uur. Contactpersoon: de heer P.J.W.J. Slijpen, tel: 0164 - 68 13 14

* 6 november spreekt Frits Bolkestein in Hotel 'Arneville', Buitenruststraat 22 te Middelburg. Aanvang: 19.30 uur. Contactpersoon: de heer P.J.W.J. Slijpen, tel: 0164 - 68 13 14

* 9 november spreekt Jozias van Aartsen, minister van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij op de Landbouw Hogeschool te Wageningen. Onderwerp: Vrouwen binnen het agrarisch bedrijf. Contactpersoon: VVD-vrouwen, tel: 070 - 324 24 45

* 18 november spreekt Gerrit Zalm, minister van Financiën, over actuele politiek. Locatie: ?. Aanvang: ? Contactpersoon: mevrouw M. Peeters, tel: 0411 - 62 30 38

* 22 november spreekt Frits Bolkestein, politiek leider VVD, in 'Het Turfschip', Chasséveld 15 te Breda. Aanvang: 19.30 uur. Contactpersoon: de heer H. van der Toorn, tel: 076 - 541 88 69

* 25 november spreekt Frits Bolkestein, politiek leider VVD, over actuele politiek. Locatie: ? Aanvang: ?

* 25 november spreekt Jozias van Aartsen, minister van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, in Centrum Arkade, Raadhuisplein 19-20 te Zeewolde. Aanvang: 16.00 uur. Contactpersoon: mevrouw M. Wander, tel: 036 - 523 92 16

KPN-topman Ben Verwaayen over de ontwikkelingen op communicatie-gebied:

'Het ondenkbare wordt in rap tempo denkbaar'

door
Marcel Gerritsen

Drs. J.B.M. Verwaayen

'Wat ondenkbaar was op het gebied van communicatie wordt in rap tempo denkbaar. Twee jaar geleden heb ik nog een verhaal gehouden over de ontwikkelingen van Internet, waar ik me nu voor zou schamen.'
Drs. B.J.M. Verwaayen, Algemeen Directeur PTT Telecom en tevens lid van de Raad van Bestuur van KPN, geeft met deze opmerking aan dat de ontwikkelingen op de elektronische snelweg razend snel gaan. Het oud-hoofdbestuurslid dat zeven jaar verantwoordelijk was voor de communicatie en Public Relations binnen de VVD zit beroepshalve met zijn neus op de nieuwste ontwikkelingen.

Naast geweldige kansen die deze nieuwe communicatievormen ons bieden voor werkgelegenheid en om bestaande maatschappelijke misstanden aan te pakken, zal een nieuw communicatiesysteem als Internet de overheid ook voor een aantal problemen stellen dat haar verplicht om een visie te ontwikkelen hoe we hiermee moeten omgaan.' Volgens Ben Verwaayen zijn de ontwikkelingen bijna niet bij te benen. 'Alleen al

op Internet doen zich geweldige veranderingen voor. Niet alleen meer een algemeen toegankelijk net, maar ook beschermde delen, speciaal voor bedrijven en tussen bedrijven. Binnen heel korte tijd zal dat systeem zodanig geperfectioneerd zijn dat er optimale toegang bestaat tot op maat gesneden informatie.' Een ontwikkeling die volgens Verwaayen ingrijpende gevolgen zal hebben voor het ondernemen.

'In plaats van als ondernemer een raming te maken van wat het inhuren van een medewerker kost, biedt Internet de mogelijkheid om de kosten per handeling te gaan uitrekenen. Voor verschillende diensten kun je dan een selectie maken uit grote groepen aanbieders. Mensen met een speciale deskundigheid die je voor korte of langere tijd kunt inhuren, waar ze ook leven.'

Verandering arbeidsrelaties

Het spreekt voor zich dat dergelijke ontwikkelingen grote invloed zullen hebben op de maatschappelijke verhoudingen. 'In de toekomst zullen arbeidsrelaties niet noodzakelijkerwijs ondernemingsgebonden zijn. Je kunt als individu overal ter wereld je diensten aanbieden. Dat heeft overigens niet alleen gevolgen voor de arbeidsrelaties maar zal ook een grote impact hebben op bijvoorbeeld de sociale zekerheid en de fiscus. Wie is waar verzekerd en wie moet waar belasting afdragen?'

Tegelijk krijgen we te maken met virtuele (schijnbaar bestaande, red.) ondernemingen. 'Het is niet langer noodzakelijk om met een onderneming op één plaats gevestigd te zijn. Door de nieuwe communicatiemogelijkheden kan het 'Management' in Zwitserland zijn zetel hebben, de 'Research' over een groot aantal landen zich verspreiden en de productie in Nederland plaatsvinden.' Een goed ander voorbeeld van het opheffen van de relatie tussen plaats, tijd en handeling vindt Ben Verwaayen het in het themanummer van V&D genoemde "opereren op afstand".

'De specialist zit in Amerika en opereert via de communicatielijnen een patiënt in Koeweit.'

Rol van de politiek

De politiek zal op die nieuwe maatschappelijke verhoudingen moeten inspelen. Volgens de Algemeen Directeur Telecomcommunicatie zal dat niet gemakkelijk zijn. 'In de politiek is het meer gebruikelijk om terughoudend te handelen, om te reageren op bepaalde ontwikkelingen.' Dat kun je volgens hem de politiek niet kwalijk nemen. Sterker nog, als de politiek van tevoren regelend zou optreden, zou dat geheel verkeerd zijn.

'Van de politiek mag en kun je niet verlangen en verwachten dat zij anticiperen op deze technologische ontwikkelingen die zo'n grote invloed op de maatschappij zullen gaan uitoefenen. Politici weerspiegelen immers de maatschappelijke realiteit en moeten zich dus bezighouden met de effecten van de ontwikkelingen.' De politiek zal wel moeten trachten een visie te ontwikkelen over het ondenkbare en het onwenselijke. Vaak bestaat de nei-

ging om in dit soort situaties op de rem te trappen omdat men bevreesd is voor het onbekende. Aangezien de ontwikkelingen in de communicatie in een niet te stuiten snel tempo voort gaan ben je als overheid genoodzaakt om nu al een visie te ontwikkelen over hoe met het 'onwenselijke' om te gaan. Kaderzettend en niet regulerend.

Een afremmend overheidsbeleid beschouwt Verwaayen als het plakken van pleisters op een spuitende fontein. 'In plaats van het innemen van een defensieve houding zal de overheid juist moeten trachten om het onvermijdelijke met kracht te bevorderen en tegelijkertijd moeten trachten om deze ontwikkelingen in de door haar gewenste banen te leiden. Als overheid moet je je realiseren dat de logische verbanden van vandaag niet automatisch de verbanden van morgen zullen zijn.'

Probleem bij dit soort discussies is dat deze nog altijd een hoog abstractiegehalte hebben. Hoewel hij verwacht dat dit in de loop der tijd zal afnemen constateert hij wel dat door de elkaar snel opeenvolgende ontwikkelingen het voorsnog een onderwerp van technenuten blijft. 'Maar de samenleving moet zich rekenschap geven dat de veranderingen in technologische zin zich steeds sneller doorvertalen naar de economie en de sociale gevolgen. Iedere nieuwe ontwikkeling maakt de volgende ontwikkeling nog sneller mogelijk', is zijn conclusie.

Controle en toezicht?

Op dit moment lijken de ontwikkelingen nog redelijk te controleren. Hoewel de bescherming van de persoonlijke levenssfeer voor de directeur van PTT Telecom vandaag de dag nog altijd een belangrijk item is, is dit slechts een onderdeel van de discussie over hoe men toezicht kan houden op de nieuwe ontwikkelingen. Als voorbeeld van een ontwikkeling waarbij een vorm van controle niet meer zo vanzelfsprekend is noemt hij de "Virtual Reality".

'Door het bestaande en het niet bestaande digitaal te mengen zijn het ware en het onware niet meer te onderscheiden. Dat kan tot schokkende en zeer ongewenste effecten leiden.'

Een ander onderwerp waar zorgvuldig over moet worden nagedacht is hoe de toegevoegde waarde die bijvoorbeeld door middel van Internet wordt geleverd fiscaal kan worden belast. 'Normaal gesproken vindt belastingheffing daar plaats waar de waardetoevoeging plaats heeft. In het geval van Internet zal zo'n locatie niet zijn aan te geven. Daardoor vervalt voor de nationale overheden een plaats waar zij belasting kunnen heffen.'

Wegsanering

De discussies die nu hierover plaatsvinden kenschetst hij als 'baltspasjes van de overheid'.

'Zeker indien men beseft dat in de Verenigde Staten wordt gesproken over het wegsaneren van duizenden ambtenaren, omdat men het contact tussen overheid en burger langs elektronische weg wil laten lopen. Met behulp van deze elektronische systemen kunnen verschillende departementen de beschikking krijgen

over zeer gedetailleerde informatie over handelingen van individuen'. Volgens Ben Verwaayen kan dit zo ver gaan dat men op een gegeven moment de mogelijkheid heeft om een nauwkeurige voorspelling van het gedrag van ieder individu te krijgen en zelfs om dit gedrag te sturen.

Een begrijpelijk besluit van de overheid zou dan kunnen zijn dat zij er niet mee wil doorgaan. Maar naar de mening van Verwaayen is het een illusie om te denken dat met een dergelijk overheidsbesluit ontwikkelingen kunnen worden tegengehouden.

De productiviteit van de ontwikkeling stijgt jaarlijks fors en het aantal wetenschappers dat zich met deze materie bezig houdt is gigantisch.

Overigens moet het beleid van de overheid niet afremmend en repressief zijn, maar vooral kaderzettend. Zo constateert de heer Verwaayen dat de overheid ook tracht om bepaalde ontwikkelingen te stimuleren, wat voor onze economie van groot belang is.

'Het is te loven dat minister Wijers sterk stimulerend werkt om brugverbanden te leggen tussen ogenschijnlijk los van elkaar opererende partijen bij dergelijke processen. We mogen echter niet vergeten dat de kracht niet zit in de fysieke middelen die ter beschikking worden gesteld, maar in de ontwikkeling zelf. Een ontwikkeling die we, zeker gelet op de concurrentie van buiten Europa, moeten stimuleren. Nederland heeft grote kansen op dit gebied.'

Betekenis Europese Unie

Over de betekenis die de Europese Unie en de Europese eenwording hebben voor een onderneming als KPN is Ben Verwaayen bijzonder duidelijk.

'Natuurlijk is ook bij een concern als KPN sprake van internationalisering. Bij deze internationalisering zal echter steeds het uitgangspunt blijven gelden: 'Think global, act local'. Hoewel je kunt spreken van een Europese kaderzetting, zal de uitvoering lokaal blijven geschieden en kan die dan ook anders worden ingekleurd.' Volgens Ben Verwaayen zal altijd, ook na Europese eenwording, sprake blijven van een eigen identiteit. Binnen de internationale onderneming "Unisource", waaraan ook KPN deelneemt, kun je duidelijk de verschillende sentimenten herkennen.

'Deze sentimenten en gevoelens van een eigen identiteit zijn zo sterk dat je bij het besturen van de onderneming gewoon kunt spreken van een vorm van cultuurmanagement.'

Als concreet voorbeeld van deze cultuurverschillen noemt hij het proces van privatisering van de post in Frankrijk: 'Dat leverde daar veel meer complicaties op dan bij ons. De postbode heeft in Frankrijk een heel andere functie dan in Nederland. Daar fungeert de postbode als soort van ombudsman, die niet alleen de post bezorgt maar ook nog eens een sociale functie vervult en het wel en wee van de mensen aanhoort. Deze verschillen zijn niet uit te bannen. Binnen Europa zal daarom altijd ruimte blijven bestaan voor het op lokaal niveau anders uitoefenen van de activiteiten.'

Geen identiteitsverlies

Ben Verwaayen ergert zich eraan dat de politiek soms inspeelt op de angst dat de eigen identiteit zou worden onderdrukt door de Europese eenwording. 'Indien men denkt dat Europese samenwerking leidt tot een onderdrukking van de eigen identiteit, dan wordt daarmee de kracht van die eigen identiteit miskend.' Er zal volgens hem voldoende ruimte blijven bestaan voor deze eigen identiteit. Dat doet echter niets af aan de noodzaak voor Europa om een industriële vuist te maken.

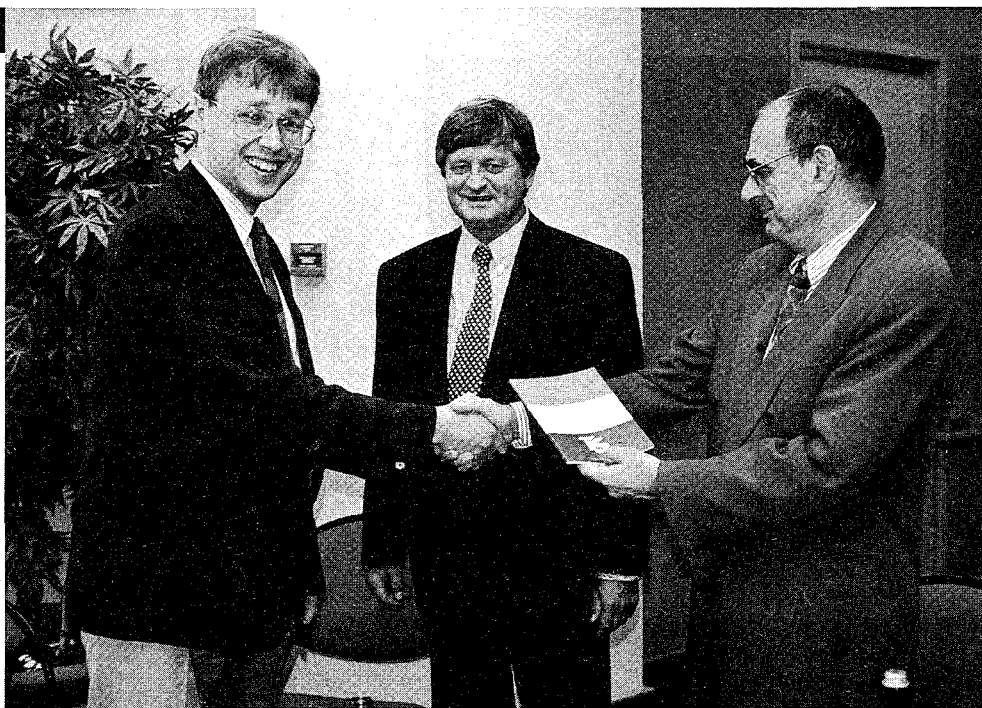
'Wanneer je kijkt naar de ontwikkelingsdrang in Azië, of naar de zwaar onderschatte intellectuele kracht van de technische professionals in landen als India, dan is het duidelijk dat wij ook als Europa de handen ineen moeten slaan om de concurrentieslag aan te kunnen gaan.'

Toekomstverwachtingen

De toekomstverwachtingen van de nieuwe communicatiemogelijkheden voor de consumenten zijn hoog gespannen. De KPN-topman noemt ze 'vrijwel onbeperkt'. Hij noemt als voorbeeld 'het elektronische winkelcentrum'. 'Via het eigen televisiescherm kan men een bezoek brengen aan een winkelcentrum en boodschappen doen. Daarvoor hoeft men de deur niet meer uit. Een mogelijkheid die niet hoeft te leiden tot het in een sociaal isolement geraken van (in het bijzonder) oudere mensen. Destijds werd voorspeld dat "Telecom" de post overbodig zou maken. De post groeit echter nog ieder jaar met 3%. De vraag "is de post er al?" zal in ieder gezin vrijwel dagelijks worden gesteld en daar komt geen verandering in. Je kiest voor de winkel als je tijd hebt en anders voor het elektronisch alternatief. Het is niet een samenleving waarin "of-of" centraal staat, maar een samenleving waar het gaat om "en-en".'

Volgens Ben Verwaayen betekent dit dat de factor tijd de komende jaren steeds belangrijker wordt. De cruciale vraag wordt dan hoe men zijn tijd invult. In tegenstelling tot enkele sociologen die onlangs de stelling hebben geponeerd dat tijdgebrek een nieuwe vorm van armoede gaat worden, beschouwt hij dit tijdsgegeven als een positieve ontwikkeling. 'Zo ontstaat een nieuwe vorm van rijkdom, namelijk een enorm keuze-aanbod.' Ook denkt Ben Verwaayen dat deze technologische ontwikkelingen nieuwe mogelijkheden zullen bieden aan een grondige verandering in het onderwijs. 'Kinderen die tot de zogenaamde achterstandsgebieden behoren kunnen door deze nieuwe vormen van kennisoverdracht ("het zit in de vingertoppen") veel beter behouden blijven voor het onderwijs. De huidige vorm van onderwijs komt uit de 19de eeuw, weliswaar aangepast, maar toch klassikaal, door herhaling, kennis vergaren. Dat zal drastisch anders moeten.'

Het eind van al deze ontwikkelingen is nog niet in zicht. Verwaayen: 'Die houden niet op. Gelukkig maar, want zonder ontwikkeling kan je ook niet groeien.'

Patrick van Schie overhandigt het eerste exemplaar van het geschrift 'Nationaal Belang' aan Jan Pronk, terwijl Klaas Groenveld (directeur Teldersstichting) toekijkt (Foto: Theo Meijer)

TELDERSTICHTING PUBLICEERT GESCHRIFT OVER NATIONAAL BELANG

In het jongste geschrift van de Teldersstichting wordt het begrip 'nationaal belang' geanalyseerd. In andere landen is het de normaalste zaak van de wereld om buitenlands beleid te rechtvaardigen met een beroep op het nationaal belang. In Nederland gebeurde dat zelden, totdat Bolkestein de Nederlandse regering op 25 februari 1995 aanspoorde om meer voor de Nederlandse belangen op te komen. Patrick van Schie, wetenschappelijk medewerker van de Teldersstichting, gaat in het zeer lezenswaardige geschrift *Nationaal Belang. Over de bruikbaarheid van het begrip voor een liberaal buitenlands beleid* na of de bezwaren die aan het begrip kleven, hout snijden. Hij komt tot de slotsom dat het 'nationaal belang' een uitstekend kompas voor de buitenlandse politiek is, mits het maar niet zo 'breed' omschreven wordt als Van Mierlo in zijn Herijkingnota heeft gedaan. Die vindt dat ook de strijd voor een internationale rechtsorde, de versterking van de Europese integratie en het opkomen voor de mensenrechten in ons 'nationaal belang' zijn.

Van Schie vindt dit onverstandig: 'Wie alles als belang aanmerkt vindt kennelijk niets van werkelijk belang.' Hij verwijderd vertroebelde elementen uit het begrip totdat hij het 'nationaal belang' in de meest zuivere vorm overhoudt. Dat omvat volgens hem het verschaffen van veiligheid aan de burgers en het bewaren van de integriteit van het grondgebied waarop hun staat is gevestigd; het beschermen van de fundamentele waarden waarop de samenleving drijft binnen de eigen grenzen (inclusief het voortbestaan als vrije, democratische gemeenschap); en het bevorderen van economische belangen door het scheppen van een omgeving waarin de burgers hun eigen welvaart kunnen verhogen (vnl. vrijhandel). Het 'nationaal belang' past volgens Patrick van Schie uitstekend binnen het liberale gedachtegoed: 'Het vormt als het ware een sferbepalend onderdeel van het liberale interieur, waarbij we niet dagelijks stilstaan maar dat we zouden missen als het opeens verdwenen zou zijn.' De Nederlandse staat is het volgens Van Schie aan de burgers verplicht krachtig voor hun belangen op te

komen. Het is prima dat de regering streeft naar internationale samenwerking en naar de export van waarden die breed in onze samenleving gedeeld worden, maar de nationale belangen mogen daardoor niet in het gedrang raken. In de buitenlandse politiek dient het nationaal belang voorop te worden gesteld.

Het eerste exemplaar van het geschrift werd op 26 juni aan de minister voor Ontwikkelingssamenwerking, drs. J.P. Pronk, aangeboden. In zijn reactie zei de minister (die de tekst tevoren al had kunnen inzien) dat hij het geschrift meermalen had doorgelezen. De eerste keer trad een Pavlov-reactie op en was hij het in alle opzichten met de auteur oneens, maar bij nadere lezing nuanceerde hij zijn oordeel. Pronk zei het met Van Schie eens te zijn dat het 'nationaal belang' een zinvolle rol in het buitenlands beleid kan spelen, en dat het niet te 'breed' omschreven dient te worden. Net als Van Schie wijst Pronk het af als in de internationale politiek de inhoud van overeenkomsten ondergeschikt worden gemaakt aan het streven naar consensus. Volgens hem moeten de Nederlandse consensusgerichtheid en het ijveren voor een internationale rechtsorde echter niet worden gezien als uitingen van moralisme, maar als het pogen nationale belangen effectief te laten gelden. Pronk vreesde dat Nederland door een te grote nadruk op het nationaal belang te leggen, een reactie bij andere landen oproept om ook meer op de eigen belangen te hameren. Nederland als betrekkelijk machteloos land kan daar volgens Pronk nooit baat bij hebben.

U kunt een exemplaar van het vlot geschreven *Nationaal belang. Over de bruikbaarheid van het begrip voor een liberaal buitenlands beleid* verkrijgen door f 20,- over te maken op girorekening 33.49.769 ten name van de Prof. Mr. B.M. Teldersstichting, Koninginnegracht 55a, 2514 AE Den Haag onder vermelding van 'geschrift 84'.

'HET DEBAT OVER DE MORAAAL'

Voor geïnteresseerden in de discussie 'Individualisering en Liberalisme' vermelden wij dat het dagblad Trouw deze maand een boek uitgeeft onder de titel 'Het debat over de moraal'. Het boek is gebaseerd op een discussie in Trouw over de moraal tussen juristen, godsdienst-sociologen, politici, historici e.a.

Onder de titel 'Het spirituele kapitaal' hield de liberale politiek filosoof Andreas Kinneging in Trouw een pleidooi voor deugden als moed, gematigdheid, rechtvaardigheid en piëteit. En onder de titel 'Voor de moraal is christendom overbodig' riep de liberale filosoof Paul Cliteur liberalen en sociaal-democraten op naar de morele wortels van hun eigen gedachtegoed te zoeken in plaats van te flirten met het christendom. Tezelfdertijd beledde de sociaal-democraat René Cuperus zijn heimwee naar het CDA.

In deze bundel staan de betogen van Kinneging en Cliteur, een samenvatting van de gedachten van René Cuperus, en een tiental reacties, waaronder de politieke visies van de fractieleiders van de VVD, het CDA en de PvdA.

U kunt het boek bestellen door f 19,50 over te maken op postrekening 9 11 33 t.n.v. Trouw Amsterdam, onder vermelding van 'moraal'.

EEN BABEL EN EEN BROODJE

door Ineke Sybesma

Begin deze zomer werd in Rotterdam de eerste van een serie Liberale Jongerenontbijten gehouden, georganiseerd door Frank van Dalen en Francien Loos van de commissie samenwerkingsprojecten JOVD-VVD.

In alle vroegte was Minister Gerrit Zalm naar de Havenstad gekomen om daar vanaf halfnacht met ruim 40 jonge liberalen over het financieel beleid van Nederland te praten, en om en passant nog vele andere vragen te beantwoorden. Zo kwam - heet van de naald - de benoe-

ming van bankpresident Duisenberg tot voorzitter van de Europese bank aan de orde, en ging het gesprek over de financiële positie van Nederland in Europa.

Het bleek een succesvol recept: koffie, een croissant en een goed verhaal. Wat ooit door minister May-Weggen voor de treinreiziger werd geïntroduceerd, is nu een efficiënte VVD-formule voor netwerk en informatieoverdracht!

PARTIJRAADSVERGADERING

Vrijdagavond 20 september 1996
Musis Sacrum, Arnhem
AANVANGSTIJD 19.15 UUR!!!

De gebruikelijke partijraad volgend op de Miljoenennota wordt dit jaar op vrijdagavond gehouden.
De agenda bevat de volgende punten:

- Opening door VVD-voorzitter drs. W.K. Hoekzema
- Mededelingen
- Ingekomen stukken
- Toespraak door mr. drs. F. Bolkestein, voorzitter Tweede-Kamerfractie
- Inleidingen door de woordvoerders van de beleidsclusters:
 - a. Bestuur (Justitie en Binnenlandse Zaken)

- b. BOD (Buitenlandse Zaken, Ontwikkelingssamenwerking en Defensie)
- c. Welzijn (Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen, Welzijn en Volksgezondheid)
- d. Leefbaarheid (VROM, Landbouw/Natuurbeheer en Visserij, en Verkeer en Waterstaat)
- e. FES (Financiën, Economische Zaken en Sociale Zaken)

- Discussie over de inleidingen en over de hoofdpunten van het regeringsbeleid
- Rondvraag
- Sluiting

VRIJHEID & DEMOCRATIE OOK OP BAND

Kent u slechtziende of blinde VVD-leden? Voor hen is het mogelijk een bandje op te vragen waarop de tekst van het ledenblad door medewerkers van de Nederlandse Luister- en Braillebibliotheek is ingesproken.

Dit bandje kan worden aangevraagd bij bovengenoemde bibliotheek, Zichten-

burglaan 260, 2544 EB Den Haag. Het bandje wordt gratis thuis gestuurd.

Mevrouw Prakke-Scheuermann, Arnhem

LANDELIJKE JONGERENDAG

Op 7 december 1996 zal in het congrescentrum 'De Buitensociëteit' te Zwolle de landelijke jongerendag plaatsvinden. De aanvang is rond 10.00 uur.

De kosten voor deze dag bedragen f 32,50 per persoon. De dag zal in het teken staan van de informatietechnologie, elektronisch intermenselijk netwerken en ondernemen.

VVD-leden tot 30 jaar, maar ook liberaal geïnteresseerde jongeren tot die leeftijd,

kunnen nadere informatie hierover krijgen bij Ineke Sybesma, 070 - 361 30 64/65.

In het ledenblad van 5 november wordt het definitieve programma gepubliceerd.

VVD-GOVERNMENTGAME IN DEN HAAG

Op zaterdag 9 november wordt in het Haagse Bel-Air hotel de VVD-governmentgame gespeeld. Dit is een simulatiespel, ontworpen door de firma MCC. Het hoofdbestuur organiseert deze dag voor jonge VVD-leden en hun introducés. De VVD-governmentgame heeft als doel de spelers een kijkje achter de schermen van het paars kabinet te geven. Hoe komen politieke beslissingen tot stand; wat is de samenhang tussen en welke sociale en economische factoren hebben invloed op het beleid; wat zijn de gevolgen in de praktijk van die genomen beslissingen? Het zijn allemaal vragen die door praktijksimulatie in het spel worden beantwoord.

Aan dit spel zullen ook teams van de Tweede-Kamerfractie en van het VVD-hoofdbestuur deelnemen.

Deelname aan de VVD-governmentgame is mogelijk voor teams van ongeveer vijf personen onder de 30 jaar, aangevuld met een raads- of statenlid, wethouder of

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Maandblad voor de Volkspartij voor Vrijheid & Democratie

SEPTEMBER 1996 nr. 1440
ISBN: 0166 - 8498

Hoofdredacteur:
Reny Dijkman

Redactie:
Alexander Beels
Hans de Bie
Marcel Gerritsen
Johan Hommes
Michiel Krom
Lody Pieters
Ernst van Splunter

Correspondentie-adres:
(alléén betr. dit blad)
Reny Dijkman,
Postbus 622,
2280 AP Rijswijk.

Redactiesecretariaat:
Elisabeth Gans,
tel. 070 - 361 30 61.

Ledenadministratie:
VVD, Postbus 30836,
2500 GV 's-Gravenhage.
tel: 070 - 361 30 61

Druk:
Ten Brink, Meppel b.v.

Vormgeving:
Concept: Stempels & Oster
Lay-out: Siem Willems

Redactieraad:
p/a VVD, Postbus 30836,
2500 GV 's-Gravenhage,
t.a.v. Mevr. W.J.M. Bregman-Kaaks, vz.

Kamerlid uit de eigen omgeving. De kosten zijn f 35,- per persoon inclusief koffie en lunch.

De aanmelding is pas geldig nadat dit bedrag is overgemaakt op girorekening 67880, VVD-algemeen secretariaat, Den Haag onder vermelding van 'VVD-governmentgame'

Wil je meer informatie of ken je zelf onvoldoende mensen om een team samen te stellen, bel dan met Ineke Sybesma tijdens kantooruren, 070 - 361 30 64/65.

- 3** 'Vaak is het ministerschap ronduit leuk. Ik moet echter wel het gevoel hebben dat ik in een team opereer.' Vice-minister-president Hans Dijkstal maakt met redacteur Johan Hommes een tussenbalans. Wat is er al bereikt en wat moet nog gebeuren

NIEUWE KAMERLEDEN KRIJGEN IN DE VVD-FRACTIE ALLE RUIMTE

- 10** Hans Hoogervorst was woordvoerder bij de Financiële Beschouwingen. Hij diende bij VVD-minister Zalm een motie in voor uitstel van verhoging van de benzine-accijns. VVD-minister Zalm noemde dat 'fris dualisme'. Met beiden een vraaggesprek
- 11** Hella Voûte-Droste stort zich op de nieuwe Wet Economische Mededinging. 'Die wet zal concurrentie bevorderend en niet concurrentie belemmerend moeten zijn'. Deze wet zal een einde moeten maken aan het Nederlandse kartelparadijs

NOVEMBER 1996

Nr. 1441

ISBN: 0166 - 8498

EN VERDER....

- VVD-Tweede-Kamerlid Theo van de Doel over de noodzaak van een evaluatie van de Prioriteitennota. Europa is sterk veranderd en onze krijgsmacht werd beroeps
- nieuwe kandidaatstellingsreglementen, eenvoudiger en dichter bij de mens
- partijraad: Miljoenennota betekende een historische omslag
- Frits Bolkestein wil helderheid over nevenfuncties
- hoofdbestuur lid Ton van Voskuilen over de nieuwe Leergang Besturen en de bijgestelde en geprolongeerde Leergang Gemeenteraad
- themadag Liberaal Ouderenbeleid op 30 november
- de jongeren treffen elkaar in Zwolle op 7 december
- cursussen Haya van Somerenstichting

ACTIVITEITENSHEMA 1997

(Hieronder volgen de belangrijkste data uit het activiteitschema 1997. Het volledige schema is gepubliceerd in het Thorbeckehuis Nieuws)

JANUARI

(Vóór)		
1 januari	(woensdag)	Kandidaatstellingsprocedure Tweede Kamer: HB publiceert reglementair voorgeschreven termijnen en tijdstippen
1 januari	(woensdag)	Secretariaat gesloten
20 januari	(maandag)	Hoofdbestuursvergadering
21 januari	(dinsdag)	Vrijheid & Democratie
24 januari	(vrijdag)	Thorbeckehuis Nieuws
29 januari	(woensdag)	Uitlegavond cie 21e eeuw

FEBRUARI

13 februari	(donderdag)	Uitlegavond cie 21e eeuw
14 februari	(vrijdag)	Congres Vrouwen in de VVD te Noordwijkerhout
15 februari	(zaterdag)	Congres Vrouwen in de VVD te Noordwijkerhout
17 februari	(maandag)	Hoofdbestuursvergadering Besluitvorming onder meer over beschrijvingsbrief voor de 50ste JAV, over CEUR en HB-kandidaten
21 februari	(vrijdag)	Thorbeckehuis Nieuws
21 februari	(vrijdag)	Beschrijvingsbrief JAV wordt verzonden
26 februari	(woensdag)	Uitlegavond cie 21e eeuw

MAART

4 maart	(dinsdag)	Vrijheid & Democratie
10 maart	(maandag)	Hoofdbestuursvergadering
13 maart	(donderdag)	Uitlegavond cie 21e eeuw
22 maart	(zaterdag)	Jaarvergadering VVD-Bestuurdersvereniging
24 maart	(maandag)	Hoofdbestuursvergadering
27 maart	(donderdag)	Thorbeckehuis Nieuws
28 maart	(vrijdag)	Goede Vrijdag (secretariaat gesloten)
30 maart	(zondag)	Eerste Paasdag (secretariaat gesloten)
31 maart	(maandag)	Tweede Paasdag (secretariaat gesloten)

APRIL

3 april	(donderdag)	Uitlegavond cie 21e eeuw
4 april	(vrijdag)	Wijzigingsvoorstellen beschrijvingsbrief JAV
5 april	(zaterdag)	Partijraad
12 april	(zaterdag)	Themadag 1
(Vóór)		
15 april	(dinsdag)	HB nodigt leden uit vóór deze datum namen te noemen van voorlopige kandidaten TK
21 april	(maandag)	HB-vergadering (behandelen wijzigingsvoorstellen voor de aanvullende beschrijvingsbrief
22 april	(dinsdag)	Vrijheid & Democratie
24 april	(donderdag)	Penningmeestersoverleg
25 april	(vrijdag)	Aanvullende beschrijvingsbrief wordt verzonden
25 april	(vrijdag)	Thorbeckehuis Nieuws
30 april	(woensdag)	Koninginnedag (secretariaat gesloten)

MEI

5 mei	(maandag)	Bevrijdingsdag (secretariaat gesloten)
8 mei	(donderdag)	Hemelvaartsdag (secretariaat gesloten)
12 mei	(maandag)	Hoofdbestuursvergadering
18 mei	(zondag)	Eerste Pinksterdag (secretariaat gesloten)
19 mei	(maandag)	Tweede Pinksterdag (secretariaat gesloten)
23 mei	(vrijdag)	50e JAV in de Maaspoort te Venlo
24 mei	(zaterdag)	50e JAV in de Maaspoort te Venlo (onder meer vaststellen rapport 'Liberalisme 21ste eeuw' en CEUR en (her)verkiezing voorzitter.
30 mei	(vrijdag)	Thorbeckehuis Nieuws

JUNI

(Vóór)		
1 juni	(zondag)	DirAlgSec vraagt aan zittende leden TK binnen 3 weken te bevestigen of voorlopige kandidatuur in overweging wordt genomen Binnen twee weken na ontvangstbevestiging doet Dir AlgSec mededeling aan cie TK

(Vóór)		
1 juni	(zondag)	ALV van de afdeling, waarin de namen van de kandidaten voor de groslijst geïnventariseerd en vastgesteld worden
3 juni	(dinsdag)	Vrijheid & Democratie
9 juni	(maandag)	Hoofdbestuursvergadering (portefeuilleverdeling) Cie verkiezingsprogramma biedt discussienota verkiezingsprogramma aan het hoofdbestuur aan.
13 juni	(vrijdag)	Verzending van de discussienota verkiezingsprogramma naar de afdelingen en Partijraad
27 juni	(vrijdag)	Thorbeckehuis Nieuws
30 juni	(maandag)	Hoofdbestuursvergadering

JULI

(Vóór)		
1 juli	(dinsdag)	Voorlopige kandidaten voor TK en GR moeten VVD-lid zijn en hun kandidatuur schriftelijk bevestigd hebben
8 juli	(dinsdag)	Vrijheid & Democratie

SEPTEMBER

1 september	(maandag)	Hoofdbestuursvergadering
6 september	(zaterdag)	Partijraad over de discussienota verkiezingsprogramma
9 september	(dinsdag)	Vrijheid & Democratie
22 september	(maandag)	Hoofdbestuursvergadering (groslijst TK + het vaststellen van de kaderbrief)
26 september	(vrijdag)	Thorbeckehuis Nieuws
27 september	(zaterdag)	Secretarissenoverleg kamercentrales

OKTOBER

(Vóór)		
1 oktober	(woensdag)	HB stelt groslijst TK op en DirAlgSec zorgt voor publicatie
6 oktober	(maandag)	Hoofdbestuur (begroting + beleidsprogramma)
7 oktober	(dinsdag)	Jaarlijkse ontmoeting Hoofdbestuur-Partijcommissies
11 oktober	(zaterdag)	Hoofdbestuursvergadering (ontwerprijst TK + bespreken)
20 oktober	(maandag)	Hoofdbestuursvergadering (ontwerprijst TK + ontwerp-verkiezingsprogramma vaststellen)
24 oktober	(vrijdag)	Verzenden van beschrijvingsbrieven AV's 99e AV: Ontwerp verkiezingsprogramma 100e AV: TK-lijst
24 oktober	(vrijdag)	Thorbeckehuis Nieuws
24 oktober	(vrijdag)	Beschrijvingsbrief zenden aan afdelingen en centrales voor 99/100 AV,
25 oktober	(zaterdag)	Themadag 2
28 oktober	(dinsdag)	Vrijheid & Democratie

NOVEMBER

8 november	(zaterdag)	Jongeren dag
10 november	(maandag)	Hoofdbestuursvergadering
20 november	(donderdag)	Penningmeestersoverleg
21 november	(vrijdag)	Jaarcongres Bestuurdersvereniging
22 november	(zaterdag)	Jaarcongres Bestuurdersvereniging
28 november	(vrijdag)	Thorbeckehuis Nieuws
29 november	(zaterdag)	Partijraad

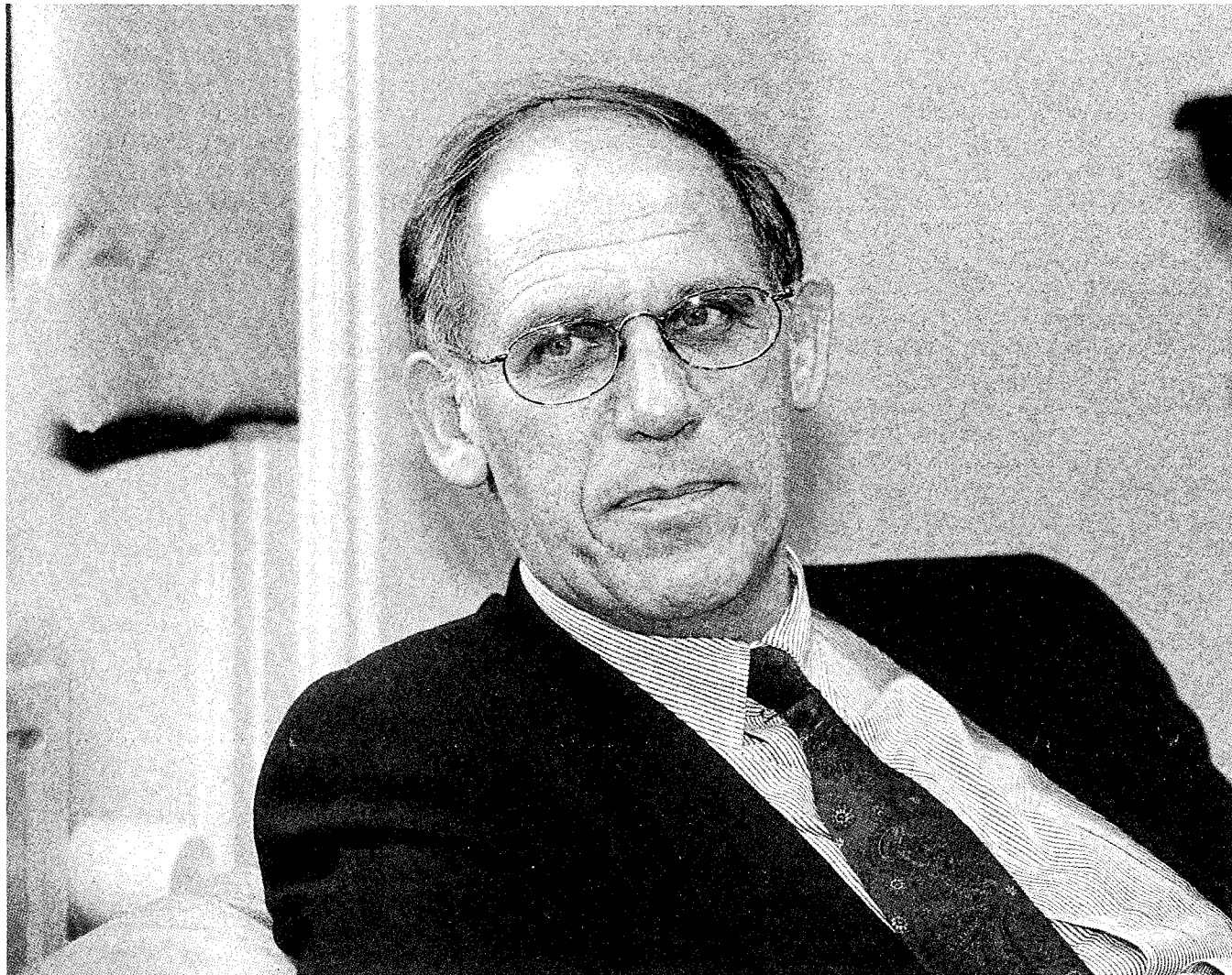
DECEMBER

1 december	(maandag)	Hoofdbestuursvergadering
(uiterlijk)		
5 december	(vrijdag)	Ledenvergaderingen van afdelingen kunnen wijzigingsvoorstellen inzake de volgorde van de kandidatenlijst + ontwerp-verkiezingsprogramma indienen bij het hoofdbestuur
6 december	(zaterdag)	Verwerken en bundelen van de amendementen
7 december	(zondag)	Verwerken en bundelen van de amendementen
8 december	(maandag)	Verzenden amendementen
9 december	(dinsdag)	Vrijheid & Democratie
13 december	(zaterdag)	Amendementenbeurs
15 december	(maandag)	Hoofdbestuursvergadering (waarin aanvullende beschrijvingsbrief voor AV vastgesteld wordt)
19 december	(vrijdag)	Thorbeckehuis Nieuws
19 december	(vrijdag)	Aanvullende beschrijvingsbrief 99/100 AV verzenden
25 december t/m 1 januari 1998		is het secretariaat gesloten

Vice-premier Hans Dijkstal:

'Het gaat goed in het kabinet'

door Johan Hommes, foto's: Theo Meijer

Vice-minister-president Hans Dijkstal

Op Prinsjesdag heeft het kabinet een zeer optimistische begroting gepresenteerd. Het gaat goed met Nederland en met het kabinet. Tevens zit het kabinet op de helft van de rit. Tijd voor de visie van Hans Dijkstal, vice-minister-president en minister van Binnenlandse Zaken. Een visie op het kabinet, op een aantal zaken op het terrein van Binnenlandse Zaken en op de VVD.

In het regeerakkoord was voorzien dat halverwege de kabinetsperiode de balans zou worden opgemaakt. Op dat moment zou worden nagegaan of en zo ja op welke terreinen een extra inzet geleverd zou moeten worden om aan de doelstelling uit het regeerakkoord te voldoen. We zijn nu halverwege en we kunnen constateren dat het regeerakkoord op hoofdpunten is uitgevoerd. Dat is een fantastisch gegeven voor een kabinet dat als een avontuur begon. Een avontuur, dat vonden velen en ikzelf eigenlijk ook wel een beetje. Het kabinet moet doorgaan met hard werken en zich richten op het oplossen van de problemen in de samenleving. Problemen, die er natuurlijk nog legio zijn. Het is belangrijk dat we in de komende twee

jaar doorgaan en de laatste hand leggen aan de sanering van de overheidsfinanciën plus alles wat daarmee samenhangt.

Daarnaast zijn er volgens mij drie hoofdzaken die extra aandacht verdienen. Ten eerste, investeringen in de infrastructuur. Dit betekent niet alleen wegen, spoorwegen en kanalen, maar ook de milieuproblematiek en de kennisinfrastructuur. Hiervoor moet ook voor de langere termijn beleid worden uitgezet. Het tweede betreft de democratische rechtsstaat. De burgers moeten zich veilig voelen tegen criminaliteit, criminelen moeten worden opgespoord en vervolgd. Een ander element van de rechtsstaat is de werking van onze democratie, het openbaar bestuur op de verschillende niveaus, gemeenten, provincies en het rijk en de wijze waarop het parlement functioneert. Daar ligt genoeg te doen.

Het derde punt, en dat stond ook in de Troonrede, is de sociale cohesie. Dat is een onderwerp dat de VVD als liberale partij hoog in het vaandel moet dragen. Een ordentelijke samenleving moet ervoor zorgen dat iedereen mee kan doen. Als teveel mensen aan de kant komen te staan dan moet daar een oplossing voor worden gezocht.'

Voortzetting kabinetsbeleid na 1998

'Het gaat goed in het kabinet', constateert Hans Dijkstal. 'De bewindslieden zijn bereid veel met elkaar over de onderwerpen te praten en naar oplossingen te zoeken. Of het volgend kabinet van dezelfde politiek samenstelling zal zijn, is een vraag die ik nu niet kan beantwoorden. Dat hangt natuurlijk allereerst van de kiezers af. Zij moeten bij de verkiezingen hun waardering al dan niet uitspreken en daarna kan de situatie opnieuw worden beoordeeld. Het lijkt mij echter wel logisch dat de partijen die het kabinet vormen in 1998 bij de verkiezingen staan voor het kabinetsbeleid. Evenzeer ligt het voor de hand dat na die verkiezingen dan wordt geprobeerd het beleid voort te zetten. Na onderhandelingen uiteraard. Of ik nog een periode als minister mee wil, weet ik nog niet. Ik vind het waanzinnig interessant wat ik doe. Ik voel ook de grote verantwoordelijkheden die ik daarbij draag. Vaak is het ministerschap ronduit leuk. Ik moet echter wel het gevoel hebben dat ik in een team opereer. Niets is zo erg als werken met veel onderling wantrouwen, of dat nu in het kabinet is of in de fractie. Als het allemaal zo gaat als in dit kabinet ben ik beschikbaar voor een volgende keer. Hetzelfde geldt voor een coalitie met het CDA. Een terugkeer naar de Kamer is voor mij ook mogelijk. Ik heb het in de Kamer altijd erg naar mijn zin gehad. Waarom zou ik daar dan niet kunnen terugkeren. Concluderend ben ik positief gestemd, positief over het kabinet, positief over de VVD, maar wij moeten niet indutten, gelet op de grote problemen die er nog zijn. Problemen in de grote steden, de infrastructuur, de criminaliteit. Dus niet achterover leunen, maar actief aan de gang.'

4.700 Agenten extra

'Ik ben als minister van Binnenlandse Zaken belast met het veiligheidsbeleid. In dat opzicht vind ik dat we bij de politie ook in financiële zin een slag verder zijn gekomen. Kijk maar eens naar wat in het regeerakkoord staat en wat het kabinet daar nog bovenop heeft gedaan. Dit heeft niet de 10.000 agenten opgeleverd, die we in de campagne hebben beloofd. Bij het afsluiten van het regeerakkoord hebben we op dat gebied een concessie moeten doen. Echter, op grond van het regeerakkoord zijn er in 1998 3.700 extra agenten in dienst. Daar bovenop heeft het kabinet bij de begroting voor 1997 financiële ruimte voor nog eens 1.000 man extra gecreëerd, die gefaseerd worden ingezet tot aan het jaar 2000. Overigens moet daarbij niet uit het oog worden verloren dat ik als minister niet ga over de inzet van politie op straat. Dat is een zaak van de korpsbeheerders en de

regio's. Maar ik ben met hen wel in overleg om de uitvoerende diensten, zoals recherche en straatagenten, versterkt te krijgen.

Los van de sterkte staan we bij de politie voor twee grote opgaven. Ten eerste moet de nieuwe, gereorganiseerde politie een zo doelmatig mogelijke organisatie worden. Daarover is op allerlei niveaus overleg gaande. Ten tweede moeten we niet alleen aan kwantiteit maar vooral ook aan kwaliteit denken. De vraag is, hoe kan je de kwaliteit van het product vergroten. Dus hogere opsporingscijfers en het zo efficiënt mogelijk inzetten van nieuwe communicatietechnieken. De kwaliteitslag wordt naar mijn mening het onderwerp van de komende jaren voor politie en justitie. Een bestelbespreking over bijvoorbeeld de wenselijkheid van provinciale politie zal alleen komen als gevolg van een aantal knelpunten die we zien in de huidige organisatie. Ik vind dat je voorzichtig moet zijn om de ene reorganisatie op de andere te laten volgen. Een organisatie moet de tijd krijgen om zich aan de nieuwe situatie aan te passen. Als er al over het bestel zal worden gesproken zal dat eerder in de volgende kabinetsperiode zijn dan in de huidige.'

Kloof tussen burger en de politiek

'Over de kloof tussen de burger en de politiek wordt naar mijn mening altijd veel te kort door de bocht gesproken. Ik ben het zeer oneens met de stelling dat de burger niet weet wat er aan de hand is, doordat hij niet voldoende is geïnformeerd. Zelden in de geschiedenis zijn burgers zo goed op de hoogte als heden ten dage. Als er al een probleem is, is dat van andere aard. Veel burgers kunnen het politieke besluitvormingsproces niet meer volgen. Zij begrijpen niet waarom een probleem niet wordt opgelost en waarom het allemaal zo lang duurt. Gebrek aan besluitvaardigheid ligt vaak ten grondslag aan de stroperigheid van besluitvorming. Die moet met kracht worden bestreden.'

Stadsprovincie

'Ik ben teleurgesteld over het vermogen van de politiek, het openbaar bestuur, en eigenlijk van ons allemaal om op het terrein van de bestuurlijke vernieuwing een paar knopen door te hakken. Je kunt voor of tegen de stadsprovincie zijn, maar we kunnen natuurlijk niet jaar in, jaar uit over dit onderwerp doorpraten zonder eens een ei te leggen. Ik hoop binnenkort duidelijkheid te scheppen, mede naar aanleiding van het rapport van de commissie-Andriessen over de regio Rotterdam.'

Multiculturele samenleving

Hans Dijkstal noemt het minderhedenbeleid een heel belangrijk deel van zijn portefeuille.

'Ik vind de multiculturele samenleving van groot belang. Daarbij is de vraag niet meer aan de orde of we die samenleving moeten krijgen, want we zitten er midden in. Dat zal ook niet meer anders worden. Het kardinale punt is hoe wij het kunnen organiseren dat alle mensen met verschillende culturele achtergronden vreedzaam met elkaar samenleven en

dat ieder op een volwaardige wijze kan deelnemen aan die samenleving. Op dat gebied zijn nog heel hardnekkige vraagstukken op te lossen. Ik vind het voor liberalen zeer belangrijk om een bijdrage te leveren aan de vormgeving van de multiculturele samenleving. De overheid moet daarbij de voorwaarden scheppen zodat de mensen zelf die vormgeving ter hand kunnen nemen. De inburgeringscontracten zijn daar een goed voorbeeld van.'

Kwaliteit staat voorop

'Binnenlandse Zaken wordt wel het benoemingsdepartement genoemd. Ik weet dat over de benoemingen in VVD-kring veel wordt gediscussieerd. Er is bij de benoemingen een groot verschil tussen een vacature op een ministerie voor een ambtenaar of bijvoorbeeld een burgemeestersbenoeming. Ik vind dat bij functies uit die laatste categorie een zekere weerspiegeling van de politieke krachten in de samenleving van belang is. Daar moet een beleid op worden gevoerd waarbij partijen die achterliggen in staat worden gesteld hun achterstand in te halen. Bijvoorbeeld de VVD loopt achter bij het aantal burgemeesters en heeft recht op extra plaatsen.

Bij benoemingen van ambtenaren denk

ik een slag anders. Wij kiezen in Nederland niet voor een systeem met politieke ambtenaren. Ik ben er zeer op tegen om de politieke kleur zwaar te laten meewegen bij de benoeming. Ik vind dat ambtenaren via normale carrièrelijnen hun loopbaan moeten kunnen inrichten. Daar zijn allerlei instrumenten voor beschikbaar. Ik ben meer geïnteresseerd in de kwaliteit dan in de politieke kleur van de individuele ambtenaar. Ik geloof niet dat het grootste probleem van het overheidspersoneel de politieke achtergrond is, maar het feit dat op een aantal plaatsen de kwaliteit moet worden verbeterd. Daarvoor heb je goede selecties nodig, goede opleidingen, nascholing en trainingen. Als je een organisatie op een professionele wijze bestuurt is er niet zoveel plaats voor de vraag of partij X op niveau Y wel voldoende is vertegenwoordigd. De andere partijen hebben niet zoveel mogelijkheden, in tegenstelling tot wat wel eens wordt gedacht, om politieke benoemingen te doen of te bevorderen. Als minister van Binnenlandse Zaken let ik erop dat kwaliteit altijd voorop blijft staan. Ook de algemene bestuursdienst zorgt voor een tegenwicht tegen ongewenste neigingen op dit vlak. De algemene bestuursdienst zorgt voor mobiliteit aan de top en dat is veel belangrijker dan

de politieke kant van de zaak.'

Moraliseren

'De discussie over het liberalisme en de vraag van het al dan niet moraliseren volg ik met aandacht. Het liberalisme heeft voor mij twee wezenlijke onderdelen. In de eerste plaats gaat het mij om de ontplooiingsmogelijkheden van de individuele mens en in de tweede plaats is een belangrijk onderdeel van het liberalisme het vraagstuk van rechten van burgers tegenover de overheid, en de manier waarop de democratie en de rechtsstaat is ingericht. Daar horen normen bij. Op het moment dat je over normen spreekt dan krijgt dat zijn weerslag in de wet. In de wet staan de normen. De overheid zorgt voor handhaving en naleving van wetten en regels. Ik ben alleen zeer beducht voor een overheid en een politiek systeem die zich bemoeien met de wijze waarop mensen met elkaar omgaan, samenleven en zich gedragen. Ik vind dat een aantasting van een wezenlijk recht van burgers. Ik zou zeggen normen prima, moraliseren liever niet al te veel.'

Bolkestein wil helderheid over nevenfuncties

In oktober heeft in de Tweede Kamer naar aanleiding van het MSD-commissariaat van Frits Bolkestein een discussie plaatsgehad. In de tweede termijn heeft de VVD-fractievoorzitter verklaard dat hij de externe aspecten van zijn commissariaatsactiviteiten opschort totdat de Kamer heldere voorstellen aanvaardt over de uitoefening van commissariaten. Aan Bolkesteins integriteit wordt blijkens dit debat niet getwijfeld. Maar gezien de commotie die even ontstond rond onze politieke leider, die net in die periode voor de Liberale Internationale in Cyprus moest zijn, volgt hieronder een uitvoerige samenvatting van de verklaring die Frits Bolkestein in de Kamer heeft afgelegd.

Frits Bolkestein

Redactie.

'Ik ben gepolst voor de functie van commissaris van MSD BV te Haarlem in de tijd dat ik demissionair minister van Defensie was, dus in de nadagen van het kabinet Lubbers II. Ik heb daarop "ja" gezegd. In de eerste plaats omdat ik de farmaceutische industrie een belangrijke en interessante bedrijfstak vind en MSD een uitstekend bedrijf. In de tweede plaats omdat ik daardoor in staat was een zekere voeling met de Amerikaanse industrie te houden. En in de derde plaats omdat er een zekere honorering

aan is verbonden waarvan ik minder dan fl. 10.000,- netto overhoud.

Op 5 april 1990 ben ik commissaris geworden. Dat was vóór ik fractievoorzitter werd, wat op dat ogenblik ook absoluut niet was te voorzien. Eind april 1990 ben ik tot fractievoorzitter verkozen. Die omstandigheid was voor mij echter onvoldoende reden om af te zien van mijn commissariaat. Uiteraard heb ik deze functie bij het bureau van de Tweede Kamervoorzitter aangemeld.

Bij de vervulling van die functie heb ik naar de wet gekeken. De wet zegt dat de commissaris toezicht moet houden op bestuurders. In die functie moet hij zich richten op het belang van het bedrijf. Ik weet dat daar verschillend over wordt gedacht. Is het alleen raad of is het zowel raad als daad? In ieder geval was ik van mening dat, als het verzoek oorbear was en als ik er op een redelijke wijze en met open vizier aan kon voldoen, ik dat niet alleen mocht, maar ook in redelijkheid moest doen. Ik voelde mij dus volstrekt gerechtigd om op te komen voor de belangen van die onderneming, mits duidelijk was dat ik optrad als commissaris van MSD en niet als Kamerlid, om aldus de twee functies duidelijk gescheiden te houden.

Bij drie gelegenheden heb ik geprobeerd de belangen van MSD te bevorderen door aandacht van de minister ervoor te vragen. De eerste zaak was de Prijzenwet zelf. Ik heb dat gedaan in een gesprek met de minister (Borst van Volksgezondheid, red.). Mijn eerste zin van dat gesprek was: "Weet dat ik nu spreek als commissaris van MSD." De minister zal zich dat herinneren. Dat gesprek had plaats op 1 april 1995. Daarbij ging het mij om een cruciaal punt, namelijk het onderscheid tussen gepatenteerde en uit patent gelopen of generieke medicijnen. Dat onderscheid vind ik nog steeds belangrijk. Het is namelijk zo dat de prijsverschillen met de landen om ons heen vooral optraden bij de generieke en niet bij de gepatenteerde medicijnen. Mijn uitgangspunt was: is het niet mogelijk om de dempende werking op de prijzen te laten plaatshebben bij de generieke medicijnen, waar de verschillen groot zijn, en niet bij de gepatenteerde medicijnen, waar ze klein zijn. Op die wijze zou het innovatievermogen van de industrie worden beloond. Dat vind ik nog steeds een belangrijk punt.

De twee andere gevallen betreffen de medicijnen Cozaar en Zocor. Daarover heb ik de minister twee brieven geschreven. Bij het medicijn Cozaar was er naast het belang van MSD ook een niet onaanzienlijk belang voor ons land mee gemoeid. De productie van dat medicijn zou namelijk kunnen worden overgebracht naar Frankrijk. Ik zou dat buitengewoon jammer hebben gevonden. De situatie binnen het concern MSD was dat vestigingen in andere Europese landen werden gesloten. Ik bemoeide mij onder andere met deze aangelegenheid omdat ik wilde dat MSD doorging met investeren in de vestiging in Haarlem, zoals ook is gebeurd. Dat zou mede tegemoet komen aan de werkgelegenheid in Nederland. Bij het tweede medicijn, Zocor, ging het over vergoedingslimieten. Dat was van belang voor MSD, omdat exportcontracten ermee samenhangen.

Ik ben van mening dat ik, aldus handelende, dit zorgvuldig en terughoudend heb gedaan. Zorgvuldig, omdat ik steeds heb vermeld in welke hoedanigheid ik handelde, zowel mondeling als twee keer schriftelijk. Dat schriftelijk heeft men kunnen constateren. Ik heb dat gedaan op eigen briefpapier en niet op briefpapier van de Tweede Kamer. Ik heb de brieven naar het huisadres van minister Borst gestuurd, omdat ik van mening was dat ik op die wijze de twee hoedanigheden goed uit elkaar zou houden. Verder zou ik willen benadrukken dat ik in

de Kamer noch plenair, noch uiteraard in commissievergaderingen en evenmin in mijn eigen fractie het woord heb gevoerd over de Prijzenwet en al helemaal niet over die twee medicijnen. Ik heb mij dus totaal buiten de discussie gehouden. Wel heb ik onze woordvoerder, Margreet Kamp, in kennis gesteld van dat belangrijke onderscheid tussen generieke en gepatenteerde medicijnen, zodat zij het kon gebruiken bij haar voorbereiding van het debat. De Kamer zal weten dat de Prijzenwet met de stemmen van mijn fractie vóór is aangenomen op 30 november 1995. Ik meen dus dat ik zeer zorgvuldig - zelfs scrupuleus - uit elkaar heb gehouden wat ik in de ene en wat in de andere hoedanigheid heb gedaan. Bovendien ben ik terughoudend geweest. In ieder van die gevallen heb ik slechts één keer de aandacht van de minister gevraagd.

Wat de minister hiervan vond, treffen wij aan in verschillende uitspraken voor de media en ook in de schriftelijke beantwoording van de hierover gestelde Kamervragen. De minister voelde zich niet onder druk gezet. Verder heeft de minister gezegd dat ik volstrekt open spel heb gespeeld en dat heb ik ook gedaan: met open vizier heb ik het allemaal netjes zwart op wit vastgelegd. Ik had het natuurlijk ook anders kunnen doen.

De laatste dagen hebben mij suggesties bereikt van mensen die hebben gezegd: "Zo moet je dat helemaal niet doen! Hoe kun je nu zo onhandig zijn om dat neer te leggen in brieven? Waarom heb je de minister niet opgebeld of waarom heb je een andere commissaris die brieven niet laten schrijven, waarna jij in de wandelgangen tegen de minister had kunnen zeggen: Els, doe er wat aan!?"

Als dat zo had gemoeten, had ik dat commissariaat neergelegd. Dan had ik mijn portie aan Fikkie gegeven, want zo doe ik geen zaken. Ik moet die suggesties, die - dat zal men begrijpen - uiteraard niet uit de Kamer kwamen, dus met kracht van de hand wijzen. Als ik het gevoelen had gehad dat ik iets had gedaan wat niet koosjer was - dat gevoelen had ik niet - had ik het natuurlijk ook nooit zwart op wit gezet.

Verder is er een gesprek geweest met de directeur-generaal Volksgezondheid, de heer Sangster. In de Kamer liep ik aan tegen mijn partijgenoot Dick Dees, lid van de Eerste Kamer. Hij vroeg mij of ik bereid was de heer Sangster te ontvangen. Uit die vraagstelling leidde ik af - maar dat heb ik toen niet gevraagd - dat dit gebeurde op instigatie van ofwel dr Sangster ofwel de minister en dat het in ieder geval niet uit de pet van mijn oud-collega Dick Dees kwam. Op zichzelf vond ik dat een merkwaardig verzoek. Ik heb een flinke ervaring als Kamerlid, maar ik heb nog nooit een verzoek gekregen van een ambtenaar, topambtenaar of niet, voor een onderhoud. Maar om nu "nee" te zeggen, natuurlijk niet. Ik ontvang allerlei mensen uit de samenleving voor zover mijn tijd dat toelaat, en dus zeker een directeur-generaal. Maar vreemd was het wel! Geen ogenblik ben ik van de veronderstelling uitgegaan dat dit een politieke discussie zou worden. Ik bespreek de politiek niet met ambtenaren. Politiek beraad voer ik met ministers, met staatssecretarissen, met mijn fractie en met alle leden van de Kamer. Met wethouders, gedeputeerden en raadsleden,

maar niet met ambtenaren. Als ik het gevoel zou hebben gehad dat ik een politiek beraad met de heer Sangster zou hebben, had ik ook onze woordvoerder, Margreet Kamp, erbij gehaald. Nu heb ik noch van tevoren tegen Margreet Kamp gezegd: "Denk erom, zo meteen komt dr Sangster bij mij", noch heb ik na afloop aan haar gerapporteerd wat had plaatsgehad. Het enige wat het gesprek bij mij heeft achtergelaten is de vraag waarom dr Sangster met mij wilde spreken. Dat was omdat ik commissaris ben bij MSD en ik mij uit dien hoofde heb geïnteresseerd voor de Prijzenwet. Het gesprek met dr Sangster op mijn eigen kamer in dit gebouw heeft in de politieke discussie ook geen enkele rol gespeeld. Het had plaats op 14 november. Op 30 november hebben wij gestemd vóór de Prijzenwet.

Algemeen wordt beweerd dat maatschappelijke betrokkenheid voor politici van groot belang is. Hoe zou het zijn als ik niet commissaris van MSD was geweest, maar van Fokker of van DAF of van een noodlijdende scheepswerf? Een onderneming in een moeilijke situatie?

Was het dan oorbear geweest als ik tegen de minister van Economische Zaken had gezegd: "Hans, mag ik je wijzen op die situatie en op deze details? Is dit misschien een suggestie en mag ik steun vragen voor dit bedrijf dat in moeilijkheden verkeert". Was dat aanvaardbaar geweest?

In deze Kamer zijn allerlei mensen met nevenfuncties waar zij een belang bij hebben. Door boeren wordt gesproken over landbouwpolitiek. Is dat aanvaardbaar? Er zijn leden van deze Kamer die belangen hebben, aanmerkelijke belangen soms, bij een transportbedrijf of bij een verzekeringsbedrijf. Er zijn leden die advocaat of huisarts zijn. Is het oorbear dat die mensen spreken, in het geval van advocaten, over wetten die advocaten raken, en in het geval van huisartsen, over geneesmiddelen? Is het oorbear dat mensen die een belang hebben bij een verzekeringsbedrijf spreken over verzekeringen? En hoe zit het met onbetaalde nevenfuncties? Ik ben lid van het bestuur van toneelgezelschap "De Trust". Is het oorbear dat ik in die capaciteit een gesprek heb met staatssecretaris Nuis of dat ik een dergelijk gesprek inga in mijn functie als voorzitter van het bestuur van de Amsterdamse Bachsolisten? En als betaald niet oorbear is, zou het dan niet betaald wel oorbear zijn? Er zijn dus tal van schakeringen in dit onderwerp.

Uit de discussie, die natuurlijk ook mij niet onberoerd heeft gelaten, heb ik begrepen dat er verschillend wordt gedacht over tal van aspecten. Het enige dat ik wens, is dat er helderheid komt. Deze discussie is ook voor mij onbevredigend. Het is overigens de vraag of die helderheid kan worden verschaft. Toch zou het mij een lief ding waard zijn als bepaalde punten in dit debat helderder zouden worden. Voor een nadere gedachtenwisseling, plenair, in commissie of hoe dan ook, houd ik mij in ieder geval gaarne beschikbaar.'

Jongeren en ouderen.

Op deze twee groepen zal het hoofdbestuur zich vanaf heden nog sterker gaan richten. Onze VVD-jongeren zijn vaak al deelnemer aan activiteiten binnen de partij. Deelnemen kunnen zij, zowel aan de VVD-governmentgame op 9 november in Den Haag, als aan de activiteiten op de VVD-jongeredag 7 december in Zwolle. Daar staan ondernemerschap, technologie en netwerken centraal.

Op de VVD-themadag 30 november zal ik het startsein geven voor een in de gehele partij geïntegreerd ouderenbeleid. Onze partij begint daar de discussie over de positie van de ouderen. Die dag zullen wij discussiëren over op welke wijze in alle politieke sectoren rekening moet worden gehouden met de specifieke behoeften van ouderen. Ik hoop dat veel ouderen aan die discussie willen deelnemen.

Sinds de eeuwwisseling is de gemiddelde leeftijd van onze bevolking met ruim 25 jaar gestegen. Het is merkwaardig dat in de politiek met ouderen slechts marginaal rekening is gehouden. De discussies beperkten zich meestal tot de hoogte van de AOW en de zorgsector. In onze discussienota die op 30 november wordt besproken, pakken wij alle facetten aan die voor ouderen van belang zijn. Die dag gaan we inventariseren wat wij als VVD met en voor ouderen kunnen doen. Het is de eerste stap. Over het vervolgtraject houd ik u op de hoogte.

Willem Hoekzema,
voorzitter.

Hoofdbestuurslid Ton van Voskuilen:

Verbetering van kwaliteit

Door Reny Dijkman, foto Theo Meijer

Voortdurend houdt het hoofdbestuur van de VVD zich bezig met het zoeken naar en verbeteren van de kwaliteit binnen de eigen gelederen. 'Kwaliteit', zegt het hoofdbestuurslid Ton van Voskuilen, 'is natuurlijk een relatief begrip. Er is nooit sprake van absolute kwaliteit. Dat kun je in de chemie doen. Dan meet je de pH. Bij mensen ligt dat anders. Ik durf echter wel te stellen dat de kwaliteit van de mensen die zich voor cursussen aanmelden steeds beter is. Dat betreft niet alleen het opleidingsniveau, maar je merkt het ook aan de maatschappelijke functies die cursisten al bekleden en aan hun vaardigheden. Daarom vind ik het jammer dat degenen die op posten zitten waar ze mensen moeten én kunnen benoemen nog vaak beweren: We hebben de kwaliteit niet in onze gelederen.'

De vormings- en scholingsbestuurder wil ondermeer via dit ledenblad zoveel mogelijk VVD-bestuursleden en (aspirant)VVD-gemeenteraadsleden betrekken bij de Leergang Besturen en bij de Leergang Gemeenteraad. De laatste cursus heeft vorige keer ongehoord succes gehad. Meer dan 2000 nieuwe en zittende raadsleden volgden deze cursus. De leergang besturen is echter nieuw. Van Voskuilen: 'Die Leergang is van essentieel belang voor afdelingsbestuurders. In de partij hebben we te lang het

idee gehad dat we het allemaal wel goed deden. De tijden veranderen echter en de vaardigheden die tegenwoordig van afdelingsbestuurders worden verlangd zijn anders dan vroeger.'

Leergang Besturen

'Met de Leergang Besturen proberen wij ook ervaren bestuurders na te laten denken over hun functioneren. Ieder mens is een gewoontedier met op veel terreinen ingesleten patronen. Wij streven er naar dat bestuurders zich regelmatig afvragen:

"Doen we het wel goed?" Laten zij hun werkwijze maar eens tegen het licht houden.

We kunnen in deze partij onder deze voorzitter weer eerlijk naar elkaar kijken en openlijk en kritisch alles bespreken zonder dat kritiek op functioneren wordt opgevat als een aanval op de persoon. Dat wil ik vooral overdragen naar het bestuur van de afdelingen,' benadrukt Ton van Voskuilen.

Relatie bestuur-fractie

Een van de centrale punten in deze Leergang Besturen is de workshop verhouding Bestuur-Fractie een van de vervolgcursussen die wordt aangesloten. 'Hoe gaan we met elkaar om? Vaak gáán ze niet met elkaar om, dat moet worden geconstateerd aan de hand van de vele fricties die kamercentralebesturen en het hoofdbestuur bereiken.

De zaken moeten ook in de afdelingen zuiver worden gesteld. Het bestuur vertegenwoordigt de leden, de fractie de partij in de gemeenteraad. Tussen beide moet een wisselwerking ontstaan zonder aan de specifieke verantwoordelijkheden te tornen. Als die twee gremia goed kunnen samenwerken dan is dat goed voor de gemeente, maar het heeft ook een positieve uitstraling naar de partij. Is dat niet

het geval dan is dat slecht voor de afdeling en dus ook voor de partij.'

Een goed gesprek

Ton van Voskuilen ziet veel misverstanden ontstaan doordat mensen moeite hebben de juiste signalen af te geven. 'Het voeren van gesprekken is daarom een heel belangrijk onderdeel van de Leergang Besturen. Dat geldt niet alleen tussen bestuur en fractie, maar ook in de dagelijkse omgang. Wat kan men verwachten als bij de samenstelling van een nieuwe kandidatenlijst voor de gemeenteraad de bestuursleden nooit de raadsvergaderingen hebben bijgewoond? Hommeles. Of hoe voelt een raadslid zich als hij/zij - na nooit tussengesprekken met het bestuur te hebben gehad - plotseeling van de lijst keldert? Het gaat om professioneel samenspel.

Daarom wordt in de workshop Besturen aan die gespreksvoering veel aandacht besteed. We doen dat aan de hand van een videoband en met een rollenspel. Daarbij leggen wij de nadruk op het begrip: non-directief. We geven daarbij de cursisten volop gelegenheid om zelf een eerste oordeel over zijn/haar optreden te geven.'

Leergang Gemeenteraad

De Leergang Gemeenteraad heeft gezien het grote succes van de laatste keer nog amper aanbeveling nodig.

De VVD kijkt vooruit.

Dit najaar en het gehele kalenderjaar 1997 worden heel wat gemeenten samengevoegd of heringedeeld. Hiervoor is de workshop "Gemeentelijke Herindeling" ontwikkeld. Het jaar daarop gaan we weer naar de stembus voor de gemeenteraadsverkiezingen.

Daarom gaat de Leergang Gemeenteraad volgend voorjaar weer van start. Als doelgroep ziet Van Voskuilen niet alleen zittende raadsleden, ook als zij de cursus al eerder hebben gevolgd, maar ook aspirant raadsleden die een reële kans maken op het raadslidmaatschap. De cursus wordt gegeven om liberale standpunten te leren verwoorden. Verder is het een kwestie van winkelen. Men kan op maat kiezen: onderhandelen over de collegevorming, ruimtelijke ordening, financiën... et cetera. Na de introductiedag kiest men de cursusonderdelen die bij de eigen politieke toke passen. De meeste cursussen omvatten 3 dagdelen. Meestal spelen deze cursussen zich af op of rond de zaterdag.

Ton van Voskuilen roemt de samenwerking met de kamercentralebesturen, die deze leergangen sterk stimuleren.

Als uitmijter geeft hij mee: 'Ik hoop dat de leden beseffen dat dit hoofdbestuur dienstverlenend bezig wil zijn. Zo hoort het ook.'

Ton van Voskuilen

Evaluatie prioriteitennota noodzakelijk

door Theo van den Doel,
VVD-defensiespecialist Tweede Kamer

Nederland, als handelsnatie bij uitstek, is gebaat bij een stabiele omgeving. Daarnaast verwacht de internationale gemeenschap van Nederland als middelgroot en welvarend land ook een bijdrage aan de handhaving van de internationale rechtsorde. Een goed toegeruste krijgsmacht met gemotiveerd personeel is hiervoor een vereiste. Volgend jaar zal naar verwachting het grootste na-oorlogse herstructureringsproces in de krijgsmacht worden afgerond. De inkrimping van de defensie organisatie zoals vastgelegd in de Prioriteitennota (1993) is dan een feit. Ondanks de forse afslanking (de reductie bij de landmacht bedraagt zelfs 55%) blijft defensie met ongeveer 75.000 werknemers de grootste werkgever in Nederland. De dienstplichtige is vervangen door een beroepssoldaat. Daarmee is de Nederlandse krijgsmacht - zo nodig - overal ter wereld inzetbaar.

Theo van den Doel

Evaluatie Prioriteitennota

De Prioriteitennota was een reactie op de veranderde veiligheidssituatie in Europa. De Centraal-europese landen hadden zichzelf van het communistische juk bevrijd, de Sovjet-Unie bestond niet meer en daarmee was ook de directe militaire dreiging uit het Oosten vervallen. De Prioriteitennota ademt echter ook de sfeer uit van de euforie van begin jaren negentig. Voortaan zou de krijgsmacht kunnen volstaan met een beperkt aantal licht bewapende eenheden. Er werd zelfs besloten om een nieuw voertuig aan te schaffen voor VN-operaties, omdat het huidige materieel te veel lawaai maakte en een agressieve uitstraling had. Somalië en Bosnië hebben echter aangetoond dat de wereld er minder maakbaar uitziet dan velen dachten. Er is geen sprake van een nieuwe wereldorde maar van een nieuwe chaos: instabiliteit alom. De VVD heeft begin dit jaar dan ook aangedrongen op een evaluatie van de Prioriteitennota. De minister van Defensie, Joris Voorhoeve, heeft die evaluatie toegezegd voor de begroting van 1998. Als het aan de VVD ligt zal hierbij als uitgangspunt moeten gelden dat voor de uitvoering van vredesoperaties de krijgsmacht over voldoende eenheden moet beschikken die van huis uit geschikt zijn om ook in het hogere deel van het geweldsspectrum te kunnen optreden. Dat betekent niet alleen reparatie van de personele tekorten bij een aantal specialistische eenheden, maar ook herbezinning op de beschikbare capaciteit aan 'zware eenheden'. Bij instemming van de Kamer kan dan in de volgende regeerperiode dit nieuwe beleid worden uitgevoerd.

Gedragscode

De nieuwe taken van de krijgsmacht stellen andere eisen aan het personeel dan voorheen. Tot begin jaren negentig lag het accent in de krijgsmacht op de oplei-

ding van dienstplichtigen en het oefenen van de verschillende onderdelen voor 'crisis- en oorlogstijd'. Maar een oefening op de hei is nu eenmaal niet hetzelfde als een 'vredesoperatie' in Bosnië. Jonge mensen die kiezen voor een baan bij defensie moeten weten waar zij aan toe zijn. Een militair is nu eenmaal meer dan een burger in uniform. Het personeel maakt deel uit van een unieke overheidsorganisatie die voor de uitvoering van haar taken zo nodig geweld mag toepassen.

Keurmerk

De gedragscode is het keurmerk van de nieuwe krijgsmacht. Het geeft aan waar het personeel *wél* en *niet* voor staat. Daarnaast is het een ruggesteun voor het personeel op de lagere niveaus dat als gevolg van de nieuwe taakuitvoering veelal onder moeilijke omstandigheden geheel zelfstandig beslissingen moet nemen. De Bosnisch-Servische aanval op de enclave Srebrenica kan hier helaas als voorbeeld dienen. Bij de gedragscode gaat het niet alleen om verantwoordelijkheid, discipline en een correcte taakuitvoering, maar ook om het handhaven van mensenrechten, internationale rechtsregels enz. Het is dan ook een taak van de politiek om de condities te scheppen, zodat de gedragscode ook door het personeel kan worden nageleefd. In Bosnië was aan die voorwaarde niet voldaan. Daar moesten Nederlandse militairen machteloos toezien hoe op grove wijze de mensenrechten werden geschonden. Niet hen, maar de internationale politiek treft hier blaam. De regering zal dan ook moeten aangeven hoe zij bij deelname aan internationale vredesoperaties waarbij zij het operationeel commando overdraagt aan een internationale organisatie, hiervoor de garanties kan geven.

Van groen naar blauw

Met de vorderingen van het herstructureringsproces neemt ook het aantal mensen toe waarvoor geen baan meer is. Toch wordt het werk loyaal uitgevoerd. Er is dan ook veel waardering voor de wijze waarop het personeel in de krijgsmacht onder deze omstandigheden zijn taken uitvoert. Herplaatsing binnen de defensieorganisatie is niet altijd mogelijk. De VVD heeft de afgelopen jaren dan ook gepleit om andere knelpunten met inzet van overtollig defensiepersoneel op te lossen. Zo is vorig jaar op initiatief van de VVD een motie aangenomen om de sterkte van de Koninklijke Marechaussee met honderdvijftig man uit te breiden en dit personeel te rekruteren uit overtollig defensiepersoneel. Bij het recente debat over de algemene politieke beschouwingen is op verzoek van de VVD toegezegd

om extra marechaussee in te zetten voor extra 'grenscontroles' en bestrijding van de illegaliteit. Ook is bij herhaling aangedrongen om de overgang van 'groen' naar 'blauw' mogelijk te maken. Dit heeft in september jl. geresulteerd in een convenant tussen Binnenlandse Zaken en Defensie waarbij driehonderd militairen kunnen worden omgeschoold naar een baan bij de politie. Al met al aardige resultaten. Desondanks zullen er als gevolg van het beleid van het vorige kabinet in 1997 en 1998 nog veel mensen bij Defensie hun baan verliezen. Als het aan de VVD ligt moeten gedwongen ontslagen worden voorkomen en alle kaarten worden gezet op herplaatsing en bijscholing.

Ontschotting:

Defensie beschikt over deskundig personeel, uniek materieel en snel inzetbare eenheden. De grenzen tussen interne en externe veiligheid vervagen (open grenzen, oprukkende internationaal georganiseerde maffia, proliferatie van wapens, plutonium... enzovoort). De overheid die de eerste verantwoordelijkheid draagt voor de veiligheid van haar burgers, dient dan ook alle beschikbare middelen in te zetten. Inschakeling van de marine voor drugsbestrijding zoals in het Caribisch gebied plaatsvindt is hiervan een voorbeeld. Maar ook voor inzet in Nederland en voor bewaking van de buitengrenzen kan de krijgsmacht nuttig werk verrichten. Het wordt dan ook hoog tijd dat het veiligheidsbeleid wordt ontdaan van de bestaande 'schotten' tussen de ministeries van Justitie, Binnenlandse Zaken, Buitenlandse Zaken en Defensie.

Nieuwe kandidaatstellingsreglementen

EENVOUDIGER EN DICHTER BIJ DE MENS

door Reny Dijkman, foto: Theo Meijer

Het is bepaald niet de meest dankbare commissie om zitting in te nemen. Als zij aan de slag gaat op de algemene vergadering verlaat een groot deel van de leden de zaal. Publicitair een ondergeschoven kind.

En tóch heet die commissie 'CEUR'. Een afkorting van Commissie Evaluatie en Update Reglementen.

'Die naam houdt in dat deze commissie het hart van de partij vormt,' zegt VVD-hoofdbestuurder en tevens voorzitter van de CEUR mr. Wil de Vrey-Vringer. 'In elke vereniging of partij zijn regels nodig. Maar als het ergens nauw luistert dan is dat wel in een politieke partij.'

Voor afdelingen die de grootste moeite hebben een secretaris te vinden gloort weer hoop. Die afdelingssecretarissen worden bij elke gemeenteraads- of Tweede-Kamerverkiezingen weer geteisterd door een grote hoeveelheid regelgeving.

In november ontvangen alle afdelings- en centralebesturen twee exemplaren van de nieuwe kandidaatstellingsreglementen, vormgegeven in een handzame uitgave.

Wil de Vrey is alle afdelingen die hieraan hebben meegewerkt dankbaar voor hun inzet. Het hoofdbestuur voelt zich daarvoor gesteund in zijn taak om van leden deelnemers te maken. Het einddebat over de reglementen vond plaats tijdens de jaarlijkse algemene vergadering afgelopen voorjaar. De afgevaardigden hebben toen aangegeven dat de voorstellen op twee praktische onderdelen moesten worden gewijzigd.

Wijzigingen

Directeur mr Daan Zwart (adviseur van de Ceur) wijst er op dat bijvoorbeeld het tijdpad voor het stellen van gemeenteraads-kandidaten is verlengd tot 1 oktober 1997. 'De voorlopige groslijst moet weliswaar vóór de zomer rond zijn, maar daarna kan het bestuur echter nog -maar gemotiveerd - namen toevoegen. Vooral bestuursleden die willen kandideren moeten in een vroegtijdig stadium bekend zijn. In ieder geval vóór 1 juli 1997. Ook als ze als lijstduwer willen fungeren en de gemeenteraad helemaal niet in willen. De algemene vergadering heeft

Wil de Vrey-Vringer en Daan Zwart met het eerste exemplaar

echter aangegeven dat ze in dat geval wel mee mogen doen met de procedurele voorbereidingen.

Hoog juristengehalte

Het spreekt eigenlijk vanzelf dat die CEUR een hoog juristengehalte heeft. De namen van deze werkers staan borg voor goede, eigentijdse teksten. Mr Wil de Vrey-Vringer is voorzitter, de leden van de commissie zijn ir A.J. Korff, mr E. Mijnsberge, J.W. Prins, mevrouw M.E.F.J. Overmeer-Jansen (later opgevolgd door) mevr. mr C.L. Liebregts, prof. mr J.R. Schaafsma, mevr. mr M.Th.M. Tangel, O.Tammens, ing P.H. Tirion en mr Daan Zwart als adviseur. De heren Prins en Zwart zijn tevens secretaris van de commissie. Wil zegt enthousiast: 'John Prins is goud waard'.

Lagere drempel

De commissie heeft alles in het werk gesteld om de drempel naar de kandidaatstellingsreglementen door een duidelijker samenhang lager te maken. Het aantal verplichte vergaderingen voor de afdelingen wordt verminderd. Een bijkomend voordeel is dat dergelijke klussen nu makkelijker door de secretaris op zijn opvolger zijn over te dragen. De reglementen, tijdpaden, toelichtingen en modelformulieren zijn als losbladig systeem in een ringband opgenomen. Men-

sen kunnen zo zelf hun gemeentelijke zaken toevoegen en mocht er een noodprocedure vereist zijn door tussentijdse verkiezingen dan komen de aanvullingen wel via het Thorbeckehuis. Ook aan herindelingsprocedures is gedacht. Tegelijk met de map ontvangen de afdelingen en centrales een handige pocket met alle reglementen.

Geen keurslijf

De reglementen zijn geschreven om een zorgvuldige kandidaatstellingsprocedure te garanderen. Bovenal geldt echter dat de reglementen een handleiding zijn en geen keurslijf. Dat betekent dat wat niet nadrukkelijk staat voorgeschreven niet hoeft te gebeuren, maar wel mag gebeuren.

Wil de Vrey is van mening dat de partij moet streven naar een evenredige vertegenwoordiging van vrouwen en mannen en ook aan allochtonen moet denken. 'Van ons ledenbestand is een derde vrouw. Een derde van de kandidaten zou tenminste vrouw moeten zijn. Het gaat natuurlijk om kwaliteit. Dat blijft de eerste voorwaarde, maar veel vrouwen onderschatten zichzelf. Zij hebben vaker dan mannen gewerkt voor ideële instellingen en op die manier veel ervaring opgedaan. Mannen presenteren zich nog steeds gemakkelijker. We willen dat iedereen zich optimaal kan presenteren.'

Voor- en nazorg

Heel belangrijk noemt zij de voor- en nazorg van de kandidaten. 'Door zich te kandideren stelt iemand zich kwetsbaar op. Daarom is goede voor- en nazorg van het grootste belang.'

Van Daan Zwart komt nog een hartenkreet. 'Zet dat alsjeblieft dik gedrukt,' verzoekt hij.

'Indien mogelijk stelt het algemeen secretariaat het zeer op prijs om de aanmelding van kandidaten voor de Tweede Kamer alsmede wijzigingsvoorstellen voor de kandidaatstellingsvergadering Tweede Kamer aangeleverd te krijgen op diskette (bij voorkeur Word for Windows of ASCII) of via E-mail (alg.sec@vvd.nl).'

Een logisch verzoek want het voorkomt fouten en bespaart zeeën arbeid.

Het hoofdbestuur roept de leden op om vóór 15 april 1997 aan het bestuur van de afdeling waartoe men behoort namen te noemen van personen die zich kandidaat willen stellen voor de gemeenteraad of de Tweede Kamer in 1998. De jaarlijkse ledenvergadering van de afdeling stelt vóór 1 juni 1997 de voorlopige kandidatenlijst vast.

Historische omslag met Miljoenennota 1997

door Johan Hommes

Alles loopt van een leien dakje. Dat was het gevoel tijdens de partijraadsvergadering van 20 september jl. in Arnhem. Een vergadering die in het teken stond van Prinsjesdag en de begroting van het kabinet.

Partijvoorzitter Hoekzema sprak van een historische omslag. Door het kabinetsbeleid is er sprake van een daling van het aantal uitkeringen en neemt het aantal banen toe. Werk, werk en nog eens werk en dit tegen de Europese trend in. Hij waarschuwde echter tegen te veel optimisme. Er blijven nog genoeg aandachtspunten over. De staatschuld moet verder worden verlaagd, er moet worden geïnvesteerd in de infrastructuur en er is geld nodig om de economische en sociale structuur te versterken. Er is volgens Hoekzema een duidelijke VVD-inbreng in het kabinet. Dit leidt ertoe dat er beleid wordt gevoerd dat perspectief biedt op veel banen, en waarbij

mensen eigen keuzen kunnen maken en eigen verantwoordelijkheden kunnen dragen.

Einde cijferterreur

Frits Bolkestein constateerde dat Nederland eindelijk is verlost van de terreur van de cijfers. Dit is te danken aan minister Zalm, die rust heeft gebracht aan het begrotingsfront door het zogenaamde trendmatige begrotingsbeleid. Er zit een aantal belangrijke resultaten in de begroting. 60.000 mensen minder zijn in de WAO beland en er zijn 350.000 betaalde banen bijgekomen. Het schatkisttekort is gedaald, zodat Nederland kan toetreden tot de Europese Muntunie. De lasten zijn met 9 miljard gulden verlaagd, onder meer door verlaging van het huurwaardeforfait en het arbeidskostenforfait. Nederland is gestegen op de economische ranglijst van Europese landen door de forse economische groei, het toegenomen aantal banen, de lage inflatie en de lage rente.

Wensen voor de nabije toekomst

Toch blijven er ook voor Frits Bolkestein punten over die een extra inspanning

vereisen. Hij noemde daarbij onder meer de mobiliteit, de criminaliteit en het onderwijs.

Bij de mobiliteit zal het kabinet 2 miljard gulden gaan investeren in het openbaar vervoer, nieuwe wegen en rekeningrijden. Dit is nodig om de files te bestrijden en de bereikbaarheid in stand te houden. Beide zijn voor ons land noodzakelijk om de economische groei op peil te houden. De bijbehorende accijnsverhoging is voor de VVD onaangenaam, maar een onderdeel van het pakket. Die verhoging kan echter alleen plaatsvinden in samenhang met verhogingen in de buurlanden en zal via de motorrijtuigenbelasting aan de burger worden teruggegeven. Wij moeten voorkomen dat de prijsverschillen met de buurlanden zo groot worden dat iedereen over de grens gaat tanken.

Extra agenten voor kleine gemeenten

Misdaadbestrijding blijft hoog op de agenda staan. Het kabinet besteedt 1,5 miljard aan politie en justitie. Deze moeten echter wel hun organisatie verbeteren en effectiever gaan werken. Er komen 1.000 extra agenten bij, bovenop de 3.700 die al waren afgesproken in het

regeerakkoord. Deze extra agenten moeten vooral in de kleinere gemeenten worden geplaatst.

Volgens Frits Bolkestein zijn bezuinigingen op het beroepsonderwijs, het basisen het voortgezet onderwijs ongewenst. Het hoger onderwijs zal de noodzakelijke bezuinigingen moeten opbrengen. Het is een goede zaak dat een stappenplan wordt ontwikkeld om de klassen te verkleinen. Die verkleining kost echter veel geld, zodat het plan waarschijnlijk pas door het volgende kabinet kan worden uitgevoerd.

Bolkestein concludeerde dat het kabinetsbeleid tot gevolg heeft dat er weer ruimte ontstaat voor nieuw beleid. Deze ruimte moet naar zijn mening worden gebruikt voor verdere lastenverlichting, voor verdediging van de rechtsstaat, investeringen in de fysieke infrastructuur, d.w.z. meer openbaar vervoer, en meer en betere wegen, en in de kennisinfrastructuur, dus betere opleidingen. Ook moeten de kosten van de vergrijzing worden opgevangen. De gulden financieringsregel moet worden hersteld. Dit betekent dat de overheid alleen mag lenen om investeringen te kunnen doen. Economische groei is noodzakelijk. Deze groei kan alleen in voldoende mate plaatsvinden als er voldoende wordt geïnvesteerd, de sociale zekerheid en het belastingstelsel verder worden gemoderniseerd en er verder wordt gedereguleerd. 'Ik heb er met het huidige kabinet alle vertrouwen in dat we op de goede weg zijn', zo besloot Bolkestein.

Tijdens de partijraad werd door verschillende fractievoerders nader ingegaan op de afzonderlijke onderdelen van het begrotingspakket. Zo voerde Otto Vos het woord over het cluster bestuur, Enric Hessing over het onderdeel buitenland, Anke van Blerck over welzijn, Willem Keur over leefbaarheid en Hella Voûte over het cluster sociaal-economische aangelegenheden. Vanuit de zaal werd de gelegenheid te baat genomen om vragen te stellen en opmerkingen te maken.

VVD-Tweede-Kamerlid Anne Lize van der Stoel ontdekte deze auto in het buitenland.

Helaas is een dergelijke kentekenplaat voor Nederlanders nog niet verkrijgbaar.

Financieel woordvoerder Hans Hoogervorst:

Ik heb heel bewust voor de publieke zaak gekozen

door Ernst van Splunter

Hans Hoogervorst was de afgelopen weken veelvuldig in het nieuws. De financieel woordvoerder van de Tweede-Kamerfractie diende tijdens de financiële beschouwingen een motie in voor uitstel van de verhoging van de benzine-accijns. De oppositie in de Kamer vond dat maar niks: een kamerlid dat een motie tegen zijn eigen bewindsman indiende. Minister van Financiën, Gerrit Zalm, was het daar overigens volstrekt niet mee eens. Hij vond de actie van Hoogervorst getuigen van 'fris dualisme'.

De drie Gerritten

Hans Hoogervorst is meteen op stoom als het over Gerrit Zalm gaat. 'De minister is een onconventionele man die niet denkt in vastgeroeste patronen. Hij past goed in het kabinet dat de dualistische traditie in ere heeft hersteld: Kamer en Kabinet hebben ieder een eigen verantwoordelijkheid. Gerrit Zalm had er dus begrip voor dat wij die accijnsmotie - die overigens de schatkist geen cent kost - indienden.'

Hoogervorst prijst de minister voor de manier waarop hij te werk gaat: 'Gerrit Zalm zet de kroon op vijftien jaar bezuinigingsbeleid. Zijn manier van werken zorgt ervoor dat dit het kabinet van de mee- in plaats van de tegenvallers is. Daar komt bij dat hij meedenkt met zijn collega's in het kabinet. Hij zegt wel eens nee tegen ze, maar geeft daarbij aan hoe het misschien anders kan.'

Hans Hoogervorst bevindt zich in de financiële wereld van de Kamer tussen de 'Gerritten': Gerrit Zalm op het ministerie en de Gerritten Terpstra en Ybema in de Kamer, respectievelijk financieel woordvoerder van CDA en D66. Samen met Rick van der Ploeg bepalen zij hoe het financieel beleid in Nederland er op hoofdlijnen uitziet. Voor Hans Hoogervorst is dat snel gegaan. Hij volgde anderhalf jaar geleden Rudolf de Korte

op die naar de Europese Investeringsbank in Luxemburg vertrok. 'Voor mij was dat natuurlijk een hele stap waar ik blij om was. Ten eerste omdat ik Rudolf die baan van harte gunde, na al het werk dat hij als minister en Kamerlid heeft gedaan. Ten tweede omdat het financieel woordvoederschap een schitterende baan is. Ik heb daarbij het voordeel dat de minister goede omstandigheden schept voor een mooie start.'

Amerika

De financiële achtergrond van Hans Hoogervorst stamt uit zijn Amerikaanse periode. Aan het begin van de jaren '80 werkte hij bij een bank in Washington. Hij had daar onder andere de taak landen te analyseren waar de bank kredieten had uitstaan. Hij kijkt positief terug: 'Ik ben in die tijd tot twee conclusies gekomen. Het voordeel van vier jaar in Amerika wonen en werken is dat je echt deel uit gaat maken van die samenleving. Je gaat met een totaal andere bril naar je eigen land kijken. Toch heb ik in die tijd besloten dat ik Nederland niet kon missen. Nederland is mijn land. Dat was de eerste conclusie. Ten tweede heb ik toen bewust gekozen voor de publieke zaak. Die sector trok mij aan omdat je je bezighoudt met algemene maatschappelijke problemen. Toen ik het aanbod

Hans Hoogervorst

kreeg bij de VVD-fractie te gaan werken heb ik dat dan ook met beide handen aangegrepen.'

De keus voor de VVD

Een andere beslissing die Hoogervorst na terugkeer uit de Verenigde Staten nam, was de keus voor de VVD. Die was niet vanzelfsprekend: 'Ik ben in 1977 lid geworden van de Partij van de Arbeid. Dat was ten tijde van de overwinning Nederland. De PvdA had tien zetels gewonnen en kwam toch niet in het kabinet. Achteraf bleek dat de partij dit aan zichzelf te wijten had, maar ik vond het toen zo sneu dat ik het tijd vond lid te worden. Maar toen ik terugkwam uit Amerika ben ik meteen lid geworden van de VVD. Wat mij heeft doen overstappen is de economische crisis aan het begin van de jaren '80 waar de PvdA totaal geen antwoord op had. Alleen een liberale partij als de VVD wilde er destijds zijn schouders onder zetten.'

Eigen carrière

Hans Hoogervorst is getrouwd met de Mexicaanse schilderes Marisa Pölin.

'Waar ik diep respect voor heb is dat Marisa, heel snel nadat zij in Nederland kwam, het Nederlands machtig werd. Drie maanden naar haar komst spraken wij samen eigenlijk alleen nog maar Nederlands. Dat is de sleutel geweest waardoor ze zich in Nederland prettig kon voelen. Zij heeft er hard voor gewerkt om snel te kunnen integreren. Bovendien heeft zij ook nog op de Nederlandse Kunstacademie haar diploma gehaald. Een aardige eigenschap van haar werk is dat ze het altijd met zich mee kan nemen. Ze kan overal werken. Over zijn ambities is Hans Hoogervorst duidelijk: 'Ik wil heel graag mijn werk in de Kamer voortzetten. Een tweede periode als Kamerlid lijkt mij heel mooi omdat je dan, gewapend met je ervaring, je kennis kunt gaan verzilveren. Maar zover is het nog niet, want gelukkig leer ik nog iedere dag.'

LA CLOCHE

RESTAURANT

Kloksteeg 3 Leiden Telefoon 071 5123053

SPECIALITEITEN RESTAURANT

„Het Kasteel van Rhoon” b.v.

Tevens zalen voor recepties, diners en vergaderingen.

S.G. Abel Dorpsdijk 63, 3161 KD Rhoon, 010-5018896 / 5018884 / 5018488

Nieuwe mededingingswet bevordert concurrentie

door Michiel Krom, foto: Theo Meijer

Binnenkort komen in Nederland nieuwe concurrentieregels. Althans dat is de bedoeling van de vernieuwde Wet Economische Mededinging. Voor de VVD is dit een belangrijk punt, omdat veel ondernemers te maken krijgen met veranderende regelgeving. De nieuwe wetgeving loopt meer in de pas met wat elders in Europa gangbaar is. De veranderingen hebben grote gevolgen voor allerlei prijsafspraken die in ons land gelden. In principe (boeken uitgezonderd) is het straks verboden om prijsafspraken te maken. Zogenaamde adviesprijzen zijn uiteraard wel toegestaan. Iedere ondernemer is straks vrij zich al dan niet aan adviesprijzen te houden. De nieuwe mededingingswet moet ook een einde maken aan het Nederlandse kartelparadijs.

VVD-woordvoerder in de Tweede Kamer Hella Voûte volgt de ontwikkelingen van de nieuwe wet kritisch: 'Voor de VVD geldt dat de nieuwe Wet op de Economische Mededinging werkelijk concurrentie bevorderend moet zijn en niet concurrentie belemmerend.

Thorbecke heeft immers 150 jaar geleden al gezegd: 'Gebrek aan mededinging is slecht voor den arbeid'. Dat past precies in onze huidige doelstellingen over werk, werk en nog eens werk. De nieuwe wet is

nodig, omdat de wetgeving in zijn algemeenheid steeds liberaler wordt. Denk maar eens aan de mediawet of de telecommunicatiewet waarmee meer concurrentie mogelijk wordt gemaakt. Daarnaast maakt de verdergaande globalisering nieuwe regelgeving nodig. Nederland loopt achter Europa aan en is momenteel een kartelparadijs.

Als het aan de VVD ligt, is het straks dus afgelopen met kartelvorming en prijsafspraken. Dat gaat de consument heel direct merken. Denk maar eens aan de prijzen van compact disks (Voûte stelde hierover al Kamervragen) en aan de tarieven van dienstverleners als bijvoorbeeld makelaars (al eerder is de wetgeving aangepast en zijn prijsafspraken niet toegestaan).

Een gunstige consumentenprijs als gevolg van het opheffen van kartelvorming is voor Hella Voûte belangrijk: 'Een gezonde concurrentie dwingt tot vernieuwing; het stimuleert doelmatig produceren en heeft daarmee een neerwaartse druk op de prijzen. Lagere prijzen zijn weer de meest natuurlijke manier van koopkrachtverbetering van de consument, die weer kan zorgen voor omzetvergroting bij de Nederlandse ondernemer.'

Ondernemers

Voûte heeft juist veel oog voor de ondernemers. Vernieuwing is noodzakelijk om concurrerend te zijn in verband met de toegenomen internationale concurrentie. Zij haalt daarbij nadrukkelijk twee groepen naar voren. Allereerst zogenaamde franchise-organisaties (bijv. hamburgerketens, warenhuizen, supermarkten). Wat de VVD betreft mogen franchise-organisaties nog uitsluitend werken met adviesprijzen. Prijzen kunnen dan ook per vestiging gaan wisselen, wat lokale concurrentie kan bevorderen. Zij pleit daarbij wel voor een ruimhartig reclamebeleid, waarbij collectief voor een relatief korte periode (een tot drie maanden) over bepaalde acties gelijk gecommuniceerd kan worden. Daarnaast noemt zij de zogenaamde zelfstandige filiaalhouders. Deze grote groep ondernemers in het midden- en kleinbedrijf die vaak onder gezamenlijke noemer samenwerken (circa 35 procent van de markt) moet in staat zijn de concurrentie met het grootwinkelbedrijf aan te kunnen. Voûte overweegt zelfs aanpassing van de voorgestelde wet door middel van een motie als de nieuwe regelgeving deze concurrent van het grootwinkelbedrijf zou doen wegvallen.

Bagatelcriteria

Verder is de VVD-woordvoerder van mening dat de zogenaamde bagatelcriteria te krap zijn. De voorgestelde bagatelcriteria regelen dat voor samenwerkingsverbanden boven de vijf miljoen gulden omzet voor goederen toestemming nodig is. Voûte vindt dit aan de lage kant. Organisaties gaan immers steeds meer samenwerken, omdat zij elkaars netwerken en innovatie nodig hebben. Bovendien zou het controlerende orgaan: de nieuwe Dienst voor de Mededinging zonder twijfel overbelast raken. Deze nieuwe dienst moet volgens Voûte ook niet met onnodig extra administratieve lasten komen richting bedrijven. Goede deskundige mensen in een dergelijke dienst zijn daarbij voor de VVD essentieel.

Ten slotte vraagt Voûte aandacht voor concurrentievervalsing tussen overheid, semi-overheid en bedrijfsleven. Hella Voûte: Als overheden zich op de markt gaan begeven, moeten ze zich ook aan de spelregels van het bedrijfsleven houden. Zij mogen dan niet onder de prijs gaan werken, omdat hier collectieve gelden zijn ingestopt.'

Het wetsvoorstel nieuwe regels omtrent de economische mededinging wordt dit najaar in de Tweede Kamer behandeld.

Hella Voûte-Droste

Fractievoorzitter Gijs de Vries: Geen nieuwe lidstaten voor 2002

door Reny Dijkman, foto Theo Meijer

Brussel: Voor het jaar 2002 zal de Europese Unie naar alle waarschijnlijkheid geen verdere nieuwe lidstaten opnemen. Deze conclusie trekt de liberale fractieleider in het Europees Parlement.

Als oorzaken noemt hij ondermeer de overvolle wachtkamer van de EU waarin 12 staten op toetreding wachten; de Intergouvernementele Conferentie, die moet leiden tot de invoering van de EURO, maar waar weinig schot in zit. Maar ook de criteria waaraan de aspirant lidstaten moeten voldoen en de unanimitéit van de lidstaten die vereist is voor de toelating van een nieuwe lidstaat.

Gijs de Vries haast zich hier aan toe te voegen dat het proces van de Europese eenwording weliswaar wat vertraging kan oplopen, maar dat alle processen rondom van historisch belang zijn. De Europese Unie zal in civiel opzicht moeten worden wat de NAVO op militair gebied is. Dat betekent werken aan vrede. Daarnaast zal een aantal landen nationaal fors moeten bezuinigen wil men aan de toelatingscriteria tot de EMU in het voorjaar van 1998 voldoen. Geïnteresseerde buitenland-pagina-lezers hebben al kunnen constateren dat Duitsland, Frankrijk en België het komend kalenderjaar met gigantische nationale bezuinigingsoperaties komen.

Malta, Cyprus, Polen, Hongarije, Tsjechië, Slovenië, Estland, Letland en Litouwen, Bulgarije, Roemenië en Slowakije zullen dus geduld moeten hebben.

'De vraag is: hoe snel beginnen de procedures en wie komen er bij?' aldus De Vries. 'Het betekent een uitbreiding van 15 naar 27 lidstaten. Die kunnen echt niet allemaal tegelijk toetreden en de vraag is dan ook wanneer en met wie we gaan beginnen te onderhandelen over een mogelijke toetreding.' Alleen die vragen roepen al een dilemma op. De Duitsers bijvoorbeeld die Polen zo snel mogelijk aan boord willen hijsen, zoals de Fransen de Roemenen. En de Finnen zullen aandringen op een snelle toetreding van Estland.

Criteria

De nieuwe lidstaten moeten aan drie criteria voldoen: Democratie en mensenrechten; Een gezonde economie; Het goed functioneren van de eigen staat. De Vries neemt een paar landen onder de loep. Zo is de premier van Slowakije autoritair ingesteld en hebben de Hongaren - 12% van de bevolking - geen enkele wettelijke bescherming. Hun moedertaal is als officiële landstaal geschrapt. De media zijn gebreideld en het parlementair toezicht is in handen van de oude, communistische geheime dienst. En Estland, bijvoorbeeld, heeft de rollen omgedraaid na de val van het communisme. De grote Russische minderheid moet daar eerst een Ests taalexamen afleggen voordat men stemgerechtigd is. Wat de economische toestand betreft, ligt dat peil van de aangemelde landen in

het algemeen aanzienlijk lager dan dat van de lidstaten.

Bij het functioneren van de staat kan worden gedacht aan de milieu- en arbeidswetgeving. 'De Europese Unie heeft op deze gebieden veel wetgeving die moet worden uitgevoerd.'

De Vries wijst er op dat de parlementen van alle lidstaten met de toelating van een nieuw land moeten instemmen en dat ook het Europees Parlement de uitbreiding met ieder nieuw land moet goedkeuren. 'Alleen dat proces kan al twee jaar in beslag nemen. Chantage is buitengewoon eenvoudig als tot een unaniem besluit moet worden gekomen. Zo ging Spanje pas accoord met de toelating van Zweden na toezegging van een extra visquotum.'

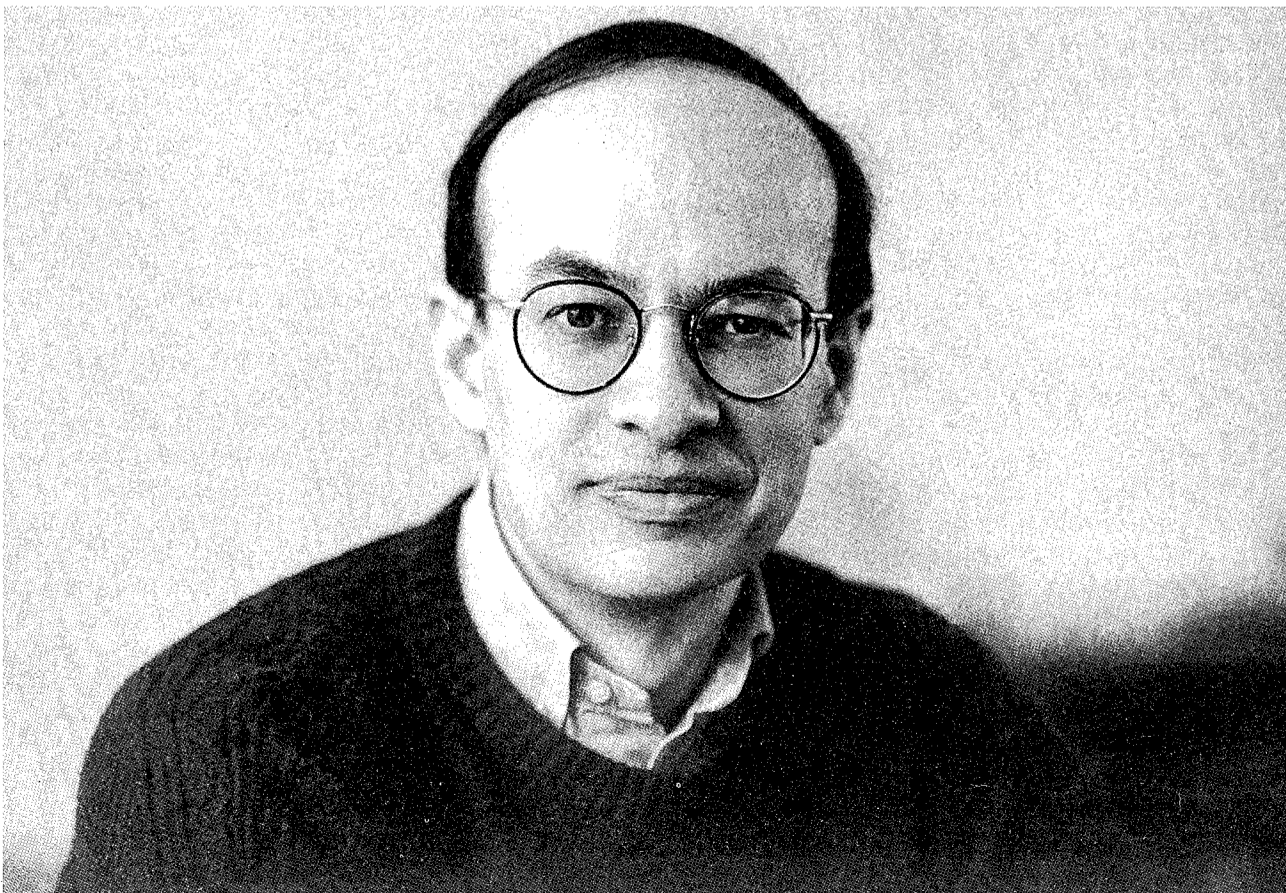
Financiële verstoring

Hij verwacht niet dat de huidige lidstaten veel moeten dokken voor de toelating van nieuwe staten. 'De landbouw- en sociaal/regionale fondsen berusten altijd op co-financiering. De EU-gelden zijn aanvullend en veel nieuwe landen hebben daar zelf het geld niet voor. Bovendien ontstaat er een economische verstoring binnen een kandidaat-lidstaat indien de EU veel geld in een land zou pompen. Nu betalen de lidstaten 1,2 % van hun BNP aan de Unie. En de Unie mag niet met tekorten werken. Er is duidelijk een plafond aan de inkomsten van de EU die in 1999 1,27% van het BNP mag uitgeven.'

Werkgelegenheidsplan

De groep reünisten van de topkadercurriculumjaargangen 1987 - 1989 kreeg een complete tour d'horizon in de op deze vrijdagmiddag verlaten fractiekamer van de Europese Liberalen en Democraten. Europarlementariër Elly Plooi-van Gorsel had een pittig programma samengesteld met daartussen genoeg ruimte voor wat divertissement. Maar ook de oude topkader-kroegtijgers raken eerder vermoeid. Iedereen lag om uiterlijk 02.00 uur in zijn mandje. Het werkgelegenheidsplan van de Unie werd tijdens een brunch op zaterdagochtend toegelicht door oud-PVV-voorzitter en oud-minister Annemie Neyts-Uytbroeck, thans Europarlementariër, en Frank Schumacher, lid van de Permanente Vertegenwoordiging bij de Europese Unie. Annemie schoot het hele plan af om de dooeenvoudige reden dat het vorig EU-werkloosheidsplan tot niets had geleid. 'We moeten geen valse verwachtingen wekken ten aanzien van de Intergouvernementele Conferentie of ten aanzien van het werkloosheidsplan.' Annemie vreest ook een te grote invloed van het ingestelde werkgelegenheidsco-

Gijs de Vries

Elly Plooij-van Gorsel

mité dat volgens de socialisten dezelfde bevoegdheden zou moeten krijgen als het financieel-economisch comité. 'De Europese Centrale Bank zou dan onder dubbele voogdij komen te staan en dat vind ik geen goed idee.'

Schumacher wees erop dat de EMU de grote aanjager zal moeten worden. Ook onderstreepte hij dat tijdens de Europese Raad van 1994 men heeft besloten tot een niet-bindende sturing van het beleid van de lidstaten.

Werklozen

In de 15 lidstaten leven thans tussen de 18 en 20 miljoen geregistreerde werklozen. Een immens probleem waar alle lidstaten mee kampen. Veel landen wensen echter op dit gebied hun eigen nationale maatregelen te treffen om die werkloosheid te bestrijden. Zo staat de Nederlandse regering op het standpunt dat een Europees werkgelegenheidsplan geen aantasting van de EMU-normen mag meebrengen, geen extra budgettaire middelen mag krijgen, geen verschuiving van de bevoegdheden tussen enerzijds de onafhankelijkheid van de lidstaten en anderzijds de Europese Unie mag veroorzaken.

Na de inleidingen was er dus genoeg stof tot discussie. De reünisten kunnen terugkijken op een uitermate geslaagd weekend.

GROENBOEK COMMERCIELE COMMUNICATIE IN DE INTERNE MARKT

Namens het Europees Parlement is Jessica Larive als lid van de Commissie Economische en Monetaire Zaken en Industriebeleid benoemd tot rapporteur voor het Groenboek Commerciële Communicatie in de Interne Markt.

Jessica Larive,

Commerciële Communicatie bestrijkt alle vormen van reclame, direct marketing, sponsoring, verkoopbevordering en public relations waarmee producten en diensten worden gepromoot. Door de ontwikkelingen in de informatiemaatschappij zullen nieuwe vormen van commerciële communicatie op dit vlak ongetwijfeld belangrijker worden.

De nationale rechtsregels op dit gebied verschillen per lidstaat waardoor handelsbarrières ontstaan. Vooral nu de grensoverschrijdende diensten in snel tempo toenemen - een positief gevolg van de interne markt - is het de hoogste tijd met alle betrokken partijen rond de tafel te gaan zitten. Wij moeten proberen tot een oplossing te komen voor de problemen die worden veroorzaakt door verschillen in de regelgeving. Ik hoop dat wij daarin slagen, want wat niemand wil

is meer wetgeving en harmonisatie uit Brussel.

VVD'ers die (beroepshalve) met commerciële communicatie hebben te maken, verzoek ik hun standpunt over het Groenboek aan mij kenbaar te maken. Een kopie van het Groenboek kunt u aanvragen bij de VVD-Eurofractie in Den Haag (tel. 070 - 364 74 47) of bij mijn kantoor in Brussel. U kunt het Groenboek ook downloaden via <http://europa.eu.int>

Jessica Larive,
Europees Parlement,
Belliardstraat 97-113,
1047 Brussel, België.
Tel: 00 32 2 284 56 06
Fax: 00 32 2 284 96 06
E-mail: jessica.larive@infoboard.be

SCHOONHOVEN ZILVERSTAD

ZILVER KOOP JE IN SCHOONHOVEN
ECHT ZILVEREN SCHOONHOVENSE 'PILAAAR' KANDELAAR.

Met meesterteken van het Schoonhovens Silverhuys. Vervaardigd door eigen zilversmeden.
Groot ca. 19 cm., van ~~435,-~~ voor **325,-** per paar **598,-**
Klein ca. 7 cm., van ~~260,-~~ voor **165,-** per paar **298,-**

RIKKOERT
SCHOONHOVEN'S SILVERHUYS

Hoge 3-lichts kandelaar van ~~1490,-~~ voor **980,-**
Vrijdag koopavond.

Telefonisch te bestellen: (0182) 382651/385820 bezorging per besteldienst

Juweliers • Horlogers • Diamantairs • Edelsteenkundige F.G.A.
Beëdigd taxateur • Antiquairs • Edelsmeden sinds 1879
Schoonhoven: Haven 1-13 (0182) 38 26 51/38 58 20
Lekkerkerk: Burg. Roosstraat 22 (0180) 66 14 90

TV & RADIO UITZENDINGEN

U

De VVD-partijprogramma's en herhalingen daarvan kunt u zien op:

- Nederland 3, op woensdag 20 november, van 21.52 - 21.55 uur;
- Nederland 1, op donderdag 28 november, van 11.54 - 11.57 uur;
- Nederland 1, op dinsdag 10 december, van 19.52 - 19.55 uur;
- Nederland 3, op vrijdag 13 december, van 13.07 - 13.10 uur;

De VVD-radioprogramma's zijn te beluisteren in de oneven weken op de zaterdagen van 18.12 - 18.22 uur.

VVD-REGIO

■ **Marina Brouwer-van Wijk** is door het bestuur van de kamercentrale Friesland onderscheiden met De Gouden Speld. Zij ontving de Gouden Speld bij haar afscheid als bestuurslid van de KC-Friesland. Daarin is zij 13 jaar actief geweest. De eerste zes jaar was zij penningmeester, vervolgens een jaar gewoon bestuurslid en tot slot zes jaar secretaris. Mevrouw J.T. van Beukering-Dijk prees haar grote inzet en bedankte Marina uitvoerig voor haar vele verdiensten voor de kamercentrale Friesland.

■ Van de hand van **Theo Joekes** verscheen deze maand 'Man en Paard, herinneringen'. Zijn jeugd, zijn jonge jaren in Engeland maar ook zijn 26 jaar Kamerlidmaatschap vormen een rijke bron van inspiratie. In die Tweede Kamer voelde hij zich als een vis in het water. Een boeiende autobiografie voor alle liberalen, die via Joekes een helder inzicht kunnen krijgen over wat zich in politiek Den Haag voor en achter de schermen de laatste dertig jaar heeft afgespeeld.

'Man en paard, herinneringen' is door Feniks uitgegeven. ISBN 90.6654.9998. Prijs fl. 39,95.

■ Hoofdbestuurslid/algemeen secretaris **Jan Korff** (49) wordt met ingang van 1 januari 1997 griffier van de Provinciale Staten van Zuid-Holland. Jan Korff is projectdirecteur Verzelfstandiging HTM.

Leidschendam: De afdeling Leidschendam heeft onder haar leden een enquête gehouden om te onderzoeken waar de interessesfeer van haar leden ligt en waarom men eigenlijk lid is geworden. 39 leden hebben de enquêteformulieren ingevuld teruggezonden. De zo verkregen informatie bevat een schat aan gegevens voor het afdelingsbestuur. Zo vragen de VVD-enquêteurs ondermeer waarom mensen lid zijn geworden van de VVD. 32 leden verklaren daarop dat zij dat ter ondersteuning van de partij doen; 3 vanwege de sociale aspecten; 15 om te kunnen meepraten en 10 geven op 'anders'. (Er was dus meer dan één antwoord mogelijk!).

Op de vraag of men interesse heeft in de gemeentelijke politiek antwoorden 26 met 'ja'. De belangstelling voor de provinciale, de landelijke en de Europese politiek leeft bij respectievelijk 10, 29, en 11 respondenten.

Op de vraag of men zelf meer bij de politiek betrokken zou willen worden, reageren 21 mensen positief, 15 leden niet en 2 misschien op de langere termijn. Doorgevraagd daarover blijken 11 leden interesse in het raadslidmaatschap te hebben, 12 het politiek werk te willen ondersteunen, 3 zien het Kamerlidmaatschap wel zitten en één lid ziet een toekomst in Haaglanden.

Voor activiteiten in de afdeling zijn 16 leden te porren. Bij de vraag op welk gebied kiezen 12 leden voor de werkgroep inhoudelijke discussie en 5 voor een bestuursfunctie. Geen directe belangstelling bestaat voor de werkgroepen propa-

ganda/PR en ouderenbeleid.

VVD-bijeenkomsten

De afdelingsbijeenkomsten worden door 20 leden bezocht; door 2 zelden en door 14 niet.

Het Leidschendam VVD-bestuur is kritiek op het eigen functioneren beslist niet uit de weg gegaan door de vraagstelling. Zo wordt een beoordeling van de VVD-avonden op onderwerp gevraagd en daarnaast welke activiteiten men in de eigen afdeling heeft gemist. Ook dan scoort de 'discussie-avond met een landelijk thema' hoog.

Het bestuur trekt daaruit gelijk zijn conclusies bij de opzet van nieuwe afdelingsactiviteiten.

Vrijheid & Democratie

Het landelijk ledenblad wordt door 28 leden gelezen. 21 noemen de inhoud goed en 7 matig. De laatsten gaven als toelichting: 'teveel gericht op insiders'. Het afdelingsblad INFO wordt door 32 leden gelezen en de VVD-Expressie door 5. De VVD-Tweede-Kamerleden krijgen van 24 leden de waardering: goed; 8 beoordeelden de fractie als 'matig'. De leden waardeerden o.a. de homogene indruk van de fractie en het feit dat veel uit het verkiezingsprogramma wordt gerealiseerd. Ook worden kritische kanttekeningen geplaatst, zoals: teveel concessies aan het programma en te snel te veel water bij de wijn.

Inloopsprekuren

In Leidschendam wordt een inloopsprekuren gehouden door de wethouder(s) en

door de fractie. Dat is bij de meerderheid van de ondervraagde leden bekend.

De hamvraag komt aan het slot: 'Heeft het lidmaatschap u tot dusver gebracht wat u ervan antwoorden 28 leden met 'ja'; 2 met 'nee' en 5 met 'gedeeltelijk'. De vervolgvragen hierop betreffen suggesties en/of opmerkingen die men onder aandacht van het bestuur en de fractie wil brengen.

Lof

Dit initiatief van de Leidschendamse VVD-afdeling verdient lof! De secretaris van het afdelingsbestuur Ingrid van den Bergh heeft een bijzonder veelzijdige enquête gemaakt en aan alle 169 leden rondgestuurd. Daarna is het bestuur de resultaten gaan verwerken. Men heeft niet volstaan met alleen het afdrucken van de resultaten maar het bestuur heeft ook de nieuwe, uit de enquête voortvloeiende, initiatieven opgepakt. De leden weten daar dat hun stem telt. Dit voorbeeld is een goed staaltje van ledenbehoud en het heeft vermoedelijk een uitstraling naar ledenwerving. Het afdelingsbestuur toont hierdoor dat het de mening van de leden heel belangrijk vindt. Het aantal leden in Leidschendam is dan ook gestegen. Hopelijk volgen vele afdelingen dit initiatief!

Ook de redactie van V&D zal de opmerkingen betreffende het landelijk blad ter harte nemen.

BEZOEKEN VVD-TOP

In Vrijheid & Democratie worden de voor ieder toegankelijke VVD-bijeenkomsten opgenomen van de VVD-bewindspersonen, de partijvoorzitter, en de fractievoorzitters.

De redactie zal daarbij zoveel mogelijk de telefoonnummers van de contactpersonen/organisatoren opnemen, zodat u tegen de betreffende datum na kunt vragen of de bijeenkomst doorgaat. De redactie publiceert de gegevens voor zover deze bekend zijn op de sluitingsdatum van dit blad. Zij kan geen verantwoordelijkheid dragen voor recentere wijzigingen van de VVD-avonden.

-9 november spreekt Jozias van Aartsen, minister van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij op de Landbouw Hogeschool te Wageningen. Aanvang 10.00 uur. Onderwerp (Vrouwen binnen het agrarisch bedrijf). Contactpersoon: VVD-Vrouwen

-13 november spreekt Erica Terpstra, staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, in 't Heem, Apeldoornseweg 1 te Hattem. Aanvang 20.00 uur. Onderwerp: actuele politiek. Contactpersoon: de heer R. Verdijk, tel.: 024 - 322 04 93.

-18 november spreekt Gerrit Zalm, minister van Financiën, in Parkhotel Veghel, Stadhuisplein 3, te Veghel. Aan-

vang: 20.00 uur. Onderwerp: financieel voordeel grotere gemeenten; economisch en infrastructureel.

Contactpersoon: mevrouw M. Peeters, tel.: 0411 - 62 30 38.

-20 november spreekt Michiel Patijn, staatssecretaris van Buitenlandse Zaken, in Zalencentrum de Hiddingerberg, Wolmeenterrand 15 te Steenwijk. Aanvang 20.00 uur. Onderwerp: grensoverschrijdende regio's in Europa. Contactpersoon: de heer G. Dijkslag, tel.: 038 - 453 34 75.

-Op 20 november spreekt de fractieleider van de Liberale en Democratische fractie in het Europees Parlement, Gijs de Vries, over het gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid in Den Haag. Locatie: Raad van State, Kneuterdijk 22, Den Haag. Aanvang: 20.00 uur. Contactpersoon: Brigitte Kimman, telefoon 070 - 362 24 941.

-22 november spreekt Frits Bolkestein, politiek leider van de VVD, in 'Het Turfschip', Chasséveld 15 te Breda. Aanvang 19.30 uur. Onderwerp: actuele politiek. Contactpersoon: de heer J.J. van Toorn, tel.: 076 - 541 88 69.

-22 november spreekt Michiel Patijn, in Hotel Hilfertson, Koninginneweg 28 te Hilversum. Aanvang 20.00 uur.

Onderwerp: stand van zaken in Europa. Contactpersoon: de heer J. Bakker, tel.: 023 - 532 40 91.

-25 november spreekt Frits Bolkestein, politiek leider van de VVD, in (De Muzeval), de Dijk 7 te Eersel. Aanvang: 20.00 uur. Onderwerp: actuele politiek. Contactpersoon: mevrouw M. Peeters, tel.: 0411 - 62 30 38.

-25 november spreekt Jozias van Aartsen, minister van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, in centrum Arkade, Raadhuisplein 19-20 te Zeewolde. Aanvang 20.00 uur. Onderwerp: actuele politiek. Contactpersoon: mevrouw M. Wander, tel.: 036 - 523 92 16.

-25 november spreekt Frank de Grave, staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, in Politiek Café Libertijn, Leidseplein (ingang Kleine Gartmanplantsoen) te Amsterdam. Aanvang 20.15 uur

-Op 27 november spreekt Gijs de Vries, voorzitter van de Liberale en Democratische fractie in het Europees Parlement over de Intergouvernementele Conferentie. Locatie: Chaloupe d'Or, Grand'Place 24-25 te Brussel. Contactpersoon VVD-afdeling Brussel, Mr. Eddy Hartog tel. 0032-2-29 90 084

INFORMATIETECHNOLOGIE, ONDERNEMEN EN NETWERKEN OP VVD-JONGERENDAG 1996

Inloggen op de VVD-home page, elektronisch betalen, communiceren met Azië en virtual reality. Het zijn allemaal vormen van informatietechnologie waarmee iedereen dagelijks wordt geconfronteerd. De ontwikkelingen volgen elkaar in razendsnel tempo op. Ondernemers en consumenten sparen geld noch moeite om deze ontwikkelingen bij te benen. Voor beiden geldt dat de voordelen die aan de ontwikkeling van informatietechnologie kleven enorm groot zijn, maar dat de kennis daarvan niet zomaar komt aanwaaien.

Voor ondernemers geldt dat zij juiste keuzen moeten kunnen maken om de mogelijkheden die de informatietechnologie biedt optimaal te kunnen gebruiken. Dat geldt voor productontwikkeling, productie, maar ook voor ondersteunende processen en communicatie. Goed kiezen is niet eenvoudig, vooral doordat veel startende ondernemers geen klankbord hebben waar zij met vragen over de toepassing van informatietechnologie terecht kunnen.

Ook voor consumenten geldt dat zij niet kunnen volstaan met de aanschaf van hardware en software om effectief gebruik te kunnen maken van de mogelijkheden die de technologie biedt.

Daarom is **informatietechnologie** dan ook het thema van de VVD-Jongereindag 1996. Op deze dag zullen verschillende bedrijven hun producten op dit gebied presenteren. Daarnaast komen in workshops andere aspecten van informatietechnologie aan de orde. Hoe start je een onderneming op (in de informatietechnologie branche)? De interactie tussen politiek en ondernemen. Hoe werkt Internet? Hoe ziet het betalingsverkeer er in de (nabije) toekomst uit? Dit zijn slechts enkele onderwerpen die in interactieve workshops door ervaren mensen uit ondernemingen en politiek Nederland worden aangeboden.

Het tweede thema van de dag is 'netwerken'. Ondernemer of niet, het opbouwen en onderhouden van netwerken is altijd van belang. Helaas is netwerken niet altijd even eenvoudig. Op de jongereindag zullen door professionele netwerkers netwerk- en loopbaantrainingen gegeven worden die meteen in praktijk kunnen worden gebracht. De jongereindag is dus voor alle VVD-jongeren en hun introductés de gelegenheid om hun kennis

van informatietechnologie te vergroten en het nodige te 'netwerken'.

Bekende PR-mensen, technologen, Kamerleden en vele VVD-prominenten zullen daarom op de Jongereindag aan-

wezig zijn. De dag wordt afgesloten door de Minister van Verkeer en Waterstaat, mevrouw Annemarie Jorritsma.

Kom dus op 7 december aanstaande naar de VVD- Jongereindag in de Buiten-

sociëteit in Zwolle. Meer informatie? Bel dan met 070 - 361 3060. E-mailen kan ook: alg.sec@vvd.nl

THEMADAG LIBERAAL OUDERENBELEID OP 30 NOVEMBER 1996

Het hoofdbestuur van de VVD is in 1996 gestart met het gestroomlijnder vormgeven en organiseren van het Ouderenbeleid binnen onze partij. Het hoofdbestuur heeft daartoe de projectgroep Ouderen geïnstalleerd met de opdracht om bouwstenen voor het VVD-Ouderenbeleid aan te leveren, gericht op de toekomst. De nota 'Zorgen voor de Toekomst, een VVD-visie op Ouderenbeleid' is nu verschenen. Hij bevat een groot aantal aanbevelingen die op de VVD-themadag 30 november aanstaande worden besproken. Deze themadag is tevens het startsein voor de

VVD om met gerichte initiatieven het VVD Ouderenbeleid vorm te geven. Want er is veel te doen voor ouderen, onder meer op het gebied van de participatie van ouderen in de samenleving, op welzijnsgebied, op het terrein van een gecombineerd aanbod van wonen en zorg en niet in de laatste plaats rond de problematiek van pensioenen en AOW.

Ouder worden is in de opvatting van de VVD een voorrecht. Een voorrecht waartoe de overheid, binnen de liberale uitgangspunten, voorwaarden moet scheppen om ervoor te zorgen dat haar burgers

zo veel mogelijk profijt kunnen halen uit deze levensfase. U kunt meedenken met het beleid door u in te schrijven voor deze themadag. Als u daartoe onderstaande bon instuurt, dan krijgt u zo spoedig mogelijk de relevante informatie en de discussienota toegezonden. De themadag zal plaatsvinden in congrescentrum MEETING PLAZA te MAARSSEN(broek). Dit centrum is goed te bereiken met het openbaar vervoer en/of auto. De kosten bedragen 50 gulden.

BON VOOR INSCHRIJVING VOOR DE VVD-THEMADAG OVER OUDERENBELEID

Zaterdag 30 november 1996
10.00 - 16.30 uur
Congrescentrum Meeting Plaza
Planetenbaan 100
MAARSSEN(broek)

Ik doe graag mee met de discussie en geef mij hierbij op

Naam :
Adres :
Postcode :
Plaats :
Functie :

Ik heb heden 50 gulden overgemaakt op postbankrekening 401 82 32 ten name van VVD informatierekening te Den Haag onder vermelding van themadag Ouderenbeleid op 30 november 1996.

Ik krijg na betaling nadere informatie franco thuis

Handtekening

Inzenden van deze bon is mogelijk t/m 22 november 1996 naar het algemeen secretariaat van de VVD
Ter attentie van mevrouw drs. Y. Hoekstra
Postbus 30836
2500 GV DEN HAAG

Faxen is ook mogelijk (faxnummer 070 - 360 82 76)

LEDEN COMMISSIE VERKIEZINGSPROGRAMMA 1998-2002

Op 16 oktober heeft VVD-voorzitter Willem Hoekzema in het Thorbeckehuis de leden van de Commissie Verkiezingsprogramma geïnstalleerd. Helaas waren enkele leden al vertrokken toen fotograaf Theo Meijer de commissie vereeuwigde.

De commissie is als volgt samengesteld:

Voorzitter
De heer R.L.O. Linschoten

vice-voorzitter
De heer mr F. Korthals Altes

Secretaris
De heer dr K. Groenveld

Leden:
Mevrouw mr M.E. Bierman - Beukema toe Water
De heer dr H.W.A.M. Coonen
Mevrouw drs H.L. van Eesteren-Smith
De heer mr P.J. Nouwen
De heer mr ing. C. van Tilborg
De heer drs M.S. Visser
De heer C. Wolzak

Ambtelijk secretaris,
drs L.H.M. Osterholt

FOTO THEO MEIJER

Adviseurs
De voorzitter van de VVD-fractie in de Tweede Kamer, de voorzitter van de VVD-vertegenwoordiging in het Europees Parlement, de voorzitter van de VVD

Bestuurdersvereniging, alsmede de voorzitter van de VVD.

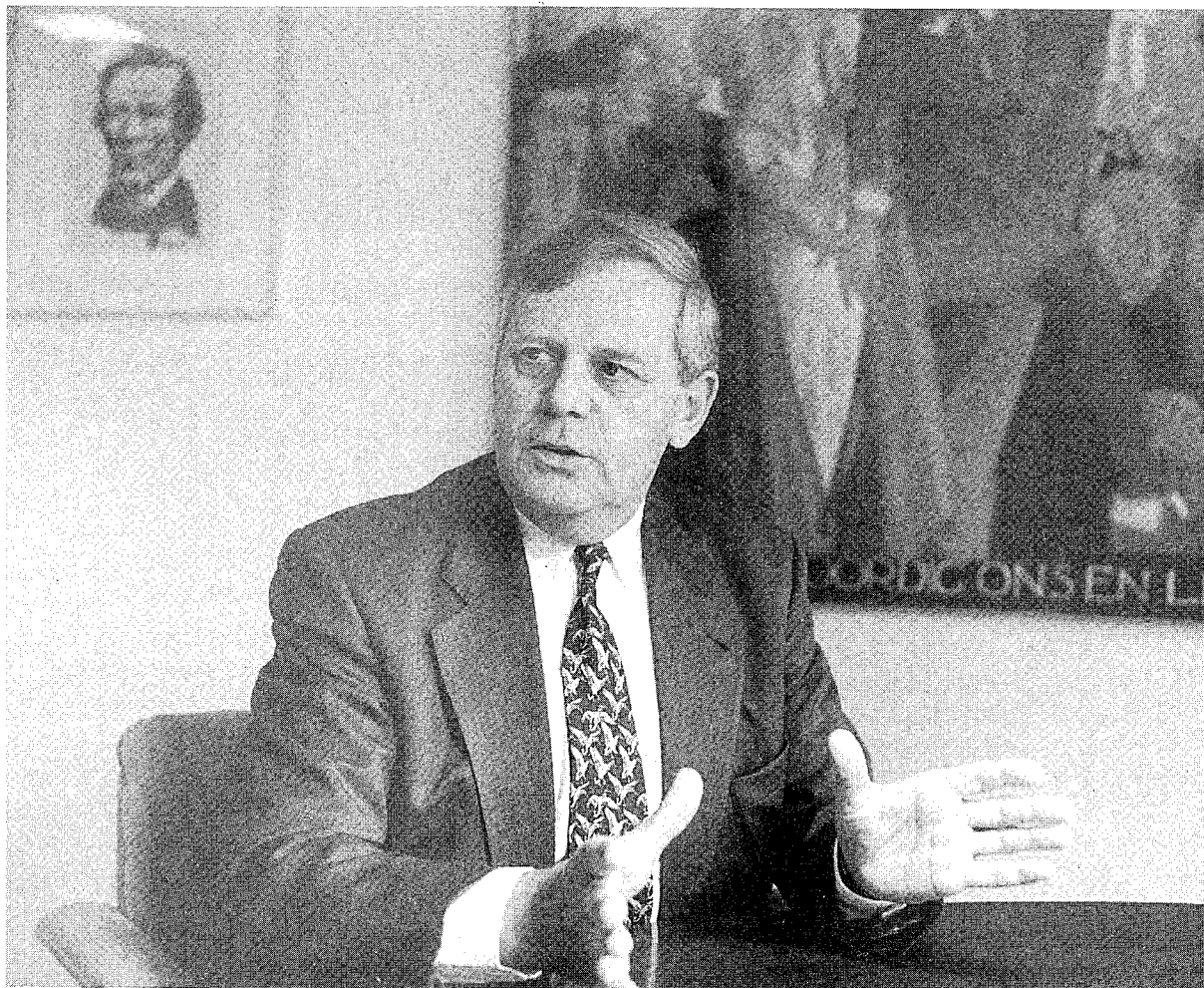
CURSUSSEN HAYA VAN SOMERENSTICHTING NAJAAR 1996

Hieronder treft u aan een overzicht van de cursussen die bij de Haya van Somerenstichting zijn aangevraagd. Voor opgave en/of meer informatie kunt u contact opnemen met de genoemde contactpersoon. Indien u vragen heeft of

meer informatie wenst over Vorming & Scholing kunt u contact opnemen met de Haya van Somerenstichting, tel.nr. 070 - 361 30 10. U wordt dan te woord gestaan door Susanne Meijers of Bonnie Bessem.

KC Den Bosch Hulskes Lierenbout 10 5283 AT HB Boxtel 0411 - 68 28 22	7231 DA Warnsveld 0575 - 52 11 91	Introductie cursus nieuwe leden 11 januari	KC Den Helder J. von Bönninghausen Klokkeweid 27 1616 SH Hoogkarspel 0228 - 56 36 93	Discussietechniek I 22 & 23 november	workshop Actief Besturen oktober/november
Introductie cursus Gemeenteraad 16 november	Presentatietechniek I 15 & 16 november	KC Leiden Mw M.E.R. de Vos van Steenwijk Wittenburgerweg 124 2244 CG Wassenaar 070 - 517 89 29	<i>OC West-Friesland:</i> J. von Bönninghausen	KC Haarlem Mw A.W.J. Luyben Burg. Trooststraat 3 2741 TZ 0182 - 61 35 46	Workshop 'Verhouding bestuur/fractie' 16 november
KC Tilburg G. Kocken Palestrinastraat 13 5411 XJ Waalwijk 0416 - 33 92 47	Presentatietechniek II 13 & 14 december	Discussietechniek II 22 & 23 november 29 & 30 november	<i>OC Noord-Kennemerland:</i> Mw C.C.M. van den Akker-Smit Cornelis Kooijmanlaan 9 1862 GG Bergen 072 - 581 22 21	Workshop Verhouding Bestuur/Fractie 16 november	Liberalisme I 30 november
Discussietechniek I 13 & 14 december (OC Midden Brabant) 10 & 11 januari (OC Baronie v. Breda) 10 & 11 januari (OC West Brabant)	Public Relations 15 & 16 november	Liberalisme I 22 november	PR-cursus 22 & 23 november	Liberalisme I 23 november	KC Groningen drs H.H. Dijkstra Noorderstraat 96 9611 AM Sappemeer 0598 - 39 11 23
KC Gelderland Mw mr E.M. Vaandrager-Hovenkamp Rhienderinklaan 3	KC Rotterdam Mw S. Korbbe-Yildiz Wilgensingel 184 3053 CZ Rotterdam 010 - 461 17 01	KC Amsterdam Pinto van Baerlestraat 75 I 1071 AS Amsterdam 020 - 675 10 88	Liberalisme in de praktijk 7 december	KC Zeeland Mw. C.A. den Baars-Alberts Postbus 47 4328 ZG Burgh Haamstede 0111 - 65 23 00	Liberalisme I 30 november
	KC Den Haag mr drs C.D.A. Ruijgrok Zeekant 65 2586 AD Den Haag 070 - 350 29 17	Discussietechniek I 29 & 30 november	Discussietechniek II 15 & 16 november	Liberalisme I 23 november	KC Friesland Mw M. Montanus-Jongstra Elzewal 1 9203 LR Drachten 0512 - 51 17 50

2 VVD-voorzitter Willem Hoekzema over zijn functie, over het jonge verleden en de toekomst van de VVD, over de noodzaak van ledenwerving, over de aantrekkingskracht van de partij op jongeren, en over de uitstekende onderlinge sfeer.

Hoekzema gaf ook het startsein tot een Ouderenbeleid dat in alle beleidssectoren en op alle overheidsniveaus door de liberalen zal worden geïntegreerd

ONDER HET OOG VAN DE MEESTER...

4 Minister van Financiën, Gerrit Zalm, volgde met belangstelling de pogingen van jongeren tijdens Government-Game om de landsbegroting kloppend te maken. De animo voor dit landelijk evenement was zó groot, dat de aanmelding tweemaal was overtekend. Toch was iedereen welkom

DECEMBER 1996

Nr. 1442

DOCUMENTATIECENTRUM
NEDERLANDSE POLITIEKE
PARTIJEN

ISBN: 0166 - 8498

EN VERDER...

- van topkadertraining naar liberale academici
- verspilling Europees Parlement doorn in het oog van Gijs de Vries
- het grote belang van partijpolitieke samenwerking met Midden- en Oost-Europa
- jongeren trekken graag naar het Europees Parlement in Brussel
- aankondiging congres Organisatie Vrouwen in de VVD

Het algemeen secretariaat is van af eerste kerstdag tot 2 januari gesloten. Vóór en na die tijd is het rapport "Vrij en verantwoordelijk. Een liberaal toekomstperspectief" tegen administratie- en portokosten op te vragen bij het algemeen secretariaat (070 - 361 30 61).

Het hoofdbestuur en de medewerkers van het algemeen secretariaat wensen u heel prettige feestdagen

VVD-voorzitter drs. W. K. Hoekzema:

'De politiek gaat iedereen aan'

door Reny Dijkman, foto's: Theo Meijer

De twee woorden die bij VVD-voorzitter Willem Hoekzema het beste passen zijn "zorgvuldigheid" en "geduld". Zorgvuldigheid met zijn bestuur, zijn politici, zijn kamercentralesvoorzitters, en met allen die zijn pad kruisen; en geduld, omdat niemand hem het verwijt kan maken met zijn of haar mening niet aan de bak te zijn gekomen. Na deze eerste termijn als voorzitter gaat Willem Hoekzema in mei 1997 op voor nog een termijn. Nu, na ruim tweeënhalf jaar liberaal voorzitterschap, geeft hij voor Vrijheid & Democratie een tussenbalans.

Waarom begin je aan een tweede termijn als het redelijk veel tijd kost?' herhaalt hij peinzend mijn vraag in zijn gemeentehuis in Den Helder. 'Deze jaren hebben mij geleerd dat het burgemeesterschap goed met dit voorzitterschap valt te combineren op de wijze waarop ik beide posten nu invul. Voor mijn gevoel is dat ook de juiste invulling van het voorzitterschap zoals wij die binnen de VVD-organisatie vragen, namelijk op de achtergrond ervoor zorgen dat de VVD als totale organisatie goed loopt. In die rol ben je ervoor verantwoordelijk dat de partij in haar geheel naar buiten toe een duidelijke eenheid uitstraalt. Op momenten van spanning moet ervoor worden gezorgd dat er rust en duidelijkheid blijft. Dat is tot nu toe redelijk goed gegaan. Als VVD stralen we eenheid, kracht en durf uit. Ik ben inmiddels 57 jaar. Mijn kinderja-

ren van die leeftijd aftrekkend kan ik zeggen dat ik mijzelf de laatste 40 jaar heb leren kennen als iemand wiens sterke kant het meest in het vormen van teams ligt en in het smeden van eenheid binnen organisaties.

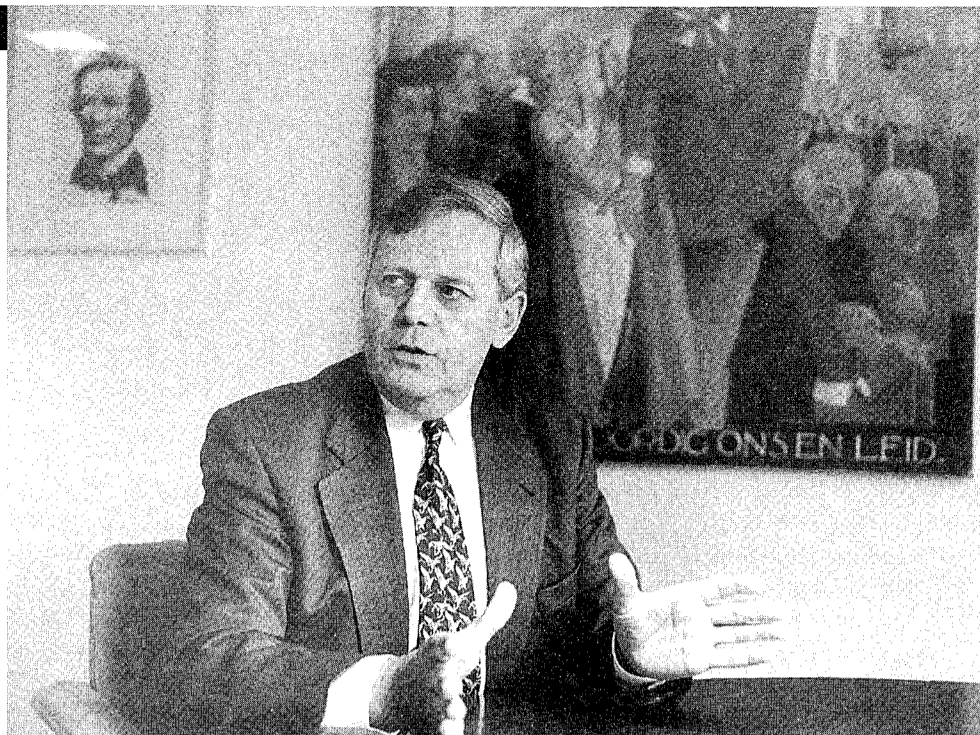
Dat zijn in mijn ogen de eerste taken van een partijvoorzitter.

De fractievoorzitter van de Tweede Kamer dient het politieke gezicht naar buiten uit te dragen. Met name in de dagelijkse politieke beleidsvorming en presentatie. De voorzitter moet daar niet dwars door heen gaan fietsen. De functieverdeling in onze liberale partij geeft aan wie de politieke leider is van de partij. Die duidelijkheid zijn we aan onze kiezers verplicht.'

Pendelen

Het leven van Willem Hoekzema bestaat de laatste tweeënhalf jaar uit een voortdurende pendel tussen Den Helder, waar hij burgervader is, en zijn voorzitterskamer in Den Haag. Men kan hem gerust een workaholic noemen. Een weekend niets doen, is niets voor hem. Hij werkt 7 dagen per week. De weekends besteedt hij om wat meer tijd te stoppen in ingewikkelder klussen. Dat is zijn "luxe". 'En soms een keertje naar het theater...', zegt hij. Zijn vrouw Elly kent hem niet anders. Willem wilde al heel jong de diplomatieke dienst in; baande zijn carrière in die richting. Na zijn studie economie leerde hij vloeiend Russisch in zijn diensttijd bij de Militaire Inlichtingen Dienst. Maar toen hij de diplomatieke opleiding goed en wel was begonnen, gooide hij het roer om. Willem Hoekzema werd bestuurder.

Dat het liberalisme, de partij, toen al veel voor hem betekende, bewees hij in 1982 met zijn overstap naar het staatssecretariaat op Defensie. De VVD deed toen een klemmend beroep op hem, nadat de zittende staatssecretaris al na 3 dagen moest aftreden. Hoekzema zat zeker niet om die post te springen. Hij was gelukkig met zijn burgemeesterschap in Coevorden en de praktische politiek trok hem als bestuurder niet. 'Ik heb toen ook gezegd: één termijn en daarna wil ik weer burgemeester worden.' Na het burgemeesterschap in Huizen volgde zijn aanstelling in Den Helder. In die tussentijd werd weer een beroep op hem gedaan. Nu zo'n drie jaar geleden. Politiek ging het de VVD voor de wind, maar op het partijbureau stagneerden de zaken. Hij werd gevraagd voor het "vrijetijds" voorzitterschap. Weér een aarzeling, maar nu meer uit sympathie ten aanzien van de functie die hem werd geboden. 'Een belangrijk moment waarop mijn "nee" een beetje minder "nee" werd, was na het gesprek met Frits Bolkestein. 'Dat was een gesprek waarbij ik constateerde: daar zit iemand met me te praten die geen dubbele bodem heeft.

Die is helder en straight. Je weet precies wat je aan hem hebt. Met zulke mensen wil ik werken. Ik geef heel snel vertrouwen, maar ik wil ook vertrouwen terug.' Een betaald voorzitterschap zou hij afgevoerd hebben. Ook een dubbelfunctie zoals in de PvdA mogelijk is, zou hij hebben geweigerd. 'Een combinatie van het Tweede-Kamerlidmaatschap en het partijvoorzitterschap zou ik nooit willen. Ik vind dat je als voorzitter een zekere afstand moet houden tot de fractie. Maar ook persoonlijk zou ik het niet ambiëren. Als dat verplicht was, zou ik zeggen: "Zoek morgen maar een nieuwe voorzitter."' "

Eenheid

Hoewel er altijd een bepaald spanningsveld zal bestaan tussen de fracties en De Gracht (het algemeen secretariaat) heeft hij er de scherpe kantjes afgeslepen. 'Het is inherent aan het liberaal zijn dat ieder zijn eigen positie zo helder mogelijk wil houden. Als voorzitter gaat het mij erom dat ieder binnen zijn eigen verantwoordelijkheid eenheid uitstraalt. Er mag intern geen situatie ontstaan van "Ach, zij daar op de Gracht", of "Zij, op het Binnenhof..." Dan maak je de partij kwetsbaar.

Ook wordt niet meer over personen gesproken, maar gediscussieerd over zaken.

Over die zaken durven we van mening te verschillen. Dat is trouwens eigen aan een liberale partij. Alles is bespreekbaar. Kijk naar het Europees beleid. Door goede discussies met elkaar heeft men elkaar op de grote lijn met heel kleine nuanceringsvelden volledig gevonden. Dat is mogelijk doordat we nu zo gegroeid zijn dat we met elkaar in gesprek blijven bij verschillen van mening. Dat vind ik winstpunten.'

Ledenwerving

In de jaren zeventig en begin tachtiger jaren was het nog een automatisme dat een succesvolle partij ook veel nieuwe leden trok, maar die mooie tijden zijn voorbij. Dat geldt voor alle politieke partijen. Er moet hard worden gewerkt om het ledental tenminste te stabiliseren. 'We leven in een tijd van individualisering. Een tijd waarin mensen tal van recreatiemogelijkheden hebben. Een tijd van tweeverdieners met weinig tijd en een hogere werkdruk,' stelt Hoekzema nuchter. 'Bovendien hebben momenteel de one-issue verenigingen als bijvoorbeeld Greenpeace, en het Wereld Natuur Fonds een veel grotere aantrekkingskracht.

Toch moeten wij meer mensen weten te interesseren en te binden aan de partij. Er zijn twee redenen waarom dat noodzakelijk is. Allereerst dreigen we in een situatie te komen waardoor het democratisch draagvlak van de politiek te smal wordt. Er zijn immers veel actieve leden nodig om alle politieke en bestuurlijke niveaus goed te kunnen bemensen. Ten tweede kost een partijorganisatie met een efficiënt werkend secretariaat, goede scholingsprogramma's, een gedegen discussieprogramma en goed gerichte campagnes de nodige miljoenen. Wij hebben een flink aantal leden nodig.'

Op initiatief van de VVD-voorzitter zijn de voorzitters van alle democratische politieke partijen rond de tafel gaan zitten om daarover te brainstormen. 'In dat oriënterende gesprek heb ik hen gezegd dat wij er gezamenlijk belang bij hebben om de belangstelling voor de politiek weer te vergroten. Dat zijn we met elkaar eens. Onze communicatiemedewerkers - bij ons is dat Petra Ginjaar - zijn een stuk aan het voorbereiden voor het vervolgsprek dat begin volgend jaar zal plaats vinden.'

Wij hebben u nodig

'Daarnaast merk ik dat de goede, ouderwetse methode om leden te werven helaas wat is weggeëbd. Ik roep dan ook bestuursleden, maar ook alle anderen in de partij op om persoonlijk weer heel actief te gaan werven. Dat is een beetje een opdracht aan ons zelf.

Nog steeds reageer ik, als mensen zeggen dat ze in de VVD zijn geïnteresseerd, onmiddellijk met: "Geef me je geboortedatum maar dan geef ik je vandaag nog op als lid van de VVD." Op zo'n moment moet je het ijzer smeden als het heet is. Dat moet niet in de trant gaan van: "Hier heb je een kaartje, vul dat maar in."

Bovendien moeten wij zorgen dat we als we werkelijk scoren, daarop de aandacht moeten richten, bijvoorbeeld met een kleine advertentie aangevuld met de vraag: "Wilt u ons ook werkelijk steunen door lid te worden?" Tegen een aantal mensen mag je best zeggen: "Help! Help! Wij hebben uw lidmaatschap broodnodig. Met uw lidmaatschapsgeld kunnen wij een politieke organisatie als de VVD goed door laten draaien en zorgen dat zoveel mogelijk liberale ideeën worden gerealiseerd."

Op het ogenblik loopt een ledenwerfcampagne die sterk aansluit op alle belangrijke evenementen van de partij. Volgend jaar gaan we heel nadrukkelijk met de ledenwerfcampagne door. Het is nog steeds zo dat velen over politiek praten. Mensen beseffen vaak niet dat ze door lid te worden hun invloed kunnen laten gelden. Dat zij dan gezamenlijk het partijprogramma samenstellen. Dat zij kandidaten voor politieke en bestuurlijke functies kunnen noemen en beoordelen. Politiek gaat iedereen aan, want zij bepaalt en beïnvloedt ons aller leven.'

Betrokkenheid

Hoopgevend zijn de signalen van veel VVD-leden, die duidelijk hebben laten merken inhoudelijke discussies zeer op

prijs te stellen. Zij kunnen het komend jaar in de partij hun hart ophalen met discussies over het liberalisme in de 21ste eeuw, over het Ouderenbeleid en in de tweede helft van 1997 over het nieuwe verkiezingsprogramma voor de Tweede-Kamerverkiezing van 1998.

Ook de massale aanmelding voor jongerenbijeenkomsten stemt tot optimisme. De GovernmentGamedag in Den Haag was driemaal overtekend.

Initiatiefgroep

Willem Hoekzema heeft met het hoofdbestuur een route uitgestippeld waardoor een Ouderenbeleid permanent en structureel in het beleid van de VVD wordt ingebed.

'Ouderen gaan getalsmatig een steeds grotere rol spelen en een prominente plaats in de maatschappij innemen. In het verleden hebben wij als politieke partij dat niet goed opgepakt. We hebben toen niet een actieve rol weten te geven aan het Ouderenbeleid binnen het totale partijbeleid. Sinds vorig jaar heb ik daarover met Frits Bolkestein gesproken. We hebben afgesproken dat we een inhaalslag gaan maken. Vervolgens heeft het hoofdbestuur een projectgroep geïnstalleerd met de opdracht een Ouderenbeleid in kaart te brengen met een veel duidelijker geprofileerde positie binnen de partij. Met het discussiestuk van deze projectgroep zijn we op 30 november de themadag "Zorgen voor de toekomst; een liberaal Ouderenbeleid" ingegaan. De opkomst overtrof onze stoutste verwachtingen. De initiatiefgroep Ouderen onder leiding van het oud-kamerlid Len Rempt-Hallmans de Jongh is op die dag ingesteld. Die initiatiefgroep zal met praktische voorstellen voor ouderen moeten komen. Zij zal een partijraadsvergadering over het Ouderenbeleid voor april 1997 moeten voorbereiden. En vooral zal zij bouwstenen voor de programma-commissie Tweede Kamer van onze partij moeten aandragen. Heel bewust hebben wij niet voor de vorm van een partijcommissie gekozen. Een partijcommissie heeft meer de neiging om met adviesrapporten te komen. Dit moet een actieve groep zijn die geen rapporten schrijft maar een groot liberaal netwerk binnen de Nederlandse samenleving maakt. Daarin kunnen ook ouderen die actief willen blijven meewerken.'

Tweede termijn

Zijn oprechte wens voor de tweede bestuurstermijn is 'dat we met elkaar mogen beleven dat we in 1998 door de kiezers als de grootste

partij zullen worden aangewezen. Maar dat is geen vanzelfsprekende zaak. Daar zal verschrikkelijk hard aan moeten worden gewerkt. De opiniepeilingen, die ons steeds op schrift die eerste positie geven, zeggen mij weinig. De kiezer komt pas aan het woord in het stemhokje. Ik hoop dat samen met Frits Bolkestein en alle mensen in onze partij te mogen beleven. Onze liberale partij heeft de laatste tweeënhalve jaar zoveel openingen gegeven dat een ieder die het kan de mogelijkheid wordt geboden zich optimaal te ontwikkelen. Natuurlijk helpen wij mensen die het echt nodig hebben. Wij hebben twee soorten verantwoordelijkheden: voor onszelf, waardoor wij onszelf moeten waarmaken, maar óók voor degenen die dat niet kunnen. Die moeten wij helpen. Daarvoor vormen wij samen de gemeenschap.'

De heer Mr. M.A.P. van Haersma Buma is met ingang van 4 november tot burgemeester van Voorburg benoemd. De heer Van Haersma Buma (45) volgde drs. H.B. Eenhoorn op, die voor het bedrijfsleven koos. Van Haersma Buma was burgemeester van de gemeente Markelo.

Oud-VVD-voorzitter Jan Kamminga (49) zal begin januari worden geïnstalleerd als Commissaris van de Koningin te Gelderland. Jan Kamminga volgt Jan Terlouw op, die in december met pensioen gaat.

Jan Kamminga is directeur van het gelijknamige makelaarskantoor in Groningen en hij was voorzitter van MKB-Nederland van 1987-1996.

Over toekomst gesproken ...

door Michiel Krom, foto's: Theo Meijer

'Eigenlijk moet je het minimumloon afschaffen. Maar om de koopkracht te bevorderen moet het misschien toch wat omhoog.'

Aan het woord is een groepje Haagse VVD-jongeren. Ze hebben nauwelijks tijd om de verslaggever van Vrijheid & Democratie uit te leggen waar ze mee bezig zijn. Want ze willen winnen. Bovendien wie zegt dat de informatie niet wordt doorgespeeld naar een ander groepje deelnemers aan VVD-GovernmentGame.

De VVD-GovernmentGame is de naam van een simulatiespel voor jonge VVD-leden en hun introducés. Door het spelen van dit spel werpen de spelers een blik achter de schermen van het paarse Kabinetsbeleid. Dat spel is behoorlijk echt. Op basis van een portefeuillevordering (minister-president, minister van Financiën, minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid en minister van Economische Zaken) moet elk team voortdurend politieke keuzen maken. Centraal hierbij staan de (belangrijkste) doelstellingen van het paarse kabinet over de jaren 1994 tot en met 1997. De deelnemers moeten de doelstellingen realiseren door het inzetten van (dertien) beleidsinstrumenten. De beschikbare beleidsinstrumenten zijn: bruto salaris ambtenaren, werkgelegenheid overheid, wettelijke huurverhoging, individuele huursubsidies, consumptieve bestedingen overheid, bruto investeringen overheid, investeringssubsidies, loonbelasting, vennootschapsbelasting, indirecte belastingen, prijsverlagende subsidies, volumemaatregel WAO en het wettelijk minimumloon.

Jongeren willen wat doen

Wie zou denken dat jongeren wel iets beters te doen hebben op een vrije zaterdag vergist zich. Zo'n 250 jongeren schreven zich in voor de VVD-GovernmentGame. Dat is drie keer meer dan het aantal waar de organisatoren op hadden gerekend. Roos Baljé-Rijnders (hoofdbestuurslid Jongerenbeleid): 'Wat wij merken is een verschil met de jeugd van een aantal jaren geleden. Vroeger wilde je erbij horen. De huidige jongeren willen ook wat doen. Bovendien leer je door activiteiten als de VVD-GovernmentGame andere VVD'ers beter kennen en maak je kennis met mensen die politiek bedrijven voor hun werk.' Veel teams zijn aangevuld met een liberale politicus. De

Niet elke dag word je beleid door de minister van Financiën, Gerrit Zalm, gekeurd!

GovernmentGame past binnen een actief VVD-jongerenbeleid: 'Wij organiseren sinds kort ook bedrijfsbezoeken en ontbijtsessies voor jongeren die heel erg aanslaan. Verder houden wij al enkele jaren succesvolle landelijke jongerendagen. Daarnaast werven wij nieuwe jonge leden met onder meer een VVD free card "Over toekomst gesproken ..." Dat is een gratis ansichtkaart die in het uitgaanscircuit wordt verspreid.'

Terug naar het Haagse team. Dit team staat halverwege de dag op de eerste plaats. Een deelnemer legt uit dat dit komt door het fors inzetten op loonmatiging. Een teamgenoot: 'Nee, ons kabinet bestaat uit vier dames en drie heren. Juist de vrouwelijke inbreng zorgt voor een heel genuanceerde aanpak.'

Jongste team

De meeste deelnemers aan de GovernmentGame zijn twintigers. Het jongste team komt uit Den Helder. Daarvan is de gemiddelde leeftijd veertien jaar, vertelt captain Mooiman, zijn eigen leeftijd even niet meerekenend. Een vijftienjarige speler is helemaal door het spel gegrepen: 'Nog een keer het mes in de WAO zal Minister Melkert zeker niet leuk vinden. Misschien kunnen wij wat compenseren door de huursubsidie te laten stijgen.' Dezelfde jongen houdt terloops een pleidooi voor een jongerenpagina in Vrijheid & Democratie. Politiek bedrijven is immers het ijzer smeden als het heet is. In Den Helder heeft hij ook een paar keer contact gehad

met burgemeester (en VVD-partijvoorzitter) Hoekzema, omdat hij vindt dat de jeugd zijn stem moet laten horen.

Zwakste team

Na drie spelrondes staat een Rotterdams team onderaan. Navraag leert dat het team bestaat uit twee accountants, drie universitair geschoolde ambtenaren (nota bene van het ministerie van Financiën) en een student economie. Hoe is het dan mogelijk om onderaan te staan? 'Wij hebben een monetair beleid gevoerd en het hele simulatiesysteem is op basis van het Keynesiaanse model. Bij de tweede ronde hadden wij één effectje niet gezien en toen hadden wij min twintig punten. Ach het blijft een beetje gokken.' De stemming blijft in dit team opperbest: 'Het is maar een spelletje.' Maar wél het vriendelijke verzoek om in het partijblad geen namen te noemen.

Spel of werkelijkheid

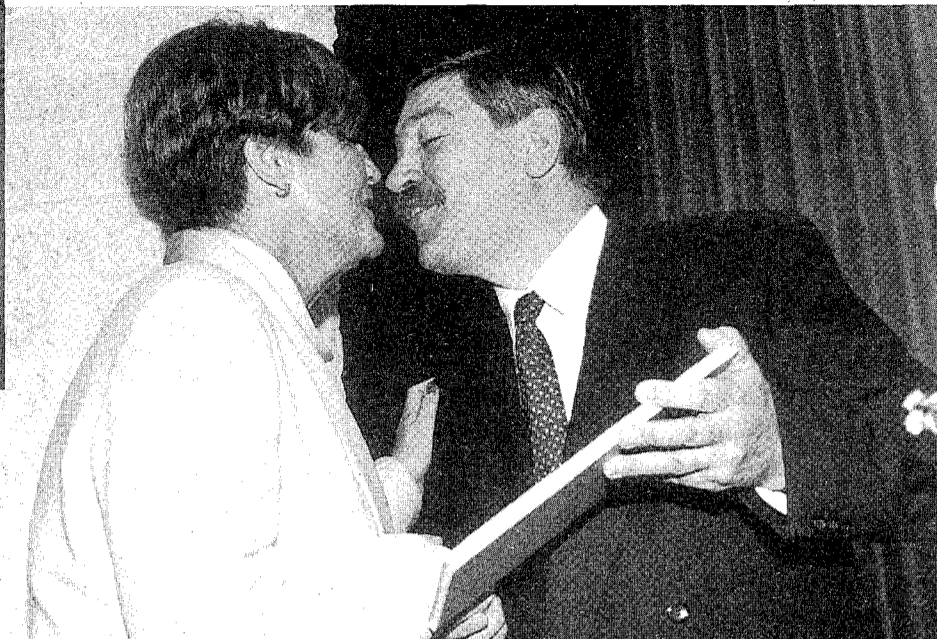
Minister Zalm (Financiën) is een deel van de dag aanwezig en geeft enkele hints aan de teams vooral over de laatste jaren van het Kabinetsbeleid (96-97). Hij pleit voor een bijzondere prijs voor een team dat werkt met een financieringsoverschot. Helaas blijkt geen van de teams hieraan te voldoen. In een toespraak aan het eind van de speldag in het Haagse Bel Airhotel legt hij de belangrijkste verschillen tussen het spel en de werkelijke situatie uit: 'Het regeren met de computer is heel erg moeilijk. In werkelijkheid zie je niet zo snel wat de effecten zijn van beleids-

maatregelen. Bovendien weet je nooit precies hoe de economie zich ontwikkelt en zelfs in rustige tijden zijn prognoses niet altijd erg trefzeker. Met mooie economische cijfers moet je toch voorzichtig zijn.' Ook wijst hij op de kwalitatieve kanten van beleid en hij noemt als voorbeeld dat betere arbeidsvoorwaarden minder mensen in de WAO kan doen belanden. Een ander groot verschil met de werkelijkheid is dat het bij dit jongerenspel alleen gaat om het beste kabinet en niet om de beste minister. 'Ministers zijn ijdel. In dit kabinet valt het wel mee. Maar het blijft belangrijk dat je een eenheid hebt. Wij streven naar stabiliteit in begrotingen en die stellen wij al heel vroeg, in maart/april, voor het volgende jaar vast. Vroeger beslissen betekent weer meer onzekerheid. Ook het spel binnen het kabinet is moeilijk. Als minister van Financiën moet je dat spel mede leiden. Je moet daarbij geloofwaardig blijven en je kunt niet van alles in je achterzak hebben zitten. Als dat uitkomt is het snel afgelopen met de geloofwaardigheid.' Toch vindt Zalm de GovernmentGame op één punt zeker lastiger dan de werkelijke situatie: 'Het echte kabinet heeft weliswaar verantwoording af te leggen in de Kamer, maar heeft geen concurrentie. Dat hebben de eenendertig deelnemende teams wel.' Uiteindelijke winnaar van de VVD-GovernmentGame 1996 werd een team uit Haarlem en omgeving.

Met een ferme handdruk feliciteert VVD-voorzitter Hoekzema bestuursvoorzitter Haaksman

Helmi ontvangt de eerste '96 x Knipoo' uit handen van Bestuurspenningmeester Willibrord van Beek

BESTUURDERSVERENIGING VIERDE TIENDE LUSTRUM

door Reny Dijkman, foto's: Marjan de Goede

De Bestuursvereniging vierde op 1 en 2 november haar 50-jarig bestaan. De Vereniging is ouder dan de VVD. Vóór het oprichtingsjaar van de VVD was zij aangesloten bij de Partij van de Vrijheid. De moederpartij heeft nog een dik jaar te gaan voor zij haar tiende lustrum kan vieren.

Maar nu was het feest in de Blijde Werelt in Lunteren. Van de Bestuursvereniging zijn alle VVD-raads- en statenleden, en burgemeesters lid. VVD-waterschapsbestuurders en gemeentesecretarissen van liberale huize mogen lid zijn.

De voorzitter van de Bestuursvereniging, Ed Haaksman, kon dan ook 's avonds een stampvolle zaal toespreken met een sprankelende feestrede. Uiteraard schetste hij in dit jubileumjaar de geschiedenis van de vereniging, die begon met een contributie van f 5,- per jaar en een blaadje, genaamd 'Circulaire'. Die contributiehoopte ontlokte de meer dan 350 aanwezigen een zucht van nostalgie.

De doelstellingen van de Vereniging moge sindsdien amper veranderd zijn, de serviceverlening daarentegen is enorm toegenomen.

'De Circulaires waren op de praktijk afgestemd. Er werden standpunten ten aan-

zien van samenwerking met de communisten in beschreven, maar ook het openstellen van het lidmaatschap voor de Vereniging van Burgemeesters kwam aan de orde. Ook toen was het al ván leden, vóór leden, 'memoreerde Ed Haaksman.

Vraagbaakfunctie

In 1950 verscheen de eerste "Provincie en Gemeente" en werd het eerste twee dagen durende congres gehouden over "De taak van de Eerste Kamer in het Staatsbestel". Haaksman toonde aan dat in die vijftig jaar enorm veel is gebeurd. 'De "onaf-

hankelijke" Vereniging heeft altijd in nauwe samenwerking met het hoofdbestuur van de VVD, met de VVD-fracties in de Staten-Generaal en in het Europees Parlement samengewerkt. In essentie kan de doelstelling van onze BV - aangepast aan intussen gewijzigde omstandigheden - kort worden aangeduid met: "Dat wij er als BV zijn voor de kwaliteit van bestuurders".'

Gelukwensen

De gelukwensen kwamen van VVD-voorzitter Willem Hoekzema, die aan Ed Haaksman een fraaie Oorkonde over-

handigde, en van politiek leider Frits Bolkestein.

Alle aanwezigen kregen een aangename verrassing. De befaamde rubriek "Knipooog", waarin maandelijks in het P&G-blad het lief en leed van gemeente- en provinciebestuurders was geschetst, werd als boek gepresenteerd. Het eerste exemplaar ging naar Helmi Huybrechts-Schiedon, die als enige de columnschrijfster Loes van Haaren ooit heeft geïnterviewd.

HERBEZINNING OP EERSTE- KAMERVERKIEZINGEN

door Reny Dijkman

Tijdens de Algemene Politieke Beschouwingen in de Eerste Kamer heeft VVD-fractie-voorzitter Frits Korthals Altes ondermeer over de verkiezingen van de Eerste Kamer gesproken.

Tot de Grondwetsherziening in 1983 werd de Eerste Kamer om de drie jaar voor de helft herkozen. Daarna werd de Eerste Kamer in haar geheel herkozen, na de verkiezingen van Provinciale Staten. Hoewel de Eerste Kamer ook voordien regelmatig in haar geheel werd herkozen, na ontbinding in verband met Grondwetsherzieningen, kleven aan het huidige systeem bezwaren.

Korthals Altes: 'Het is een feit dat de Eerste Kamer, nadat zij na de Statenverkiezingen in haar geheel wordt herkozen, een actuelere samenstelling heeft dan de Tweede Kamer en dus een actuelere, zij het indirecte, indicatie geeft van de volkswil. Wie dit een wezenlijk bezwaar vindt, zou moeten bevorderen dat deze Kamer weer in twee gedeelten wordt verkozen. Liefst om de drie jaren.'

Grootste fractie

Korthals Altes vertegenwoordigt met zijn 23-koppige liberale fractie de grootste fractie in de senaat. Zijn opvatting dat aan de thans geldende verkiezingsmethode bezwaren kleven, vond bijval bij de meerderheid van de senaat. Vermoedelijk zal in een nog te schrijven nota door Binnenlandse Zaken over een conflictregeling tussen Eerste en Tweede Kamer aan

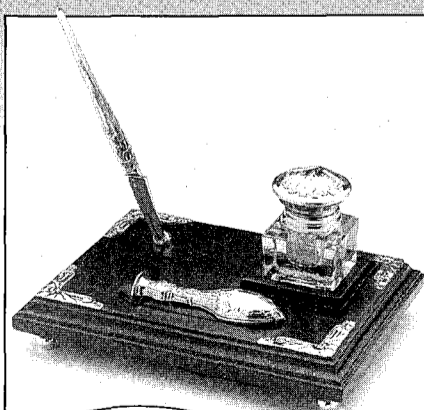
mr. Frits Korthals Altes, Eerste-Kamerfractie-voorzitter van de VVD

deze suggestie aandacht worden besteed.

Tijdens de huidige coalitie heeft de Eerste Kamer, die een jaar na de Tweede Kamer werd gekozen, nog geen fundamentele problemen met de Tweede Kamer gehad. Die mogelijkheid is echter wel aanwezig. De Eerste Kamerfracties die vertegenwoordigd zijn in het coalitiekabinet zijn officieel niet gebonden aan het regeerakkoord. Wel heeft de liberale Eerste-Kamerfractie-voorzitter bij zijn aantreden verklaard dat zijn fractie zich op hoofdlijnen gebonden acht aan het regeerakkoord van de paarse coalitie.

SCHOONHOVEN ZILVERSTAD

ZILVER KOOP JE IN SCHOONHOVEN!

Schoonhoven-zilverstad; dichterbij dan u denkt!

ECHT ZILVEREN INKTSTELLEN
Een decoratieve blikvanger in uw interieur. Zowel leverbaar in een nieuwe uitvoering als in antiek zilver.

De grootste collectie hedendaags zilver van Nederland.

Fraaie collectie 18e- en 19e-eeuws antiek Nederlands zilver.

Gratis parkeren nabij het Schoonhovense veer. Vrijdag koopavond.

RIKKOERT
SCHOONHOVENS SILVERHUYS

Juweliers • Horlogers • Diamantairs • Edelsteenkundige F.G.A.
Beëdigd taxateur • Antiquairs • Edelsmeden sinds 1879

Haven 1-13 Schoonhoven Telefoon (0182) 38 26 51/38 58 20

De zorg voor de toekomst is begonnen

door Reny Dijkman, foto's: Theo Meijer

Maarssebroek. VVD-voorzitter Willem Hoekzema heeft op 30 november op de stampvolle themadag Ouderenbeleid "Zorgen voor de toekomst" het startsignaal gegeven tot een permanente integratie van het ouderenbeleid in het VVD-beleid.

Het voorwerk was verricht door de Projectgroep Ouderen, onder leiding van drs. M.A.M. Ornstein. De discussienota voor deze themadag gaf meer dan voldoende stof ter verdere oriëntatie. Alle facetten kwamen aan de orde: participatie van ouderen; welzijn; wonen en zorg; AOW; pensioen; VUT en fiscaliteit.

Opvallend was het groot aantal aanwezigen van ouderenorganisaties, dat niet partijgebonden was.

In zijn inleiding ging Hoekzema in op de sociale verantwoordelijkheid die alle liberalen dragen: 'Ieder individu moet rekening houdend met de eigen mogelijkheden, invulling geven aan die verantwoordelijkheid voor anderen.'

'Het hoofdbestuur is van mening dat wij moeten zorgen voor een goed beleid dat alle burgers, ook ouderen, aangaat. Daarom bespreken wij vandaag alle facetten die voor ouderen nu en in de toekomst van belang zijn. De discussienota was daartoe de eerste stap.'

Percentage werkenden

In de ochtend hield professor dr. Jules Teeuwes een inleiding over 'Ouderen, werk en inkomen'. Van alle OECD-landen staat Nederland onderaan wat betreft het aantal werkende 55-ers. Werkt in Japan nog 59% van de mannen boven de 55, in ons land is dat slechts 20%. De participatie van vrouwen in die leeftijdsklasse is met 4% zelfs het laagst. Teeuwes ging uitvoerig in op de oorzaken. Ouderen blijken ook het minst geneigd van baan te veranderen. Als ide-

aal pensioenstelsel bepleitte hij een mix van kapitaaldekking, omslagfinanciering en persoonlijk maatwerk.

Vooruitzien

Mevrouw mr. P. Schwenker, directeur Zorg van Zorgverzekeraars Nederland,

benadrukte dat ouderen zelf willen beslissen hoe zij hun derde levensfase willen inrichten. Dat heeft wel financiële consequenties, zeker als het gaat om de collectieve lasten, zoals AOW en de chronische zorg in de AWBZ. De toegestane groei van de AWBZ-premies acht zij onvoldoende. Het gevolg van een te smalle financiële basis zal verschralling van de zorg zijn en het ontstaan van wachttijden. 'De groei zal zich in de toekomst tussen de 2 en 3% bewegen. Het gaat hier echter om lange termijn beleid en ouderenbeleid kun je niet om de vier jaar anders invullen. Regeren is dus hier ver vooruitzien.'

Mevrouw Schwenker toonde zich voorstander van het in de discussienota voorgestelde standaardpakket. Zij wees er op dat 'zorg op maat' in de thuisvorm in een aantal situaties veel duurder kan uitpakken dan intramurale zorg.

Bestuurslid Miep Bregman tussen de beide gastsprekers, mevrouw P. Schwenker en prof. Dr. J.J.M. Teeuwes

Massale opkomst...

Het Persoons Gebonden Budget (PGB) biedt mensen de relatieve vrijheid om zorg op maat en op de tijd dat het schikt in te kopen. Mevrouw Schwenker verwacht niet dat het PGB nog zal verdwijnen, maar zij waarschuwt wel voor de aanzuigende werking ervan. Zij betreurt het dat in de discussienota geen inzicht in de kosten werd gegeven. 'Zeker wat de thuiszorg betreft zal waarschijnlijk een nieuwe afweging moeten plaatsvinden.'

Initiatiefgroep

In de middag installeerde voorzitter Hoekzema de voorzitter van de Initiatiefgroep Ouderenbeleid, het oud-Tweede-Kamerlid Len Rempt-Hallmans de Jongh. De partijvoorzitter benadrukte dat de initiatiefgroep de besproken stellingen uit de middagdiscussie verder moet uitwerken en omzetten in beleid. 'De bedoeling is dat wij een initiatiefgroep gaan invoeren, die bestaat uit politici en bestuurders uit Provinciale Staten en gemeenten, uit mensen die actief met het ouderenbeleid bezig zijn.'

De initiatiefgroep kreeg uit de middagdiscussies veel praktische suggesties mee. De

Drs. Len Rempt-Hallmans de Jongh, voorzitter Initiatiefgroep

Initiatiefgroep zal met concrete voorstellen aan het hoofdbestuur en de fracties komen ter oplossing van specifieke problemen van mensen in de derde levensfase.

Ook zal deze groep het hoofdbestuur ondersteunen bij het profileren van het VVD-Ouderenbeleid.

Frits Bolkestein beloofde dat zijn fractie zich over de conclusies van de themadag zou buigen. Bolkestein ging nader in op de arbeidsdeelname van ouderen. Hij toonde zich fervent tegenstander van leeftijdsdiscriminatie in het arbeidsproces. Ook onderstreepte hij het belang voor ouderen, dat zij zo lang mogelijk

zelfstandig moeten kunnen blijven wonen. Over de AOW verklaarde hij dat dit basispensioen - als het aan de VVD ligt - welvaartsvast moet blijven. Voor de nabije toekomst is de meest voor de hand liggende oplossing een verlenging van de eerste belastingschijf, waardoor over een hoger bedrag AOW-premie wordt betaald.

Nadat de resultaten van de ouderendiscussie geheel zijn uitgewerkt, zal in april de VVD-partijraad zich hierover buigen.

Maître Wade, politiek leider van de Senegalese Democratische Partij (PDS), bedankt Frits Bolkestein, voorzitter van de Liberale Internationale, voor zijn toespraak tijdens een verkiezingscampagne voor de PDS in Dakar. VVD-Tweede-Kamerlid Ousama Cherribi (midden) kijkt toe. De Liberale Internationale vergaderde van 25 tot en met 27 oktober jl. in Dakar, Senegal, mede om de in 1996 opgerichte Afrikaanse Groep van de Liberale Internationale te ondersteunen.

FRITS BOLKESTEIN

De Nederlandse Antillen en Aruba verdienen onze aandacht. Alle Kamerleden hebben bij hun aantreden de eed of belofte afgelegd op het Koninkrijksstatuut: de Grondwet van Nederland, de Antillen en Aruba. Daarin staat dat de bescherming van de rechten van de mens, de deugdelijkheid van het bestuur en de rechtszekerheid zaken zijn van het gehele Koninkrijk.

Al jaren bereikten ons berichten over problemen op de Antillen en Aruba. Daarom hebben mijn collega's Wallage, Heerma en Wolffensperger en ik samen met Kamervoorzitter Deetman onlangs een werkbezoek gebracht aan de Antillen en Aruba.

We hebben daar gesprekken gevoerd met politici, het bedrijfsleven, de Centrale Bank, de Algemene Rekenkamer en het Openbaar Ministerie. We hebben ook veel officieuze gesprekken gevoerd.

De problemen van de eilanden zijn verschillend. De Antillen kampen vooral met begrotingsproblemen. Premier Pourier zet zich in om de financieel-economische malaise te bestrijden. Er moet echter nog veel gebeuren.

Op Aruba zijn de problemen anders. De regering, gesteund door de machtigste families van het eiland, neemt de oppositie en dus de democratie niet serieus. Ook kan niet adequaat worden opgetreden tegen de georganiseerde misdaad doordat de politietop en de Procureur-generaal niet on speaking terms zijn. Het OM is op een zijspoor geraanged. Daardoor kan het zijn verantwoordelijkheden niet waarmaken.

De Arubaanse Minister-president Eman is enkele weken geleden naar Nederland gekomen voor nader overleg over het rapport-De Ruiter. Dit rapport bevat voorstellen tot het herstellen van de rechtshandhaving op Aruba. Hopelijk worden de Arubaanse rechtsstatelijke verhoudingen nu snel hersteld. De tijd van pappen en nathouden is voorbij.

Frits Bolkestein

CURSUSSEN HAYA VAN SOMERENSTICHTING VOORJAAR 1997

Hieronder treft u een overzicht van de cursussen die bij de Haya van Somerenstichting zijn aangevraagd. Voor opgave en/of meer informatie kunt u contact opnemen met de genoemde contactpersoon. Indien u vragen heeft of meer informatie wenst over Vorming & Scholing kunt u contact opnemen met de Haya van Somerenstichting, telefoon: 070-361.30.10. U wordt dan te woord gestaan door Gerda Velthoen of Maaïke van Utrecht.

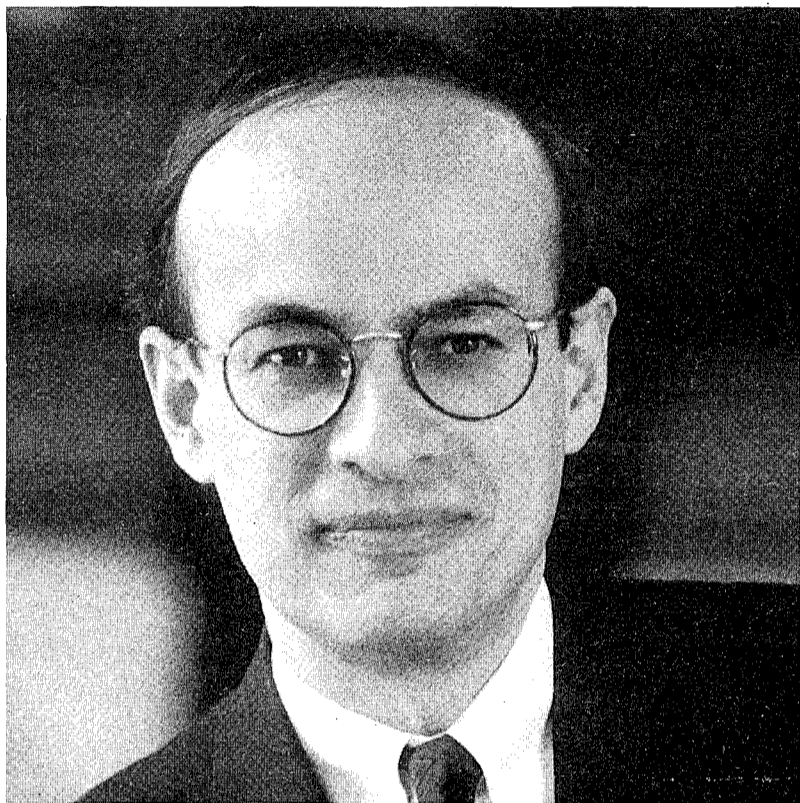
KC TILBURG G. Kocken Palestrinastraat 13 5411 XJ Waalwijk 0416-339247	KC LEIDEN Mw. M.E.R. de Vos van Steenwijk Wittenburgerweg 124 2244 CG Wassenaar 070-5178929	KC AMSTERDAM Pinto van Baerlestraat 75 I 1071 AS Amsterdam 020-6751088
<i>Discussietechniek I</i> 10 & 11 januari (OC Baronie v. Breda) 10 & 11 januari (OC West Brabant)	<i>Introductiecursus Gemeenteraad</i> 18 januari	<i>Centrale dag Leergang Besturen</i> 25 januari
<i>Gemeentefinanciën</i> 18 januari	<i>Introductiecursus Gemeenteraad</i> 15 maart	KC DEN HELDER J. von Bönninghausen Klokkeweid 27 1616 SH Hoogkarspel 0228-563693
<i>RO & Milieu</i> 1 februari	<i>Cursus Europa (in samenwerking met kc Rotterdam en kc Leiden)</i>	<i>Presentatietechniek I</i> 24 & 25 januari
KC GELDERLAND K.M. Rajkowski J. Bechstraat 37 6904 NX Zevenaar 0316-529794	<i>Discussietechniek II</i> 31 januari & 1 februari	<i>Introductie nieuwe leden & Liberalisme I</i> 1 februari
<i>VIPP-cursus</i> 7 & 8 februari	<i>Liberalisme I</i> 15 februari	<i>Discussietechniek I</i> 7 & 8 februari
KC DEN HAAG mr. drs. C.D.A. Ruijgrok Zeekant 65 2586 AD Den Haag 070-3502917	<i>workshop "Actief Besturen"</i> 14 & 15 maart	<i>Mediatraining</i> 15 februari 31 mei
<i>Introductiecursus nieuwe leden</i> 18 januari	<i>workshop "Verhouding Bestuur/Fractie"</i> 25 januari 8 februari 22 februari 15 maart	<i>Introductie Gemeenteraad</i> 8 maart
		<i>PR-cursus</i> 21 & 22 maart

<i>Discussietechniek II</i> 4 & 5 april	<i>Liberalisme I</i> 31 januari	<i>Liberalisme II</i> 14 & 15 februari
<i>Liberalisme in de praktijk</i> 12 april	<i>Liberalisme II</i> 14 & 15 februari	<i>Informatie-avond Gemeenteraad</i> 7 januari 6 februari
<i>PR-training</i> 19 april	<i>Presentatietechniek II</i> 25 & 26 april	<i>Introductiecursus Gemeenteraad</i> 1 februari 22 maart
<i>Presentatietechniek II</i> 25 & 26 april	<i>Liberalisme II</i> 23 & 24 mei	<i>workshop Verhouding Bestuur/Fractie</i> 13 & 14 juni
<i>workshop Actief Besturen</i> 20 & 21 juni	<i>workshop Verhouding Bestuur/Fractie</i> 13 & 14 juni	<i>Cursus Gemeenteraad</i> 8 & 15 maart
OC NOORD-KENNEMERLAND: Mw. C.C.M. van den Akker-Smit Cornelis Kooijmanlaan 9 1862 GG Bergen 072-5812221	<i>workshop Actief Besturen</i> 20 & 21 juni	<i>Onderhandelen</i> 1 maart
<i>workshop "Actief Besturen"</i> 10 & 11 januari 31 januari & 1 februari 14 & 15 maart	<i>PR-training</i> 1 februari 22 maart	<i>PR-cursus</i> 14 & 15 maart
<i>Presentatietechniek I</i> 14, 16 & 20 januari	<i>Mediatraining</i> 15 februari	<i>Liberalisme I</i> 22 maart
<i>Presentatietechniek II</i> 24 & 25 januari 7 & 8 februari 11, 13 & 17 maart	<i>Public Relations</i> 7 & 8 februari 21 & 22 februari	<i>Introductiecursus Gemeenteraad</i> 19 april
<i>Discussietechniek I</i> 11, 13 & 17 februari	<i>workshop "Actief Besturen"</i> 10 & 11 januari 31 januari & 1 februari 14 & 15 maart	<i>Liberalisme I</i> 8 maart
<i>Discussietechniek II</i> 17 & 18 januari	<i>workshop "Actief Besturen"</i> 10 & 11 januari 31 januari & 1 februari 14 & 15 maart	<i>workshop "Actief Besturen"</i> 4 & 5 april
<i>Bestuurderscursus</i> 18 januari	<i>workshop Gemeentelijke Herindeling</i> 5 april	<i>Gemeenteraadscursus</i> 1 februari
	<i>workshop Verhouding Bestuur/fractie</i> 22 maart	<i>Liberalisme I</i> 8 maart
	<i>Introductiecursus Gemeenteraad</i> 22 maart	<i>workshop "Actief Besturen"</i> 4 & 5 april
	<i>workshop Gemeentelijke Herindeling</i> 5 april	<i>Bestuurderscursus</i> 26 april
	<i>workshop Gemeentelijke Herindeling</i> 5 april	KC FLEVOLAND Kerkhof Postbus 135 3890 AC Zeewolde 036-5227195
	<i>workshop Gemeentelijke Herindeling</i> 5 april	<i>Discussietechniek I</i> 7 & 8 februari
	<i>workshop Gemeentelijke Herindeling</i> 5 april	<i>Informatie-avond Gemeenteraad</i> 7 april

Verspilling EP doorn in het oog van fractieleider Gijs de Vries

door Reny Dijkman

Het gesjoemel door een aantal leden van het Europees Parlement met reis- en verblijfkosten is ELD-voorzitter Gijs de Vries een doorn in het oog. In een brief aan EP-voorzitter Dr. Klaus H~~ö~~nsch doet hij een aantal voorstellen om de kosten van het Europees Parlement doorzichtiger en controleerbaar te maken.

Gijs de Vries bepleit in zijn schrijven om alle Europarlementariërs het zelfde inkomen te geven. De Euro's worden thans nog betaald op basis van het inkomen van parlementariërs in hun eigen land. Daardoor bestaat groot verschil in honorering. 'Het Europees Parlement is vermoedelijk het enige parlement ter wereld waarvan de leden niet hetzelfde salaris ontvangen. Portugezen en Grieken ontvangen bijvoorbeeld een vergoeding die lager ligt dan eenderde van het salaris van de Duitse of Italiaanse leden,' schrijft De Vries. Hij noemt dit discriminatie gebaseerd op basis van nationaliteit. Dit is uitdrukkelijk verboden. De Vries dringt aan op een ledenstatuut voor het Europees Parlement. Daardoor moet het ook onmogelijk worden dat EP-leden, zoals de Denen en de Ieren die een nationaal en Europees mandaat hebben, dubbel gesalarieerd worden.

Eén zetel

In zijn brief dringt Gijs de Vries nogmaals aan op een permanente vestiging van het Europees Parlement in één stad, namelijk Brussel. 'Ik schat de kosten van het heen en weer verhuizen van Brussel naar Straatsburg op een kwart van het EP-budget, namelijk rond de 200 miljoen Ecu.' De belastingbetalers van de lidstaten zouden met één vestiging dus veel goedkoper uit zijn. Bovendien zetelt in Brussel

de Europese Commissie en worden daar de vergaderingen van de Raad van Ministers gehouden.

Voorts pleit hij dringend voor een fundamentele herziening van de reiskosten van de leden, die moet worden gebaseerd op de werkelijke uitgaven. Om een dergelijke herziening heeft De Vries al in 1986 als rapporteur gevraagd. Hoewel destijds daarop in het EP positief is gereageerd, is er verder nooit iets aan gedaan. 'Het is de hoogste tijd dat het Parlement eindelijk zijn eigen besluit nakomt. Daarmee mag niet worden gewacht - zoals sommigen opperen - op een gemeenschappelijk statuut.'

Na alle negatieve berichten in de media is het goed om te constateren dat bij onze hardwerkende liberalen in het Europees Parlement geen sprake is van verspilling. Integendeel, juist zij hebben altijd aangedrongen op strakkere regels, die door een ieder zijn te controleren.

SAMENWERKING MIDDEN- EN OOST-EUROPA VAN GROOT BELANG VOOR DE TOEKOMST

Door Reny Dijkman,

Met subsidie van Buitenlandse Zaken worden Midden- en Oost-Europese landen geholpen bij de opbouw van hun democratieën.

Alle grote politieke partijen van Nederland en van veel andere West-Europese landen zetten zich daar voor in. Daardoor ontstond een nieuwe loot aan de tak van het Internationaal Secretariaat van de politieke partijen. Binnen de VVD is het hoofdbestuur lid mr. drs. Hans van Baalen daarmee belast. Hij verhaalt hoe die opbouw van start ging en hoe de ontwikkelingen nu zijn.

'Tot de val van de Berlijnse muur in 1989 waren er eigenlijk geen politieke relaties. Wel kende de Liberale Internationale een comité van partijen in asiel; partijleiders die rond 1939-1948 uit de diverse communistische staten waren gevlucht. Met mensen in de betrokken landen zelf was

praktisch geen contact. Er waren daar alleen communistische partijen en hun satellieten, de zogenaamde blokpartijen. In de marge groeide echter de dissidentenbeweging. Na 1989 doken in alle Midden- en Oost-Europese landen daarom al snel allerlei linkse en rechtse groeperingen op. De Nederlandse overheid heeft toen besloten een subsidieregeling in het leven te roepen waardoor de Nederlandse politieke partijen hun verwante en aanverwante politieke neefjes en nichtjes in Oost-Europa kunnen steunen.'

Mogelijkheden en middelen

Van Baalen vertelt dat het om heel praktische zaken gaat. 'Bijvoorbeeld: hoe zet je een politieke partij op poten; hoe maak je een verkiezingsprogramma; hoe ga je als oppositie met de regering om en omgekeerd? Kort gezegd komt het er op neer die partijen helpen zich te ontwikke-

len met de kennis die wij in onze lange democratische traditie hebben opgebouwd.'

Wie bij het bovenstaande een euforisch missionair gevoel over zich krijgt, moet niet bij Hans van Baalen zijn. Heel nuchter stelt hij: 'De mensen in die landen maken de politiek. Dus als West-Europeaan of Amerikaan - want die doen daar ook het nodige - kun je daar nooit een partij opzetten. Dat moet men zelf doen. Wij kunnen alleen wat kennis en middelen ter beschikking stellen.'

Roemenië

Het Internationaal secretariaat van de VVD gaat de komende jaren meer aandacht aan Roemenië, Bulgarije en de Oekraïne schenken. In Hongarije en Slovenië zijn de liberalen goed op orde. We moeten daar vooral samenwerking bevorderen en consolideren, en verder

kijken naar nieuwe politieke markten. Roemenië is één van de landen waar de VVD zonder veel succes begin jaren negentig ook mee in zee ging. Hans van Baalen begrijpt de sceptische instelling van sommige partijen wel. 'In de vorige periode is met een politieke partij samengewerkt die inmiddels is verdwenen. Die partij is gewoon in elkaar gestort. Ik noem dat wel eens "trial and error". Ook mijn voorganger kon niet bevroeden wat nu wel of niet een levensvatbare partij was. Dat kun je niet weten. Wie nooit een risico neemt zal ook nooit resultaat kunnen boeken.

We zijn nu een aantal jaren verder. Onlangs zijn in Roemenië verkiezingen gehouden. De postcommunisten hebben de verkiezingen overduidelijk verloren. Er is een nieuwe president, Emil Constantinescu. Een nieuw parlement en een nieuw kabinet worden geformeerd. Brede oppositiegroeperingen hebben de laatste parlementsverkiezingen gewonnen. Nu zit een van de liberale partijen in de democratische conventie. Dat betekent dat in ieder geval een kleine liberale partij in het parlement aanwezig is. Zeer waarschijnlijk zal zij ook van de regering deel uitmaken. Roemenië heeft dus net een grote stap naar verdere democratisering gezet. Daarom hebben we opnieuw de afweging gemaakt.

Het gaat niet om veel geld of middelen, maar we moeten proberen mensen te steunen die in die liberale partij een rol spelen. We moeten kijken of we daar met Bolkestein als voorzitter van de Liberale Internationale een aantal buitenparlementaire groeperingen en liberale parlementariërs tot samenwerking kunnen bewegen. Dat kan bijvoorbeeld door ze voor een conferentie naar Nederland uit te nodigen en ze een internationaal platform te bieden. Daardoor kun je meer doen dan met een hoop geld.'

Zelf investeren

Met het subsidiegeld wordt heel zorgvuldig omgesprongen. 'Bij mijn aantreden in 1993 ben ik gelijk van het principe uitgegaan dat de betrokken partijen zelf ook in de samenleving moeten investeren. De VVD zal dus nooit zomaar een som geld van haar Midden- en Oost-Europasubsidie overboeken voor activiteiten. Als een aantal liberale burgemeesters met hun Oost-Europese collega's confereren over de opzet van het lokaal bestuur dan moet de andere partij bijvoorbeeld de hotelkosten of de conferentiezaal betalen. Er is altijd sprake van een co-financiering. Dan weet je ook zeker dat als een partij dat met haar schaarse middelen doet - en het hoeft echt niet fifty-fifty te zijn -, men echt geïnteresseerd is.'

Voorzitterschap LI

Van Baalen beleeft hectische tijden. In juni werd Frits Bolkestein voorzitter van de wereldwijde Liberale Internationale. Het Nederlandse voorzitterschap heeft een ambitieuze agenda. De LI moet de toon zetten in de internationale discussie over criminaliteitsbestrijding, vrijhandel en mensenrechten. Er komt ook een nieuw LI-manifest. 'Dat betekent dat Nederland met de VVD nu een veel prominere rol speelt. Toen Otto Graf

Lamsdorff voorzitter van de LI was, was het voor de Oost-Europeanen van groot belang om met de FDP (de Duitse liberale zusterpartij) contacten te onderhouden. Nu heeft de VVD dat heel sterk met de Midden- en Oost-Europeanen, maar ook met Zuid-Afrika, Latijns Amerika en Azië. Buitenlandse politici en diplomaten weten dat als men de VVD voor de eigen positie weet te interesseren, men het oor van de LI-voorzitter weet te bereiken. Frits is een heel aparte voorzitter. Een man die uit de handel komt, die zelf schrijft, leest en filosofeert. Onlangs is er zelfs een boek van hem in het Hongaars uitgekomen. Door zijn veelzijdigheid weet hij makkelijk andere groepen politici aan te trekken. Veel meer dan in Holland - doe maar gewoon, dan doe je al gek genoeg - is een politiek voorman in het buitenland iemand. Frits heeft daarvoor de juiste uitstraling.'

Liberaal verbanden

Met andere Nederlandse politieke partijen wordt slechts incidenteel op Centraal- en Oost-Europees gebied samengewerkt. Ook die partijen hebben vaak hun eigen netwerken. De VVD doet veel samen met de Duitse en de Zweedse liberalen. Bovendien heeft de VVD in haar huidige samenstelling erg veel mee. Het directe netwerk op internationaal en Europees gebied ligt in liberale handen.

De VVD'er Gijs de Vries, voorzitter van de Liberale en Democratische fractie in het Europees Parlement, Frits als president van de LI, Jules Maaten als secretaris-generaal van de LI, de VVD'er Michiel Patijn, staatssecretaris Europese Zaken en de oud-voorzitter van de WEU en thans VVD-Eerste-Kamerlid Wim van Eekelen... allen zijn betrokken bij het netwerk van onze internationaal secretaris. Dat geldt ook voor de VVD- en FDP-bewindslieden en parlementariërs die met internationale beleidsterreinen in aanraking komen. Netwerken en alle zaken goed op elkaar afstemmen kost veel tijd. Daarom is het onmogelijk om Hans een vrije tijdsbestuurder te noemen. Het kost hem zo'n drie dagen gemiddeld per week. 'Maar ik zet er geen eierwaker naast'.

'Ik ben directeur van een public-affairs-adviesbureau binnen Deloitte & Touche. Dat zijn geen 9 tot 5 werkdagen. Een dag heeft 24 uren, waarin je heel veel kunt doen. Ik kan redelijk sprokkelen, maar ik maak ook voor dat adviesbureau natuurlijk meer dan veertig uur per week. Gelukkig heb ik goede medewerkers op ons kantoor. Op het algemeen secretariaat houden twee mensen zich met buitenland bezig, Arne Geensen en Roger van de Wetering. Daarnaast heb ik een aantal vrijwilligers kunnen vinden, met een mooi woord 'referenten' genaamd, die zich met bepaalde landen en problemen bezig houden.

Aan Willem Hoekzema en de overige hbliden heb ik een geweldige steun. Willem is altijd beschikbaar. Het is een hoop werk, maar het spoort lekker! De onderlinge verhoudingen zijn uitstekend. Dat motiveert enorm!'

Professional

Naast de organisatorische kant heeft Van Baalen wel degelijk ook met de politieke kant te maken. 'Als je aan het ELDR-pro-

gramma werkt gaat het om de inhoud. Dan gaat het om zaken als: Willen wij meer of minder communautaire besluitvorming? Willen wij meer aan landbouw doen of minder? Dan moet je als bestuurslid, als VVD-lobbyist binnen de ELDR, de VVD-standpunten kracht bij zetten en het politieke pokerspel spelen. Ik moet dus heel goed op de hoogte zijn op alle beleidsterreinen. De Europese liberale politiek moet duidelijk sporen met de binnenlandse prioriteiten van de VVD en vice versa.'

Investeren is belangrijk

Rijst dan toch niet die oer-Hollandse vraag: 'Er moet hier nog zoveel gebeuren, waarom pompen we dan geld in die Centraal- en Oost-Europese landen?' Van Baalen: 'Goed koopmanschap betekent dat je soms moet investeren en deze investeringen zijn zeer klein. Het totale Nederlandse programma gericht op partij-politieke samenwerking met deze landen is een paar miljoen gulden. Met dat geld kan het hele Nederlandse politieke spectrum contacten onderhouden met collega's in Oost-Europa. Op korte of langere termijn treden deze landen toe tot de Europese Unie. Dan zitten wij met hen in het Europees Parlement, in de Europese Ministerraad. Dan kennen wij onze collega's al. Het persoonlijke is misschien niet politiek, het politieke is vaak wel persoonlijk.' Hij haalt het voorbeeld aan uit de naoorlogse periode toen de Europese samenwerking groeide door de uitstekende persoonlijke contacten tussen de West-Europese leiders, die samen op studiereis naar Amerika waren geweest. 'Dat betekende

dat die mensen elkaar kenden en vertrouwden.'

Van Baalen weet dat er nog heel veel is te doen. 'Zeker als een aantal nieuwe Europese landen tot de Europese Unie toetreedt. 'Dan is het een voordeel als je elkaar al kent. En nu zie je al signalen. Nederland, de VVD, staat in Hongarije politiek op de kaart. Het is voor Hongaarse politici van groot belang met ons, maar ook met het CDA en de PvdA samen te werken.

Ik ben eens met Frits Bolkestein naar Hongarije geweest. Op het vliegveld kwamen we Jacques Wallage tegen en in de binnenstad van Boedapest Elco Brinkman. Iedereen was daar dus met zijn politieke evenknie aan het praten. Dat maakt de besluitvorming in het vergrote Europa makkelijker.'

Geen isolatie

Hans van Baalen waakt er voor dat de buitenlandse betrekkingen van de partij geïsoleerd raken. 'Er moeten altijd verbindingen zijn met wat er in Nederland speelt. Dus we hebben niets aan een keurig theezelschap dat boeiende verhalen weet te vertellen. Het gaat om de politieke praktijk, om Nederlandse thema's: infrastructuur en milieubeleid, om criminaliteitsbestrijding en justitie. Dan moet je koppelen: Wat speelt in Europa? Wat internationaal en dan terugkoppelen. Daardoor voorkom je dat je ver op afstand iets doet waarvan iedereen denkt "Het zal wel goed zijn, maar we hebben geen idee waar het over gaat"'. ■

LA CLOCHE

RESTAURANT

Kloksteeg 3 Leiden Telefoon 071 5123053

SPECIALITEITEN RESTAURANT

„Het Kasteel van Rhoon” b.v.

Tevens zalen voor recepties, diners en vergaderingen.

S.G. Abel Dorpsdijk 63, 3161 KD Rhoon, 010-5018896 / 5018884 / 5018488

VVD-EUROFRACHTIE ONDERWIJSDAG

28 OKTOBER 1996

Na het grote succes van vorig jaar heeft de VVD-Eurofractie dit jaar opnieuw een dag in Brussel georganiseerd om de Nederlandse burger dichter bij Europa en de VVD te brengen. Was vorig jaar nog het MKB de doelgroep, dit jaar wilden de zes VVD'ers een bijeenkomst organiseren voor mensen die normaliter niet of nauwelijks betrokken zijn bij Europa of de VVD.

De keus was snel gemaakt. In goed overleg en nauwe samenwerking met Roos Baljé en Ton van Voskuilen die in het hoofdbestuur jongerenbeleid, en vorming en scholing in hun portefeuille hebben, werd de suggestie van Jessica Larive om een dag te organiseren voor jongeren van het Voorbereidend Beroeps Onderwijs en het Middelbaar Beroeps Onderwijs (VBO en MBO) overgenomen. Deze groep heeft namelijk veel kansen in het vrije Europa maar weet daar zelf relatief weinig van af.

Waar studenten van het Hoger Beroeps Onderwijs en de Universiteit hun weg wel weten te vinden in het buitenland voor studie, stage of werk, is dat voor jongeren die het VBO of MBO volgen minder vanzelfsprekend. Ook voor hen zijn er echter veel mogelijkheden om hun neus over de grens te steken en ook voor hen geldt de diploma-erkenning in de gehele Europese Unie.

Scholen worden benaderd en geselecteerd. De keuze valt uiteindelijk op het Markiezaatcollege uit Bergen op Zoom, het Fioreticollege en Hofstad Helderling uit Den Haag, College Het Loo met dependances uit Voorburg, Mariahoeve en Bezuidenhout, het Reynevelt College uit Delft en het Frans Halscollege uit Haarlem. De animo voor 'een dagje Brussel' blijkt groot. Meer jongeren en leerkrachten dan mogelijk is, willen mee.

Twee bussen vol geladen met 88 jongeren en 11 docenten plus begeleiders op komen op 28 oktober in Brussel aan. Gijs de Vries start het ochtendprogramma met een fantastische 'peptalk' voor de jongeren, waarna Jessica Larive spreekt over de concrete studie- en werkmogelijkheden in het buitenland. Ze vraagt hoeveel van de aanwezigen van plan zijn een tijdje in een ander land te gaan wonen, werken of studeren. Moeizaam gaan 10 vingers de lucht in...

Onder druk van het Europees Parlement zijn 3 Europese actieprogramma's opgezet voor bevordering van uitwisseling van jongeren en studenten. In haar openingsspeech licht Jessica Larive deze toe. Het SOCRATES programma dat in 1995 is gestart neemt de uitwisseling van studenten van het vervolg onderwijs van het befaamde ERASMUS programma over naast het leren van talen in het kader van het LINGUA-programma. Dankzij het Europees Parlement is daar nu twee keer zoveel geld voor beschikbaar dan vroeger: 850 MECU (ruim f 1,8 miljard) tot 1999.

Naast het SOCRATES-programma bestaat sinds 1995 het LEONARDO DA VINCI-programma. Dit is een onderwijsprogramma voor de bevordering van beroepsopleidingen en een voortzetting van scholingsactiviteiten zoals PETRA (beroepsopleiding van jongeren), FORCE (programma's voor de voortgezette opleiding), EUROTECNET (European Technology Network), IRIS (Europees netwerk voor de opleiding voor vrouwen) en COMETT (universiteiten en bedrijfsleven). Tot 1999 is daarvoor 620 MECU (ruim f 1,3 miljard) uitgetrokken.

Het derde Europese actieprogramma is JEUGD VOOR EUROPA. Deze actie speelt zich buiten school of werk af. Het stelt jongeren in de gelegenheid samen projecten op te zetten op cultureel en sociaal gebied. Zo komen ze concreet met mensen uit andere culturen in aanraking. Tot 1999 staat daarvoor 126 MECU (ruim f 273 miljoen) op de Europese begroting.

Larive benadrukt dat met name het LEONARDO DA VINCI programma en JEUGD VOOR EUROPA interessant zijn voor leerlingen van het VBO en MBO. Helaas is nog niet iedereen bekend met deze programma's. Toch namen in 1995 al ongeveer 127.000 studenten uit de EU- en EVA-landen, en meer dan 10.000 docenten van universiteiten en hogescholen deel aan de mobiliteitsprogramma's (het oude ERASMUS en LINGUA). Nog eens 40.000 namen deel aan het programma JEUGD VOOR EUROPA. Meer dan 30.000 leerlingen hielden taalvakanties en meer dan 6.000 leerkrachten volgden taalcursussen.

Jessica Larive sluit af met te zeggen dat Brussel toegevoegde waarde dient te leveren door de Europese dimensie te stimuleren, door Europese uitwisselings- en talenprogramma's op te zetten en verder uit te bouwen, en door goede samenwerking en informatie-uitwisseling binnen de Europese onderwijswereld te bevorderen. Het is nadrukkelijk niet de bedoeling dat Brussel zich bemoeit met nationale onderwijssystemen en onderwijsstructuren.

De middag staat in het teken van 'zelf meedoen'. De groep wordt verdeeld over zes workshops waarin gediscussieerd wordt over de mogelijkheden van het buitenland, en over de vraag waarom wel of niet studeren of werken over de

grenzen? Wat houdt je tegen of moedigt je juist aan? Iedereen doet enthousiast mee.

De workshops staan onder leiding van mensen die zelf een periode in het buitenland hebben gestudeerd of gewerkt, zoals Charissa Geul. Charissa is werkzaam als parttime leider van een vakantiepark even buiten Genua. Zij werkt bovendien nog op het consulaat. De personen in haar werkgroepje vinden vooral 'het vreemde' en de andere taal en cultuur een obstakel om voor een bepaalde tijd naar het buitenland te gaan. Mirjam Drenth, studente publiciteit aan het Stedelijk Instituut Sierkunsten en Ambachten in Antwerpen, en vandaag workshopleider in Brussel, herkent dit probleem ook in haar groepje. 'Ga eerst eens met vakantie in dat land om de taal en cultuur te leren kennen voordat je besluit om er zes of meer maanden te gaan werken of studeren', geeft zij als advies.

De scholieren met Jessica Larive in het midden

'Druivenplukken tijdens de herfstvakantie is bijvoorbeeld een hele goede manier om Frankrijk een beetje beter te leren kennen.'

Diploma-erkenning

Na de workshopronde komt de hele groep weer bij elkaar. Van elke werkgroep vertelt één leerling wat in zijn of haar clubje is besproken. Opvallend is de geestdrift en kunde waarmee de jongeren rapporteren. De groep luistert dan ook aandachtig. De gehele club komt tot de conclusie dat aanmoediging voor en voorlichting over het buitenland al op jonge leeftijd moet beginnen om het 'vreemde' ervan af te halen. Als je familie in het buitenland hebt wonen, helpt dat ook al. De stap om te verhuizen is dan minder groot. Veel jongeren kenden de Europese Onderwijsprogramma's

waar Jessica Larive in haar inleiding over sprak nauwelijks, maar ze zijn zeer geïnteresseerd.

Een tweede en heel belangrijke conclusie is dat tegenwoordig diploma's van alle gereguleerde beroepen erkend worden in de hele Europese Unie. Wanneer in Nederland geen leuke job gevonden wordt of wanneer je dat niet wilt, kun je met je diploma op zak altijd over de grenzen gaan kijken. 'Al ga je maar een tijdje' zeggen de leerlingen zelf, 'het levert je bij sollicitaties in Nederland daarna meerwaarde op'. Alleen de leerlingen van Turkse, Marokkaanse en Surinaamse afkomst zijn niet zo in het buitenland geïnteresseerd. De meesten van hen zijn al ettelijke malen in hun leven verhuisd en willen nu vooral rust. Iedereen knikt.

Jessica Larive concludeert met algemene instemming aan het einde van de dag, dat het enthousiasme om naar het buitenland te gaan eigenlijk niet (meer) ontbreekt. Op dezelfde vraag van deze morgen hoeveel er een poosje naar het buitenland willen, krijgt ze nu ongeveer 40 handen de lucht in. 'Met z'n allen heb-

ben jullie enkele mogelijkheden die er zijn om naar het buitenland te gaan bekeken. Voor de obstakels hebben we met ons allen geprobeerd antwoorden te vinden en dat is aardig gelukt. Larive voegt hieraan toe dat het absoluut niet haar bedoeling is om iedereen 'naar het buitenland te sturen'. 'De mogelijkheden zijn er. De keus is aan jou om daar wel of geen gebruik van te maken, maar daartoe moet je wel geïnformeerd zijn. Dat was het idee van deze dag.' Dat dit gelukt is, blijkt uit de vraag van velen of ze nog een keertje terug mogen komen, maar dan als stagiaire! Met tassen vol documentatie wordt de terugreis aanvaard.

VAN TOPKADERTRAINING NAAR LIBERAAL OPLEIDINGSINSTITUUT

Een groeimodel.

Inleiding

In 1996 heeft prof. dr. A.J.F. Köbben ter introductie op de topkadertraining een lezing gehouden over culturele verschillen in de Nederlandse samenleving. In 1997 wordt dit voortraject voor de topkadertraining uitgebreid tot drie lezingen, die we topkadercursus noemen. Deze lezingen vinden plaats op 19 april, 31 mei en 28 juni. Elke lezing neemt met de daaraan gekoppelde discussie een zaterdag in beslag.

De deelnemers

Voor deelname bestaat geen drempel, alle leden van de VVD kunnen deelnemen aan de topkadercursus. Tussen geïnteresseerde leden, leden van afdelingsbesturen, fractieleden en potentiële topkaderdeelnemers wordt geen onderscheid gemaakt.

Het doel

Het doel van deze topkadercursus is het vergroten van algemene kennis van de deelnemers en het maken van een betere keuze van de deelnemers aan de topkadertraining.

De deelnemers dienen voor iedere zaterdag literatuur te bestuderen, die ze tijdig krijgen toegestuurd door de Haya van Somerenstichting. Wanneer de topkadercursus en de nieuwe opzet van de topkadertraining slagen zullen ze worden opgenomen in het te vormen liberaal opleidingsinstituut. Naar de haalbaarheid van het liberaal opleidingsinstituut wordt nog nader onderzoek gedaan.

Twee categorieën deelnemers

Uit het bovenstaande blijkt dat de deelnemers aan deze topkadercursus zijn te verdelen in twee groepen. De eerste groep bestaat uit potentiële deelnemers aan de topkadertraining in het najaar van 1997. Voor deze groep dient de topkadercursus als een 'selectiemiddel'. Er vindt een beoordeling plaats waarvan de uitkomst zwaarwegend is voor deelname aan de topkadertraining. De tweede groep bestaat uit leden, die hun kennis en vaardigheden met betrekking tot politieke stromingen willen vergroten.

De opzet van een zaterdag

De opzet is als volgt: in de ochtend wordt een hoorcollege gegeven door een hoogleeraar of universitair (hoofd)docent. Daarna volgt een inhoudelijke vragenronde ter verduidelijking van het gesprokene. In het middagedeelte wordt inhoudelijk gediscussieerd in werkgroepen van maximaal 20 personen. Aan de hand van stellingen komen de inhoud van de opgegeven literatuur en het hoorcollege uitvoerig aan de orde. Deze werkgroepen worden begeleid, zo is het plan, door Eerste- en Tweede Kamerleden, oud-topkadercursisten, oud-Tweede-Kamerleden e.a. Naast de reeds genoemde inhoud staan ook de liberale gedachte, presentatie en discussievaardigheden centraal.

De inhoud

In 1997 worden drie politieke hoofdstromingen besproken, namelijk het liberalisme, de sociaal-democratie en de christen-democratie.

De afsluiting

Voor de eerste groep, de potentiële deelnemers aan de topkadertraining, zal de afsluiting in 1997 bestaan uit het schrijven van een artikel. Dit artikel gaat over een nader te bepalen onderwerp dat in nauwe relatie staat tot de inhoud van de topkadercursus. Bovendien kan bij twijfel een gesprek plaats vinden. De tweede groep ontvangt een bewijs van deelname, een certificaat.

De beoordeling

Voor de beoordeling wordt een begeleidings- en een beoordelingscommissie (BBC) gevormd. Deze commissie bestaat in ieder geval uit de drie hoofdbestuurleden, die zijn belast met kaderplanning en begeleiding, jongerenbeleid en vorming en scholing. Daarnaast zal de commissie worden aangevuld met vertegenwoordigers uit andere gremia in de partij.

De topkadertraining

Uit de cursisten van de eerste groep worden maximaal 20 personen uitgenodigd om deel te nemen aan de topkadertraining. Daarnaast kunnen in 1997 bij uitzondering leden, die geen topkadercursus hebben gevolgd, maar uitzonderlijke bekwaamheden hebben, deelnemen aan de topkadertraining. De topkadertraining vindt, zoals gebruikelijk, plaats in het najaar op 3 en 4 oktober, 7 en 8 november en 12, 13, 14 december. Het eerste weekend bestaat uit het trainen van communicatieve vaardigheden, bij de andere weekenden wordt inhoudelijk ingegaan op een aantal praktische politieke onderwerpen. Gedacht wordt aan de volgende indeling:

- vrijdagavond: 5 minuten durende presentatie over een voor de cursist bekend politiek onderwerp, gevolgd door een discussie,
- zaterdag (ochtend en middag): spreken en discussie in een plenaire bijeenkomst,
- zaterdag (einde middag en avond): presentatie over een niet voorbereid politiek onderwerp, gevolgd door discussie. Begeleiding en beoordeling vindt plaats door de reeds genoemde BBC, aangevuld met de trainers.

De kosten

Voor de topkadercursus geldt het tarief van de Haya van Somerenstichting: f 25,- per dagdeel.

Aanmelding

Op 21 januari verschijnt in Vrijheid en Democratie een oproep, waarin zal worden ingegaan op de aanmeldingsprocedure.

Tenslotte

We hopen op deze manier weer een stap te zetten op weg naar verdere professionalisering van onze politieke en bestuurlijke vertegenwoordigers.

Gerda Velthoen, bestuursassistent vorming en scholing,

Ton van Voskuilen, lid van het hoofdbestuur, belast met vorming en scholing.

Nadere informatie: tel. 070 - 361 30 12

v.r.n.l.: Hans van Baalen, Frits Bolkestein en LI-secretaris Jules Maaten in gesprek met de liberale partij van Oekraïne.

LI-VOORZITTER BOLKESTEIN OP ORIENTATIEREIS

door Arne Geensen en Roger van de Wetering

Dit najaar bracht een delegatie onder leiding van Frits Bolkestein een bezoek aan Hongarije, Slowakije en de Oekraïne. In het kader van zijn presidentschap van de Liberale Internationale werden de zusterpartijen bezocht en werd aandacht besteed aan de specifieke problemen van deze landen.

Eén van de Hongaarse zusterpartijen, Fidesz, heeft een selectie politieke essays van Bolkestein in het Hongaars uitgebracht. Fidesz-voorman Victor Orban bood Bolkestein het eerste exemplaar aan. Die boekpresentatie was onderdeel van een profilering van Fidesz als Europese partij. Het feit dat dit juist in Hongarije gebeurt geeft aan dat het klimaat voor liberalisme in Hongarije gunstig is. Bolkestein had over dit onderwerp ook gesprekken met de bekende Roemeens-Hongaarse dominee Laszlo Tokes, die de opstand tegen dictator Ceaucescu inleidde, en met de schrijver Gyorgy Konrad.

Winst

Fidesz is momenteel de belangrijkste oppositiepartij in Hongarije en staat in de opiniepeilingen op forse winst. De partij, onder leiding van Victor Orban, zou bij verkiezingen nu 18% van de stemmen behalen. Dat zou een verdubbeling van het aantal zetels in het parlement betekenen. Bolkestein sprak in Boedapest de bijeenkomst van de kamercentralevoorzitters van Fidesz toe. Hij sprak de hoop uit dat Hongarije tot de eerste groep van nieuwe leden van de Europese Unie zal horen. Over toetreding tot de NAVO was hij gereserveerder. Hongarije hoopt snel lid te kunnen worden van de Europese Unie en de NAVO en hoopt dat haar buurlanden hier ook voor in aanmerking komen, omdat dit de stabiliteit van de regio ten goede zou komen.

Onze andere zusterpartij, SzDSz, maakt deel uit van de regering en hoopt zodoende belangrijke invloed te kunnen uitoefenen op het hervormingsbeleid. Partijvoorzitter Ivàn Petö stelde tijdens een van de gesprekken dat de overgang naar een vrije markteconomie, mede dankzij de invloed van SzDSz, redelijk verloopt. Hongarije heeft - net als de andere Midden- en Oost-Europese landen - te maken met hindernissen die inherent zijn aan een overheidsapparaat waarin nog duidelijk communistische eigenschappen terug te vinden zijn. Corruptie en bureaucratie reduceren het vertrouwen van de burger in de politiek en het overheidsapparaat. Tijdens het LI-bezoek bleek dit duidelijk toen een grote privatiseringsfraude in het nieuws kwam. SzDSz overweegt haar

regeringsdeelname met de post-communistische MSP van premier Horn, vanwege dit soort schandalen, te beëindigen. Met het verwijderen van Lenin en de hamer en sikkel uit het straatbeeld is nog niet definitief afgerekend met veertig jaar communisme. Veel politici en ambtenaren moeten nog leren democratisch en marktconform te denken.

Centralistische tendens

In Slowakije had Bolkestein een ontmoeting met president Kovac. Een belangrijk onderwerp tijdens het gesprek was de precaire toestand waarin de nog jonge Slowaakse democratie zich bevindt. Bolkestein sprak zijn zorg uit over het feit dat enkele jaren na het onafhankelijk worden van Slowakije, veel macht zich rond premier Meciar concentreert. Sleutelposities in het parlement en de media zijn in handen van partijgenoten van Meciar, terwijl de invloed van president Kovac en de oppositie - waaronder de liberale Democratic Union - gering is. President Kovac is van mening dat 'Europa zijn conclusies moet trekken' als deze centralistische tendens niet omgebogen kan worden in richting van wasdom van de Slowaakse democratie.

Nieuwe liberalen

De Liberale Partij van Oekraïne is opgericht in 1991. De Oekraïne kent weinig hechte partijen. Veel parlementariërs zijn dan ook onafhankelijk. Hoewel de partijvorming nog in de kinderschoenen staat, claimt de Liberale Partij al bijna 50.000 leden en 400 afdelingskantoren te hebben. Op dit moment zijn 30 parlementsleden lid van de liberale fractie. In de partij zijn vooral internationale zakenmensen, mensen uit het midden- en klein bedrijf en intellectuelen actief. Frits Bolkestein zegde een nauwe vorm van samenwerking toe, maar hield de Oekraïense liberalen nadrukkelijk voor dat zij zich over een langere periode moeten bewijzen, zowel in het land, als in het parlement. De LI gaat niet op de 'blauwe ogen' van aspiranten af, maar wil meer zekerheid. Het ligt in de verwachting, dat de Oekraïense liberalen eerst waarnemer zullen worden en pas later volledig LI-lid.

VRIJHEID EN VEILIGHEID, VANZELFSPREKEND EN DUURZAAM?

Het jaarlijks congres van de Organisatie Vrouwen in de VVD zal in 1997 plaats vinden op

14 en 15 februari

Het congressthema is **Veiligheid**. Een onderwerp dat zowel vrouwen als mannen na aan het hart ligt. Dit thema is in vier onderdelen opgesplitst: sociale veiligheid, mensenhandel, de rol van de media, preventie.

De volgende sprekers zullen (onder voorbehoud) het woord voeren:

- de heer mr. J.G.C. Wiebenga, lid van het Europees Parlement
- de heer S.J. van Hulst, korpschef van de politie van Holland Midden, voorzitter van de Raad van Hoofdcommissarissen

Aansluitend discussie gevolgd door "Noordwijkerhoutse Kringen"

Zaterdag onder andere

- de heer mr. O.P.G. Vos
- mevrouw A.L.E.C. van der Stoel, beiden lid van de VVD-Tweede-Kamerfractie

Mevrouw mr. J.E.S. Larive, lid van de Liberale en Democratische fractie in het Europees Parlement is dagvoorzitter.

Dit jaar zal het congres voor het eerst plaatsvinden in **Noordwijkerhout**, in het congrescentrum "De Leeuwenhorst". Een gratis pendelbus zal u snel en gerieflijk van het station Leiden naar "De Leeuwenhorst" vervoeren en weer terug.

Het congres is voor iedereen toegankelijk!!

Aanmelding: Organisatie Vrouwen in de VVD, telefoon: 070 - 361 30 41 op werkdagen van 09.00 - 12.00 uur (Loes Trompet). Verdere informatie kunt u ook inwinnen bij Angèle de Wit, tel: 0313 - 61 94 49 of bij Joke Beumer-van der Schaar, tel: 077 - 382 63 26

De komende jaren zal meer aandacht worden besteed aan verdere vergroting van deelname van vrouwen aan politieke en maatschappelijke besluitvorming, zo blijkt uit de beleidsbrief Emancipatie van minister Melkert. Dat gebeurt ondermeer door een conferentie op 8 maart 1997 (Internationale Vrouwendag) over het aandeel van vrouwen in de politieke besluitvorming. Uit een overzicht van het ministerie van Binnenlandse Zaken blijkt overigens dat Nederland per 1 juli 89 vrouwelijke burgemeesters telde. Het streven per 1 januari van dit jaar honderd vrouwelijke burgemeesters te hebben, is daarmee nog niet gerealiseerd. De VVD komt op de vierde plaats van de ranglijst met 20% vrouwelijke burgemeesters op een totaal van 110 liberale burgemeesters. Alleen het CDA scoort nog slechter (minder dan 10%).
Bron: Ng 20 september 1996.

J.B.-v.d. S.

ECHTELD

De VVD-leden van de afdeling Echteld worden bijzonder goed op de hoogte gehouden van het beleid van het VVD-afdelingsbestuur en de fractie.

Vice-voorzitter H.L. Zuidema zorgt dat de 32 leden enkele dagen na de maandelijkse raadsvergadering precies weten wat er in bestuur en fractie is besproken en wat de plannen zijn. Hij doet dat via het eigen afdelingsblad INFO.

Dat dit voor de leden gratis mogelijk is en voor belangstellenden slechts f 10,- per jaar kost, is te danken aan extra inzet van een paar actieve VVD'ers. De heer Zuidema ontvangt vlak na de raadsvergaderingen de gemeentelijke VVD-bijdragen op floppy van fractievoorzitter J. van der Valk. De bestuursstukken schrijft hij zelf. Ook de kopijverwerking neemt hij voor zijn rekening. De originele worden kosteloos gefotokopieerd op het kantoor van een VVD-lid. Vervolgens verpakt de vice-voorzitter INFO in VVD-

enveloppen en voorziet ze van adresetiketten. Weer een ander lid bezorgt de enveloppen bij de leden aan huis.

INFO bestaat uit één tweezijdig bedrukte A-4.

INFO heeft een oplage van 65 stuks. Van de overgebleven exemplaren gaan er 8 naar regionale en weekbladen en 10 naar abonnees. Zuidema toont in zijn overzicht aan dat de kosten miniem zijn. Ongeveer 700 vel VVD-papier, 500 VVD-enveloppen, ongeveer f 70,- voor postzegels. De kosten worden jaarlijks verminderd met f 120,- aan abonnementen. INFO is al in zijn derde jaargang. Het blad wordt volgens de vice-voorzitter door leden en belangstellenden buitengewoon op prijs gesteld. 'Dat blijkt elk jaar weer uit de ledenvergadering', schrijft hij.

Misschien een suggestie voor andere afdelingen?

HOOFDBESTUUR IN STRAATSBURG

Een delegatie van het hoofdbestuur en het algemeen secretariaat bracht dit najaar een bezoek aan het Europees Parlement in Straatsburg. Tijdens een ontmoeting met de liberale fractie (ELDR) werd veel aandacht besteed aan de Nederlandse positie in het Europese drugsdebat, criminaliteitsbestrijding en de werking van de interne markt. Tevens werden gesprekken gevoerd met de Belgische oud-premier Leo Tindemans (lid christen-democratische fractie) en Hans Gualthérie van Weezel, permanent vertegenwoordiger bij de Raad van Europa.

GRAAG TOEZENDING AFDELINGSBLADEN

De redactie van Vrijheid & Democratie zou het zeer op prijs stellen wanneer kc-, oc- en afdelingsbesturen van hun VVD-bladen één exemplaar van elk nummer naar de redactie zou willen zenden.

Wat doen wij ermee?

We vlooien uw bladen uit op nieuws dat tenminste voor uw regio, maar liefst voor het hele land interessant is. Wij willen proberen op die manier weer het regiokaart op poten te zetten in Vrijheid & Democratie.

Ook de rubriek 'Personalialia' krijgt daardoor een goede impuls. Bovendien krijgt de redactie daardoor een indruk hoe in het land de afdelingen reilen en zeilen.

Afdelings-, oc-, en kc-besturen wilt u zo vriendelijk zijn om uw blad vanaf heden te zenden aan: Reny Dijkman, Postbus 622, 2280 AP Rijswijk?

VRIJHEID EN DEMOCRATIE

Maandblad voor de Volkspartij voor Vrijheid & Democratie

DECEMBER 1996 nr. 1442
ISBN: 0166 - 8498

Hoofdredacteur:
Reny Dijkman

Redactie:
Alexander Beels
Hans de Bie
Marcel Gerritsen
Johan Hommes
Michiel Krom
Lody Pieters
Ernst van Splunter

Correspondentie-adres:
(alléén betr. dit blad)
Reny Dijkman,
Postbus 622,
2280 AP Rijswijk.

Redactiesecretariaat:
Elisabeth Gans,
tel. 070 - 361 30 61.

Ledenadministratie:
VVD, Postbus 30836,
2500 GV 's-Gravenhage.
tel: 070 - 361 30 61

Druk:
Ten Brink, Meppel b.v.

Vormgeving:
Concept: Stempels & Oster
Layout: Siem Willems

Redactieraad:
p/a VVD, Postbus 30836,
2500 GV 's-Gravenhage,
t.a.v. Mevr. W.J.M. Bregman-Kaaks, vz.

TV & RADIO UITZENDINGEN

De VVD-partijprogramma's en herhalingen daarvan kunt u zien op:
maandag 30 december op Nederland 3 van 17.52 - 17.55 uur;
maandag 30 december op Nederland 2 van 15.54 - 15.57 uur (herhalingsuitzending)
dinsdag 14 januari op Nederland 1 van 11.54 - 11.57 uur (herhalingsuitzending)
donderdag 16 januari op Nederland 2 van 17.21 - 17.24 uur;

De VVD-radioprogramma's zijn te beluisteren in de oneven weken op de zaterdagen van 18.12 - 18.22 uur.